METHODE NEDERLANDS VOOR HOOGOPGELEIDE ANDERSTALIGEN

NEDERLANDS IN ACTIE

Berna de Boer
Margaret van der Kamp
Simone Pentermann

van A2 naar B1

UITGEVERIJ COUTINHO

Online studiemateriaal

Bij deze uitgave hoort online studiemateriaal. Dit e-book bevat verwijzingen naar dit materiaal. Voor toegang moet je eerst een code invoeren. Bestel deze code via onze website. Ga naar **www.coutinho.nl** en zoek op de titel van deze uitgave. Op de pagina met informatie over de uitgave vind je de besteloptie ‘Code voor website’.

Nederlands in actie

Methode Nederlands voor hoogopgeleide anderstaligen

Berna de Boer
Margaret van der Kamp
Simone Pentermann

Vierde, herziene druk

Uitgeverij Coutinho
bussum 2022

Website
Bij dit boek hoort online studiemateriaal.
Ga naar **www.coutinho.nl/nederlandsinactie4** en log in.

© 2004/2022 Uitgeverij Coutinho bv
Alle rechten voorbehouden.
Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.
Voor zover het maken van reprografische verveelvoudigingen uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16h Auteurswet 1912 dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen aan Stichting Reprorecht (www.reprorecht.nl). Voor de readerregeling kan men zich wenden tot Stichting UvO (Uitgeversorganisatie voor Onderwijslicenties, www.stichting-uvo.nl). Voor het gebruik van auteursrechtelijk beschermd materiaal in knipselkranten dient men contact op te nemen met Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten Organisatie, www.stichting-pro.nl).

Eerste druk 2004
Vierde, herziene druk 2022

Uitgeverij Coutinho
Postbus 333
1400 AH Bussum
info@coutinho.nl
www.coutinho.nl

Omslag: Garlic, Amsterdam
Foto omslag: Shutterstock.com
Opmaak binnenwerk: Yolande Verhoef, Amsterdam
Geluid: Studio KlankTank, Aart de Jong
Stemmen: Karin Brummelman, Romke Burger, Aart de Jong, Louise Prompers, Mijntje Pronk, Peet Schaap, Judith Westbroek

Noot van de uitgever
Wij hebben alle moeite gedaan om rechthebbenden van copyright te achterhalen. Personen of instanties die aanspraak maken op bepaalde rechten, wordt vriendelijk verzocht contact op te nemen met de uitgever.
De personen op de foto's komen niet in de tekst voor en hebben geen relatie met hetgeen in de tekst wordt beschreven, tenzij het anders vermeld is.

ISBN e-book: 978 90 469 7317 2
ISBN boek: 978 90 469 0842 6
NUR: 114

Voorwoord

Voor je ligt de vierde, geheel herziene uitgave van *Nederlands in actie*. In deze uitgave hebben we het bijzondere karakter van deze methode weten te bewaren: cursisten leren op een actieve, creatieve en autonome manier Nederlands van A2 naar B1. Het aantal hoofdstukken, met eigentijdse thema's, en het aantal spreekopdrachten en werkvormen zijn sterk uitgebreid. Nieuwe elementen zijn onder andere een geïntegreerde uitspraaklijn, dialogen voor een soepele overgang vanuit *Nederlands in gang*, vertalingen naar het Engels, aandacht voor buitenschools leren en online toepassingen. Ook de website bij dit boek is totaal vernieuwd en bevat veel opdrachten, waaronder ook interactieve opdrachten. Het boek is geschikt voor zowel cursussen op locatie als online cursussen.

We hebben deze herziene uitgave uitgebreid getest in groepen Nederlands als tweede taal aan het Talencentrum van de Rijksuniversiteit Groningen. In die groepen zaten cursisten met verschillende achtergronden en leeftijden. Onze dank gaat uit naar deze cursisten, die er met hun kritische feedback mede voor hebben gezorgd dat *Nederlands in actie* een werkbare methode is geworden waarmee cursisten op een actieve en plezierige manier Nederlands leren tot niveau B1.

Onze speciale dank gaat uit naar onze collega's Birgit Lijmbach, Karin Brummelman en Francine Vierhout-Baard. Als auteur van het eerste uur heeft Birgit in de beginfase van dit boek gebrainstormd over de ideeën voor de herziening, heeft ze het bouwwerk mede in de steigers gezet en is ze betrokken geweest bij de concrete invulling ervan. Karin heeft als NT2-docent en logopediste met veel inzet en enthousiasme de uitspraaklijn voor haar rekening genomen. Francine heeft de aanzet gegeven voor opdrachten voor buitenschools leren.

Verder bedanken we alle NT2-docenten bij het Talencentrum voor hun feedback en inbreng in de verschillende fases.
Ook bedanken we de NT2-docenten van andere (universitaire) talencentra die feedback hebben gegeven op proefhoofdstukken. We hebben de feedback als bijzonder zinvol ervaren.
Ten slotte bedanken we Anje Dijk, directeur van het Talencentrum, voor de mogelijkheid om aan deze herziening te werken.

We hebben *Nederlands in actie* met veel enthousiasme en plezier herzien. We hopen dat alle cursisten en docenten er met net zoveel plezier mee zullen werken.

Berna de Boer, Margaret van der Kamp, Simone Pentermann
Groningen, juli 2022

Inhoud

Leeswijzer 16

Over de website 18

Hoofdstuk 1 Identiteit

1.1 Intro 21
1.2 Dialoog en vocabulaire 21
Dialoog 1 | Interview met Jip de Jong 21
Dialoog 2 | Interview met John Mulenga 22
Vocabulaire 23
Opdracht 1 | Verwerking van de dialoog 26
Opdracht 2 | Spreken en schrijven – Interviewen 26
Opdracht 3-5 | Vocabulaire 26
1.3 Uitspraak – Woordaccenten (1) 28
1.4 Woordvorming 29
Opdracht 6 | Woordvorming 29
1.5 Grammatica – De hoofdzin 30
Opdracht 7-8 | Grammatica 31
1.6 Grammatica – Conjuncties 32
Opdracht 9-11 | Grammatica 34
1.7 Teksten en vocabulaire 36
Tekst 1 | Kijk nou! Iris van Lunenburg 36
Vocabulaire 37
Tekst 2 | Kijk nou! Diggy Dex 38
Vocabulaire 38
Opdracht 12 | Verwerking van de tekst 39
Opdracht 13-15 | Vocabulaire 39
Opdracht 16 | Toepassingsvragen 41
Opdracht 17 | Spreken – Een kijkdoos inrichten 42
Opdracht 18 | Grammatica 42
Opdracht 19 | Grammatica – Dobbelen met conjuncties 43
Opdracht 20 | Luisteren 44
Opdracht 21 | Liedje – Later wordt het beter 44
1.8 Afronding 45
Opdracht 22 | Vocabulaire – Herhaling 45
Opdracht 23 | Spreken – Kletsmomentje 45
Opdracht 24 | Grammatica – Regelmatige en onregelmatige werkwoorden 45

In de praktijk 45
Reflectie 45
Vocabulaire hoofdstuk 1 46

Taalbiografie 49

Hoofdstuk 2 Voeding en gezondheid

2.1 Intro 51
2.2 Dialoog en vocabulaire 51
Dialoog | Pubquiz 51
Vocabulaire 53
Opdracht 1-2 | Verwerking van de dialoog 54
Opdracht 3-4 | Vocabulaire 55
2.3 Uitspraak – De sjwa 56
2.4 Grammatica – *Om te* + infinitief 57
Opdracht 5-7 | Grammatica 58
2.5 Tekst en vocabulaire 59
Tekst | Ik haal bijna alleen nog maar vers 60
Vocabulaire 61
Opdracht 8 | Spreken – Verwerking van de tekst 62
Opdracht 9 | Spreken – Over je winkelmandje praten 62
Opdracht 10 | Spreken – Een reclamespot maken 62
Opdracht 11 | Vocabulaire 63
Opdracht 12 | Toepassingsvragen 63
Opdracht 13 | Lezen en spreken 64
Opdracht 14 | Liedje – Leef 66
2.6 Grammatica – Zou(den) (1) 66
Opdracht 15 | Grammatica 67
Opdracht 16 | Schrijven en grammatica – Een mail schrijven en reageren 68
Opdracht 17 | Luisteren 69
Opdracht 18 | Schrijven – Over boodschappen appen 69
2.7 Afronding 69
Opdracht 19 | Vocabulaire – Herhaling 69
Opdracht 20 | Spreken – Kletsmomentje 70
Opdracht 21-22 | Vocabulaire – Preposities (hoofdstuk 1 en 2) 70
In de praktijk 71
Reflectie 71
Vocabulaire hoofdstuk 2 71

Hoofdstuk 3 In Nederland

3.1	**Intro**	75
3.2	**Dialoog en vocabulaire**	76
	Dialoog | Op luchthaven Schiphol	76
	Vocabulaire	78
	Opdracht 1 | Verwerking van de dialoog	79
	Opdracht 2-4 | Vocabulaire	80
3.3	**Uitspraak – Verbonden spraak**	81
3.4	**Grammatica – Indirecte rede (1): zinnen met *dat***	81
	Opdracht 5-6 | Grammatica	82
3.5	**Taalhandeling**	85
	Opdracht 7 | Spreken	86
3.6	**Grammatica – Indirecte rede (2): vragen met *of* of een vraagwoord**	86
	Opdracht 8-9 | Grammatica	87
3.7	**Teksten en vocabulaire**	90
	Intro | Kerst is niet het enige feest	90
	Tekst 1 | Zweden – Midsommar	90
	Vocabulaire	91
	Tekst 2 | India – Divali	92
	Vocabulaire	92
	Tekst 3 | Iran – Noroez	93
	Vocabulaire	93
	Tekst 4 | China – Chūnjié	94
	Vocabulaire	95
	Opdracht 10 | Verwerking van de teksten	96
	Opdracht 11 | Spreken – Een presentatie geven	96
	Opdracht 12-13 | Vocabulaire	97
	Opdracht 14 | Toepassingsvragen	98
	Opdracht 15 | Spreken – Zoek de verschillen	98
	Opdracht 16 | Liedje – Kleur	98
3.8	**Uitspraak – Woordaccenten (2)**	99
3.9	**Grammatica – Scheidbare werkwoorden**	99
	Opdracht 17-18 | Grammatica	101
	Opdracht 19 | Luisteren	103
	Opdracht 20 | Spreken	103
	Opdracht 21 | Schrijven – Informatie over Nederland geven	103
3.10	**Afronding**	103
	Opdracht 22 | Vocabulaire – Herhaling	103
	Opdracht 23 | Spreken – Kletsmomentje	103
	Opdracht 24-25 | Grammatica – Onregelmatige werkwoorden (hoofdstuk 2 en 3)	104

In de praktijk 105
Reflectie 106
Vocabulaire hoofdstuk 3 106

Hoofdstuk 4 Reizen

4.1 Intro 111
4.2 Dialoog en vocabulaire 111
Opdracht 1 | Voorbereiding op de dialoog 111
Dialoog | Op reis door Nederland 111
Vocabulaire 113
Opdracht 2 | Verwerking van de dialoog 115
Opdracht 3-4 | Vocabulaire 115
4.3 Uitspraak – Zinsaccenten (1) 116
4.4 Grammatica – Werkwoordstijden 117
Opdracht 5 | Spreken – Over een bezochte plaats vertellen 118
Opdracht 6 | Grammatica 118
4.5 Taalhandeling 119
Opdracht 7 | Spreken 120
Opdracht 8 | Spreken – Overleggen 120
4.6 Tekst en vocabulaire 120
Tekst | De hittegolf 121
Vocabulaire 122
Opdracht 9 | Verwerking van de tekst 125
Opdracht 10 | Vocabulaire 125
Opdracht 11 | Toepassingsvragen 126
Opdracht 12 | Vocabulaire en luisteren – Het weer(bericht) 127
Opdracht 13 | Liedje – IJskoud 127
Opdracht 14 | Spreken – Overleven op een onbewoond eiland 128
4.7 Grammatica – Zou(den) (2) 128
Opdracht 15 | Spreken – Een reispartner zoeken 129
Opdracht 16 | Luisteren 129
Opdracht 17 | Schrijven – Een reisverslag schrijven 130
4.8 Afronding 130
Opdracht 18 | Vocabulaire – Herhaling 130
Opdracht 19 | Spreken – Kletsmomentje 130
Opdracht 20 | Grammatica – Scheidbare werkwoorden 130
Opdracht 21 | Vocabulaire – Preposities (hoofdstuk 3 en 4) 130
In de praktijk 131
Reflectie 131
Vocabulaire hoofdstuk 4 132

Hoofdstuk 5 Werk en beroepen

5.1 Intro 137
5.2 Teksten en vocabulaire 137
Opdracht 1 | Vocabulaire – Vooraf 137
Tekst 1 | Zij hebben een 'mannenbaan': 'Frustrerend dat ze denken dat je als vrouw minder goed bent' 138
Vocabulaire 139
Tekst 2 | Deze mannen hebben een 'vrouwenberoep' (en vinden dat fenomeen onzin) 140
Vocabulaire 142
Tekst 3 | Van hoofd naar handen 143
Vocabulaire 144
Opdracht 2 | Schrijven – Verwerking van de teksten 145
Opdracht 3 | Spreken – Over werk en beroepen praten 146
Opdracht 4-5 | Vocabulaire 146
5.3 Uitspraak – Zinsaccenten (2) 147
Opdracht 6 | Toepassingsvragen 148
5.4 Taalhandeling 148
Opdracht 7-8 | Spreken 149
5.5 Grammatica – Relatief pronomen (1) 150
Opdracht 9-11 | Grammatica 151
Opdracht 12 | Spreken – Competenties en beroepen kiezen 152
Opdracht 13 | Schrijven – Een sollicitatiebrief schrijven 153
Opdracht 14-15 | Grammatica 154
Opdracht 16 | Spreken – Een beroep raden 154
Opdracht 17 | Liedje – De overkant 155
Opdracht 18 | Luisteren 156
5.6 Afronding 156
Opdracht 19 | Vocabulaire – Herhaling 156
Opdracht 20 | Spreken – Kletsmomentje 156
Opdracht 21 | Grammatica – Onregelmatige werkwoorden (hoofdstuk 4 en 5) 156
In de praktijk 157
Reflectie 157
Vocabulaire hoofdstuk 5 158

Taalbiografie 161

Hoofdstuk 6 Onderwijs en wetenschap

6.1	**Intro**	163
	Opdracht 1 | Spreken – Over het Nederlandse onderwijssysteem praten	163
6.2	**Tekst en vocabulaire**	163
	Opdracht 2 | Vocabulaire – Vooraf	163
	Tekst | Erik Scherder, hoogleraar neuropsychologie: 'Hoe drukker hoe beter'	164
	Vocabulaire	166
	Opdracht 3 | Verwerking van de tekst	168
	Opdracht 4-6 | Vocabulaire	169
	Opdracht 7 | Toepassingsvragen	170
6.3	**Uitspraak – Woordaccenten (3)**	171
	Opdracht 8 | Liedje – Opzij	171
	Opdracht 9 | Spreken – Waarom is dat zo?	172
6.4	**Grammatica – Relatief pronomen (2)**	172
	Opdracht 10-12 | Grammatica	174
	Opdracht 13 | Grammatica – Woorden raden	175
6.5	**Taalhandeling**	176
	Opdracht 14 | Spreken – Discussiewiel	177
	Opdracht 15 | Luisteren	178
	Opdracht 16 | Schrijven – Op een artikel reageren	178
6.6	**Afronding**	178
	Opdracht 17 | Spreken – Kletsmomentje	178
	Opdracht 18 | Grammatica – Herhaling onregelmatige werkwoorden	179
	Opdracht 19-20 | Vocabulaire – Preposities (hoofdstuk 5 en 6)	179
	In de praktijk	181
	Reflectie	181
Vocabulaire hoofdstuk 6		181

Hoofdstuk 7 Nederlands leren

7.1	**Intro**	185
7.2	**Teksten en vocabulaire**	185
	Opdracht 1 | Vocabulaire – Vooraf	185
	Intro | Nieuw in het Nederlands	185
	Tekst 1 | Mohamad Abdou	186
	Vocabulaire	187
	Tekst 2 | Emma Yandle	188
	Vocabulaire	189
	Opdracht 2 | Verwerking van de teksten	190
	Opdracht 3-5 | Vocabulaire	190

7.3 Uitspraak – Woordaccenten (totaal) 192
Opdracht 6 | Toepassingsvragen 193
Opdracht 7 | Liedje – Parijs 193
Opdracht 8 | Spreken – Over een ervaring met het Nederlands vertellen 194
7.4 Grammatica – (*Te*) + infinitief 194
Opdracht 9-10 | Grammatica 196
Opdracht 11 | Luisteren 198
Opdracht 12 | Vocabulaire – Gevoelens 198
Opdracht 13 | Vocabulaire 199
Opdracht 14 | Schrijven – Een gedicht schrijven 199
7.5 Taalhandeling 201
Opdracht 15 | Spreken 201
Opdracht 16 | Schrijven - Appen 201
Opdracht 17 | Spreken – Een verhaal bedenken 203
Opdracht 18 | Luisteren 203
7.6 Afronding 203
Opdracht 19 | Vocabulaire – Herhaling 203
Opdracht 20 | Spreken – Kletsmomentje 203
Opdracht 21 | Grammatica – Onregelmatige werkwoorden (hoofdstuk 6 en 7) 203
In de praktijk 204
Reflectie 204
Vocabulaire hoofdstuk 7 205

Hoofdstuk 8 Duurzaamheid

8.1 Intro 209
8.2 Tekst en vocabulaire 209
Opdracht 1 | Vocabulaire – Vooraf 209
Tekst | Milieubewust leven hoeft niet moeilijk te zijn 209
Vocabulaire 211
Opdracht 2 | Verwerking van de tekst 213
Opdracht 3-4 | Vocabulaire 214
Opdracht 5 | Toepassingsvragen 215
Opdracht 6 | Spreken – De impact top tien 216
Opdracht 7 | Spreken – Een presentatie geven 216
8.3 Grammatica – Er (1) 217
Opdracht 8 | Grammatica 217
Opdracht 9 | Liedje – De koning van de weide 218
8.4 Taalhandeling 218
Opdracht 10 | Spreken 220
Opdracht 11 | Spreken – Discussiëren en op elkaar reageren 220

8.5 **Grammatica – Er (2)** 220
Opdracht 12 | Uitspraak – Gereduceerde spraak 223
Opdracht 13-14 | Grammatica 223
Opdracht 15 | Spreken – Interviewen 224
Opdracht 16 | Luisteren 225
Opdracht 17 | Schrijven – Een tekst voor een blog schrijven 225
Opdracht 18 | Luisteren 226
8.6 **Afronding** 227
Opdracht 19 | Vocabulaire – Herhaling 227
Opdracht 20 | Spreken – Kletsmomentje 227
Opdracht 21-22 | Vocabulaire – Preposities (hoofdstuk 7 en 8) 227
In de praktijk 228
Reflectie 229
Vocabulaire hoofdstuk 8 229

Hoofdstuk 9 Relaties

9.1 **Intro** 233
Opdracht 1 | Spreken – Foto's beschrijven 233
9.2 **Tekst en vocabulaire** 233
Opdracht 2 | Vocabulaire – Vooraf 233
Tekst | Hoe ik mijn vrienden probeerde te mixen 234
Vocabulaire 236
Opdracht 3 | Verwerking van de tekst 239
Opdracht 4-6 | Vocabulaire 239
Opdracht 7 | Toepassingsvragen 240
9.3 **Uitspraak – Gereduceerde spraak** 241
9.4 **Grammatica – Er (3)** 242
Opdracht 8-9 | Grammatica 243
Opdracht 10 | Spreken – Over vriendschappen praten 243
9.5 **Grammatica – Zou(den) (3)** 244
Opdracht 11 | Uitspraak 245
Opdracht 12 | Grammatica 245
Opdracht 13 | Spreken – Dilemma's bespreken 246
Opdracht 14 | Spreken – Advies geven 246
Opdracht 15 | Schrijven – Advies geven 247
Opdracht 16 | Luisteren 247
Opdracht 17 | Spreken – Wat wil je opgeven? 247
Opdracht 18 | Spreken – Een persoon zoeken 248
Opdracht 19 | Liedje – Als ik je weer zie 248

9.6 **Afronding** 249
Opdracht 20 | Vocabulaire – Herhaling 249
Opdracht 21 | Spreken – Kletsmomentje 249
Opdracht 22 | Grammatica – Onregelmatige werkwoorden (hoofdstuk 8 en 9) 249
In de praktijk 250
Reflectie 250
Vocabulaire hoofdstuk 9 251

Hoofdstuk 10 Geld

10.1 **Intro** 255
Opdracht 1 | Liedje – Geld maakt niet gelukkig 255
10.2 **Tekst en vocabulaire** 255
Opdracht 2 | Vocabulaire – Vooraf 255
Tekst | Tikkie 256
Vocabulaire 258
Opdracht 3 | Verwerking van de tekst 261
Opdracht 4-6 | Vocabulaire 261
Opdracht 7 | Toepassingsvragen 263
10.3 **Uitspraak – Reflectie + focuspunten** 264
Opdracht 8 | Luisteren en spreken 264
Opdracht 9 | Spreken en schrijven – Geld besparen 264
10.4 **Grammatica – Passieve zinnen** 265
Opdracht 10-13 | Grammatica 267
Opdracht 14 | Spreken – Wie krijgt € 50.000? 269
10.5 **Taalhandeling** 271
Opdracht 15 | Spreken 272
Opdracht 16 | Spreken – Over hoeveelheden praten 273
Opdracht 17 | Luisteren en spreken 273
Opdracht 18 | Spreken – Over een product klagen 273
10.6 **Afronding** 274
Opdracht 19 | Vocabulaire – Herhaling 274
Opdracht 20 | Spreken – Kletsmomentje 274
Opdracht 21-22 | Vocabulaire – Preposities (hoofdstuk 9 en 10) 274
In de praktijk 275
Reflectie 276
Vocabulaire hoofdstuk 10 276

Taalbiografie 279

Hoofdstuk 11 Kunst

11.1	Intro	281
11.2	Tekst en vocabulaire	281
	Opdracht 1 | Vocabulaire – Vooraf	281
	Tekst | Tikkende klokken en een snurkend konijn	281
	Vocabulaire	284
	Opdracht 2 | Verwerking van de tekst	286
	Opdracht 3-5 | Vocabulaire	287
	Opdracht 6 | Toepassingsvragen	288
	Opdracht 7 | Spreken – Over geluiden vertellen	289
	Opdracht 8 | Luisteren – Ik zie, ik zie	289
11.3	Vocabulaire	289
	Opdracht 9 | Vocabulaire	290
	Opdracht 10 | Spreken en luisteren – Over je favoriete kunstwerk vertellen	290
	Opdracht 11 | Spreken – Een museumbezoek organiseren	291
	Opdracht 12 | Luisteren	292
	Opdracht 13 | Spreken – Over een kunstwerk in de buurt vertellen	292
	Opdracht 14 | Liedje – Gezicht op Delft	292
	Opdracht 15 | Schrijven – Een recensie schrijven	292
11.4	Afronding	293
	Opdracht 16 | Vocabulaire – Herhaling	293
	Opdracht 17 | Spreken – Kletsmomentje	293
	Opdracht 18 | Vocabulaire – Preposities (hoofdstuk 11)	293
	Opdracht 19 | Grammatica – Onregelmatige werkwoorden (hoofdstuk 10 en 11)	293
	In de praktijk	294
Vocabulaire hoofdstuk 11		295

Bijlage – Antwoorden 297

Bronnen 317

Leeswijzer

Beste cursist,
Je Nederlands is nu op niveau A2 en je gaat beginnen aan een nieuw boek. We vertellen je hier graag hoe je met *Nederlands in actie* niveau B1 bereikt.

Dit boek bestaat uit elf hoofdstukken. In die hoofdstukken staat steeds een actueel thema centraal. In de eerste vier hoofdstukken vind je een dialoog, net als bij *Nederlands in gang*, het boek van 0 naar A2. Daarnaast vind je in alle hoofdstukken teksten, van kort naar langer en van makkelijk naar moeilijker.

Bij de dialogen en de teksten vind je heel veel vocabulaire uit de lijst met de 5000 meest frequente woorden in het Nederlands. Op niveau B1 moet je die 5000 woorden kennen om teksten goed te begrijpen en over veel onderwerpen te kunnen communiceren. Nieuwe woorden leren is dus belangrijk.

Voordat je de dialogen en teksten gaat lezen, zie je eerst de internationale woorden uit die dialogen en teksten. Dat zijn woorden die je makkelijk herkent omdat ze in het Engels en veel andere talen hetzelfde of niet heel anders zijn, bijvoorbeeld *gitaar* en *creatief*. Dit zijn woorden die je makkelijk leert.

Vóór de tekst vind je vaak een opdracht met idioom, meestal uitdrukkingen. In de tekst zie je bij dit idioom een *.

Na de dialogen en teksten vind je een lijst met nieuwe woorden. In de teksten zijn deze nieuwe woorden cursief gemaakt. Het streepje onder de woorden laat zien waar het woordaccent ligt. Ook kun je op de website horen hoe je de woorden uitspreekt. We maken het je niet moeilijker dan nodig is: bij ieder woord vind je een vertaling in het Engels.

In de lijst is de opmaak van de woorden belangrijk.

frequent en actief	Woorden in oranje en vet zijn **frequent en actief**: ze komen uit de lijst met de 5000 meest frequente woorden in het Nederlands. Je moet deze woorden actief kunnen gebruiken.
frequent en receptief	Woorden in oranje zijn frequent en receptief: ze komen ook uit de lijst met de 5000 meest frequente woorden. Deze woorden moet je in ieder geval kunnen begrijpen en het liefst ook kunnen gebruiken.
niet frequent	Woorden in zwart zijn niet frequent. Deze woorden helpen je om de dialoog of tekst te begrijpen, maar je hoeft ze op dit niveau nog niet te leren.

Verder zijn er struikelwoorden*. Dit zijn lastige woorden. Het * achter het woord verwijst naar voorbeeldzinnen onder de lijst. In deze voorbeeldzinnen kun je zien hoe je de woorden gebruikt. Soms zie je ook meer betekenissen van deze woorden.

Aan het einde van het hoofdstuk staan alle woorden (internationale woorden, wwi-dioom, actieve frequente woorden, receptieve frequente woorden, niet-frequente woorden) in alfabetische volgorde. Zo heb je alle woorden van het hoofdstuk makkelijk bij elkaar.

In het hele hoofdstuk vind je veel opdrachten die passen bij het thema van het hoofdstuk. Bij de opdrachten zie je steeds een pictogram zodat je weet waar de opdracht over gaat. Je ziet steeds deze pictogrammen:

- spreekopdracht
- schrijfopdracht
- luisteropdracht
- leesopdracht
- vocabulaireopdracht
- uitspraakopdracht
- grammaticaopdracht
- opdracht bij een liedje
- verwijzing naar de website: je vindt hier extra materiaal of een online variant van de opdracht

We gebruiken bij de grammatica- en uitspraakonderdelen ! voor speciale situaties.

Achter in het boek vind je de antwoorden van bijna alle opdrachten.

Op de website **www.coutinho.nl/nederlandsinactie4** vind je nog veel meer (interactieve) opdrachten om verder te oefenen met vocabulaire, preposities, onregelmatige werkwoorden, dictees, uitspraak, grammatica, lezen en luisteren. Ook kun je op de website luisteren naar de dialogen, de uitspraak, de taalhandelingen, de teksten en het vocabulaire, en kun je grammatica- en uitspraakvideo's bekijken. Ten slotte kun je op de website bijlages bij het boek vinden: checklists voor A2 en B1, preposities, onregelmatige werkwoorden (per hoofdstuk en alfabetisch), scheidbare werkwoorden, het correctiemodel voor schrijfopdrachten, de grammaticaregels, het register en de lijst met frequente woorden.

Zoals je ziet hebben we heel veel materiaal voor je gemaakt om naar B1 te werken. We wensen je heel veel plezier en succes met *Nederlands in actie*! En vergeet de titel *Nederlands in actie* niet: wees actief met Nederlands, in én buiten de les!

Berna de Boer, Margaret van der Kamp, Simone Pentermann

Over de website

Bij dit boek hoort een website: **www.coutinho.nl/nederlandsinactie4**

Elk hoofdstuk heeft een pagina. Op de pagina bij een hoofdstuk zie je:

Bij het boek

Hier vind je:
- de audio van de dialogen, de uitspraak, de taalhandelingen, de teksten en het vocabulaire
- grammatica- en uitspraakvideo’s
- luisteropdrachten, liedjes en transcripten
- kopieerbladen bij opdrachten uit het boek in pdf en Word
- links naar websites en online toepassingen
- de vocubulairelijst van het hoofdstuk

Extra opdrachten

Hier vind je (interactieve) opdrachten om verder te oefenen met:

- vocabulaire
- uitspraak
- dictees
- taalhandelingen
- grammatica
- preposities
- onregelmatige werkwoorden
- lezen
- luisteren

De pictogrammen geven aan wat het is:

een pagina met bijvoorbeeld audio, video of een opdracht
een link naar een andere website
een pdf-document met bijvoorbeeld een kopieerblad
een Worddocument met bijvoorbeeld een kopieerblad
een interactieve opdracht

Bij de interactieve opdrachten zie je welke je al hebt gemaakt:
Deze opdracht heb je nog niet gemaakt.
Deze opdracht heb je al wel gemaakt.

Deze bijlages staan op de website:

Bijlage 1a:	Checklist A2
Bijlage 1b:	Checklist B1
Bijlage 2:	Preposities
Bijlage 3a:	Onregelmatige werkwoorden – per hoofdstuk
Bijlage 3b:	Onregelmatige werkwoorden – alfabetisch
Bijlage 4:	Scheidbare werkwoorden
Bijlage 5:	Correctiemodel voor schrijfopdrachten
Bijlage 6:	Grammaticaregels
Bijlage 7:	Register
Bijlage 8:	Frequente woorden

Hoofdstuk 1

Identiteit

1.1 Intro

a Wie ben je? Introduceer jezelf kort. Welk adjectief past bij jou?
b Hoe wil je dat je medecursisten en je docent je noemen?
c Welke persoonlijke voornaamwoorden passen bij jou?
- hij, hem, zijn
- zij, haar, haar
- hen, hen, hun

1.2 Dialoog en vocabulaire

In de dialogen hierna staan deze internationale woorden. Ken je ze?

creatief | de gitaar | de piano | het orkest | gepubliceerd (publiceren) | universitair | medisch | de telefoon

Jip de Jong en John Mulenga vertellen over zichzelf.

Dialoog 1 | Interview met Jip de Jong

Naam: Jip de Jong
Leeftijd: 23
Studie: vierdejaarsstudent rechten in Rotterdam

Waar komt je voornaam vandaan?
Mijn naam komt uit een boek, een kinderboek. Misschien ken je het: *Jip en Janneke*. Jip is de jongen en Janneke het meisje. Ik ben een vrouw, maar ik heet Jip. Grappig hè? Mijn broer is vernoemd naar oma, ze heette Anne. Mensen vinden onze namen verwarrend, ha ha.

Wat doe je in je vrije tijd?
Ik ben creatief. Ik houd van tekenen en schilderen. Ik ben ook muzikaal: ik zing, speel gitaar en speel piano in het orkest van mijn studentenvereniging.

Wie zou je een dag willen zijn?
Ik zou graag een dag mijn vriendje willen zijn. Ik ben benieuwd wat hij precies denkt en voelt.

Welk dier zou je willen zijn?
Ik vind beren leuke beesten, omdat ze zo sterk zijn. Maar ik weet niet of ik een beer wil zijn, ik wil niet dat iemand mij gevaarlijk vindt. Ik wil misschien wel een vlinder of een paard zijn. Een vlinder kan vliegen en heeft vaak prachtige kleuren. En een paard is een indrukwekkend dier. Je merkt het, ik kan niet kiezen. Gelukkig ben ik een mens.

Waar ben je trots op?
Ik ben trots op mijn vader. Hij is mijn held, omdat hij voor Anne en mij heeft gezorgd toen mijn moeder ernstig ziek was. Dat heeft hij fantastisch gedaan. Hij heeft leuke, vrolijke mensen van ons gemaakt.

Is er een les die je hebt geleerd?
Ja, van mijn ouders, vooral van mijn vader, heb ik geleerd dat er voor ieder probleem een oplossing is.

Waar heb je een hekel aan?
Ik heb een hekel aan lawaai. Onze buurman schreeuwt altijd en maakt veel lawaai als het mooi weer is. Ik hoop dat hij dit boek niet leest, want dan heb ik een probleem. Maar mijn vader zegt altijd: 'Jip, wees niet bang, zoek een oplossing!'

Wat weten weinig mensen van je?
Weinig mensen weten dat ik tekeningen naar tijdschriften stuur. Sommige tekeningen zijn zelfs gepubliceerd. Ik vertel dat niet zo snel. Ik ben heel bescheiden. ☺

Dialoog 2 | Interview met John Mulenga

Naam: John Mulenga
Leeftijd: 34
Werk: kinderarts in een universitair medisch centrum

Wat is je belangrijkste bezit?
Dat zijn mijn vrouw Safiya en dochter Malika natuurlijk, maar ze zijn niet mijn bezit. Als je praat over spullen, dan is dat mijn telefoon. Mijn hele leven zit in die telefoon.

Je komt niet uit Nederland.
Dat klopt, ik kom uit Zambia. Voordat ik naar Nederland kwam, heb ik in Londen gewoond.

Je hebt Nederlands geleerd. Wat vind je een mooi woord in het Nederlands?
Ik vind *fluisteren* een prachtig woord. Voor mijn gevoel past het woord precies bij de betekenis.

Wat vind je een moeilijk woord in het Nederlands?
De uitspraak van *uw* en het verschil tussen *vis* en *vies* vind ik nog moeilijk.

Wat is je grootste droom?
Mijn grootste droom gaat over kinderen in Zambia, Afrika, de wereld. Mijn droom is dat ze allemaal gezond zijn en naar school gaan. Mijn persoonlijk grootste droom heb ik bereikt: ik werk in een ziekenhuis als kinderarts. Als kind wilde ik arts worden, dus die droom is uitgekomen.

Wat is je beste eigenschap?
Ik ben heel geduldig, met mijn patiënten, hun ouders, mijn vrouw en mijn dochter. Soms niet met mezelf, maar dat is een ander verhaal.

Hoe ziet je leven er over tien jaar uit?
Ik hoop dat ik dan nog als kinderarts werk, wetenschappelijk onderzoek doe en publiceer. We zijn dan misschien teruggegaan naar Afrika of we wonen hier op het platteland, dat wil Safiya graag. Maar voorlopig blijven we hier wonen.

Wat waren je goede voornemens voor dit jaar?
Dat weet ik nog: ik wilde me minder ergeren in het verkeer, ik wilde meer doelpunten maken met voetbal en de krant vaker lezen. Ik weet ze nog, hoewel ik niets heb veranderd.

//

Vocabulaire	
de leeftijd	age
vierdejaarsstudent rechten	fourth-year law student
grappig	funny
vernoemd naar (vernoemen (naar))	to name (after)
verwarrend (verwarren)	confusing (to confuse)

tekenen	to draw
schilderen	to paint
muzikaal	musically inclined
zing (zingen)	to sing
benieuwd (naar)	curious (about)
precies	exact(ly)
beren (de beer)	bears
beesten (het beest)	hier: animals, ook: beasts
sterk	strong
gevaarlijk	dangerous
de vlinder	butterfly
het paard	horse
vliegen	to fly
indrukwekkend	impressive
merkt (merken (van))	hier: you see, as you can see, ook: to see (that), to notice (that)
trots op (trots (op))	proud of
de held	hero
voor ... gezorgd (zorgen voor)*	hier: to take care of, ook: to care for
ernstig	serious(ly)
vrolijke (vrolijk)	cheerful, happy
vooral	especially
de oplossing	solution
heb een hekel aan (een hekel hebben aan)	hier: cannot stand, ook: to dislike, to hate
het lawaai	noise
schreeuwt (schreeuwen)	to shout
tekeningen (de tekening)	drawings
tijdschriften (het tijdschrift)	magazines
naar ... stuur (sturen (naar / aan))	to send (to)
sommige	some
zelfs	even
gepubliceerd (publiceren)	to publish
bescheiden	modest
universitair	university
medisch	medical
het bezit	possession

de spullen	things
fluisteren	to whisper
het gevoel	feeling
de droom	dream
de wereld	world
persoonlijk	personal
bereikt (bereiken)*	to achieve
het ziekenhuis	hospital
uitgekomen (uitkomen)	hier: to come true, ook: to reveal, to end up at
de eigenschap	characteristic
geduldig	patient
mezelf	myself
wetenschappelijk	scientific
onderzoek doe (onderzoek doen (naar))	to do research (on)
het onderzoek	research
het platteland	countryside
voorlopig	for now, for the time being
goede voornemens	New Year's resolutions
het voornemen	intention
me ... ergeren (zich ergeren (aan))	to get annoyed (by)
doelpunten (het doelpunt)	goals
de krant	newspaper

Struikelwoorden

zorgen voor

1 Nabil heeft voor zijn moeder gezorgd toen ze ziek was.
2 We organiseren zaterdag een feestje, wil jij voor het eten zorgen? Dan zorg ik voor het drinken.
3 Goed slapen is belangrijk voor mij. Dat zorgt voor goede prestaties.

bereiken

1 Wat wil je bereiken in je leven? Vind je succes en geld belangrijk of heb je andere ideeën?
2 Ik kan geen contact met Jett krijgen, niet per telefoon of mail. Ik kan hem niet bereiken.

Opdracht 1 | Verwerking van de dialoog

Welke uitspraak past bij wie? Zet een kruisje in de juiste kolom.

	Jip	John
1 Ik studeer rechten.		
2 Mijn vader heeft goed voor mij gezorgd.		
3 Mijn persoonlijk grootste droom heb ik bereikt.		
4 Ik wil graag wetenschappelijk onderzoek doen.		
5 Ik wil geen gevaarlijk dier zijn.		
6 Ik erger me als ik in de auto of op de fiets zit.		
7 Ik heb een hekel aan lawaai.		

Opdracht 2 | Interviewen

Interview elkaar.

a Kijk naar de vragen in de beide dialogen.
Kies vijf vragen die je wil stellen aan de ander en bedenk zelf één of twee extra vragen.
Kies ook twee vragen die je zelf graag wil beantwoorden.

b Interview elkaar. Maak aantekeningen of een audio-opname, want je moet een verslag schrijven.

c Schrijf een korte tekst over de medecursist die je hebt geïnterviewd. Stuur je tekst naar hem/haar/hen.

d Schrijf een korte reactie op de tekst over jou: klopt de informatie? Vind je het een leuke tekst?

e Stuur jullie teksten inclusief reactie naar je docent.

Opdracht 3

Welk woord hoort er niet bij?

1 Een hobby kan zijn: schilderen | tekenen | fluisteren | zingen | gitaar spelen
2 Een mens kan zijn: muzikaal | gevaarlijk | sterk | universitair | grappig
3 Een eigenschap is: geduldig | trots | bescheiden | persoonlijk | vrolijk
4 Een mens kan: uitkomen | fluisteren | zich ergeren | schreeuwen | zorgen

Opdracht 4

Welke woorden horen bij elkaar? Maak combinaties van twee woorden. Kies uit:

spullen | tijdschrift | persoonlijk | onderzoek | medisch | gevoel | bezit | ziekenhuis | wetenschappelijk | publiceren

Opdracht 5

Vul het juiste werkwoord in. Kies uit:

bereiken | ergeren | schreeuwen | vliegen | zorgen | zingen

1 Als ik naar Zambia wil, moet ik meer dan negen uur ______________________.
2 Wil je dat lied nog een keer ______________________? Ik vind het zo mooi.
3 Ik wil me niet ______________________ aan al die spullen, maar ik doe het wel.
4 Wat wil je ______________________? Heb je een droom?
5 Stop! Wil je niet zo ______________________? Ik hoor je wel.
6 Kun jij voor mijn paard ______________________? Ik ben een weekend weg.

Vul het juiste substantief in. Kies uit:

droom | eigenschap | lawaai | leeftijd | oplossing | wereld

7 Gefeliciteerd, je bent nu dertig jaar, dat is een mooie ______________________.
8 We gaan een paar jaar op reis, we willen de hele ______________________ zien.
9 Wat een ______________________! Waar komt dat vandaan?
10 Aan welke ______________________ van jezelf heb je een hekel?
11 Dat is een vervelend probleem, maar voor elk probleem is een ______________________.
12 Ik had vannacht een bijzondere ______________________.

Vul het juiste woord in. Kies uit:

benieuwd | ernstig | indrukwekkend | precies | vooral | zelfs

13 Het is ____________________ 10.00 uur.
14 Wat is er gebeurd? Je kijkt zo ____________________.
15 Wat een mooie tekeningen! Ik vind ze ____________________.
16 Ik ben ____________________ naar jouw hobby's.
17 Iedereen kan leren zingen, ____________________ als je niet muzikaal bent.
18 Waar ben je ____________________ trots op?

1.3 Uitspraak – Woordaccenten (1)

//

A Luister naar de volgende woorden. Waar hoor je de woordaccenten? Onderstreep deze.

1 de leeftijd
2 het tijdschrift
3 het ziekenhuis
4 het onderzoek
5 de vierdejaarsstudent
6 het doelpunt
7 de voornaam
8 een kinderboek
9 mijn studentenvereniging
10 onze buurman
11 de kinderarts
12 het voetbal

B Spreek de woorden nu zelf uit met het juiste woordaccent.

!

- Soms is het anders, bijvoorbeeld: het platte<u>land</u>.
- Het woordaccent in de internationale woorden is vaak anders dan in het Engels. In hoofdstuk 6 ga je hier verder mee oefenen.

C Oefen nu de woordaccenten in het vocabulaire. Luister daarna naar de dialoog met de audio en spreek zin voor zin na.

1.4 Woordvorming

Opdracht 6 | Woordvorming

Hoe maak je een adjectief van de volgende substantieven?

1 persoon
2 gevaar
3 wetenschap

Dat is niet de enige manier. Hierna vind je nog een andere manier.

Hoe maak je een adjectief van de volgende substantieven?

4 ernst
5 geduld
6 grap

Je kunt van een substantief ook een werkwoord maken. Hoe doe je dat bij de volgende substantieven?

7 droom
8 schreeuw
9 zorg

Je kunt ook van een werkwoord een substantief maken. Hoe doe je dat bij deze werkwoorden?

10 oplossen
11 tekenen

Hoe heet iemand die ...?

12 Hoe heet iemand die werkt in de wetenschap?
13 Hoe heet iemand die droomt?
14 Hoe heet iemand die schreeuwt?

In deze opdracht heb je gezien hoe je woorden kunt maken in het Nederlands. Dit zijn niet de enige manieren. In veel andere hoofdstukken vind je op de website meer opdrachten met woordvorming.

1.5 Grammatica – De hoofdzin

//

Kijk naar de volgende zinnen. Let op de plaats van het subject en de plaats van de werkwoorden.

Mijn buurman *maakt* altijd veel lawaai.
Dat *was* echt mijn droom.
Anne *heeft* ook gitaar *gespeeld*.
Ik *wil* meer doelpunten *maken*.

Vraag 1
Wat is de structuur van de zinnen? Wat is de plaats van het subject en de plaats van de werkwoorden?

Kijk naar de volgende zinnen. Let op de plaats van het subject en de plaats van de werkwoorden.

In de zomer *zit* mijn buurman altijd in de tuin.
Misschien *kan* Jessica ook gitaar *spelen*.
In die stad *hebben* John en Safiya ook heel lang *gewoond*.
Dat *weten* we nog niet precies.

Vraag 2
Wat is de structuur van de zinnen? Wat is de plaats van het subject en de werkwoorden?

Kijk naar de volgende zinnen. Let op de tijd en plaats.

We *kunnen* in de zomer op het terras *eten*.
Emma *woont* sinds vorig jaar in Leiden.
Haar tekening *is* vorige maand in een tijdschrift *gepubliceerd*.
John *werkt* nu al drie jaar in dit ziekenhuis.

Vraag 3
Wat kun je zeggen over de tijd en plaats? Wat komt eerst?

Is alles duidelijk?
Bespreek met een medecursist de structuur van de volgende zinnen.

1 John is kinderarts.
2 In mijn geboorteland spreken de mensen Chinees.
3 Ik ga morgen om 10.00 uur in de bibliotheek studeren.

▶ Dit heb je geleerd

In het Nederlands bestaan twee soorten hoofdzinnen:

- een gewone hoofdzin, de zinsstructuur is: subject – persoonsvorm – rest;
- een hoofdzin met inversie, de zinsstructuur is: ander element – persoonsvorm – subject – rest.

Eerst komt de tijd, dan de plaats.

Opdracht 7 Woordaccenten

Beantwoord de vragen. Ga verder met de gegeven woorden.

1 Wat doe jij vanavond? Vanavond …
2 Werk jij in het weekend ook? In het weekend …
3 Waar doe jij boodschappen? Meestal …
4 Wat heb je gisteren gegeten? Gisteren …
5 Ken je het Stadspark? Ja, in dat park …
6 Heb jij mijn telefoon gezien? Ja, daar …
7 Waar staan de kopjes? In die kast …
8 Is hier in de buurt een apotheek? Ja, in het ziekenhuis …
9 Wil je me helpen? Ja, natuurlijk …
10 Wat doe je volgende zomer? Misschien …
11 Welke dieren vind je mooi? Vlinders …
12 Heb je die mail ook gekregen? Nee, die mail …

Opdracht 8

Maak de volgende zinnen af.

1 In dit huis …
2 Tegenover het museum …
3 Na de vakantie …
4 Vanochtend …
5 Nu …
6 Vorig jaar …
7 Misschien …
8 Natuurlijk …
9 Bijna elke dag …
10 Deze film …

1.6 Grammatica – Conjuncties

//

Met conjuncties kun je twee zinnen met elkaar verbinden. In het Nederlands heb je twee soorten conjuncties.

Kijk naar de volgende zinnen. Let op de plaats van het subject en de plaats van de werkwoorden.

Hoofdzin + hoofdzin

en Ik *zing* graag **en** mijn broer *speelt* piano in een orkest.

want Ik *vind* fluisteren een mooi woord, **want** het *past* precies bij de betekenis.

maar Mijn vrouw Safiya en dochter Malika *zijn* heel belangrijk voor me, **maar** ze *zijn* niet mijn bezit.

dus Ik *wilde* arts *worden*, **dus** die droom *is uitgekomen*.

of We *gaan* misschien terug naar Afrika **of** we *blijven* hier.

Vraag 1

Wat kun je zeggen over de plaats van het subject en van de werkwoorden?

Hoofdzin + bijzin

Kijk naar de volgende zinnen. Let op de structuur van de bijzinnen.

omdat Ik *vind* vlinders mooi, **omdat** ze prachtige kleuren *hebben*.
Omdat vlinders prachtige kleuren *hebben*, *vind* ik ze mooi.

als Hij *zit* altijd buiten **als** het mooi weer *is*.
Als het mooi weer *is*, *zit* hij altijd buiten.

toen Hij *heeft* voor Anne en mij *gezorgd* **toen** mijn moeder ernstig ziek *was*.
Toen mijn moeder ernstig ziek *was*, *heeft* hij voor Anne en mij *gezorgd*.

voordat Ik *heb* in Londen *gewoond* **voordat** ik naar Nederland *kwam*.
Voordat ik naar Nederland *kwam*, *heb* ik in Londen *gewoond*.

nadat Mijn vriend en ik *gaan samenwonen* **nadat** we een baan *hebben gevonden*.
Nadat mijn vriend en ik een baan *hebben gevonden*, *gaan* we *samenwonen*.

totdat Ik *had* nog nooit een beer *gezien* **totdat** ik op vakantie in Canada *was*.
Totdat ik op vakantie in Canada *was*, *had* ik nog nooit een beer *gezien*.

terwijl Ik *teken* graag **terwijl** ik naar muziek *luister*.
Terwijl ik naar muziek *luister*, *teken* ik graag.

zodat Ik *ga* de krant vaker *lezen*, **zodat** ik nieuwe woorden *leer*.

zodra Mijn vader *zoekt* een oplossing **zodra** hij een probleem *ziet*.
Zodra mijn vader een probleem *ziet*, *zoekt* hij een oplossing.

hoewel John *houdt* van voetbal, **hoewel** hij niet vaak doelpunten *maakt*.
Hoewel John niet vaak doelpunten *maakt*, *houdt* hij van voetbal.

Vraag 2
Wat zie je, wat is de plaats van de persoonsvorm en van de andere werkwoorden?

!

- **Totdat** en **voordat** gebruiken we ook als conjunctie in een korte vorm: *tot* en *voor*.
  - Je kunt hier wachten **tot** je bestelling klaar is.
  - Hij heeft in een band gezongen **voor** hij journalist werd.
- **Zodat** kan niet als eerste element. Je kunt dus niet beginnen met een bijzin met *zodat*.
- **Toen** kan ook betekenen: *in die tijd*. Het is dan een tijdselement, en geen conjunctie.
  - Deze foto is uit 2020. Ik woonde **toen** in een studentenhuis.
- Zinnen met **nadat** hebben vaak een plusquamperfectum.
  - Ik ging naar Limburg **nadat** ik een boek over die provincie had gelezen.

!

- Als er een perfectum in de bijzin staat, mag *hebben* / *zijn* voor of na het participium.
  - Hij is trots omdat hij een doelpunt heeft gemaakt.
  - Hij is trots omdat hij een doelpunt gemaakt heeft.
- Een prepositiegroep mag ook na de werkwoorden van de bijzin.
  - Anje is vandaag erg vrolijk, omdat ze een mooie kamer in een studentenhuis heeft gevonden.
  - Anje is vandaag erg vrolijk, omdat ze een mooie kamer heeft gevonden in een studentenhuis.
- In een bijzin komt eerst een modaal werkwoord en dan de infinitief.
  - Ik luister nooit naar muziek als ik moet studeren.
  - Hij zingt in een studentenkoor, omdat hij heel goed kan zingen.

!

Vaak zet je een komma voor conjuncties. Je maakt de zin dan duidelijker voor de lezer. In het Nederlands zijn er niet altijd vaste regels over het gebruik van een komma. Soms kan je zelf kiezen of je een komma wilt gebruiken.

Is alles duidelijk?

Bespreek met een medecursist de volgende zinnen.

1 Ze voelt zich goed als ze heeft gesport / gesport heeft.
2 Ik houd van muziek, maar ik ben niet muzikaal.
3 Ik vind het leuk als ik een vriend in het centrum zie / zie in het centrum.
4 Hij wilde al kinderarts worden toen hij drie jaar was.
5 Zal ik je appen als ik koffie wil drinken?
6 Omdat ik morgen een examen heb, ga ik vanavond vroeg naar bed.

▶ Dit heb je geleerd

Er zijn twee soorten conjuncties:

- conjuncties die een hoofdzin krijgen (*en*, *want*, *maar*, *dus*, *of*);
- conjuncties die een bijzin krijgen (*omdat*, *als*, *toen*, *voordat*, *nadat*, *totdat*, *terwijl*, *zodat*, *zodra*, *hoewel*, ...). In de bijzin staan de werkwoorden op de laatste plaats.

Als de bijzin op de eerste plaats staat, volgt een hoofdzin met inversie.

Opdracht 9

Kies de juiste conjunctie.

1 Ik ben heel trots, **omdat / want** mijn tekening in een tijdschrift is gepubliceerd.
2 Ik vind *fluisteren* een mooi woord, **zodat / maar** ik heb een hekel aan het woord *lawaai*.
3 John is geduldig met anderen, **maar / hoewel** hij niet zo geduldig met zichzelf is.
4 Ik ga vroeg van huis, **zodat / omdat** ik op tijd op mijn afspraak ben.
5 John drinkt koffie met Safiya **voordat / nadat** hij naar zijn werk gaat.
6 Jip vertelt niets over haar tekeningen in tijdschriften, **terwijl / want** ze is heel bescheiden.
7 Malika is geboren **toen / als** we in Londen woonden.
8 Ze studeert in Rotterdam, **omdat / als** ze dat een leuke stad vindt.
9 De buurman schreeuwt en maakt lawaai, **maar / terwijl** Jip naar een concert luistert.
10 Ik bel je **toen / zodra** ik mijn telefoon gevonden heb.

Opdracht 10

Welke conjunctie past hier? Soms zijn er meer mogelijkheden.

1 Ik wil nog verder aan die tekening werken ____________________ we gaan eten.
2 Ik word stil ____________________ ik een film indrukwekkend vind.
3 De supporters schreeuwden ____________________ John een doelpunt maakte.
4 Ik luister naar vrolijke muziek ____________________ ik me niet erger aan het lawaai van de buurjongen.
5 Ze moet in het ziekenhuis blijven ____________________ ze weer kan lopen.
6 Cynthia doet dit onderzoek ____________________ ze iets voor de wereld wil doen.
7 Hier liggen ernstig zieke patiënten ____________________ je mag hier geen lawaai maken.
8 ____________________ ik lang in de stad heb gewoond, woon ik nu op het platteland.

Opdracht 11

Beantwoord de vragen. Ga verder met de gegeven woorden.

1 Wanneer ben je vrolijk? Als …
2 Waarom bewaar je die spullen? Omdat …
3 Waarom ga je vanavond niet basketballen? Omdat …
4 Wanneer ben je niet zo geduldig? Als …
5 Wanneer geef je een feest? Als …
6 Waarom ben je trots op jezelf? Omdat …
7 Wanneer ga je niet naar je werk? Als …
8 Wanneer mail je me? Als …
9 Waarom speel je (g)een muziekinstrument? Omdat …
10 Wanneer luister je naar muziek? Als …
11 Waarom leer je Nederlands? Omdat …
12 Wanneer stop je met Nederlands leren? Als …
13 Wanneer ben je enthousiast over een project? Als …

1.7 Teksten en vocabulaire

(A) Kijk naar de twee afbeeldingen hierna. Welke objecten zie je in de kijkdozen? Schrijf bij elke afbeelding vijf objecten op.

(B) Onderstreep tijdens het lezen de namen van de objecten.

Tekst 1 | Kijk nou! Iris van Lunenburg

In de tekst hierna staan deze internationale woorden. Ken je ze?

de fotograaf | de presentator | realiseerde … me (zich realiseren) | de roots | geadopteerd (adopteren) | gestimuleerd (stimuleren)

Kijk nou!
Fotograaf Clemens Rikken vroeg bekende Nederlanders om hun *dierbaarste* spullen in een doos te doen, de kijkdoos.

Iris van Lunenburg

Iris van Lunenburg, presentator
'Ik ben jong, werk veel en het leven gaat snel. Ik *sta* eigenlijk nooit *stil bij* wat ik allemaal heb *meegemaakt*. Dit leek me een mooi moment om dat te doen. Toen ik de spullen *uitkoos*, realiseerde ik me hoeveel *daarvan* uit mijn *geboorteland* Haïti komen. De *herinneringen aan* mijn roots vond ik mooi om *erin* te *verwerken*. *De taptap* is een bus in Haïti. Die bussen worden prachtig *beschilderd*. Ik *kreeg* die papieren bus *mee*, samen met een *gouden rammelaartje*, toen ik naar Nederland kwam. Ik was pas drie maanden oud. Ik ben geadopteerd. *Het gouden horloge* heb ik van mijn moeder gekregen en dat draag ik elke dag. Ik heb rechten gestudeerd, maar ik ben nu tv-maker. Mijn moeder heeft me altijd gestimuleerd om te doen wat ik wil. Daar ben ik haar heel *dankbaar voor*.'

Vocabulaire

dierbaarste (dierbaar)	precious, beloved (items), (items you hold) dear
sta … stil bij (stilstaan (bij))*	to stop to think about, to stand still
meegemaakt (meemaken)*	to experience
uitkoos ((uit)kiezen)*	to choose
daarvan	of this
het geboorteland	country of birth
de geboorte	birth
herinneringen aan (de herinnering (aan))	memories (of)
in … verwerken (verwerken (in))*	hier: to showcase in, ook: to use in, to process in
de taptap	tap
beschilderd (beschilderen)	to paint
kreeg … mee (meekrijgen)	to be given (as a gift)
gouden	gold, golden
het rammelaartje (de rammelaar)	rattle
het horloge	watch
dankbaar (voor)	grateful (for)

Struikelwoorden

stilstaan (bij)

1. Je moet eerst even stilstaan voordat je de straat oversteekt.
2. Op 31 december staan mensen even stil bij de belangrijke dingen uit het oude jaar. Daar denken ze dan aan voordat ze kijken naar het nieuwe jaar.

meemaken

Ik heb in het weekend niet zoveel meegemaakt. Ik moest studeren.

(uit)kiezen

Je mag een instrument uitkiezen. Wat zou je dan kiezen: een gitaar, piano of trompet?

verwerken (in)

1. Dit is heel veel nieuwe informatie. Ik kan het niet in één keer verwerken.
2. In zijn schilderijen verwerkt hij zijn herinneringen aan zijn eigen land.

Tekst 2 | Kijk nou! Diggy Dex

In de tekst hierna staan deze internationale woorden. Ken je ze?

de rapper | het project | enthousiast | de zelfreflectie | de show

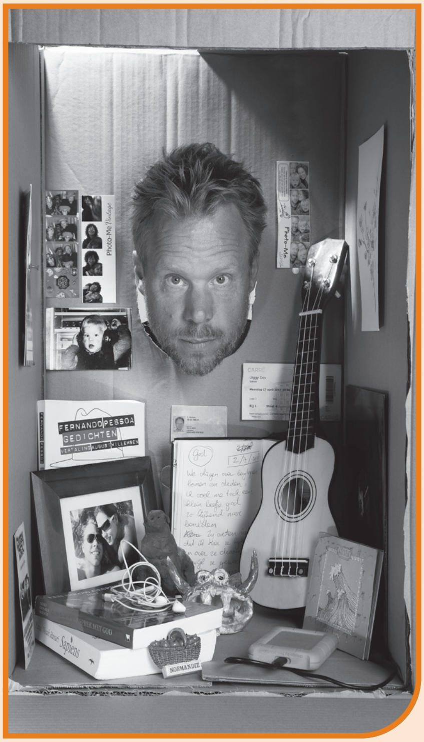

Diggy Dex

Diggy Dex, rapper

'Clemens is *Amersfoorter*, net als ik, dus we komen elkaar regelmatig tegen. Toen hij me over dit project vertelde, was ik meteen enthousiast, ik vond het een interessant idee. Het kost een beetje zelfreflectie: wat is voor mij belangrijk? In de doos *hangen* foto's van mijn vriendin en onze kinderen. Ook staat er een harde *schijf* in, daar *bewaar* ik al mijn muziek op. Verder hangt er een kaartje van *Carré*, toen ik daar met mijn eigen show voor een *uitverkochte* zaal stond. Maar wat er ook in hangt, is mijn ov-chipkaart, die is heel belangrijk voor me. Ik ga altijd met de trein, omdat ik door een *oogziekte* maar 30 procent *zicht* heb. Autorijden mag ik niet. Daarom wil ik ook altijd in de buurt van een station wonen.'

Vocabulaire

Amersfoorter	person from Amersfoort
hangen (aan)	hier: to hang (on), ook: to hang (onto (something))
schijf, de	disk
bewaar (bewaren)	to keep
Carré – theater in Amsterdam	Carré – theatre in Amsterdam
uitverkochte (uitverkopen)	sold out (to sell out)
de oogziekte	eye disease
de ziekte	disease, illness
het zicht*	vision

Struikelwoord

zicht, het (op – hebben)
1 Bij heel slecht weer heb je geen goed zicht. Je kunt dan misschien maar vijfhonderd meter zien.
2 Als je spullen online koopt, mag je die meestal veertien dagen op zicht hebben. Daarna is de koop definitief.

(C) Stonden jouw objecten in de teksten?

Opdracht 12 | Verwerking van de tekst

Welke uitspraak past bij wie? Zet een kruisje in de juiste kolom.

	Iris	Diggy
1 Ik heb kinderen.		
2 Ik heb een universitaire opleiding.		
3 Ik reis niet met de auto.		
4 Er komen veel mensen naar mijn muziek luisteren.		
5 Ik ben mijn moeder dankbaar.		
6 Ik werk hard.		

Opdracht 13

Kies het juiste woord.

1 Ik ben heel **dankbaar / dierbaar** voor deze kansen.
2 Ze wil liever niet **stilstaan bij haar herinneringen / haar herinneringen meemaken**.
3 Het horloge heb ik **gezongen / bewaard**.
4 De krant was **uitverkocht / verwerkt**.
5 Welke show in het theater **kies jij uit / krijg jij mee**?
6 Een paar weken na haar **oplossing / geboorte** hebben Nederlanders haar geadopteerd.
7 We hebben onze zoon een gouden **horloge / onderzoek** gegeven.
8 Zet je alle documenten op je harde **ziekte / schijf**?
9 In haar kijkdoos **sturen / hangen** veel foto's.
10 Dat moet je niet doen, dat is heel **gevaarlijk / trots**.
11 Wat wil Ephrahim graag **uitkomen / bereiken**?

Opdracht 14

Welk vervolg van de zin past goed?

1 Ik vond de film
- a heel indrukwekkend.
- b heel precies.

2 Yassans artikel is gepubliceerd in een medisch tijdschrift. Ik wil hem feliciteren. Ik
- a stuur hem een mail.
- b heb een hekel aan dat ziekenhuis.

3 Wil je de informatie controleren? Is alles goed zo?
- a Ja, ik merk het.
- b Ja, alles klopt.

4 Wat wil Lisa bereiken?
- a Ze wil vooral veel van de wereld zien.
- b Ze zoekt een oplossing.

5 Gema vindt alle dieren leuk,
- a dat is haar droom.
- b zelfs insecten.

6 Dani heeft veel succes, maar hij
- a is heel bescheiden.
- b kijkt ernstig.

7 Wat is je beste eigenschap?
- a Ik vind mezelf geduldig.
- b Ik heb gevoel.

8 Ik vind vlinders leuk, omdat ze
- a kunnen vliegen.
- b verwarrend zijn.

9 Ik vind gitaar spelen heel leuk,
- a maar ik merk dat niet.
- b maar ik heb een hekel aan tekenen.

10 Ik heb een goede herinnering aan die tijd, want
   a het was gevaarlijk.
   b we deden vooral leuke dingen.

11 Sommige studenten in mijn studentenhuis maken veel lawaai.
   a Ik erger me aan ze.
   b Ik realiseer mijn dromen, hoop ik.

Opdracht 15

Vervang de vetgedrukte woorden door een woord uit het vocabulaire met ongeveer dezelfde betekenis. Let op de goede vorm.

1 Ik heb niets **gehoord of gezien**.
2 Vind je het ook vervelend dat hij altijd zo **hard praat**?
3 Dat woord past **perfect** bij mijn gevoel.
4 **Niet alle** mensen in deze groep vinden tekenen en schilderen leuk.
5 De situatie is heel **serieus**.
6 Dat vind ik een heel leuke **situatie van vroeger**.
7 Hij heeft heel veel goede **dingen**.

Opdracht 16 | Toepassingsvragen

Werk in tweetallen. Reageer met het woord tussen haakjes.

1 Hoe oud ben je? (de leeftijd)
2 Sorry, ik vind het niet leuk. Ik kan hier niet om lachen. (grappig)
3 Ik heb iets leuks meegemaakt. Wil je weten wat? (benieuwd zijn)
4 Weet je wat ik van deze opdracht vind? (precies)
5 Sorry, geduldig zijn is niet mijn beste eigenschap. (merken)
6 Welke dingen vind je goed van jezelf? (trots zijn op)
7 Heb je voor dit jaar goede voornemens? (vooral)
8 Ik heb de puzzel in de krant gemaakt, maar ik weet niet of alles goed is. (de oplossing)
9 Kun je niet goed zingen, ook niet een klein beetje? (zelfs)
10 Hij heeft drie doelpunten gemaakt, maar hij is daar heel bescheiden over. (de eigenschap)
11 Wat vind je van het lawaai van de buren? (zich ergeren aan)
12 Waarom is deze foto zo belangrijk voor jou? (de herinnering)
13 Wat heb je veel boeken en spullen in je huis! (bewaren)
14 Heb je al iets van Robin gehoord? (bereiken*)
15 Jij bent heel muzikaal. Wil jij voor het feestje de muziek uitkiezen? (zorgen voor*)

16 Na de vakantie maak ik altijd een selectie van mijn foto's. (stilstaan bij*)
17 Wat hoop je voor het komende jaar? (meemaken*)
18 Hier, ik heb heerlijke chocolaatjes gekregen. Welke wil je: puur, melk of wit? ((uit)kiezen*)
19 Deze gitaar wil ik graag hebben, maar hij is wel duur. (op zicht hebben*)
20 Hoe reageerde zij op het slechte nieuws over haar geboorteland? (verwerken*)

Opdracht 17 | Een kijkdoos inrichten

Woordaccenten

Jij gaat ook een kijkdoos inrichten. Wat leg, zet, doe / stop en hang je in die doos? Bedenk minimaal vier objecten.

positie	dynamiek, actie	stil, resultaat
horizontaal	leggen	liggen
verticaal	zetten	staan
in iets	doen, stoppen	zitten
hangen	hangen	hangen

Voorbeeld
Ik leg mijn diploma's in de doos.
Ik zet mijn koffiekopje in de doos.
Ik doe / stop mijn tekenspullen in de doos.
Ik hang de foto van mijn vriend in de doos.

Vertel elkaar wat je in de doos legt, zet, doet / stopt en hangt en vertel ook waarom. Je kunt elkaar ook foto's laten zien.

Voorbeeld
Ik leg mijn diploma's in de doos, want ik ben trots op mijn diploma's.
Ik zet mijn koffiekopje in de doos, omdat ik dit kopje van mijn oma heb gekregen voor mijn veertiende verjaardag.
Ik doe / stop mijn tekenspullen in de doos, omdat tekenen mijn grootste hobby is.
Ik hang de foto van mijn vriend in de doos, omdat hij de liefde van mijn leven is.

Opdracht 18

a Hierna zie je steeds drie zinnen over objecten uit de kijkdozen van Iris en Diggy. De zinnen zijn steeds hetzelfde maar de conjunctie is anders. Maak de zinnen af. Gebruik je fantasie.

Iris heeft balletschoenen. Ze ging naar ballet **want** ...
Iris heeft balletschoenen. Ze ging naar ballet **toen** ...
Iris heeft balletschoenen. Ze ging naar ballet **totdat** ...

Iris heeft een gouden horloge gekregen **zodat** ...
Iris heeft een gouden horloge gekregen **nadat** ...
Iris heeft een gouden horloge gekregen **en** ...

Diggy speelt gitaar **als** ...
Diggy speelt gitaar **voordat** ...
Diggy speelt gitaar **hoewel** ...

Diggy zet zijn muziek op een harde schijf **zodra** ...
Diggy zet zijn muziek op een harde schijf **omdat** ...
Diggy zet zijn muziek op een harde schijf **dus** ...

b Kies drie objecten uit je kijkdoos van opdracht 17. Schrijf drie zinnen met een conjunctie bij deze objecten. Het eerste deel van je zin is steeds hetzelfde, zoals in a.

Opdracht 19 | Dobbelen met conjuncties

//

Werk in drietallen. Jullie gaan dobbelen met twee dobbelstenen en zinnen maken met conjuncties. Hier zie je een lijst van conjuncties met een getal:

2 en
3 of
4 maar / hoewel
5 want / omdat
6 dus
7 voordat / nadat
8 als / toen
9 terwijl
10 zodat
11 totdat
12 zodra

Hierna zie je zinnen. Lees de zin en gooi met de dobbelstenen. Maak de zin af met de conjunctie die je gegooid hebt. Bij 4, 5, 7 en 8 moet je kiezen tussen twee conjuncties. Als het niet lukt, mag je ook zelf een zin maken.

Voorbeeld

- Mijn telefoon is heel belangrijk voor mij ...

Je gooit 4 en de conjunctie is: *maar / hoewel*

- Mijn telefoon is heel belangrijk voor mij hoewel ik hem niet altijd bij me heb.

Je gooit 11 en de conjunctie is: *totdat*

- Mijn telefoon is heel belangrijk voor mij totdat er een nieuw medium komt.

1. Simon is heel vrolijk ...
2. Ze heeft zin in vakantie ...
3. Diggy maakt muziek ...
4. Carlo heeft een hekel aan die muziek ...
5. We gingen fluisteren ...
6. Inge en Fabienne willen op het platteland wonen ...
7. Fietsen kan ook gevaarlijk zijn ...
8. Ik eet mijn favoriete pasta ...
9. Marnix keek heel ernstig ...
10. Iris draagt een gouden horloge ...
11. Gayane wil graag wetenschappelijk onderzoek doen ...
12. 's Ochtends sport ik ...

Opdracht 20

Kijk voor de luisteropdracht op de website.

Opdracht 21 | Liedje – Later wordt het beter

Je krijgt de tekst van het liedje 'Later wordt het beter' van Claudia de Breij in vier stukken.

a. Kijk en luister naar het liedje en leg de stukken in de goede volgorde.
b. Wat is de essentie van het liedje?
c. In de video zie je mensen met een zin op een papier. Kun jij ook zo'n soort zin maken?

1.8 Afronding

Opdracht 22 | Herhaling

Werk in tweetallen. Kies allebei tien woorden uit het vocabulaire van dit hoofdstuk.
Lees je woorden voor, de ander schrijft de woorden op.
Kennen jullie allebei het woord?
Is de spelling goed?
Vertel elkaar waarom je die tien woorden hebt gekozen.

Opdracht 23 | Kletsmomentje

Je krijgt van je docent vragen voor een kletsmomentje.

Opdracht 24 | Regelmatige en onregelmatige werkwoorden

Je krijgt een opdracht met regelmatige en onregelmatige werkwoorden van je docent.

In de praktijk

- Welke hobby heb je? Kun je in jouw buurt iets doen met deze hobby, bijvoorbeeld een cursus volgen? Zoek dat op of vraag het iemand.
- Interview een kennis over een hobby.

Reflectie

Je bent nu aan het einde van het hoofdstuk. Tijd voor reflectie!
Wat heb je allemaal gedaan en geleerd?
Kijk nog eens naar de opdrachten in dit hoofdstuk: vocabulaire, uitspraak, grammatica, spreken, lezen, luisteren en schrijven. Wat ging goed? Wat ging nog niet goed? Wat ga je doen om die onderdelen te verbeteren? Vraag een medecursist om tips.

Website
Op **www.coutinho.nl/nederlandsinactie4** kun je aan de slag met (interactieve) opdrachten om verder te oefenen met vocabulaire, preposities, onregelmatige werkwoorden, dictees, uitspraak, grammatica, lezen en luisteren. Ook kun je luisteren naar de dialogen, de uitspraak, de teksten en het vocabulaire.

Vocabulaire hoofdstuk 1

Idioom

een hekel hebben aan iets

Vocabulaire

adopteren
beer, de
beest, het
benieuwd (naar)
bereiken
bescheiden
beschilderen
bewaren
bezit, het
creatief
daarvan
dankbaar (voor)
dierbaar
doelpunt, het
droom, de
eigenschap, de
enthousiast
ergeren, zich – (aan)
ernstig
fluisteren
fotograaf, de
geboorte, de
geboorteland, het
geduldig
gevaarlijk
gevoel, het
gitaar, de
gouden
grappig
hangen (aan)
held, de
herinnering, de (aan)
horloge, het
indrukwekkend
krant, de
lawaai, het
leeftijd, de
medisch
meekrijgen
meemaken
merken (van)
mezelf
muzikaal
onderzoek, het (– doen (naar))
oogziekte, de
oplossing, de
orkest, het
paard, het
persoonlijk
piano, de
platteland, het
precies
presentator, de
project, het
publiceren
rammelaar, de
rapper, de
realiseren, zich
rechten
roots, de
schijf, de
schilderen
schreeuwen
show, de
sommige
spullen, de
sterk
stilstaan (bij)
stimuleren
sturen (aan / naar)
taptap, de
tekenen
tekening, de
telefoon, de
tijdschrift, het
trots (op)

uitkiezen
uitkomen
uitverkopen
universitair
vernoemen (naar)
verwarren
verwerken (in)
vierdejaarsstudent, de
vliegen
vlinder, de
vooral
voorlopig
voornemen, het
vrolijk
wereld, de
wetenschappelijk
zelfreflectie, de
zelfs
zicht, het (op - hebben)
ziekenhuis, het
ziekte, de
zingen
zorgen voor

Preposities

benieuwd zijn naar
dankbaar zijn voor
zich ergeren aan
hangen aan
een hekel hebben aan
een herinnering hebben aan
merken van
onderzoek doen naar
stilstaan bij
sturen aan / naar
trots zijn op
vernoemen naar
verwerken in
op zicht hebben
zorgen voor

Onregelmatige werkwoorden

denken - dacht - gedacht
doen - deed - gedaan
dragen - droeg - gedragen
gaan - ging - is gegaan
hangen - hing - gehangen
hebben - had - gehad
houden - hield - gehouden
kiezen - koos - gekozen
kijken - keek - gekeken
krijgen - kreeg - gekregen
kunnen - kon, konden - gekund
liggen - lag - gelegen
lijken - leek - geleken
meekrijgen - kreeg mee - meegekregen
moeten - moest - gemoeten
mogen - mocht - gemogen
staan - stond - gestaan
stilstaan - stond stil - stilgestaan
uitkiezen - koos uit - uitgekozen
uitkomen - kwam uit - uitgekomen
uitverkopen - verkocht uit - uitverkocht
vinden - vond - gevonden
vliegen - vloog - (is) gevlogen
weten - wist - geweten
willen - wilde/wou - gewild
zijn - was, waren - is geweest
zingen - zong - gezongen
zitten - zat - gezeten
zoeken - zocht - gezocht
zullen - zou, zouden

Scheidbare werkwoorden

meekrijgen
meemaken
stilstaan
uitkiezen
uitkomen
uitverkopen

Eigen vocabulaire

Taalbiografie

Je bent aan het begin van een nieuw boek. Je niveau is ongeveer A2 van het Europees Referentiekader.

//

a Vul Checklist A2 in (bijlage 1a op de website).

b Welke punten uit de checklist zijn nog moeilijk? Kies drie dingen. Dit zijn je focuspunten.

c Hoe leer je een taal en wat is jouw ervaring met het leren van een taal?

Schrijf een tekst. Geef in die tekst antwoord op de volgende vragen:

- Wat is je moedertaal?
- Spreek je ook andere talen?
  - Welke? Hoe heb je die talen geleerd?
- Wat is voor jou een goede manier om een taal te leren?
- Hoe heb je Nederlands geleerd?
- Hoelang ben je bezig met het leren van het Nederlands?
- Vind je het leuk om Nederlands te leren?
  - Waarom wel / niet?
- Wat vind je moeilijk aan het Nederlands?
- Wat wil je in deze cursus leren?

Hoofdstuk 2

Voeding en gezondheid

2.1 Intro

Noem één gezond ding dat jij doet of eet en één minder gezond ding.

2.2 Dialoog en vocabulaire

Dialoog | Pubquiz

In de dialoog hierna staan deze internationale woorden. Ken je ze?

de pubquiz | het team | top | de pizza | calorieën (de calorie) | intensieve (intensief) | inclusief

Annis, Camilla en Boris doen mee aan een pubquiz in *Bar Gezellig*.

Rico: Welkom allemaal in *Bar Gezellig* voor onze maandelijkse pubquiz. Ik ben Rico, jullie presentator. Een nieuw team heeft zich aangemeld voor vanavond. Stel je maar even voor.

Boris: Wij zijn het ABC-team: Annis, Camilla en ik ben Boris.

Rico: Speciaal voor jullie, maar ook voor de rest nog even de regels. Jullie krijgen vijftig vragen op verschillende niveaus, van makkelijk tot moeilijk. Voor elke vraag krijg je dertig seconden. Elke vraag levert één punt op. Het team met de meeste punten wint. Ik heb kaartjes op elke tafel gelegd. Daar kunnen jullie de antwoorden op schrijven.

Camilla: We hebben geen pen. Zou ik van iemand een pen mogen lenen?

Rico: Daar op de bar staat een glas met pennen. Die kun je straks pakken. Ik ga even verder. Het is verboden om antwoorden op je telefoon op te zoeken. En ik heb één verzoek: houd het een beetje rustig, ga niet gillen en schreeuwen. Veel plezier en succes iedereen!

(Camilla gaat een pen halen.)

Rico: We gaan beginnen met de eerste ronde. Het onderwerp is voeding en gezondheid.

Annis: Top, dat gaat lukken. Met een geneeskundestudent, een voedingsdeskundige en een sportliefhebber hebben we veel kennis in ons team.

Rico: Vraag 1. Hoeveel liter water moet een volwassene gemiddeld per dag drinken?

(Het ABC-team bespreekt zacht het antwoord.)

Boris: Ik twijfel tussen anderhalf en tweeënhalf. Ik heb het deze week nog in de krant gelezen. O, dat geheugen van mij.
Camilla: Volgens mij is het anderhalve liter. Het hangt wel af van lengte, geslacht en zo, maar laten we maar anderhalf doen.
Rico: Vraag 2. Volgens welke richtlijnen eet je gezond?
Boris: Ben ik heel dom als ik de vraag niet begrijp?
Camilla: Ik denk dat het goede antwoord de Schijf van Vijf is.
Rico: Vraag 3. Jezelf verwennen met een pizza en een glas frisdrank moet af en toe kunnen. Maar hoelang moet je bewegen, wandelen of fietsen om de calorieën te verbranden?
Camilla: Annis, jij sport als enige in onze groep. Wat denk jij?
Annis: Voor een pizza moet je bijna vier uur stevig wandelen en voor een glas fris een kwartier.
Camilla: Huh? Je weet het precies!
Annis: Ja, waarom denk je dat ik zoveel sport?
Rico: Vraag 4. Hoeveel moeten volwassenen ongeveer per dag bewegen om hun hart sterk te houden?
Boris: Dat weet ik, dat staat in mijn bewegingsapp. Om gezond te blijven, moet je ten minste vijf dagen per week dertig minuten matig intensieve lichaamsbeweging hebben.
Camilla: Dat is inclusief kauwen, toch? Dat haal ik makkelijk, 's avonds met een zak chips op de bank.
Rico: Vraag 5. Blue Zones zijn plekken in Italië, Japan, de VS, Costa Rica en Griekenland waar mensen langer en gezonder leven dan elders op de wereld. Uit onderzoek blijkt dat er negen gemeenschappelijke kenmerken zijn van de levensstijl in deze gebieden. Noem er vier.
Camilla: Weinig stress en een doel in het leven hebben.
Annis: Natuurlijk bewegen, je hoeft niet naar de sportschool.
Boris: Regelmatig wijn drinken met vrienden. Dat zijn er al vier. We zijn hier dus goed bezig, we zijn op de fiets hiernaartoe gekomen, we hebben een doel, namelijk winnen, we hebben een beetje stress en we drinken lekkere drankjes met elkaar. Dit lijkt ook wel een Blue Zone, haha.
Camilla: Proost, iedereen!

(De zaal wordt luidruchtig.)

Rico: Ho ho. Zouden jullie wat rustiger willen zijn? Mag ik jullie aandacht? We gaan naar de tweede ronde. Het onderwerp is ...

Vocabulaire

maandelijkse (maandelijks)	monthly
zich aangemeld voor (zich aanmelden (voor))	to sign up (for)
regels (de regel)	rules
niveaus (het niveau)	levels
levert … op (opleveren)	hier: to count for, ook: to produce, to yield
verboden (verbieden)	not allowed, forbidden (to forbid)
op … zoeken (opzoeken)	to look up
het verzoek	request
gillen	to scream, to yell
de ronde	round
het onderwerp	topic
de voeding	food, nutrition
de geneeskundestudent	medical student
de voedingsdeskundige	nutritionist
de sportliefhebber	sports enthusiast
de liefhebber (van)	lover (of)
de kennis	knowledge, expertise
de volwassene	adult
gemiddeld	(on) average
zacht	hier: quiet(ly), ook: soft(ly)
twijfel tussen (twijfelen (aan / over / tussen))	to be unsure (about), to have doubts (about)
anderhalf	one and a half
het geheugen	memory
hangt … af van (afhangen van)	to depend on
de lengte	hier: height, ook: length
het geslacht	sex
en zo	and other things
de richtlijn	guideline
dom	stupid
jezelf	yourself
verwennen	to spoil (someone)
de frisdrank	soft drink, fizzy drink
af en toe	every now and then

bewegen	to move, to exercise
verbranden	to burn
stevig	at a fast pace
de bewegingsapp	exercise app
de beweging	movement, exercise
ten minste	at least
matig	hier: moderate, ook: medium
de lichaamsbeweging	physical exercise
het lichaam	body
kauwen (op)	to chew (on)
de chips	crisps
plekken (de plek)	places, spots
elders	elsewhere
uit … blijkt (blijken uit)	(something) shows (that) (to show)
gemeenschappelijke (gemeenschappelijk)	common
kenmerken (het kenmerk)	characteristics
de levensstijl	lifestyle
de stijl	style
noem (noemen)	to name
natuurlijk	hier: naturally, ook: of course
luidruchtig	noisy
de aandacht	attention

Opdracht 1 | Verwerking van de dialoog

Zijn de volgende zinnen *waar* of *niet waar*?

1. Annis, Camilla en Boris gaan elke week naar de pubquiz in *Bar Gezellig*.
2. Een van de regels van de pubquiz is: het is verboden om antwoorden op te zoeken.
3. Het ABC-team heeft veel kennis over het onderwerp voeding en gezondheid.
4. Boris weet precies hoeveel water een volwassene gemiddeld per dag moet drinken.
5. In Blue Zones wonen mensen met een gezonde levensstijl.

Opdracht 2 | Verwerking van de dialoog

Bedenk zelf nog een vraag voor de pubquiz op het gebied van gezondheid en voeding.
Stel de vraag aan iemand anders.

Opdracht 3

Welk vervolg van de zin past goed?

1 Welke cursus Nederlands doe je?
- a Ik doe niveau A2 ➞ B1.
- b Dat hangt van jezelf af.

2 Woont je beste vriendin ook in Nederland?
- a Ja, ze is geneeskundestudent.
- b Nee, ze woont elders.

3 Ga je vaak naar de sportschool?
- a Ik ga af en toe.
- b Ik heb geen kennis van dat onderwerp.

4 Tegenwoordig leef ik gezonder, dus
- a beweeg ik veel, anderhalf uur per dag.
- b ik heb een verzoek.

5 Moet een volwassene volgens de richtlijnen gemiddeld 450 gram groente per dag eten?
- a Nee, dat is verboden.
- b Ik twijfel, ik denk het niet.

6 Om calorieën te verbranden, moet je
- a stevig wandelen of fietsen, dat vind ik niet leuk.
- b gillen enzo, dat doe ik liever niet.

7 Waarom sport Danillo helemaal niet?
- a Hij is geen liefhebber van sport.
- b Hij is nog niet volwassen.

Opdracht 4

Kies het woord dat het best in de zin past.

1 Wat zijn **kenmerken / regels** van een gezonde levensstijl?
2 We gaan **zacht / maandelijks** naar het theater.
3 Jennifer, mag ik je **aandacht / gemeenschappelijk**?
4 Kun je vier Blue Zones **noemen / opleveren**?
5 Ik vind pizza heerlijk. Ik eet **ten minste / matig** één keer per week pizza.
6 Soms eet ik te snel en **gil / kauw** ik niet goed.
7 Er is zaterdag een pubquiz over het onderwerp sport en gezondheid. Ga je je **opzoeken / aanmelden**?
8 Sorry, dat weet ik niet meer, mijn **geheugen / ronde** is niet zo goed.
9 Ik erger me aan haar, ze is altijd zo **natuurlijk / luidruchtig**.
10 Vind jij **frisdrank / voeding** lekker?
11 Ik vind het zo **dom / stevig** dat ik onze afspraak ben vergeten, sorry.
12 Vind je het belangrijk om goed voor je **ronde / lichaam** te zorgen?

2.3 Uitspraak – De sjwa

A De sjwa is heel belangrijk voor de uitspraak. Luister naar de volgende zin. De sjwa wordt eerst als een /e/ uitgesproken, dat is niet goed. Daarna klinkt de sjwa als een /ə/, dat is de goede uitspraak.

Goedemorgen allemaal, we beginnen met de opdrachten.

Luister naar de volgende woorden. Waar hoor je de sjwa? Omcirkel deze. Waar hoor je de woordaccenten? Onderstreep ze.

1 verboden
2 bewegen
3 geheugen
4 gezonder
5 liefhebber
6 lengte
7 twijfel
8 verschillende
9 kaartjes
10 beetje
11 antwoorden
12 pennen

B Spreek de woorden nu zelf uit met de sjwa en het juiste woordaccent.

!

In veel korte woorden met een *e* gebruik je de sjwa:
we, je, me, ze, de, het, een (!), te

Andere woorden met een sjwa zijn:
moeilijk, makkelijk, gemeenschappelijk, natuurlijk, namelijk, maandelijkse, stevig, matig, luidruchtig, voedingsdeskundige, enige, gezellig, bezig

C Oefen nu de sjwa in het vocabulaire. Luister daarna naar de dialoog met de audio en spreek zin voor zin na.

2.4 Grammatica – *Om te* + infinitief

//

Kijk naar de volgende zinnen.

1 Je moet vijf dagen per week dertig minuten bewegen **om** gezond **te** blijven.
2 Ik wil tienduizend stappen per dag zetten **om** genoeg calorieën **te** verbranden.
3 Deze pubquiz hebben we gemaakt **om** jullie kennis **te** testen.
4 Je krijgt kaartjes **om** je antwoorden op **te** schrijven.
5 Ik doe deze oefening **om** mijn hart sterk **te** houden.
6 Het is mijn droom **om** als arts **te** werken.
7 Ik zie te slecht **om** auto **te** rijden.
8 Het is verboden **om** antwoorden op je telefoon op **te** zoeken.
9 Mijn kennis is te klein **om** deze vraag **te** beantwoorden.

Om te + infinitief gebruik je:

- om een doel aan te geven. Waarom doe je iets?
  - Voorbeelden hiervan zie je in zin 1 t/m 3.
- om meer informatie te geven over een substantief. Wat voor (soort) ...?
  - Voorbeelden hiervan zie je in zin 4 t/m 6.
- om meer informatie te geven over een adjectief. Waarvoor is het te ...? Wat is ...?
  - Voorbeelden hiervan zie je in zin 7 t/m 9.

!

Bij een scheidbaar werkwoord komt *te* tussen het prefix en de rest van het werkwoord. In hoofdstuk 3 leer je hier meer over.

Vraag

Wat kun je zeggen over de positie van *te*? Wat voor woord komt er na *te*?

Is alles duidelijk?

Bespreek met een medecursist de volgende zinnen.

1 Dit is een leuk boek om tijdens je vakantie te lezen.
2 We gaan naar de biologische supermarkt om gezonde producten te kopen.
3 Vind je het leuk om een pubquiz te doen?

▶ Dit heb je geleerd

Je gebruikt *om te* + infinitief om een doel aan te geven of meer informatie te geven over een substantief of adjectief. *Te* komt voor de infinitief aan het einde van de zin.

Opdracht 5 Sjwa

Beantwoord de vragen. Maak een zin met *om te*.

1 Waarom zingt hij? Hij zingt + geen stress hebben.
2 Wat is het voor onderwerp? Het is een onderwerp + over discussiëren.
3 Wat vind je niet prettig? Ik vind het niet prettig + vliegen.
4 Waarom gaan jullie naar de sportschool? Wij gaan naar de sportschool + gezond blijven.
5 Wat is dat voor een ding? Het is een schijf + muziek op zetten.
6 Wat vind je normaal? Ik vind het normaal + mezelf verwennen.
7 Waarvoor is het te veel informatie? Het is te veel informatie + verwerken.
8 Wat is belangrijk? Het is belangrijk + over voeding praten.
9 Waarom gaat Camilla naar Afrika? Ze gaat naar Afrika + nieuwe dingen meemaken.
10 Wat is moeilijk? Het is moeilijk + gezonde producten uitkiezen.

Opdracht 6

Vul de zin aan en gebruik daarbij *om te* + infinitief.

1 Het is gezond …
2 Ik googel …
3 Ik doe mee aan de pubquiz …
4 Het is een plek …

5 Ik ga naar de supermarkt …
6 Ik vind het te druk …
7 Dit is een app …
8 Je moet dit niveau hebben …
9 Ik doe deze oefening …
10 Dit brood is te oud …

Opdracht 7

Beantwoord de volgende vragen. Vul de zin aan en gebruik daarbij *om te* + infinitief.

1 Wat vind jij leuk? Ik vind het leuk …
2 Wat vind jij vervelend? Ik vind het vervelend …
3 Waar heb je geen zin in? Ik heb geen zin …
4 Waar heb je geen tijd voor? Ik heb geen tijd …
5 Waarom beweeg je zoveel? Ik beweeg zoveel …
6 Waarvoor gebruik jij je telefoon het meest? Ik gebruik mijn telefoon het meest …
7 Waarvoor ben jij niet geduldig genoeg? Ik ben niet geduldig genoeg …
8 Wat is je droom? Het is mijn droom …
9 Wat vind je gezellig? Ik vind het gezellig …
10 Waarom doe je deze cursus? Ik doe deze cursus …

2.5 Tekst en vocabulaire

(A) Bekijk de foto van het boodschappenmandje. Wat ligt er in het mandje?

(B) Onderstreep tijdens het lezen de producten in het mandje van Bart en Jolien.

// Tekst | Ik haal bijna alleen nog maar vers

Vocabulaire vooraf

Dat is mooi meegenomen. = Dat is positief.

In de tekst hierna staan deze internationale woorden. Ken je ze?

de brie | de truffelmayonaise | biologische (biologisch) | de drinkyoghurt | producten (het product) | googel (googelen) | de strategie

Rechtenstudenten Bart Wijnholds (27) en Jolien van Boven (23) lopen tijdens *de tentamenweek* door de supermarkt voor een broodje *rosbief*. En komt daar nog wat bij?

Bart: 'Ja, *rucola* en brie. Vooral de truffelmayonaise erbij vind ik lekker.'

En nog iets te drinken?

Jolien: 'We hebben biologische drinkyoghurt. Wacht, ik *pak* even de achterste uit *het schap* – die is toch langer goed.'

Bart: 'Deze vinden we gewoon de lekkerste. Dat hij toevallig ook biologisch is, is mooi meegenomen*. Merken interesseren me niet zo, maar ik kies wel de producten die ik lekker vind.'

En kijken jullie of het gezond is?

Bart: 'Lekker en gezond eten gaan prima samen. Ik haal *steeds* minder *voorverpakte* groenten, bijna alleen nog maar vers, dat proef je echt.'

En goedkoop?

Jolien: 'Ik googel tijdens het studeren vaak de aanbiedingen en maak dan een *lijstje* voor de boodschappen. Daar *houd* ik *me* dan ook *aan*.'

Bart: 'Ik kijk vaak pas in de winkel wat ik ga eten. Vlees koop ik *tegenwoordig* niet meer in de supermarkt, maar bij een Turkse winkel. Dat *scheelt* soms bijna de helft van het geld en *smaakt* beter.'

Heb je een strategie als je de winkel *binnenloopt*?

Jolien: 'Ik doe vaak boodschappen in het centrum. Daar is het zo druk dat mijn strategie dan vooral is zo snel mogelijk de winkel uit zijn, haha.'

€ 9,54
Coop Groningen

(C) Bart en Jolien betalen € 9,54 voor de producten die je hebt onderstreept. Wat vind je van die prijs?

Vocabulaire

de tentamenweek	exam week
de rosbief	roast beef
de rucola	rocket, rucola
pak (pakken)	to grab
het schap	shelf
steeds (minder)*	hier: less and less
voorverpakte (voorverpakt)	pre-packaged
het lijstje	list
houd … me … aan (zich houden aan)*	to stick to
tegenwoordig*	nowadays
scheelt (schelen)*	hier: to save, ook: to differ
smaakt (smaken (naar))*	to taste (of)
binnenloopt (binnenlopen)	to walk into

Struikelwoorden

steeds

1 Ik heb steeds dezelfde droom. Elke nacht opnieuw.
2 Ben je nog steeds verkouden? Dat duurt lang.
3 We eten steeds gezonder. We eten nu bijna geen snacks meer.

zich houden aan

Ik houd me aan de richtlijnen voor gezond eten. Dus ik volg die richtlijnen.

tegenwoordig

Tegenwoordig doen veel mensen mee aan een pubquiz. Vroeger was er geen pubquiz.

schelen

1 De drinkyoghurt is in de aanbieding. Dat scheelt € 0,50. Dat is € 0,50 goedkoper.
   - Mijn zus en ik schelen twee jaar. Zij is twee jaar ouder.
   - Het scheelde niet veel of we hadden de pubquiz verloren. We hadden maar twee punten meer.

2 Het kan me niet schelen of we winnen of verliezen. Meedoen vind ik belangrijker.
3 Wat scheelt eraan? Voel je je wel lekker? Je ziet er moe uit.

smaken (naar)

- Hoe smaakt die wijn? Is hij soepel of een beetje zwaar?
- Deze truffelmayonaise smaakt naar ui. Ik proef helemaal geen truffel.

Opdracht 8 | Verwerking van de tekst

Sjwa

Beantwoord de vragen.

Bart en Jolien doen boodschappen in de supermarkt.

- Wat eten ze?
- Wat drinken ze erbij?
- Waarom kopen ze steeds minder voorverpakte groente?
- Hoe letten ze op de prijs van de boodschappen?
- Wat is Joliens strategie als ze een winkel binnenloopt?

Hoe is dat voor jou?

- Wat eet jij meestal?
- Wat drink je bij het eten?
- Koop je sommige producten juist wel, of juist niet?
- Let je op de prijs van boodschappen?
- Heb je een strategie als je een winkel binnenloopt?

Opdracht 9 | Over je winkelmandje praten

a Maak een foto van jouw winkelmandje. Vertel daar de volgende les over.
b Wat is je favoriete product? Welk product heb je in Nederland leren kennen?

Opdracht 10 | Een reclamespot maken

Maak een korte reclamespot.

a Werk in tweetallen. Kies samen een product.
b Maak een plan voor de inhoud:
  - verschillende aspecten van het product
  - reden waarom iemand dit product moet kopen
  - een citaat van een gebruiker van het product
c Neem buiten de les de reclamespot op.
d Presenteer de reclamespot de volgende keer in de les.

Opdracht 11

Vul een woord uit het vocabulaire in.

1 Als ik boodschappen ga doen, maak ik nooit een ___________.
2 Kunt u me helpen? Kunt u de truffelmayonaise voor me ___________?
3 Vroeger ging ik altijd naar de supermarkt, maar _______________ ga ik ook vaak naar de markt.
4 De ___________________ groente in de supermarkt is duur, maar wel handig!
5 Ik koop altijd de aanbiedingen, want dat ___________ snel een paar euro.
6 Ze heeft twee soorten brie getest. Volgens haar ___________ deze brie het best.
7 In mijn land liggen heel andere producten in de ___________ van de supermarkt.
8 We eten ___________ gezonder.

Opdracht 12 | Toepassingsvragen

Werk in tweetallen. Reageer met het woord tussen haakjes.

1 Is dit de goede cursus voor jou? (het niveau)
2 Mogen we koffie meenemen naar de les? (verbieden)
3 Weet jij wat dit woord betekent? (opzoeken)
4 Vond je de tekst interessant? (het onderwerp)
5 Doe je zaterdag mee met de bootcamptraining? (twijfelen)
6 Hoeveel uur studeer / werk je per week? (gemiddeld)
7 Ken je kenmerken van de Blue Zones? (bewegen)
8 Sport je veel? (ten minste)
9 Ga je die cursus ook doen? (zich aanmelden voor)
10 Ga je mee naar het feest van Tom en Matt? (afhangen van)
11 Sorry, ik kan je niet goed horen, wat zeg je? (zacht)
12 Hoelang woon je in Nederland? (anderhalf)
13 Weet je veel van gezonde voeding? (de kennis)
14 Is het vocabulaire in de cursus belangrijk? (de aandacht)
15 Hoe weet je dat natuurlijk bewegen beter is dan naar de sportschool gaan? (blijken uit)
16 Ben je ouder of jonger dan je docent? (schelen*)
17 De richtlijn is: eet minimaal 200 gram groente en 200 gram fruit per dag. Eet je zoveel groente en fruit? (zich houden aan*)
18 Ben je verhuisd? (steeds*)
19 Eet en drink je hetzelfde als vijf jaar geleden? (tegenwoordig*)
20 Wat vind je van de soep? (smaken*)

Opdracht 13

De bewoners van de Blue Zones hebben negen specifieke kenmerken. In de dialoog noemen Camilla, Annis en Boris vier kenmerken. Het eerste kenmerk vind je in het schema bij opdracht c.

a Werk in tweetallen. Vul samen de andere drie kenmerken uit de dialoog in. Wat denken jullie dat de andere vijf kenmerken zijn?

b Lees de **tekst 'Blue Zones'**. Kijk of jullie vijf kenmerken dezelfde zijn als de vijf kenmerken in de tekst.
Maak het schema compleet met de vijf kenmerken.

Blue Zones

Langer leven, gelukkig en gezond zijn door het optimaliseren van uw levensstijl en omgeving. Het klinkt te mooi om waar te zijn, maar er zijn op onze aarde een aantal plekken waar dit succesvol wordt toegepast. Deze plaatsen worden Blue Zones genoemd. Dan Buettner deed onderzoek in deze vijf gebieden. Hoewel de Blue Zones over de hele wereld verspreid liggen, hebben de mensen die er leven opvallend veel gemeen.

Wat betreft levensstijl blijken de Blue Zone-bewoners negen specifieke kenmerken te delen. Deze gemeenschappelijke kenmerken worden de 'Power 9' genoemd.

De Power 9

1 Beweeg natuurlijk

Ga bij relatief korte afstanden lopend of met de fiets, in plaats van met de auto. Ga met de trap in plaats van met de lift. De bevolking in de Blue Zones loopt geen marathons en gaat niet naar de sportschool. In plaats daarvan leven zij in een omgeving die hen voortdurend aanzet tot beweging. Natuurlijke beweging weltverstaan. Ze tuinieren in een (groente)tuin en gebruiken weinig tot geen elektrische apparaten voor het werk in huis en tuin.

2 Het hebben van een doel

Zorg voor 'een plan van de dag'. De mensen in de Blue Zones hebben 's morgens vroeg bij het opstaan een doel voor ogen. Het nastreven van een doel geeft extra energie en verhoogt de levensverwachting.

3 Schakel een versnelling terug

Zorg voor rustmomenten. Langdurige stress is slecht voor een mens. Stress vreet energie en door een gebrek aan

energie ontstaan gezondheidsklachten. Wat de mensen met de langste levensverwachting hebben (wat de meeste anderen niet hebben) zijn dagelijkse routines om die stress af te schudden. Door bijvoorbeeld te mediteren, een dutje te doen, te bidden of door gewoon iets leuks te doen.

4 80%-regel

Verlaag je calorie-inname met 20%. In de blauwe zones hanteert men het principe dat er gegeten wordt totdat de maag voor 80% gevuld is. Deze 'eetopvatting' is het verschil tussen het niet hongerig meer zijn en een vol gevoel hebben. Dit kan ook het verschil zijn tussen het verliezen van gewicht of juist dikker worden.

5 Baseer je eetpatroon op plantaardig voedsel

Eet plantaardig voedsel. Het eetpatroon van de bewoners van de Blue Zones is gebaseerd op plantaardig voedsel. Het gaat met name om verschillende soorten bonen, zoals tuinbonen, sojabonen, zwarte bonen en linzen. Maar ook noten, zaden, groene bladgroenten en zoete aardappelen staan op het menu.

6 Wijn

Het drinken van wijn behoort ook tot de specifieke kenmerken van de Blue Zone-bewoners. Bij voorkeur bij de maaltijd met familie of vrienden en met mate. Overigens drinkt men niet in alle Blue Zones alcohol.

7 Geloof

Belijd een geloof. Van de inwoners van de Blue Zones behoort maar liefst 98% tot een geloofsgemeenschap. Welk geloof lijkt niet uit te maken, maar volgens het onderzoek van Dan Buettner hebben gelovigen een hogere levensverwachting. Geloof kan bijvoorbeeld een goede manier zijn om de stress (punt 3) af te schudden.

8 Geliefden

Investeer tijd in familie en vrienden. In de Blue Zones komen familie en geliefden op de eerste plaats. Ouders en grootouders worden in huis genomen of wonen in de buurt van de woning. Dit blijkt ook de ziekte- en sterftecijfers van kinderen in het huis te verlagen. Ze zijn trouw aan een levenspartner, zetten zich in voor de relatie en ze investeren tijd en liefde in hun kinderen.

9 Vind gelijkgestemden

Creëer een sociaal gunstig netwerk. Goede vrienden en voldoende sociale contacten dragen bij aan een extra lange levensverwachting. Het blijkt dat de mensen uit de blauwe zones leven in sociaal gunstige netwerken die gezond gedrag bevorderen.

c Vul het schema eerst voor jezelf in: kloppen de uitspraken voor jou?

	klopt niet	neutraal	klopt wel
1 Ik beweeg op een natuurlijke manier.			
2 Ik …			
3 Ik …			
4 Ik …			
5 Ik …			
6 Ik …			
7 Ik …			
8 Ik …			
9 Ik …			

d Bespreek het schema met een medecursist. Over welke kenmerken zijn jullie verbaasd?

Opdracht 14 | Liedje – Leef

Je gaat kijken en luisteren naar het liedje 'Leef' van André Hazes junior.

a Wat is de essentie van het liedje?
b Je gaat het liedje nog een keer beluisteren. Je krijgt een blad van je docent. Welke zinnen moeten er op de lijnen staan? Schrijf ze op.

2.6 Grammatica – Zou(den) (1)

Kijk naar de volgende zinnen.

Zou je mij willen *helpen*?
Zou u de biologische drinkyoghurt voor mij kunnen *pakken*?
Zouden jullie wat rustiger willen *zijn*?
Zou ik van iemand een pen mogen *lenen*?
Zouden we hier kunnen *zitten*?

Vraag
Waar gaan deze zinnen over?
- a een wens
- b een beleefde vraag
- c een irrealis (een hypothetische situatie)

Je gebruikt een beleefde vraag in formele situaties en als je beleefd, voorzichtig of vriendelijk wilt zijn.

Bij een beleefde vraag gebruik je: *zou(den)* + *willen* / *mogen* / *kunnen* + infinitief.

Is alles duidelijk?

Bespreek met een medecursist de volgende zinnen.

1. Zou u meer over dit product willen vertellen?
2. Zouden we een sporttest mogen doen?
3. Zou ik u kunnen helpen?
4. Zou je het antwoord kunnen toevoegen?

▶ Dit heb je geleerd

Met *zou(den)* kun je een beleefde vraag maken. In de zin staat dan ook: *willen* / *mogen* / *kunnen* + infinitief.

Opdracht 15

Maak van de gewone vraag een beleefde vraag.

Voorbeeld
Mag ik de wificode hebben? → Zou ik de wificode mogen hebben?

1. Mag ik hier zitten?
2. Kun je me even bellen?
3. Willen jullie vanavond koken?
4. Mogen we een kwartier pauzeren?
5. Willen jullie een beetje zachter praten?
6. Kunnen Hamdi en Said iets over hun land vertellen?

Opdracht 16 | Een mail schrijven en reageren

a Je hebt in een tijdschrift gelezen over een sportweekend in Goedereede, in Zeeland. Dat is echt iets voor jou. Je hebt nog een paar vragen, dus je schrijft een mail. Maak de mail af. Gebruik de informatie tussen haakjes. Maak beleefde vragen met *zou*.

Beste heer, mevrouw,

Zou ik ______________________________

____

______________________________?

(zich aanmelden – sportweekend – 2 t/m 5 augustus)

Ik heb nog een paar vragen:

Ik heb een hond. Ik wil hem niet alleen thuis laten.

____

____

______________________________?

(hond meenemen)

Op de site staat dat het zwembad om 10.00 uur open is. Ik sta altijd vroeg op. ______________________________

____

______________________________?

(7.00 uur – zwemmen)

Ik kom met de auto.

____

____

______________________________?

(parkeren – bij het sportcentrum)

____

____

____?

(zo snel mogelijk antwoord op mijn vragen geven)

Alvast bedankt voor uw reactie.

Vriendelijke groeten,

____

b Je organiseert sportweekenden in Zeeland. Je ontvangt de mail van je medecursist met vragen over het sportweekend. Reageer in een mail op de vragen.

Opdracht 17

Kijk voor de luisteropdracht op de website.

Opdracht 18 | Over boodschappen appen

Je woont samen met je partner / andere studenten / … Je hebt gezegd dat je vandaag boodschappen kan doen en kan koken, maar je hebt het heel druk met je werk / studie. Je hebt geen tijd om boodschappen te doen. Je vindt het wel leuk om te koken. Stuur een appje en vraag of je huisgenoot de boodschappen kan doen. Vertel ook waarom jij het niet kunt doen.

Werk in tweetallen. Stuur allebei minimaal vier appjes naar elkaar. Schrijf niet alleen losse woorden, maar maak ook vragen en zinnen.

2.7 Afronding

Opdracht 19 | Herhaling

Kies twee woorden uit het vocabulaire van dit hoofdstuk. Maak met die twee woorden een zin met een conjunctie, dus: hoofdzin + hoofdzin of hoofdzin + bijzin. Schrijf steeds het eerste woord in de zin voor de conjunctie en het tweede woord in de zin na de conjunctie.

Opdracht 20 | Kletsmomentje

Je krijgt van je docent vragen voor een kletsmomentje.

Opdracht 21 | Preposities (hoofdstuk 1 en 2)

Vul een prepositie in. Kies uit:

aan | naar | van | voor | uit

1 Hij ergert zich _________ sommige presentatoren.
2 Nathalie heeft een hekel _________ tentamenweken.
3 Ben jij _________ iemand vernoemd?
4 Ik zal goed _________ je kat zorgen in de vakantie.
5 Ik weet nog niet of ik in het weekend ga fietsen. Dat hangt _________ het weer af.
6 _________ onderzoek blijkt dat steeds meer mensen vegetarisch eten.
7 Iris is haar moeder dankbaar _________ haar stimulans.
8 Heb je een mail _________ je docent gestuurd?
9 We zijn heel benieuwd _________ de resultaten van het onderzoek.
10 Zullen we ons aanmelden _________ de pubquiz?

Opdracht 22 | Preposities (hoofdstuk 1 en 2)

Vul een prepositie in. Kies uit:

aan | naar | op | over | van | uit

1 Ik houd me _________ de regels, ik fiets nooit door rood.
2 In mijn kamer hangen veel foto's van mijn land _________ de muur.
3 Twijfel je _________ je studie?
4 Ze eet heel snel. Ze kauwt niet goed _________ haar eten.
5 Iedereen is trots _________ je.
6 Philipp heeft niets gemerkt _________ het lawaai van zijn buren.
7 Genevieve heeft geen herinneringen _________ haar geboorteland.
8 U kunt alle producten dertig dagen _________ zicht meenemen.

9 Deze yoghurt smaakt __________ aardbeien.

10 John doet onderzoek __________ het RS-virus.

In de praktijk

- Zoek een Nederlands gerecht op dat je lekker lijkt en maak het volgens het recept.
- Doe mee aan een online bewegingsprogramma of een online les, bijvoorbeeld yoga of fitness.
- Vraag iemand wat die persoon doet voor een gezonde levensstijl.

Reflectie

Je bent nu aan het einde van het hoofdstuk. Tijd voor reflectie!
Wat heb je allemaal gedaan en geleerd?
Kijk nog eens naar de opdrachten in dit hoofdstuk: vocabulaire, uitspraak, grammatica, spreken, lezen, luisteren en schrijven. Wat ging goed? Wat ging nog niet goed? Wat ga je doen om die onderdelen te verbeteren? Vraag een medecursist om tips.

Website
Op **www.coutinho.nl/nederlandsinactie4** kun je aan de slag met (interactieve) opdrachten om verder te oefenen met vocabulaire, preposities, onregelmatige werkwoorden, dictees, uitspraak, grammatica, lezen en luisteren. Ook kun je luisteren naar de dialoog, de uitspraak, de tekst en het vocabulaire..

// Vocabulaire hoofdstuk 2

Idioom
Dat is mooi meegenomen.

Vocabulaire
aandacht, de
aanmelden, zich – (voor)
af en toe
afhangen van
anderhalf
bewegen
beweging, de
bewegingsapp, de
binnenlopen
biologisch
blijken uit
brie, de
calorie, de
chips, de
dom
drinkyoghurt, de
elders
en zo
frisdrank, de
geheugen, het

gemeenschappelijk
gemiddeld
geneeskundestudent, de
geslacht, het
gillen
googelen
houden, zich – aan
inclusief
intensief
jezelf
kauwen (op)
kenmerk, het
kennis, de
lengte, de
levensstijl, de
lichaam, het
lichaamsbeweging, de
liefhebber, de
lijstje, het
luidruchtig
maandelijks
matig
natuurlijk
niveau, het
noemen
onderwerp, het
opleveren
opzoeken
pakken
pizza, de
plek, de
product, het
pubquiz, de
regel, de
richtlijn, de
ronde, de
rosbief, de
rucola, de
schap, het
schelen
smaken (naar)
sportliefhebber, de
steeds
stevig
stijl, de
strategie, de
team, het
tegenwoordig
ten minste
tentamenweek, de
top
truffelmayonaise, de
twijfelen (aan / over / tussen)
verbieden
verbranden
verwennen
verzoek, het
voeding, de
voedingsdeskundige, de
volwassene, de
voorverpakt
zacht

Preposities

zich aanmelden voor
afhangen van
blijken uit
zich houden aan
kauwen op
smaken naar
twijfelen aan / over / tussen

Onregelmatige werkwoorden

afhangen – hing af – afgehangen
afspreken – sprak af – afgesproken
beginnen – begon – is begonnen
bewegen – bewoog – bewogen
binnenlopen – liep binnen – is binnengelopen
blijken – bleek – is gebleken
blijven – bleef – is gebleven
drinken – dronk – gedronken
eten – at – gegeten
komen – kwam – is gekomen

lezen – las – gelezen
lopen – liep – (is) gelopen
opzoeken – zocht op – opgezocht
schrijven – schreef – geschreven
verbieden – verbood – verboden
wegen – woog – gewogen
winnen – won – gewonnen
worden – werd – is geworden

Scheidbare werkwoorden

aanmelden, zich
afhangen
binnenlopen
opleveren
opzoeken

Eigen vocabulaire

Hoofdstuk 3

In Nederland

3.1 Intro

// Beantwoord de quizvragen over de gemiddelde Nederlander.

1 In welke auto rijdt de gemiddelde Nederlander?
- a een kleine grijze onopvallende auto
- b een BMW, een Volvo of een Audi
- c een rode elektrische auto

2 Waaruit bestaat het gezin van de gemiddelde Nederlander?
- a alleenstaande vader / moeder, één kind
- b vader, moeder, twee kinderen
- c twee vaders / twee moeders, één kind

3 In wat voor soort woning woont de gemiddelde Nederlander?
- a een rijtjeshuis (koophuis)
- b een bovenwoning (huurhuis)
- c een appartement (koophuis of huurhuis)

4 Welke twee producten koopt de gemiddelde Nederlander altijd?
- a groente en fruit
- b koffie en brood
- c melk en komkommer

5 Hoelang staat de gemiddelde Nederlander per dag in de keuken voor de avondmaaltijd?
- a ongeveer een kwartier
- b ongeveer een halfuur
- c ongeveer een uur

6 Hoeveel ingrediënten gebruikt de gemiddelde Nederlander voor de avondmaaltijd?
- a meer dan acht
- b zes tot acht
- c maximaal vijf

7 Hoe gelukkig is de gemiddelde Nederlander, op een schaal van 1 tot 10?
- a 8,9
- b 7,8
- c 9,7

8 Hoeveel fietsen heeft de gemiddelde Nederlander?
- a 2,1
- b 1,3
- c 2,9

9 Hoeveel kilometer fietst de gemiddelde Nederlander per jaar?
- a 680
- b 780
- c 880

10 Wat draagt de gemiddelde Nederlander het liefst?
- a een spijkerbroek en sneakers
- b een pak of een jurk
- c sportkleding

3.2 Dialoog en vocabulaire

Dialoog | Op luchthaven Schiphol

In de dialoog hierna staan deze internationale woorden. Ken je ze?

de toerist | de labrador | de service | authentieker (authentiek) | de financiën | het klimaat | de corruptie | sociale (sociaal)

Andre en Mariana zijn op Schiphol. Per ook. Ze beginnen een gesprek.

Per: Is er nog plaats voor mij op het bankje?
Mariana: Natuurlijk. Wat heb je een grote rugzak! En leuk dat hij roze is.
Per: Ja, leuk hè? Over een paar uur vlieg ik terug naar huis. Ik heb een lang weekend mijn vrienden bezocht die een uitwisselingsprogramma volgen in Utrecht.
Andre: Was dit je eerste keer in Nederland?
Per: Nee, ik heb ze behoorlijk vaak bezocht. Het zijn mijn beste vrienden en huisgenoten in Noorwegen. Ze zijn hier al bijna een jaar. Ik mis ze erg, ik heb een soort omgekeerde heimwee. Normaal staan we samen op, volgen we samen college aan de universiteit, gaan we tegelijkertijd naar bed. Ze zijn nog een paar weken in Nederland, daarna komen ze gelukkig weer thuis.
Mariana: Waarom ben je niet met ze meegegaan op uitwisseling?

Per: Familieomstandigheden. Maar in de toekomst zou ik ook een jaar een uitwisselingsprogramma willen volgen in Amsterdam. Veel mensen in Noorwegen zijn gesloten, ze delen weinig emoties. Ik vind dat mijn vrienden door hun tijd in Nederland opener zijn geworden. Dat zou ik ook wel willen leren als ik in Nederland ga wonen.

Andre: En waarom dan in Amsterdam?

Per: Omdat het de hoofdstad van Nederland is. Het is hier levendig en ik wil niet altijd de toerist zijn, maar hier wonen.

Mariana: Ik ben het met je eens, het is hier nooit saai.

Per: En er zijn overal honden. Ik ben gek op honden. Verderop liep een jongen met acht labradors, het was iets van een hondenuitlaatservice. Nog nooit van gehoord, maar het lijkt me een droombaan. Zijn jullie hier op vakantie geweest?

Mariana: Ja, we zijn hier vorige week aangekomen en vliegen straks naar huis.

Andre: We hebben dertig vakantiedagen per jaar. In die vakantiedagen willen we zo veel mogelijk zien. We hebben dit keer vijf Europese landen bezocht. Nederland bezoeken we nu voor de derde keer. We zeggen altijd dat Nederland ons tweede thuisland is.

Per: Wat vinden jullie dan zo leuk aan Nederland?

Mariana: We vinden dat de mensen hier afstandelijk zijn, zelfs een beetje koud. Heel anders dan de mensen bij ons. Die praten veel en luid. Tijdens feestjes, en die hebben we veel, vallen onbekenden elkaar zomaar in de armen. Nederlanders bewaren een zekere afstand tot elkaar, terwijl wij altijd aan het knuffelen en kussen zijn.

Andre: Dat zul je hier niet snel zien en dat vind ik mooi. Het is authentieker, want eh …

Mariana: … want je kan mensen wel in de armen vallen, maar wat zegt dat als je nooit informeert naar elkaars gezondheid, financiën, levensgeluk?

Andre: En in ons land ligt vaak afval op straat. Hier zijn de straten schoon en verzorgd. Volgens mij maken Nederlanders zich echt zorgen om het milieu, het klimaat. En ik vraag me af of ze veel last van corruptie hebben. Ik denk het niet. Dat past niet bij zo'n sociale samenleving.

Mariana: Ik kan niets negatiefs over Nederland bedenken. Jij, Andre?

Andre: Het is nogal koud.
Mariana: Je hebt gelijk. Maar dat lijkt vooral zo omdat het bij ons snikheet is.
Per: Jullie zijn wel heel positief. Ik denk dat jullie Nederland erg gaan missen.
Mariana: Ja, zeker; de kroegen, de restaurants, de levensstijl ...
Andre: ... alles eigenlijk.
Per: Wanneer komen jullie terug?
Andre: We weten niet wanneer we weer terugkomen. Ik hoop snel. We moeten toch ook negatieve dingen van Nederland ontdekken, hè Mari?

Vocabulaire

de luchthaven	airport
de rugzak	backpack
het uitwisselingsprogramma	exchange programme
de uitwisseling	exchange
behoorlijk	quite, fairly
huisgenoten (de huisgenoot)	housemates, roommates
omgekeerde (omkeren)	reverse (to reverse)
de heimwee (naar)	homesickness
tegelijkertijd	at the same time
komen ... thuis (thuiskomen)	to come home
de familieomstandigheden	family circumstances
de omstandigheid	circumstance
de hoofdstad	capital
levendig	lively
saai	boring
verderop	further down
de hondenuitlaatservice	dog-walking service
uitlaten	hier: to walk the dogs, ook: to show, to let out
afstandelijk	distant, aloof
luid	loud
onbekenden (de onbekende)	strangers
zomaar	spontaneously, just like that
de afstand	distance
knuffelen (met)	to cuddle (with)

kussen	to kiss
informeert naar (informeren (naar))	to enquire (about)
het levensgeluk	happiness in life
het afval	hier: litter, ook: rubbish, waste
schoon	clean
verzorgd (verzorgen)	well-cared for (to care for, to look after)
vraag me af (zich afvragen)	to wonder
de samenleving	society
bedenken	hier: come up with, ook: to think of
hebt gelijk (gelijk hebben)	to be right
snikheet	boiling hot
kroegen (de kroeg)	pubs

Opdracht 1 | Verwerking van de dialoog

Welke uitspraak past bij wie? Zet een kruisje in de juiste kolom. Soms kun je bij meer personen een kruisje zetten.

		Per	Andre	Mariana
1	Ik ben vier dagen in Nederland geweest.			
2	Dit is niet de eerste keer dat ik in Nederland ben.			
3	Er waren problemen in de familie.			
4	In mijn land zijn mensen afstandelijker dan in Nederland.			
5	Het lijkt me fantastisch om bij een uitlaatservice voor honden te werken.			
6	Mensen in mijn land zijn veel fysieker dan Nederlanders.			
7	Ik vind Nederlanders echter dan mensen in mijn land.			
8	Misschien zijn mensen in mijn land niet echt geïnteresseerd in elkaar.			
9	Ik vind Nederland echt een ideaal land.			
10	Ik houd niet van koud weer.			

Opdracht 2

Welke twee adjectieven passen niet bij het substantief?

1	toerist	enthousiast | intensief | geduldig | luidruchtig | stevig | snikheet
2	huisgenoten	gemiddeld | ernstig | dom | grappig | maandelijks | dierbaar
3	afval	gemeenschappelijk | afstandelijk | luid | medisch | natuurlijk | persoonlijk
4	samenleving	gouden | zacht | inclusief | schoon | verwarrend | levendig
5	kroeg	vrolijk | sterk | schoon | saai | internationaal | dankbaar
6	luchthaven	verzorgd | indrukwekkend | matig | ernstig | levendig | afstandelijk
7	droombaan	intensief | authentiek | gevaarlijk | internationaal | saai | wetenschappelijk

Opdracht 3

Welk woord uit het linkerrijtje is een tegenstelling van het woord in het rechterrijtje?

1	weggaan	a	mis hebben
2	nooit	b	verderop
3	hier	c	met een reden
4	gelijk hebben	d	thuis laten
5	zomaar	e	rugzak
6	op een ander moment	f	familie
7	handtas	g	dorp
8	hoofdstad	h	thuiskomen
9	uitlaten	i	tegelijkertijd
10	onbekende	j	behoorlijk vaak

Opdracht 4

1. Noem drie dingen die je kunt omkeren.
2. Noem drie dingen die je kunt bedenken.
3. Noem drie dingen waarnaar je wilt informeren.
4. Noem drie dingen waarover je kunt vertellen.
5. Noem drie mensen die je graag wilt kussen.
6. Noem drie mensen die je niet wilt knuffelen.
7. Noem drie dingen die je je kunt afvragen.

3.3 Uitspraak – Verbonden spraak

//

A Luister naar de volgende woorden. Hoe zijn ze verbonden?

1 In Noorwegen
2 Over een paar uur
3 Ik mis ze
4 Ik kan
5 Echt zorgen
6 Ik vraag

B Oefen de verbonden spraak bij A en de volgende stukjes uit de dialoog.

1 Het zijn mijn beste vrienden en huisgenoten in Noorwegen. Ze zijn hier al bijna een jaar. Ik mis ze erg, ik heb een soort omgekeerde heimwee.
2 En er zijn overal honden. Ik ben gek op honden. Verderop liep een jongen met acht labradors, het was iets van een hondenuitlaatservice.
3 Volgens mij maken Nederlanders zich echt zorgen om het milieu, het klimaat. En ik vraag me af of ze veel last van corruptie hebben. Ik denk het niet.

C Oefen nu de verbonden spraak in de dialoog met de audio. Luister en spreek zin voor zin na.

3.4 Grammatica – Indirecte rede (1): zinnen met *dat*

//

Kijk naar de volgende zinnen. De eerste zin is in de directe rede, de tweede zin is in de indirecte rede.

Per: Nee, ik heb mijn vrienden behoorlijk vaak bezocht.
Per vindt **dat** hij zijn vrienden behoorlijk vaak *bezocht heeft* / *heeft bezocht*.

Per: Ik ben gek op honden.
Per zegt **dat** hij gek op honden *is* / gek *is* op honden.

Vraag
Wat is de structuur van de zinnen in de indirecte rede? Wat is de plaats van de werkwoorden?

!

- In veel talen mag je de indirecte zin ook zonder *dat* maken. In het Nederlands moet je *dat* gebruiken.
- Voor *dat* komt geen komma.

Is alles duidelijk?

Bespreek met een medecursist de volgende zinnen.

1 Ik denk dat ik heel gezond eet.
2 SeaJin hoopt dat ze de wedstrijd met 3-0 winnen / winnen met 3-0.
3 We weten dat we morgen een test hebben.

▶ Dit heb je geleerd

Een indirecte rede maak je met *dat*. Na *dat* komt een bijzin.

Opdracht 5

Geef een reactie op de vraag in de indirecte rede.

1 Abayomi: Ik maak een doelpunt.
Wat hoopt Abayomi?

Abayomi hoopt ______________________________

____

2 Andre: Mensen gooien weinig afval op straat.
Wat zegt Andre?

Andre zegt ______________________________

____

3 Per: Koningsdag is de leukste feestdag in Nederland.
Wat vindt Per?

Per vindt ______________________________

____

4 Andre en Mariana: We komen gauw weer terug.
Wat denken Andre en Mariana?

Ze denken ______________________________

____

5 De onderzoeker: De gemiddelde Nederlander heeft een kleine grijze auto.
Wat gelooft de onderzoeker?

De onderzoeker gelooft ______________________________

____

6 De docent: Wassili begrijpt de instructie bij de opdracht niet.
Wat ziet de docent?

De docent ziet ______________________________

____

Opdracht 6

Bedenk een stelling. Een ander herhaalt die stelling in de indirecte rede en bedenkt een nieuwe stelling.

Voorbeeld

De straten in Nederland zijn schoon en verzorgd.

Nick zegt dat de straten in Nederland schoon en verzorgd zijn.

Ik ga Nederland missen.

Alice zegt dat ze Nederland gaat missen.

Je gebruikt de indirecte rede ook bij het geven van je mening. Kijk maar.

3.5 Taalhandeling

//

MENING VRAGEN / GEVEN Verbonden spraak

Als je een mening vraagt of geeft, gebruik je vaak de werkwoorden *vinden*, *denken* en *geloven*.

Mening vragen

Wat vind je ...?	Wat vinden jullie dan zo leuk aan Nederland?
Wat vind je van ...?	Wat vind je van Schiphol?
Hoe vind je ...?	Hoe vind je het boek?
Vind je (niet) dat ...?	Vinden jullie niet dat mensen hier afstandelijk zijn?
Denk je (niet) dat ...?	Denk je dat Nederland een ideaal land is?
Geloof je (niet) dat ...?	Geloven jullie niet dat er in Nederland geen corruptie is?

Wat vind jij (daarvan)?
Hoe vind jij dat?
Hoe zie jij dat?
Wat zijn jouw ideeën daarover?
Wat is jouw mening (daarover)?

Mening geven

Ik vind dat ...	Ik vind dat mijn vrienden door hun tijd in Nederland opener zijn geworden.
Ik vind ...	We vinden Amsterdam een prachtige stad.
Ik denk dat ...	Ik denk dat jullie Nederland erg gaan missen.
..., denk ik.	Dat is het allerleukste aan Nederland, denk ik.
Ik geloof dat ...	Per gelooft dat Nederlanders open zijn.
Volgens mij ...	Volgens mij maken Nederlanders zich echt zorgen om het milieu, het klimaat.
Ik vind van wel / niet.	Ik vind Nederlanders open en tolerant. – Ik vind van niet. Het lijkt zo maar het is niet zo.
Ik denk het wel / niet.	Ik vraag me af of ze veel last van corruptie hebben. – Ik denk het niet. Dat past niet bij zo'n sociale samenleving.

Opdracht 7 Verbonden spraak

Werk in tweetallen. Kies een paar onderwerpen uit het lijstje hierna en vraag naar elkaars mening. Geef je mening met een argumentatie. Reageer ook steeds op de mening en argumentatie van de ander.

- gezonde levensstijl
- de prijs van boodschappen in Nederland
- sport
- Nederland
- Nederlands leren
- uitwisselingsprogramma's
- sociale media
- feestdagen
- eten en drinken
- pubquizzen
- … (kies zelf een onderwerp)

3.6 Grammatica – Indirecte rede (2): vragen met *of* of een vraagwoord

Kijk naar de volgende vragen. De eerste vraag is in de directe rede, de tweede vraag is in de indirecte rede.

Vragen met *of*

Per: Is er nog plaats voor mij op het bankje?
Per vraagt **of** er nog plaats voor hem op het bankje *is*.

Andre: Was dit je eerste keer in Nederland?
Andre vraagt **of** dit Pers eerste keer in Nederland *was*.

Per: Zijn jullie hier op vakantie geweest?
Per vraagt **of** Andre en Mariana hier op vakantie *zijn geweest* / *geweest zijn*.

Vragen met een vraagwoord

Per: Wat vinden jullie dan zo leuk aan Nederland?
Per vraagt **wat** ze dan zo leuk aan Nederland *vinden*.

Andre: Waarom wil je in Amsterdam wonen?
Andre vraagt **waarom** hij in Amsterdam *wil wonen*.

Vraag 1
Wat kun je zeggen over de plaats van de werkwoorden?

Vraag 2
Wanneer gebruik je *dat* / *of* / een vraagwoord in de indirecte rede?

Is alles duidelijk?

Bespreek met een medecursist de volgende zinnen.

1 Rajasi wil weten of ik sociale media gebruik.
2 Ze overleggen wanneer ze weer naar Nederland gaan.
3 Tristan vindt dat Nederlanders heel direct zijn.
4 Hij vraagt of ik Nederland een leuk land vind.
5 Jo zegt dat ze altijd foto's van bloemen maakt.
6 We weten niet wat we nu moeten doen.

▶ Dit heb je geleerd

Een indirecte rede maak je met *dat*. Een indirecte vraag maak je met *of* of een vraagwoord. *Of* gebruik je bij ja/nee-vragen, een vraagwoord bij vraagwoord-vragen. Na *dat* / *of* / een vraagwoord komt een bijzin.

Opdracht 8

Geef een reactie op de vraag in de indirecte rede.

1 Wat is de vraag?

De vraag is ____

____

2 Wanneer ben ik aan de beurt?

Ik vraag me af ____

____

3 Hoeveel fietsen heeft de gemiddelde Nederlander?
Sorry, ik heb je vraag niet gehoord. Wat vroeg je?

Ik vroeg ____

____

4 Heeft Andre al een mailtje gestuurd?

We gaan kijken ____

____

5 Vinden de studenten het college over de Nederlandse bedrijfscultuur interessant?

Het is onduidelijk ____

____

6 Wie heeft het antwoord op de vraag gevonden?

Ik weet niet ____

____

Opdracht 9

Stel een vraag. Een ander herhaalt die vraag in de indirecte rede en stelt een nieuwe vraag.

Voorbeeld

Heeft Nederland veel last van corruptie?

  Charlotte vraagt of Nederland veel last van corruptie heeft.

Waarom wil Marina in Nederland wonen?

  Tom vraagt waarom Marina in Nederland wil wonen.

3.7 Teksten en vocabulaire

(A) Hierna staan vier teksten over buitenlandse feesten. Welke buitenlandse feesten ken je?

De teksten gaan over belangrijke feestdagen in Zweden, India, Iran en China. Je docent maakt groepjes van vier. Jullie gaan allemaal een andere tekst lezen, je docent vertelt welke tekst jij gaat lezen.

(B) Onderstreep tijdens het lezen de kenmerken van het feest.

Intro | *Kerst* is niet het enige feest

Waar je ook vandaan komt, iedereen houdt wel van een goed feestje. Dit zijn een paar van de belangrijke feestdagen die internationale studenten in hun thuisland vieren, van Midsommar in Zweden tot Chūnjié in China.

Tekst 1 | Zweden – Midsommar

In de tekst hierna staan deze internationale woorden. Ken je ze?

nationaal | traditionele (traditioneel) | het diner | specialiteiten (de specialiteit) | het alternatief

In de meeste Scandinavische landen is de langste dag een *gelegenheid* voor een nationaal feest. ‘Bijna iedereen doet mee, en er is van alles te doen,’ zegt Vilhelm Gabrielsson, een rechtenstudent uit Zweden.
Op *midzomerdag* dragen mensen *bloemenkransen* op hun hoofd en dansen ze om *de meiboom* terwijl ze *kinderliedjes* zingen. Familie en vrienden *komen samen* voor een traditionele lunch of diner van *knapperig brood*, aardappels, kaas en *plaatselijke* specialiteiten zoals *gepekelde* haring met een *borrel* en bier.
‘Vorig jaar vierde ik Midsommar met mijn vrienden,’ zegt Vilhelm. ‘De ouders van een van mijn vrienden waren weg, dus we *konden* in hun appartement *terecht*. We hebben *met z’n twintigen* staan koken. Daarna zijn we naar *de haven* gegaan om te eten en wat te zwemmen. Het was een fijne dag. Dat is het *allerleukste* aan feestdagen, denk ik: het samenzijn met de mensen van wie je houdt en iets doen wat je je je hele leven zal herinneren.’
Nu ik in Nederland woon, moet ik een alternatief bedenken, want ik wil wel Midsommar vieren. Waarschijnlijk ga ik met vrienden naar *het stadsstrand*. Daar kunnen we lekker eten en zwemmen. Dit jaar dus geen bloemenkransen en dansen om de meiboom. Dat *vind* ik niet zo *erg*, het blijft Midsommar.’

Vocabulaire	
de kerst	Christmas
de gelegenheid*	opportunity
de midzomerdag	Midsummer's Day
bloemenkransen (de bloemenkrans)	flower garlands
de meiboom	maypole
kinderliedjes (het kinderliedje)	nursery rhymes
komen samen (samenkomen)	to get together
knapperig	crunchy
het brood	bread
plaatselijke (plaatselijk)	local
gepekelde (pekelen)	pickled (to pickle)
de borrel	hier: drink (usually alcoholic), ook: drinks event
konden … terecht (terechtkunnen)*	hier: to stay at
met z'n twintigen	with twenty of us
de haven	harbour
allerleukste	hier: the best thing, ook: the best, the nicest
het stadsstrand	city beach
het strand	beach
erg	bad, awful

Struikelwoorden

de gelegenheid

1 Na de pauze hebben jullie gelegenheid om vragen te stellen.
2 Een diploma krijgen of trouwen zijn bijzondere gelegenheden.
3 Ik zoek een café of restaurant aan het water. Weet jij een leuke gelegenheid?

terechtkunnen, terechtkomen, terecht

1 Bij de Tourist Information kun je terecht als je informatie wilt krijgen over de stad. Dat is daarvoor de goede plaats. Je kunt natuurlijk ook op allerlei websites terecht voor informatie.
2 Weet je zeker dat dit de weg naar het centrum is? Ik weet niet of we daar nu wel terechtkomen.
3 Vind jij het goed dat Farid meer vakantiedagen heeft dan Joe? Vind jij dat terecht? Ik vind dat niet juist. Ik vind dat onterecht.

Tekst 2 | India – Divali

In de tekst hierna staan deze internationale woorden. Ken je ze?

de bachelorstudent | arrangementen (het arrangement) | culturele (cultureel) | de dj

In India wordt Divali, het *lichtjesfeest*, op allerlei manieren gevierd. ‘Bij mij thuis *draaide* het tijdens Divali altijd *om* familie,’ zegt Sucharita Sarka, een bachelorstudent aan de Faculty of Science and Engineering. ‘Het leukste was dat al mijn neefjes en nichtjes er ook waren, omdat na Divali de feestdag Bhaiya-Dooj komt, waarop *de band* tussen broers en zussen wordt gevierd.’ Divali *vindt* meestal eind oktober of begin november *plaats*. Er wordt gevierd dat *het goede het kwade* heeft *overwonnen*. ‘We eten veel traditionele specialiteiten, *steken vuurwerk af* en *versieren* onze huizen met lichtjes, *kaarsen* en *olielampen*. We maken ook heel mooie bloemarrangementen die we voor de deur op *de stoep* leggen, rangoli’s.’

Hier viert Sucharita Divali met de Indiase *studentenvereniging* in Groningen. ‘We hebben culturele *optredens*, lekker Indiaas eten en een dj-avond met Bollywoodmuziek. Ik mis mijn thuisland wel op Divali, maar ik vind het zo fijn dat ik hier mensen ken die samen willen zijn om het feest te vieren.’

Vocabulaire

het lichtjesfeest	festival of light
draaide … om (draaien om)	to revolve around
de band	connection, bond
vindt … plaats (plaatsvinden)	to take place
het goede	good
het kwade	hier: evil, ook: bad
overwonnen (overwinnen)	hier: to triumph over, ook: to overcome
steken … af (afsteken)	to let off
het vuurwerk	fireworks
versieren	to decorate
kaarsen (de kaars)	candles
olielampen (de olielamp)	oil lamps
de stoep	pavement
de studentenvereniging	student association
optredens (het optreden)*	performances, shows

Struikelwoord

(het) optreden

1. Ik houd van muziek. Ik ga volgende week naar een optreden van die band. Ze treden met acht mensen op.
2. De politie heeft streng opgetreden op de luchthaven.
3. Na de operatie zijn er complicaties opgetreden.

Tekst 3 | Iran – Noroez

In de tekst hierna staan deze internationale woorden. Ken je ze?

de kalender | de Koran | rituele (ritueel)

Noroez *markeert* het begin van het nieuwe jaar in de Perzische *zonnekalender* en wordt gevierd in maart. ‘We vieren de lente en het begin van *de overvloed*,’ *legt* student biomolecular sciences Soheila Jalali *uit*. Tijdens het feest wordt op de ‘sofreh’, de speciale tafel, het eten volgens de ‘haft seen’-*beginselen* gezet, met zeven gerechten die in het Perzisch met de letter ‘s’ beginnen (die wordt uitgesproken als ‘sien’). ‘Op de tafel staan ook fruit, groente, kaarsen, de Koran en zelfs een *kom* met *goudvissen*,’ zegt Soheila. ‘We *verven eieren* en zingen rituele *liederen*.’ Soheila *keek* altijd erg *uit naar* Noroez, maar het is anders nu ze in Groningen woont. ‘Ik heb hier geen *ruimte* voor een sofreh, en ik moet zeggen dat ik mijn thuis en mijn familie echt veel meer mis tijdens Noroez,’ zegt ze. ‘Dit jaar belden ze me en we hebben samen een paar regels uit de Koran *opgezegd* tijdens een *videogesprek*, maar het was niet hetzelfde. Ik ben daarna naar een vriend gegaan om te eten. Als je alleen woont, vind je je eigen manieren om dingen te vieren, denk ik.’

Vocabulaire

markeert (markeren)	to mark
de zonnekalender	solar calendar
de zon	sun
de kalender	calendar
de overvloed	abundance
legt … uit (uitleggen)	to explain
beginselen (het beginsel)	principles
de kom	bowl
goudvissen (de goudvis)	goldfish

verven	to paint
eieren (het ei)	eggs
liederen (het lied)	songs
keek … uit naar (uitkijken naar)*	to look forward to
de ruimte	space
opgezegd (opzeggen)	hier: to read out, to recite, ook: to cancel, to terminate
het videogesprek	video call
de video	video
het gesprek	conversation

Struikelwoord

uitkijken (naar)

1 Ik kijk uit naar de zomervakantie. Ik heb er heel veel zin in.
2 Wil je uitkijken naar mijn rugzak? Hij is groot en roze. Zie je hem ergens?
3 Kijk uit! Hier is het gevaarlijk.

Tekst 4 | China – Chūnjié

In de tekst hierna staan deze internationale woorden. Ken je ze?

de faculteit Economie | tradities (de traditie) | de legende | de demon | het monster | extravagant

Chūnjié, het Chinees *Nieuwjaar, draait voornamelijk om* de band tussen *familieleden*, zegt Lu Huang, een Taiwanese student aan de faculteit Economie en *Bedrijfskunde*. 'Niemand *scheldt* je *uit* op de eerste dag van het nieuwe jaar, want dat brengt ongeluk. En het is eigenlijk *verplicht* om je *grootouders* te bezoeken. De rest van het jaar zijn we druk bezig met werk en andere *verplichtingen*, maar tijdens het begin van het nieuwe jaar *maken* we tijd *vrij* om met onze familie *door* te *brengen*.'

Het feest begint met een *uitgebreid* diner met familie. 'We maken heel veel eten,' zegt Lu. 'Je *krijgt* het nooit in één keer *op*, dus we eten er echt een paar dagen van.'

Er zijn nog meer tradities. Een *ervan komt voort uit* een oude legende *waarin* een demon ziekte en ongeluk bracht wanneer hij *het voorhoofd* van slapende kinderen *aanraakte*. 'Om het monster op afstand te houden, *regen* ouders gouden *munten* aan een rood *draadje* en legden dat onder *het hoofdkussen* van hun kind,' zegt Lu. Tegenwoordig krijgen kinderen en *jongeren* een 'hongbao' van hun ouders, een rode *envelop* met geld erin.'

Om het nieuwe jaar te vieren in Groningen zal Lu zelf eten maken. ‘Een vriendin *komt langs* en we hebben *besloten* samen te koken. Het is misschien niet zo extravagant, maar we proberen ons tenminste aan onze tradities te houden!’

Vocabulaire

het Nieuwjaar	New Year
draait … om (draaien om)	to revolve around
voornamelijk	mainly
familieleden (het familielid)	relatives
de bedrijfskunde	business administration
scheldt … uit (uitschelden)	hier: to call names, ook: to scold, to tell off
verplicht (verplichten)*	obliged (to oblige)
grootouders (de grootouder)	grandparents
verplichtingen (de verplichting)	obligations, commitments
maken … vrij (vrijmaken)	hier: to make time for, ook: to free (up)
door … brengen (doorbrengen)*	to spend (time)
uitgebreid	hier: elaborate, ook: extensive
krijgt … op (opkrijgen)	hier: to finish food
ervan	of it/them
komt voort uit (voortkomen uit)	to originate from
waarin	in which
het voorhoofd	forehead
aanraakte (aanraken)	to touch
regen (rijgen)	to thread
munten (de munt)	coins
het draadje (de draad)	thread, wire, string
het hoofdkussen	pillow (bed)
het kussen	cushion (sofa)
jongeren (de jongere)	young people
de envelop	envelope
komt langs (langskomen)	hier: to come over, ook: to pass by
besloten (besluiten)	to decide

Struikelwoorden

verplicht zijn, de verplichting, verplichten

- Als je naar het buitenland gaat, ben je verplicht een ID te hebben.
- Feestdagen samen met familie vieren kan leuk zijn, maar voor sommigen is het een verplichting. Het is iets wat moet.
- Je bent vrij om te kiezen, ik verplicht je tot niets.

doorbrengen

Waar breng jij je vakantie het liefst door?

Opdracht 10 | Verwerking van de teksten

(C) Jullie werken in een groepje van vier. Ieder heeft een andere tekst gelezen. Vraag en vertel elkaar wat je over de feesten weet. Vul samen het schema in.

	Zweden	India	Iran	China
Naam feest				
Wat vier je?				
Wanneer vier je het?				
Wat eet je?				
Wat doe je?				
Hoe viert de persoon het in Nederland?				

Opdracht 11 | Een presentatie geven

a Wat is in jouw land een bekend feest? Geef een presentatie van één minuut over dat feest. Neem de presentatie op. Gebruik de vragen uit het schema bij opdracht 10. Stel elkaar vragen na de presentaties en praat over de verschillende feesten.

b Luister later naar je presentatie. Wat doe je goed en wat wil je graag verbeteren? Schrijf twee tops (complimenten) en twee tips (adviezen) voor jezelf op.

Opdracht 12

Herschrijf de zin. Gebruik in je zin het woord tussen haakjes.

1. Praten jullie dan over het goede en het kwade? (gesprek)
2. Alle familieleden zijn op het feest. (langskomen)
3. We hebben veel zin in het vuurwerk. (uitkijken naar)
4. We hebben afgesproken dat we een borrel hebben en een uitgebreid diner. (besluiten)
5. Zij vertelt waarom ze liederen zingen. (uitleggen)
6. Het is verboden om met je handen aan de eieren te zitten. (aanraken)
7. De plaatselijke kroeg was groot genoeg voor dertig personen. (ruimte)
8. De mensen onder de twintig gaan samen naar het strand om te zwemmen. (jongeren)
9. Er komen ook dj's spelen bij de haven. (optreden)
10. Voor die speciale gelegenheid moeten we nog met een plan komen. (bedenken)
11. Ik vind het niet leuk als mijn ouders geen tijd kunnen vrijmaken. (erg)

Opdracht 13

Kan het wel of kan het niet? Beantwoord de vragen.

1. Kun je een ei in een envelop stoppen?
2. Kan de regen op je voorhoofd vallen?
3. Kan de zon je gezicht versieren?
4. Kun je met z'n twintigen samenkomen bij de haven?
5. Kun je met kerst terecht bij je ouders?
6. Kan een munt overwinnen?
7. Kun je een gesprek hebben met een kalender?
8. Kun je een band met familieleden verplichten?
9. Kun je een stoep verven?
10. Kun je tegelijkertijd iemand knuffelen en een rugzak opdoen?
11. Kan je heimwee hebben als de afstand kleiner is dan honderd kilometer?
12. Kan je je vakantie op een luchthaven doorbrengen?
13. Kan je in bepaalde omstandigheden een onbekende kussen?
14. Kan je levensgeluk afhangen van een uitwisselingsprogramma?

Opdracht 14 | Toepassingsvragen

Werk in tweetallen. Reageer met het woord tussen haakjes.

1 Heb je leuke huisgenoten? (saai)
2 Wat vind je niet prettig aan de Nederlandse samenleving? (bedenken)
3 In de hoofdstad vinden veel activiteiten plaats. Het is daar heel levendig. (gelijk hebben)
4 Sorry, ik kan door omstandigheden niet op je feest komen. (iets erg vinden)
5 Waar zullen we afspreken, in de kroeg? (langskomen)
6 Wanneer ga je weer op reis? (besluiten)
7 Weet je al of je volgende week tijd kunt vrijmaken? (het gesprek)
8 Kunnen we daar met z'n twintigen terecht? (de ruimte)
9 Zie je mensen in Nederland elkaar vaak knuffelen of kussen? (de jongere)
10 Hoe begroeten mensen elkaar in jouw land? (aanraken)
11 Hoe vind je het in Nederland? Mis je je familie? (de heimwee)
12 Wat vind je negatief aan een uitwisselingsprogramma? (de afstand)
13 Ik vind Schiphol een schone en verzorgde luchthaven. (het afval)
14 Zullen we naar het strand gaan? Ik heb het snikheet. (behoorlijk)
15 Weet jij waar je hier ergens iets kunt drinken? (verderop)
16 Welke reis wil je graag maken? (uitkijken naar*)
17 Ik luister voornamelijk naar muziek op mijn mobiel. (het optreden, optreden*)
18 Dus jullie vieren dan het begin van de lente. Wat doen jullie dan? (de gelegenheid*)
19 Moet je op dat feest eieren verven en liederen zingen? (de verplichting, verplichten*)
20 Waar ben je dit weekend geweest? (doorbrengen*)

Opdracht 15 | Zoek de verschillen

Je krijgt allebei een variant van een tekening. Er zijn 12 verschillen tussen de beide varianten. Vertel wat jij ziet en ontdek samen de verschillen.

Opdracht 16 | Liedje – Kleur

Je gaat kijken en luisteren naar het liedje 'Kleur' van Snelle.

a Bij welke drie Nederlandse steden horen deze namen?

de Amstel, het Museumplein, Vondel of Sarphati

____

het Neude, bij de Dom en aan de grachten

____

de Witte de With, Erasmusbrug, het Park en in Ahoy

____

b Vertel waar het liedje over gaat.

3.8 Uitspraak – Woordaccenten (2)

A Luister naar de volgende woorden. Waar hoor je de woordaccenten? Onderstreep deze. Wat is het verschil tussen het linker- en het rechterrijtje?

1	langskomen	11	verzorgen
2	stilstaan	12	ontdekken
3	aanraken	13	bereiken
4	uitkijken	14	gebruiken
5	afhangen	15	herhalen
6	opleveren	16	veranderen
7	optreden	17	bewaren
8	meemaken	18	verwennen
9	opzoeken	19	overleggen
10	uitkiezen	20	onderzoeken

B Spreek de woorden nu zelf uit met het juiste woordaccent.

C Oefen nu de woordaccenten in de scheidbare werkwoorden in het vocabulaire aan het eind van dit hoofdstuk.

3.9 Grammatica – Scheidbare werkwoorden

Kijk naar de volgende vragen en reacties.

1 Hoe laat **staan** jullie **op**?
- Normaal **staan** we om 7.30 uur **op**.

2 **Kwamen** jullie elkaar vroeger regelmatig **tegen**?
- Ja, vroeger **kwamen** we elkaar vaak in de bibliotheek **tegen**.

3 Wanneer zijn jullie hier **aangekomen**?
- We zijn hier gisteren **aangekomen**.

Vraag 1

a Wat is de infinitief van het vetgedrukte werkwoord?
b In welke tijd staan de zinnen bij 1, 2 en 3?
c Wat kun je zeggen over de positie van het werkwoord en het prefix in 1, 2 en 3?

In de volgende zinnen staat het scheidbare werkwoord in een bijzin.

We weten niet wanneer we **terugkomen**.
Per zegt dat hij over een paar uur weer naar huis **terugvliegt**.
Ik weet niet of elke vraag één punt **oplevert**.
Toen ik dit **uitkoos**, realiseerde ik me dat het uit mijn geboorteland Haïti komt.

Hier zie je een zin met *om te* + infinitief.
Het is verboden om antwoorden op je telefoon **op** te **zoeken**.

En hier een zin met een modaal werkwoord.
Je mag een instrument **uitkiezen**.

Vraag 2

Hoe gebruik je een scheidbaar werkwoord in een bijzin, met *om te* + infinitief en een modaal werkwoord? Vul het schema in.

	infinitief: opzoeken – het telefoonnummer	**infinitief: aanraken – de hond**	**infinitief: doorbrengen – de vakantie – in eigen land**
presens	Ik …	Hij …	Wij …
imperfectum	Ik …	Hij …	Wij …
perfectum	Ik …	Hij …	Wij …
in een bijzin	Ik denk dat ik …	Hij zegt dat hij …	Wij denken dat …
met *om te*	Het is makkelijk om …	Het is leuk om …	Het is geen probleem om …
met een modaal werkwoord • met *hoeven* + *niet* / *geen* + *te*	Ik … Ik …	Hij … Hij …	Wij … Wij …

Is alles duidelijk? Woordaccenten

Bespreek met een medecursist de volgende zinnen.

1 Vind je het leuk om op 31 december vuurwerk af te steken?
2 Gisteren kwam ik pas om 20.00 uur thuis.
3 Je hoeft niet stil te staan als het licht groen is.
4 Hij maakt altijd veel avonturen mee.
5 Wanneer kunnen we bij jullie langskomen?
6 Felicia zegt dat haar droom is uitgekomen.
7 Ik heb de hond vanmiddag uitgelaten.

▶ Dit heb je geleerd

Je weet nu hoe je scheidbare werkwoorden in verschillende werkwoordstijden en constructies moet gebruiken.

- het presens + het imperfectum: je scheidt het prefix en het werkwoord, het prefix gaat naar het einde van de zin.
- het perfectum: het prefix komt voor het participium.
- in een bijzin: je scheidt het prefix en het werkwoord niet, het werkwoord gaat als één woord naar het einde van de zin.
- in zinnen met *te*: *te* komt tussen het prefix en de rest van het werkwoord, je schrijft dan drie woorden.
- na een modaal werkwoord: je scheidt het prefix en de rest van het scheidbare werkwoord niet.

Opdracht 17

Zet het werkwoord tussen haakjes in de goede vorm.

Voorbeeld
Chris heeft zoiets nog nooit eerder. (meemaken)
Chris heeft zoiets nog nooit eerder meegemaakt.

1 De deadline voor inschrijving is 1 december. Je moet je voor 1 december. (aanmelden)
2 Ik wil niet zoveel calorieën binnenkrijgen. Ik heb de chips dus niet. (aanraken)
3 Als ik naar mijn ouders ga, ik altijd lekkere dingen. (meekrijgen)
4 Rocío beleeft altijd spannende avonturen. Ik dat soort dingen nooit. (meemaken)
5 Hoeveel punten die vraag precies? (opleveren)
6 Ze vroeger nooit bij wat ze had bereikt. Tegenwoordig doet ze dat wel. (stilstaan)
7 Ik vind het moeilijk om gezonde producten. (uitkiezen)

8 Niemand weet of zijn dromen. (uitkomen)
9 Ik geloof dat ik hen gisteren in de stad. (tegenkomen)
10 Ik heb nog geen zin om naar mijn eigen land. (teruggaan)
11 Kun je hoe dit systeem werkt? (uitleggen)
12 Had ik je al aan onze nieuwe collega? (voorstellen)

Opdracht 18 Woordaccenten

Werk in tweetallen. Kijk naar het schema. Cursist A maakt een vraag met de gegeven woorden. Cursist B geeft antwoord met de gegeven woorden. Vanaf vraag 4 wisselen de rollen. Lees eerst de woorden bij A en B. Let op, de woorden staan niet altijd in de goede volgorde!

Voorbeeld
Cursist A: meemaken - gevaarlijke avonturen - in de vakantie?
Cursist B: uitkiezen - zo'n vakantie - nooit meer

Cursist A: Heb je gevaarlijke avonturen meegemaakt in je vakantie / in je vakantie meegemaakt?
Cursist B: Ja, we kiezen zo'n vakantie nooit meer uit!

Cursist A	Cursist B
1 Lana - teruggaan - eigen land?	1 gisteren - tegenkomen
2 Wanneer - plaatsvinden - het feest?	2 Volgende week - uitkijken naar - het feest
3 gaan - zich aanmelden voor - volgende cursus?	3 afhangen van - het tijdstip

Cursist B	Cursist A
4 Wie - kunnen - uitleggen - de regel?	4 moeten - eerst - opzoeken - de regel - op internet
5 voorstellen aan - onze nieuwe collega?	5 langskomen - op mijn kamer
6 Waar - vakantie - doorbrengen?	6 Geen idee - geen land - uitkiezen

Opdracht 19

Kijk voor de luisteropdracht op de website.

Opdracht 20

Kijk voor de spreekopdracht op de website.

Opdracht 21 | Informatie over Nederland geven

Een vriend wil een paar weken naar Nederland komen. Hij wil jou bezoeken en met zijn partner een reis door Nederland maken. Schrijf een mail naar je vriend. Geef tips. Je kunt daarbij de informatie over Nederland in dit hoofdstuk gebruiken.

Gebruik in je mail constructies om je mening te geven, bijvoorbeeld:

Ik denk dat …
Volgens mij …
…, denk ik.

Gebruik ook de indirecte rede, bijvoorbeeld:

Ik heb gehoord / gelezen dat …
Ik weet niet of …
Mijn collega zegt dat …

3.10 Afronding

Opdracht 22 | Herhaling

Je krijgt van je docent een kaartje met een actief woord uit het vocabulaire van dit hoofdstuk. Loop door het lokaal en geef aan een medecursist een omschrijving van dit woord of maak een zin met dit woord, maar zeg het woord niet. Je medecursist zegt welk woord het is. Ruil van kaartje en zoek een nieuwe medecursist.

Opdracht 23 | Kletsmomentje

Je krijgt van je docent vragen voor een kletsmomentje.

Opdracht 24 | Onregelmatige werkwoorden (hoofdstuk 2 en 3)

In deze opdracht staan onregelmatige, scheidbare werkwoorden uit hoofdstuk 2 en 3. Vul het juiste werkwoord in. Zet de zinnen in het imperfectum of perfectum. Kies uit:

afhangen | afsteken | binnenlopen | doorbrengen | langskomen | opkrijgen | optreden | opzoeken | plaatsvinden | terechtkunnen | thuiskomen | uitkijken | uitlaten | uitschelden

Zie voor de werkwoordsvormen het vocabulaire aan het eind van het hoofdstuk.

1 De deur van mijn kamer stond open, daarom ____________________ hij bij mij ____________________.
2 Ahmad had te veel eten gemaakt, dus we hebben niet alles ____________________.
3 Vandaag gaan we trouwen! Ik heb wel twee jaar naar deze dag ____________________.
4 Tina en Sam zijn vandaag ____________________, helaas was je niet thuis.
5 Heb je met oud en nieuw vuurwerk ____________________?
6 Wat we gingen besluiten, ____________________ van het weer ____________________.
7 We hebben straks een afspraak op Kerkplein 6. Heb jij ____________________ waar dat is?
8 Ze zei vroeger altijd dat we bij haar ____________________ als we problemen hadden.
9 Waar hebben jullie het weekend ____________________, in Groningen of in Amsterdam?
10 Sorry, u bent een week te laat, het congres heeft vorige week al ____________________.
11 Ik heb gehoord dat er een heel leuke band op dat feest ____________________.
12 Hoe laat zijn jullie gisteren ____________________? Het was na 24.00 uur.
13 Hebben jullie de honden al ____________________?
14 Werd jij als kind vroeger ____________________?

Opdracht 25 | Onregelmatige werkwoorden (hoofdstuk 2 en 3)

Vul het juiste werkwoord in. Zet de zinnen in het imperfectum of perfectum. Kies uit:

bedenken | beginnen | besluiten | bewegen | blijken | opzeggen | overwinnen | samenkomen | verbieden | voortkomen

Zie voor de werkwoordsvormen het vocabulaire aan het eind van het hoofdstuk.

1 Tamara zei dat ik mijn telefoon niet mocht gebruiken. Ze ____________________ me dat.
2 Ze zijn ____________________ om feest te vieren.
3 Wie heeft dat leuke project ____________________?
4 Hij heeft de tekst uit zijn hoofd ____________________.
5 Hoe laat ____________________ het vuurwerk gisteren?
6 Wat fijn dat jullie die problemen hebben ____________________.
7 Uit onderzoek is ____________________ dat de meeste toeristen in Nederland hier een week blijven.
8 Wanneer heb je ____________________ om naar het buitenland te gaan?
9 Waar is die traditie uit ____________________?
10 Tijdens het feest kon niemand stilstaan, iedereen ____________________ op de muziek.

In de praktijk

- Welke Nederlandse feestdagen zijn er? Zoek ze op. Kies een van die feestdagen.
  - Op welke dag is die feestdag?
  - Viert men die feestdag overal in Nederland?
  - Wat viert men op die feestdag?
  - Wat eet men op die feestdag?
  - Wat doet men op die feestdag?
- Vraag iemand naar een favoriete feestdag. Vertel ook over jouw favoriete feestdag.

Reflectie

Je bent nu aan het einde van het hoofdstuk. Tijd voor reflectie!
Wat heb je allemaal gedaan en geleerd?
Kijk nog eens naar de opdrachten in dit hoofdstuk: vocabulaire, uitspraak, grammatica, taalhandeling, spreken, lezen, luisteren en schrijven. Wat ging goed? Wat ging nog niet goed?
Wat ga je doen om die onderdelen te verbeteren? Vraag een medecursist om tips.

Website
Op **www.coutinho.nl/nederlandsinactie4** kun je aan de slag met (interactieve) opdrachten om verder te oefenen met vocabulaire, preposities, onregelmatige werkwoorden, dictees, uitspraak, grammatica, lezen en luisteren. Ook kun je luisteren naar de dialoog, de uitspraak, de taalhandeling, de teksten en het vocabulaire..

// Vocabulaire hoofdstuk 3

aanraken
afstand, de
afstandelijk
afsteken
afval, het
afvragen, zich
allerleukste
alternatief, het
arrangement, het
authentiek
bachelorstudent, de
band, de
bedenken
bedrijfskunde, de
beginsel, het
behoorlijk
besluiten
bloemenkrans, de
borrel, de
brood, het
corruptie, de
cultureel
demon, de
diner, het
dj, de
doorbrengen
draad, de
draaien om
economie, de
ei, het
envelop, de
erg
ervan
extravagant
faculteit, de
familielid, het
familieomstandigheden, de
financiën, de
gelegenheid, de
gelijk hebben
gesprek, het
goede, het
goudvis, de
grootouder, de

haven, de
heimwee, de (naar)
hondenuitlaatservice, de
hoofdkussen, het
hoofdstad, de
huisgenoot, de
informeren (naar)
jongere, de
kaars, de
kalender, de
kerst, de
kinderliedje, het
klimaat, het
knapperig
knuffelen (met)
kom, de
Koran, de
kroeg, de
kussen
kussen, het
kwade, het
labrador, de
langskomen
legende, de
levendig
levensgeluk, het
lichtjesfeest, het
lied, het
luchthaven, de
luid
markeren
meiboom, de
midzomerdag, de
monster, het
munt, de
nationaal
Nieuwjaar, het
olielamp, de
omkeren
omstandigheid, de
onbekende, de
opkrijgen
optreden
optreden, het
opzeggen
overvloed, de
overwinnen
pekelen
plaatselijk
plaatsvinden
rijgen
ritueel
rugzak, de
ruimte, de
saai
samenkomen
samenleving, de
schoon
service, de
snikheet
sociaal
specialiteit, de
stadsstrand, het
stoep, de
strand, het
studentenvereniging, de
tegelijkertijd
terechtkunnen
thuiskomen
toerist, de
traditie, de
traditioneel
twintigen (met z'n -)
uitgebreid
uitkijken (naar)
uitlaten
uitleggen
uitschelden
uitwisseling, de
uitwisselingsprogramma, het
verderop
verplichten
verplichting, de
versieren

verven
verzorgen
video, de
videogesprek, het
voorhoofd, het
voornamelijk
voortkomen uit
vrijmaken
vuurwerk, het
waarin
zomaar
zon, de
zonnekalender, de

Preposities

draaien om
heimwee hebben naar
informeren naar
knuffelen met
met z'n (twintigen)
uitkijken naar
voortkomen uit

Onregelmatige werkwoorden

afsteken – stak af – afgestoken
afvragen – vroeg af – afgevraagd
bedenken – bedacht – bedacht
besluiten – besloot – besloten
doorbrengen – bracht door – doorgebracht
kopen – kocht – gekocht
langskomen – kwam langs – is langsgekomen
meedoen – deed mee – meegedaan
meegaan – ging mee – is meegegaan
opkrijgen – kreeg op – opgekregen
optreden – trad op – (is) opgetreden
opzeggen – zei op, zeiden op – opgezegd
overwinnen – overwon – overwonnen
plaatsvinden – vond plaats – plaatsgevonden
rijden – reed – (is) gereden
rijgen – reeg – geregen
samenkomen – kwam samen – is samengekomen
sluiten – sloot – gesloten
terechtkunnen – kon terecht, konden terecht – terechtgekund
thuiskomen – kwam thuis – is thuisgekomen
uitkijken – keek uit – uitgekeken
uitlaten – liet uit – uitgelaten
uitschelden – schold uit – uitgescholden
vallen – viel – is gevallen
voortkomen – kwam voort – is voortgekomen
zeggen – zei, zeiden – gezegd
zien – zag – gezien
zwemmen – zwom – (is) gezwommen

Scheidbare werkwoorden

aanraken
afsteken
afvragen, zich
doorbrengen
langskomen
omkeren
opkrijgen
optreden
opzeggen
plaatsvinden
samenkomen
terechtkunnen
thuiskomen
uitkijken
uitlaten
uitleggen
uitschelden
voortkomen
vrijmaken

Eigen vocabulaire

Hoofdstuk 4

Reizen

4.1 Intro

Rara, waar ben ik? Beschrijf in maximaal vijf zinnen een stad in Nederland of een ander land. Je mag de naam van die stad niet noemen. De anderen moeten de naam van de stad raden.

4.2 Dialoog en vocabulaire

Opdracht 1 | Voorbereiding op de dialoog

Reisjournalisten Bas van Oort en Dirk Wijnand de Jong besloten om hun eigen land te leren kennen nadat ze over de hele wereld hadden gereisd.

a Bas en Dirk gaan naar verschillende gebieden, zoals Drenthe, de Veluwe en de Hoeksche Waard. Ken je die gebieden? Maak de opdracht op de website.

b In de dialoog staan ook verschillende soorten landschappen en dieren, zoals *heide* en *zeehonden*. Ken je de landschappen en dieren? Maak de opdracht op de website.

Dialoog | Op reis door Nederland

In de dialoog hierna staan deze internationale woorden. Ken je ze?

exotische (exotisch) | avonturen (het avontuur) | de variatie | super | het paradijs | georganiseerde (organiseren) | de kano | de tent | de yurt

Dirk: Kijk eens wat ik voor je heb, Bas. Ons boek is klaar!

Bas: Wauw, het ziet er prachtig uit! Die foto's, heel mooi. Het is niet ons eerste boek, maar misschien wel het meest bijzondere. Wij, de wereldreizigers die voor de verandering door Nederland trokken! Hoe zijn we eigenlijk op het idee gekomen om dit boek te maken? Ik ben het al helemaal vergeten.

Dirk: Dat weet ik nog wel. Je zei dat je weleens iets anders wilde nadat we die reis door Mongolië hadden gemaakt.

Bas: Ja, dat is waar ook, dat klopt. Ik wilde weleens iets anders dan exotische plaatsen. Jij zei dat Nederland misschien wel een leuk idee was. Al snel hadden we toen het plan om een jaar lang door Nederland te reizen om te zien of we hier ook avonturen konden beleven.

Dirk: Grappig, als je net gaat reizen, wil je zo veel mogelijk kilometers maken. Hoe verder weg, hoe beter. Het buitenland spreekt nu een-

maal meer aan dan je eigen land. We wilden eerst die verre landen bezoeken en dachten niet aan Nederland.

Bas: Het grote voordeel van eerst op wereldreis gaan en daarna pas Nederland ontdekken, is dat we met de blik van een wereldreiziger keken. Door onze reizen wisten we dat het niet vanzelfsprekend is hoe het hier gaat en wat je allemaal ziet. Het ontbreekt ons hier aan niets. Je kunt hier overal snel en gemakkelijk komen. Dat hebben we echt gewaardeerd.

Dirk: Was het september, oktober toen we voor het eerst op reis gingen voor ons project *Bestemming Nederland*?

Bas: Ja, eind september. Het was ook wel spannend, omdat we dachten: we gaan een paar weken weg, is het wel leuk om zo lang door Nederland te zwerven? Maar ik moet eerlijk zeggen, ik heb zelden een reis gemaakt met zoveel variatie.

Dirk: We waren echt verrast, hè?

Bas: Ja, we begonnen in Zuid-Limburg, reden naar Drenthe en de Friese Meren en zijn geëindigd met die week op Ameland.

Dirk: We kwamen zoveel landschappen tegen die we echt on-Nederlands mooi vonden, weet je nog? Dat grote zandstuifgebied in Brabant ...

Bas: De Brabantse Sahara, ja ...

Dirk: En op de Veluwe de heide die bloeide.

Bas: Het leek of we in de Provence waren. Het rook daar ook zo lekker.

Dirk: Het was supermooi, maar we hebben toch ook een paar tegenslagen gehad tijdens onze tochten.

Bas: Klopt. Maar omdat we dicht bij huis waren, hebben we daar minder last van gehad, vind ik. En de tegenslagen kun je hier sowieso makkelijker opvangen. De tegenslag die ik me vooral herinner, was dat we met de auto door de Hoeksche Waard reden toen er een eend met vijf jongen overstak. Helaas is er toen één onder de auto gekomen.

Dirk: Laten we ook het weer niet vergeten. We hebben wel altijd typisch Nederlands weer gehad. Weet je nog, toen we op die eilandengroep in het Markermeer waren?

Bas: De Marker Wadden, dat vogelparadijs ...

Dirk: Ja, precies. Toen we er waren, regende en waaide het enorm. We konden nergens schuilen. Onze kleren dropen van de regen. We hebben ook geen vogel gezien, alleen een paar wormen.

Bas: Dat was wel een beetje een tegenslag, ja. Maar tegenslagen zijn op zich niet erg. Het gaat erom wat je ermee doet. Weet je Dirk, als je helemaal geen verrassingen wilt, dan moet je een georganiseerde groepsreis boeken. Niks voor jou, toch? Het echte avontuur begint

vaak pas bij een tegenslag. We hebben toen een leuke dag gehad op de Marker Wadden met die mensen uit Egypte. We hebben echt wel genoten van de Marker Wadden.

Dirk: Ja, dat is waar. Wat zou je nog graag willen zien?

Bas: Denk je al aan een volgend boek? Ik zou een paar nachten willen slapen op de Engelsmanplaat, die zandplaat tussen Ameland en Schiermonnikoog met al die strandvogels en zeehonden en daar 's nachts de duisternis ervaren. De duisternis kennen we van Mongolië, maar niet van Nederland.

Dirk: Ik kan zo ook wel tien dingen bedenken. Ik zou in de Weerribben kanotochten willen maken, waarbij je dan een dag of drie, vier onderweg bent en je tent meeneemt. Een soort wildkamperen maar dan in Nederland, weer iets heel anders dan die nachten in de yurt in Mongolië, ha ha. Je verwacht helemaal niet dat zoiets in Nederland kan.

Bas: Volgens mij zijn er eenentwintig nationale parken in Nederland en die hebben we lang niet allemaal gezien. We kunnen er gemakkelijk nog een boek mee vullen. Maar eerst gaan we van dit boek genieten!

//

Vocabulaire	
wereldreizigers (de wereldreiziger)	globetrotters
de reiziger	traveller
de verandering	change
door … trokken (trekken (door))	hier: to travel, ook: to pull
beleven	to experience
hoe … hoe …	the … the … (i.e. the further, the better)
spreekt … aan (aanspreken)	to appeal
eenmaal	hier: just, simply, ook: once
ontdekken	to discover
de blik	hier: perspective, ook: look, glance
vanzelfsprekend	obvious
ontbreekt (ontbreken (aan))	to miss, to lack
gewaardeerd (waarderen)	to appreciate
de bestemming	destination
spannend	exciting
zwerven	to wander
zelden	rarely
verrast (verrassen)	to surprise
geëindigd (eindigen (met))	to end (with)

het zandstuifgebied	sand drift region
de heide	heather, heath
bloeide (bloeien)	to bloom, to blossom
rook (ruiken)	to smell
tegenslagen (de tegenslag)	setbacks
tochten (de tocht)	tours, trips
sowieso	hier: anyway, ook: in any case
opvangen	hier: to deal with (setbacks), ook: to catch
de eend	duck
de eilandengroep	archipelago, group of islands
het vogelparadijs	bird paradise
waaide (waaien)	to blow (wind)
enorm	hier: terribly, ook: enormous(ly)
schuilen (voor)	to shelter (from), to hide (from)
dropen (druipen)	hier: to be soaked, ook: to drip
de regen	rain
Het gaat erom …	What matters (is what you do with it)
ermee	with it
de groepsreis	group holiday
boeken	to book
genoten (genieten (van))	to enjoy
de zandplaat	sandbank
strandvogels (de strandvogel)	shorebirds
zeehonden (de zeehond)	seals
de zee	sea
de duisternis	darkness
ervaren	to experience
kanotochten (de kanotocht)	canoe trips
waarbij	in which
wildkamperen	wild camping
wild	wild
kamperen	to camp (out)
verwacht (verwachten)	to expect
vullen	to fill

Opdracht 2 | Verwerking van de dialoog

Vul de volgende zinnen aan.

1 Waarom wil je als beginnende reiziger graag ver weg? Dirk zegt dat …
2 Wat vinden Dirk en Bas een voordeel van eerst op wereldreis gaan en daarna pas Nederland ontdekken? Ze vinden dat …
3 Wat waarderen ze in Nederland? Ze waarderen dat …
4 Is Dirk positief over zijn reis in Nederland? Hij zegt dat …
5 Waar vergelijkt Bas de Veluwe mee? Je denkt dat …
6 Zijn tegenslagen een probleem voor Dirk en Bas? Bas zegt dat …
7 Dirk zegt dat hij in de Weerribben kanotochten zou willen maken. Wat vertelt Bas? Bas vertelt dat …

Opdracht 3

Welk vervolg van de zin past goed?

1 Na onze vakantie in Nederland
   a waarderen we Nederland veel meer.
   b bloeien de bloemen.

2 Flora is morgen jarig.
   a Haar man wil haar met een weekendje op de Veluwe verrassen.
   b Haar man wil de zeehonden op Ameland opvangen.

3 Ik heb nog nooit een groepsreis gemaakt,
   a ik ga trekken met een vriend.
   b ik wil dat wel een keer ervaren.

4 We begonnen onze reis in Rotterdam
   a en boekten een reis naar een vogelparadijs.
   b en drie weken later eindigden we in Maastricht.

5 Ik weet nog niet precies wat we in de zomer gaan doen,
   a maar ik wil sowieso naar het strand.
   b maar ik vind dat een leuke bestemming.

6 We hebben een kanotocht gemaakt in de Weerribben
   a en we hebben de Provence geroken.
   b en we hebben enorm genoten.

Opdracht 4

Herschrijf de zin en gebruik het woord tussen haakjes.

1 Job vindt het leuk om naar een ander land te gaan. Hij houdt wel van nieuwe situaties, nieuwe mensen. (verandering)
2 Ik ga komend weekend voor het eerst kamperen. Ik vind het leuk, maar ik ben ook een beetje bang. (spannend)
3 Ik ben dit weekend in een mooi park geweest, niet ver van de stad. Dat was de eerste keer voor mij! (ontdekken)
4 We gaan in januari naar Maleisië. We blijven niet op één plaats, maar we gaan door het hele land reizen. (trekken)
5 Dat hotel is wel duur, dus ik denk en hoop dat de kamers comfortabel zijn. (verwachten)
6 Ik heb op die tocht veel avonturen meegemaakt. (beleven)
7 Het stormde verschrikkelijk toen we op Schiermonnikoog waren. (waaien, enorm)
8 Het is belangrijk dat je in de vakantie leuke dingen doet. (gaat erom)

4.3 Uitspraak – Zinsaccenten (1)

//

A Luister naar de volgende zinnen. Waar hoor je zinsaccenten? Onderstreep deze.

1 Wauw, het ziet er prachtig uit!
2 Was het september, oktober toen we voor het eerst op reis gingen voor ons project *Bestemming Nederland*?
3 Ja, eind september.
4 Ja, we begonnen in Zuid-Limburg, reden naar Drenthe en de Friese Meren en zijn geëindigd met die week op Ameland.
5 We konden nergens schuilen.
6 Volgens mij zijn er eenentwintig nationale parken in Nederland.
7 Dat hebben we echt gewaardeerd.
8 Het grote voordeel van eerst op wereldreis gaan en daarna pas Nederland ontdekken is …

B Spreek de zinnen nu zelf uit met het juiste zinsaccent.

C Oefen nu de zinsaccenten in de dialoog met de audio. Luister en spreek zin voor zin na. Voel en imiteer het ritme.

4.4 Grammatica – Werkwoordstijden

//

Kijk naar de zinnen uit de dialoog met verschillende werkwoordstijden.

Nadat ze over de hele wereld hadden gereisd, besloten ze om hun eigen land te leren kennen.

Wij, de wereldreizigers die voor de verandering door Nederland trokken! Hoe zijn we eigenlijk op het idee gekomen om dit boek te maken? Ik ben het al helemaal vergeten.

Je zei dat je weleens iets anders wilde nadat we die reis door Mongolië hadden gemaakt.

Het buitenland spreekt nu eenmaal meer aan dan je eigen land. We wilden eerst die verre landen bezoeken en dachten niet aan Nederland.

Het ontbreekt ons hier aan niets. Je kunt hier overal snel en gemakkelijk komen. Dat hebben we echt gewaardeerd.

Vraag 1
Welke onderstreepte werkwoorden staan in welke tijd? Schrijf ze hierna op.

Presens: ______________________________

Imperfectum: ______________________________

Perfectum: ______________________________

Plusquamperfectum: ______________________________

Vraag 2
Wanneer gebruik je welke tijd? Combineer de tijden in het linkerrijtje met de juiste omschrijving in het rechterrijtje.

1 presens	a je praat over iets wat afgesloten is
2 imperfectum	b je praat vanuit het verleden over iets wat nog eerder is gebeurd
3 perfectum	c je praat over het nu of over de toekomst
4 plusquamperfectum	d je beschrijft een situatie in het verleden

!

Als je over het verleden praat, gebruik je vooral het perfectum en het imperfectum. Het plusquamperfectum gebruik je minder vaak.

Is alles duidelijk?

Bespreek met een medecursist de werkwoordstijden in de volgende tekst.

We hebben een heel leuk weekend in Zeeland gehad. Het was niet zo warm, maar dat vonden we niet erg. Nadat we in zee hadden gezwommen (brr, koud!), dronken we warme chocolademelk. Toen werden we snel weer warm. Ik denk dat we vaker een weekend naar Zeeland gaan!

▶ Dit heb je geleerd

In het Nederlands gebruik je het *presens* om over het nu of over de toekomst te praten. Als je praat over iets wat afgesloten is, gebruik je het *perfectum*. Met het *imperfectum* kun je meer informatie geven over die afgesloten situatie. Het *plusquamperfectum* gebruik je als je praat vanuit het verleden over iets wat nog eerder is gebeurd.

Opdracht 5 | Over een bezochte plaats vertellen

Werk in een groepje van drie.

a Noem drie plaatsen in de wereld die je hebt bezocht. Gebruik het perfectum.
b De anderen van het groepje kiezen een van jouw drie plaatsen. Vertel meer over die plaats: Hoe was het? Wat vond je ervan? … Gebruik het imperfectum.

Opdracht 6

a Maak de zinnen af. Gebruik de informatie uit de dialoog 'Op reis door Nederland'. Gebruik ook het werkwoord tussen haakjes. Let op de juiste tijd.

Vroeger	**Nu**
Vroeger (reizen) …	Nu (leren kennen) …
Vroeger (bezoeken) …	Nu (trekken) …
Vroeger (aanspreken) …	Nu (ontdekken) …
Vroeger (kijken) …	Nu (waarderen) …
Vroeger (last hebben van) …	Nu (opvangen) …
In september (beginnen) …	Nu (genieten) …

b Vertel nu over jezelf. Gebruik het werkwoord tussen haakjes. Let op de juiste tijd.

Vroeger	**Nu**
Vroeger (kopen) …	Nu (boodschappen doen) …
Vroeger (eten) …	Nu (kiezen) …
Vroeger (doorbrengen) …	Nu (opzoeken) …
Vroeger (thuiskomen) …	Nu (weggaan) …
Vroeger (houden van) …	Nu (vinden) …

4.5 Taalhandeling

//

EEN VOORSTEL DOEN EN IETS AFWIJZEN

Zinsaccenten

Een voorstel doen

Zullen we …?	Zullen we naar de Marker Wadden gaan?
Vind je het goed als …?	Vind je het goed als we in het weekend langskomen?
Wat vind je ervan om …?	Wat vind je ervan om dit jaar naar Scandinavië te gaan?
Ik stel voor dat …	Ik stel voor dat we gaan fietsen.
Laten we …	Laten we dit weekend naar Schiermonnikoog gaan.
Ik zou graag …	Ik zou graag met de trein willen gaan en niet met de bus, vind je dat goed?

Iets afwijzen

Sorry, ik heb geen / niet zoveel zin in …	Sorry, we hebben niet zoveel zin in een weekendje op een boot.
Sorry, ik heb geen behoefte aan …	Sorry, ik heb geen behoefte aan meer informatie over all-inclusive vakanties.
Sorry, het lukt niet om …	Sorry, het lukt niet om met je mee te gaan. Ik heb al een afspraak.
Sorry, ik heb geen tijd …	Sorry, ik heb nu geen tijd om koffie te drinken. Ik heb het heel druk. Sorry, ik heb geen tijd voor kletsmomentjes.

Eerlijk gezegd ... liever ...	Eerlijk gezegd overnacht ik liever in een hotel. Oké?
Ik ben bang dat ...	Ik ben bang dat ik dan niet kan.
Het spijt me, helaas ...	Het spijt me, helaas kan ik (dan) niet.

Opdracht 7 | Zinsaccenten

Werk in tweetallen. Je krijgt kaartjes van je docent. Jullie pakken allebei een kaartje. Een van jullie doet een voorstel, de ander wijst het voorstel af. Probeer samen een oplossing te vinden. Pak dan nieuwe kaartjes. Nu doet de ander een voorstel.

Opdracht 8 | Overleggen

Je werkt in een groepje van drie of vier. Jullie willen Nederland beter leren kennen. Wat wil je de anderen in Nederland laten zien?
Iedereen in het groepje doet een voorstel. De anderen reageren positief of negatief. Wat is het beste voorstel?

4.6 Tekst en vocabulaire

Hoe kijk je naar dingen? Kijk je negatief of positief? In het Nederlands kun je zeggen dat je glas halfleeg is als je op een negatieve manier kijkt. Als je op een positieve manier kijkt, is je glas halfvol. In deze teksten lees je hoe twee mensen naar een hittegolf kijken door een gekleurde bril.

(A) Hoe reageert een pessimist (het glas is halfleeg) op een hittegolf? En hoe reageert een optimist (het glas is halfvol)?

(B) Controleer tijdens het lezen of jouw reacties van de pessimist en van de optimist in de tekst staan.

Tekst | De hittegolf

Ken je dit internationale woord?

synthetisch

Geerke Catshoek kijkt door een *gekleurde* bril naar de vakantie. Is het glas *halfvol* of *halfleeg*? Vandaag: *de hittegolf*.

HALFLEEG

Na het slechtste voorjaar *ooit* is de zomer dan *eindelijk aangebroken*. Zodra je een *stap* buiten de deur zet, voelt de hitte als een *broeierig*, synthetisch *dekbed*. Wat is het verschrikkelijk *heet*.

Zelfs ’s nachts *koelt* het *nauwelijks af*. *Vanwege de muggen* lig je onder een veel te *krappe klamboe*, die de hele tijd in je gezicht zit. Je *doet* geen oog *dicht*.

Op kantoor staat de airco veel te *hoog*, waardoor je het de hele dag *ijskoud* hebt. Bijna al je collega’s hebben vakantie of zijn een dagje naar het strand, dus je bent ook nog eens helemaal *in je eentje*. Je *baalt als een stekker*. De dag *kruipt voorbij*. Als je eindelijk naar huis mag en *vanuit de kantoorkoelkast de warmte* in stapt, *val* je bijna *flauw*.

Wat een hitte. *Uitgeput* fiets je langs volle terrassen. *De stemming* is vrolijk. Het lijkt wel of iedereen al de hele dag aan de witte wijn zit. Zij wel.

Thuis is het nog *benauwder* dan vanochtend. Je *zet* de ramen en deuren *open*, maar dat maakt het alleen maar erger. Op *het weerbericht* zie je dat er een hittegolf is.

HALFVOL

De lente was *fris*, maar nu is de zomer dan eindelijk aangebroken. Zodra je een stap buiten de deur zet, ben je op een tropisch vakantie-eiland. En dat in eigen land. Eindelijk is het lekker heet.

Ook de nachten zijn heerlijk *zwoel*. Vanwege de muggen slaap je onder een klamboe, heel romantisch en *knus*. Je lijkt lichter te slapen dan normaal.

Op kantoor staat de airco heel hoog, waardoor je lekker af kunt koelen. Bijna al je collega’s hebben vakantie of zijn een dagje naar het strand, dus je bent lekker in je eentje. Zo kun je goed *doorwerken*. Voordat je het weet, kun je weer naar huis. Als je vanuit je *comfortabel koele* kantoor de warmte in stapt, krijg je een heerlijk *loom* gevoel.

Wat een hitte. *Ontspannen* fiets je langs volle terrassen. De stemming is vrolijk. Het lijkt wel of iedereen al de hele dag aan de witte wijn zit. Wat een feest.

Thuis *valt* de warmte erg *mee*. Je zet de ramen en deuren open en laat de zwoele *avondlucht* naar binnen *stromen*. Op het weerbericht zie je dat er een hittegolf is.

Dat gaat dus nog wel even duren. Hoe *houd* je dat *vol*? Je denkt aan het weekend, want dan kun je naar het strand. Eindelijk. Past je *zwemkleding* nog? Ja, maar wat een verschrikkelijk model. Als je jezelf in *de spiegel* ziet, heb je er geen zin meer in. Was het maar winter.

Dat gaat dus nog wel even duren. Met dit weer hoef je helemaal niet op vakantie! Je denkt aan het weekend, want dan kun je naar het strand. Eindelijk. Past je zwemkleding nog? Ja, maar je bent wel *dikker* geworden. Geen probleem, aan *afvallen* ga je niet beginnen. Je kunt niet *wachten*! Was het maar altijd zomer.

(C) Kies één zin die je irritant vindt en kies één zin die je leuk vindt.

Vocabulaire

gekleurde (kleuren)	tinted (to colour)
halfvol	half full
halfleeg	half empty
leeg	empty
de hittegolf	heatwave
de golf	wave
ooit	hier: ever, ook: once
eindelijk*	finally
aangebroken (aanbreken)	to come, to arrive
de stap	step, pace
broeierig	humid, muggy
het dekbed	duvet, quilt
heet	hot
koelt ... af (afkoelen)	to cool down
nauwelijks	hardly, barely
vanwege*	because of
muggen (de mug)	mosquitos
krappe (krap)	tight
de klamboe	mosquito net
doet ... dicht (dichtdoen)	to close
hoog	high
ijskoud	hier: freezing cold, ook: ice cold (drink)
in je eentje	on your own

balen als een stekker	to be seriously fed up with
baalt (balen (van))*	to be fed up (with)
kruipt voorbij (voorbijkruipen)	to drag on
voorbij	past
kruipen	to crawl
vanuit	from
de kantoorkoelkast	office refrigerator
de koelkast	refrigerator
de warmte	heat
val ... flauw (flauwvallen)	to faint
flauw	hier: faint, ook: bland, tasteless
uitgeput	exhausted
de stemming*	mood
benauwder (benauwd)*	stuffy, muggy
zet ... open (openzetten)	to open
het weerbericht	weather forecast
het bericht	message, notice
houd ... vol (volhouden)*	to keep going, to persevere
de zwemkleding	swimwear
de spiegel	mirror
fris*	fresh
zwoel	sultry
knus	cosy
doorwerken	to keep working
comfortabel	comfortable
koele (koel)	cool
loom	lethargic
ontspannen*	relaxed
zich ontspannen	to relax
valt ... mee (meevallen)*	to be better than expected
de avondlucht	evening air
stromen	to flow, to stream
dikker (dik)	fat
afvallen*	to lose weight
wachten (op)	to wait (for)

Struikelwoorden

eindelijk

- Corinne en Hanna hebben lang gezocht, maar nu hebben ze eindelijk een fijn huis gevonden.
- Hè hè, eindelijk, daar ben je. Ik heb twee uur op je gewacht!

vanwege

- Vanwege de hitte lunchen we niet buiten maar binnen.
- Vanwege mijn werk moet ik vaak naar het buitenland.

balen (van)

- Hij is niet naar onze afspraak gekomen. Ik vind het heel vervelend, ik baal ervan.
- We wilden een weekend naar Ameland maar alle hotels waren volgeboekt. Dat was balen.

de stemming

1. Mayreen is altijd heel vrolijk. Ze is altijd in een goede stemming.
2. De stemming op het festival was fantastisch. Iedereen was vriendelijk, het weer was mooi en de bands waren supergoed.
3. We moesten kiezen welk idee we het best vonden. Na de stemming was duidelijk dat idee B had gewonnen; vijftig van de vierenvijftig mensen vonden idee B het beste idee.

benauwd

1. We waren met heel veel mensen in een kleine ruimte. Ik kreeg het een beetje benauwd en ben snel naar buiten gegaan.
2. Kader vindt het leuk om een wereldreis te maken, maar hij is een beetje benauwd voor de lange reizen met het vliegtuig. Hij is een beetje bang voor vliegtuigen.

volhouden

1. Freia eet sinds een maand alleen nog plantaardig. Ze vindt het niet makkelijk en mist kaas, maar ze wil het absoluut volhouden.
2. Mike houdt vol dat Den Haag de hoofdstad van Nederland is. Amsterdam is natuurlijk de hoofdstad, maar dat gelooft hij niet.

fris

1. Gisteren was het nog drieëntwintig graden, vandaag is het veertien graden. Het is fris vandaag.
2. Wat wil je drinken, koffie of fris? Ik heb cola en sinas.

(zich) ontspannen

- Het was een weekend zonder stress en ik ben nu dan ook totaal ontspannen.
- Kun je je ontspannen als je nog veel moet doen? Of voel je je dan onrustig?

meevallen, tegenvallen

- We hadden vandaag een test. Ik vond de test moeilijk. Ik hoop dat het resultaat beter is dan ik nu denk. Ik hoop dat het resultaat meevalt.
- Jason dacht dat hij de test goed had gemaakt, maar het resultaat viel enorm tegen. Hij had een drie!

afvallen

1. Mijn vriend en ik zijn te dik, we willen tien kilo afvallen.
2. We hebben meegedaan aan een pubquiz, maar we hebben de finale niet gehaald. Na twee rondes zijn we afgevallen. Heel jammer.

Opdracht 9 | Verwerking van de tekst

Zinsaccenten

Werk in tweetallen. Welke tegengestelde zin in de andere tekst hoort bij de zin in het schema? Vul het schema samen in.

Halfleeg	Halfvol
Na het slechtste voorjaar ooit is de zomer dan eindelijk aangebroken.	
	Eindelijk is het lekker heet.
Je doet geen oog dicht.	
	De airco staat lekker hoog waardoor je lekker af kunt koelen.
De dag kruipt voorbij.	
	Als je de warmte in stapt, krijg je een heerlijk loom gevoel.
Het lijkt wel of iedereen al de hele dag aan de witte wijn zit. Zij wel.	
	Met dit weer hoef je helemaal niet op vakantie.
Je hebt er geen zin meer in.	
	Was het maar altijd zomer.

Opdracht 10

Kies het goede woord.

1. Het is hier koud, wil je de deur **dichtdoen** / **meevallen**?
2. Kijk je vaak in de **koelkast / spiegel** om te controleren of je haar nog goed zit?

3 Hij vond mijn grap niet leuk, hij vond het een **flauwe / dikke** grap.
4 Ik zie je **bericht / stap** niet in mijn inbox, kun je het nog een keer sturen?
5 Het duurde lang voordat de trein kwam, na twee uur kwam hij **eindelijk / ooit**.
6 Editha heeft haar vriendin Sofia heel lang niet gezien. Ze kunnen niet **afvallen / wachten** tot ze elkaar weer zien.
7 Ik ben altijd zo blij als de winter **leeg / voorbij** is.
8 Evan is morgen jarig. Ik ga hem **verrassen / verwachten** met een prachtig cadeau.
9 Ik **ervaar / waardeer** het heel erg dat je onze dochter altijd helpt met het huiswerk.
10 Hanna gaat meer thuiswerken. Ze heeft daarom een werkkamer gemaakt waar ze **comfortabel / enorm** kan werken.
11 Ik ga de deur even **openzetten / dichtdoen**, zodat de poes straks naar binnen kan.
12 Wat is het hier ontzettend warm! Hoe **fris / hoog** staat de verwarming?

Opdracht 11 | Toepassingsvragen

Werk in tweetallen. Reageer met het woord tussen haakjes.

1 Ik ga met je mee, maar ik moet nog even een bericht naar een vriendin sturen. (wachten (op))
2 Blijf je in de vakantie altijd op één plaats? (trekken, sowieso)
3 Ga je een groepsreis maken en overnachten in een tent? (spannend)
4 We verkopen ons huis, stoppen met ons werk en gaan een wereldreis van drie jaar maken. (de verandering)
5 Hoeveel tijd hebben we nog voordat we moeten stoppen? (eindigen)
6 Heb je boodschappen gedaan? (de koelkast)
7 Kun je tegenslagen op je werk of met je studie opvangen? (verwachten)
8 Hebben jullie een leuke vakantie gehad? (beleven)
9 We gaan op fietsvakantie in Nederland. (waaien)
10 Hoe controleer je of je kleding nog goed zit? (de spiegel)
11 Heb je veel van Nederland gezien? (ontdekken)
12 Hé, ben je terug van je vakantie? (voorbij)
13 Onze vakantie naar het vogelparadijs gaat niet door. (balen*)
14 Hoe gaat het vandaag met je? (de stemming*)
15 Waarom heb je dit jaar geen zomervakantie? (vanwege*)
16 Wat vind je van het resultaat van het project? (meevallen / tegenvallen*)
17 Heb je alles gedaan wat je wilde doen? (eindelijk*)
18 Voel je je rustig? (ontspannen*)
19 Vind je deze cursus moeilijk of makkelijk? (volhouden*)
20 Wat vind je van het weer vandaag? (fris*)

Opdracht 12 | Het weer(bericht)

a Zet de woorden op volgorde van koud naar warm:

heet | fris | warm | ijskoud | snikheet

b Welke woorden passen nog meer bij het weer? Welke woorden passen bij de zomer, herfst, winter en lente?

c Vind je de zomer, herfst, winter, lente prettig of niet? Gebruik in je antwoord de woorden van a en b.

Ik houd van de ... want / omdat ...
Ik houd niet van de ... want / omdat ...

d Je gaat luisteren naar het weerbericht. Je krijgt een blad van je docent.

Opdracht 13 | Liedje – IJskoud

Je gaat kijken en luisteren naar het liedje 'IJskoud' van Nielson. Je krijgt van je docent de tekst van het liedje met een aantal niet-ingevulde zinnen.

Lees eerst de zinnen hierna. Kijk en luister naar het liedje.
Zet de zinnen in de tekst.

1 Zomaar een streep door ons verhaal.
2 Eigenlijk geen donder om mij gaf.
3 En je woorden maken wolkjes in de lucht.
4 Het is keihard.
5 Het is ijskoud.
6 Maar je maakt me kapot.
7 Kunnen we één seconde terug?
8 En je ten onder laten gaan.
9 We zouden toch voor elkaar door het vuur gaan?
10 Je zegt dat je niet langer van mij houdt.
11 Doe ten minste alsof.
12 En waarom breek je alles af?

Opdracht 14 | Overleven op een onbewoond eiland

Jullie gaan in een groepje van drie of vier naar een onbewoond eiland. Wat nemen jullie mee?

a Bedenk ieder vijf dingen die je mee wilt nemen.
b Vertel aan elkaar wat je mee wilt nemen. Jullie mogen samen maximaal vijf dingen meenemen.
c Is het een goede keuze? Op de website vind je een link om te controleren of jullie een goede keuze hebben gemaakt.

4.7 Grammatica – Zou(den) (2)

Kijk naar de volgende zinnen.

Per **zou** een jaar een uitwisselingsprogramma willen *volgen* in Amsterdam.
Ik vind dat mijn vrienden door hun tijd in Nederland opener zijn geworden.
Dat **zou** ik ook **wel graag** willen *leren* als ik in Nederland ga wonen.
We **zouden weleens** een kanotocht in de Weerribben willen *maken*.

Vraag
Waar gaan de zinnen over?

a een beschrijving van het verleden
b een wens
c een voorstel

Bij een wens gebruik je: *zou(den)* + *willen* + infinitief.

Bij een wens kun je toevoegen: *graag*, *weleens*. Met deze woorden versterk je de wens.

Is alles duidelijk?
Bespreek met een medecursist de volgende zinnen.

1 Zulfugar zou zijn geboorteland Azerbeidzjan graag weer willen zien.
2 Ik zou weleens een wereldreis van een paar jaar willen maken.
3 Ayşe en Tarik zouden alle eenentwintig nationale parken in Nederland willen bezoeken.

▶ Dit heb je geleerd
Met *zou(den)* kun je een wens maken. In de zin staan dan ook het werkwoord *willen* + een infinitief en vaak *graag* of *weleens*.

Opdracht 15 | Een reispartner zoeken

Jullie gaan samen op reis. Maar zijn jullie wel een goed duo om samen op reis te gaan? Gebruik het schema om dat uit te zoeken.

1 Kies individueel:
- Welke dingen zou je willen doen of zien?
- Hoe zou je willen reizen en overnachten?
- Wat zou je heel graag willen en wat absoluut niet?

2 Bespreek samen wat jullie wensen zijn of juist niet. Wat zouden jullie samen willen doen? En wat zouden jullie liever niet willen doen?
3 Bepaal of jullie samen op reis gaan of niet.

Let op: tijd en geld spelen geen rol.

Wat wil je doen?	snorkelen	zwemmen	berg-beklimmen	golfen	...
Wat wil je zien?	voetbal-wedstrijd	parade	museum	natuurpark	...
Welk vervoer-middel?	kameel	luchtballon	helikopter	jetski	...
Wat is een grote wens?	slapen in een iglo	een mara-thon lopen	zwemmen met dolfij-nen	het noor-derlicht zien	...
Wat wil je abso-luut niet doen?	karaoke	bungee-jumpen	onbekende dingen eten	liften	...
Hoe wil je het liefst overnach-ten?	camper	tent	hotel	bij de lo-kale bevol-king thuis	...

Opdracht 16

Kijk voor de luisteropdracht op de website.

Opdracht 17 | Een reisverslag schrijven

a Schrijf een tekst van 150-200 woorden over een reis of een reisavontuur voor de redactie van een reistijdschrift. Je kunt schrijven over een reis die je zelf hebt gemaakt, maar je mag ook je fantasie gebruiken. Let op het gebruik van perfectum en imperfectum.

b Je werkt op de redactie van het reistijdschrift. Je leest de tekst van een medecursist. Schrijf een vraag en een opmerking bij de tekst.

c Lees de vraag en de opmerking van de redactie over jouw tekst en geef een korte reactie.

4.8 Afronding

Opdracht 18 | Herhaling

Werk in groepjes van vier. Iedereen in het groepje bestudeert één minuut het vocabulaire van dit hoofdstuk. Daarna krijgen alle groepjes twee minuten om in een estafette de woorden op het bord te schrijven. Welk groepje heeft de meeste woorden?

Opdracht 19 | Kletsmomentje

Je krijgt van je docent vragen voor een kletsmomentje.

Opdracht 20 | Scheidbare werkwoorden

Je krijgt van je docent een blad met instructies om te oefenen met scheidbare werkwoorden.

Opdracht 21 | Preposities (hoofdstuk 3 en 4)

Vul een prepositie in. Kies uit:

aan | door | in | met | naar | op | uit | van | voor

1 Hij baalt ______ het warme weer.
2 Ben je weleens ______ je eentje op vakantie geweest?
3 Hij heeft twee uur ______ de trein gewacht!

4 We gaan dit weekend ______ z'n tienen naar Brussel: vijf vrienden en hun partners.
5 Ze vertelt altijd heel veel over haar leven, maar ze informeert nooit ______ mijn leven.
6 Ik mis onze kat heel erg. Als ik weer in Kroatië ben, ga ik eerst lang ______ mijn kat knuffelen.
7 Het is een drukke week, ik kijk ______ het weekend uit.
8 We eindigen onze reis ______ een overnachting in een heel luxe hotel.
9 Ik vind het leuk dat onze feesten voortkomen ______ dezelfde legende.
10 We willen graag een jaar op reis, maar het ontbreekt ons ______ geld, dus we gaan korter.
11 We genieten altijd heel erg ______ onze vakanties, we maken altijd prachtige reizen.
12 Toen we op de Marker Wadden waren, konden we nergens schuilen ______ de regen.
13 Toen ik net in Nederland was, had ik enorme heimwee ______ mijn eigen land.
14 In onze vakantie gaan we ______ het noorden van Spanje trekken.

In de praktijk

- Zoek informatie over een bestemming in Nederland waar je graag naartoe wil.
  - Waarom wil je daarnaartoe?
  - Wat wil je er zien?
  - Hoe ga je ernaartoe?
- Vraag tips aan anderen over favoriete Nederlandse bestemmingen.

Reflectie

Je bent nu aan het einde van het hoofdstuk. Tijd voor reflectie!
Wat heb je allemaal gedaan en geleerd?
Kijk nog eens naar de opdrachten in dit hoofdstuk: vocabulaire, uitspraak, grammatica, taalhandeling, spreken, lezen, luisteren en schrijven. Wat ging goed? Wat ging nog niet goed?
Wat ga je doen om die onderdelen te verbeteren? Vraag een medecursist om tips.

Website
Op **www.coutinho.nl/nederlandsinactie4** kun je aan de slag met (interactieve) opdrachten om verder te oefenen met vocabulaire, preposities, onregelmatige werkwoorden, dictees, uitspraak, grammatica, lezen en luisteren. Ook kun je luisteren naar de dialoog, de uitspraak, de taalhandeling, de tekst en het vocabulaire.

// Vocabulaire hoofdstuk 4

Idioom
balen als een stekker
in je eentje
Het gaat erom …

Vocabulaire
aanbreken
aanspreken
afkoelen
afvallen
avondlucht, de
avontuur, het
balen (van)
beleven
benauwd
bericht, het
bestemming, de
blik, de
bloeien
boeken
broeierig
comfortabel
dekbed, het
dichtdoen
dik
dikte, de
doorwerken
druipen
drukte, de
duisternis, de
eend, de
eenmaal
eilandengroep, de
eindelijk
eindigen (met)
enorm
ermee
ervaren
exotisch
flauw
flauwvallen
fris
genieten (van)
golf, de
groepsreis, de
grootte, de
halfleeg
halfvol
heet
heide, de
hittegolf, de
hoe … hoe …
hoog
hoogte, de
ijskoud
kamperen
kano, de
kanotocht, de
kantoorkoelkast, de
klamboe, de
kleuren
knus
koel
koelkast, de

koelte, de
krap
krapte, de
kruipen
leeg
leegte, de
loom
meevallen
mug, de
nauwelijks
ontbreken (aan)
ontdekken
ontspannen
ontspannen, (zich)
ooit
openzetten
opvangen
organiseren
overnachten
paradijs, het
regen, de
reiziger, de
ruiken
schuilen (voor)
sowieso
spannend
spiegel, de
stap, de
stemming, de
strandvogel, de
stromen
super
synthetisch
tegenslag, de
tegenvallen
tent, de
tocht, de
trekken (door)
uitgeput
vanuit
vanwege
vanzelfsprekend
variatie, de
verandering, de
verrassen
verwachten
verte, de
vogelparadijs, het
volhouden
voorbij
voorbijkruipen
vullen
waaien
waarbij
waarderen
wachten (op)
warmte, de
weerbericht, het
wereldreiziger, de
wild
wildkamperen
yurt, de
zandplaat, de
zandstuifgebied, het
zee, de
zeehond, de
zelden
zwemkleding, de
zwerven
zwoel

Preposities

balen van
in je eentje
eindigen met
gaan om
genieten van
ontbreken aan
schuilen voor
trekken door
wachten op

Onregelmatige werkwoorden

aanbreken – brak aan – aangebroken
aanspreken – sprak aan – aangesproken
afvallen – viel af – is afgevallen
dichtdoen – deed dicht – dichtgedaan
druipen – droop – (is) gedropen
ervaren – ervoer – ervaren
flauwvallen – viel flauw – is flauwgevallen
genieten – genoot – genoten
kruipen – kroop – (is) gekropen
meevallen – viel mee – is meegevallen
ontbreken – ontbrak – ontbroken
opvangen – ving op – opgevangen
ruiken – rook – geroken
schuilen – schuilde / school – gescholen
slapen – sliep – geslapen
tegenvallen – viel tegen – is tegengevallen
trekken – trok – (is) getrokken
varen – voer – (is) gevaren
vergeten – vergat – (is) vergeten
volhouden – hield vol – volgehouden
voorbijkruipen – kroop voorbij – is voorbijgekropen
waaien – waaide / woei – (is) gewaaid
zwerven – zwierf – gezworven

Scheidbare werkwoorden

aanbreken
aanspreken
afkoelen
afvallen
dichtdoen
doorwerken
flauwvallen
meevallen
openzetten
opvangen
tegenvallen
volhouden
voorbijkruipen
wildkamperen

Eigen vocabulaire

Hoofdstuk 5

Werk en beroepen

5.1 Intro

Dit hoofdstuk gaat over werk en beroepen. In het beeldfragment over de Markthal in Rotterdam zie je verschillende beroepen. Kijk naar het beeldfragment. Welke beroepen zie je? Beantwoord de vragen.

Wat is het beroep van ...
1 iemand die bloemen verkoopt?
2 iemand die fruit en groente verkoopt?
3 iemand die specerijen verkoopt?
4 iemand die donuts verkoopt?
5 iemand die noten verkoopt?
6 iemand die vis verkoopt?
7 iemand die in een restaurant werkt?
8 de persoon die de Markthal heeft bedacht?

Welke beroepen ken je nog meer? Bekijk de foto's op de website.

5.2 Teksten en vocabulaire

(A) Je gaat drie teksten lezen: 'Zij hebben een mannenbaan', 'Deze mannen hebben een vrouwenberoep' en 'Van hoofd naar handen'. Welke beroepen verwacht je in de verschillende teksten? Welke informatie verwacht je in de teksten?

Opdracht 1 | Vooraf

In de teksten komt het volgende idioom voor. Wat denk je dat het ongeveer betekent?

1 iets in stand houden (tekst 2, r. 6)
- a zorgen dat iets rechtop blijft staan
- b zorgen dat iets blijft bestaan

2 in elkaar zitten (tekst 2, r. 21-22)
- a zijn
- b worden

3 iets in zijn handen drukken (tekst 2, r. 30-31)
- a iets geven
- b iets pakken

4 Het maakt (echt) niet uit of ... (tekst 2, r. 75-76)
- a Het wordt (echt) niet beslist of ...
- b Het maakt (helemaal) geen verschil of ...

5 de knoop doorhakken (tekst 3, r. 1-2)
- a iets moeilijks doen
- b een keuze maken

6 iets (helemaal) zien zitten (tekst 3, r. 13-14)
- a zien dat in de verte iets zit
- b iets leuk vinden

7 ergens tegenaan zitten (tekst 3, r. 21)
- a iets bijna krijgen
- b iets hebben

8 goed / slecht in je vel zitten (tekst 3, r. 52-53)
- a je prettig / niet prettig voelen
- b er prettig / niet prettig uitzien

B Onderstreep tijdens het lezen de beroepen.

Tekst 1 | Zij hebben een ‘*mannenbaan*’: ‘Frustrerend dat ze denken dat je als vrouw minder goed bent’

In de tekst hierna staan deze internationale woorden. Ken je ze?

frustrerend (frustreren) | de techniek | de IT | stereotyperingen (de stereotypering) | gedomineerde (domineren) | de sector | de coördinator | accepteerde (accepteren) | de hr-manager | talenten (het talent) | de community | technisch | serieus | het perspectief

Vrouwelijke werknemers zijn in *de bouw*, de techniek en de IT nog een duidelijke *minderheid*. Ze hebben last van stereotyperingen en ze krijgen niet de kansen die hun *mannelijke* collega's wel krijgen.

Jacinta Hall (49) werkt al ruim twintig jaar in de IT. In haar – door mannen gedomineerde – sector worden vrouwen soms anders *behandeld* dan mannen. ‘Toen mijn *afdelingshoofd* vertelde dat ik coördinator kon worden van de afdeling kreeg ik *gedoe* met een mannelijke collega. Hij vond dat hij die plek *verdiende*. Ik was nog jong en hij accepteerde niet dat ik het werd. Waarschijnlijk zag hij mij als een te jonge vrouw die te weinig *werkervaring* had. Toen hij naar de hr-manager ging, heb ik *ervan afgezien*. Ik wilde geen gedoe. Maar *achteraf* denk ik: Had ik maar meer *zelfvertrouwen* gehad.’ *Inmiddels* laat ze zich niet meer *afschrikken*. ‘Ik *trek* gewoon *schoenen* met *hakken* en een rok *aan* naar het werk. Ik ben vrouw en trots op mijn talenten.’ Hall voelt zich op haar plek in haar *functie*. Ze hoopt ook andere vrouwen te helpen in haar sector. Een *aantal* jaren geleden begon ze een bedrijf dat vrouwelijke *IT'ers begeleidt*. Ze leert vrouwen om het beste uit *zichzelf* te halen en geen kansen te laten liggen. Ook is ze *aangesloten bij* de community Vrouwen in de Techniek. Want vrouwen kunnen wel wat *ondersteuning* gebruiken. ‘Vrouwen *worstelen met* stereotyperingen, zoals dat vrouwen niet genoeg technisch *inzicht* zouden hebben. *Hierdoor* hebben ze het idee dat ze er niet *tussen passen*. Ze willen graag serieus genomen worden door mannen en *dezelfde* projecten krijgen.’

Ze geeft vrouwen altijd de volgende boodschap mee: Heb zelfvertrouwen. ‘Wees ook trots op jezelf, *pas je* niet *aan*, word niet ‘one of the guys’ en laat je zeker niet *wegjagen*. Want het vrouwelijk perspectief is nodig in de IT. Dat maakt dat de producten beter aansluiten op de wensen en *eisen* van alle klanten. In *de maatschappij* zijn er natuurlijk ook niet alleen maar mannen.’

//

Vocabulaire	
de mannenbaan	man’s job
vrouwelijke (vrouwelijk)	hier: female, ook: feminine
werknemers (de werknemer)	employees
de bouw	construction
de minderheid	minority
mannelijke (mannelijk)	hier: male, ook: masculine
behandeld (behandelen)*	to treat
het afdelingshoofd	department head
de afdeling	department
het gedoe	hassle
verdiende (verdienen)*	to earn, to deserve
de werkervaring	work experience
de ervaring	experience
ervan afgezien (afzien (van))	hier: to decide against it
achteraf	afterwards
het zelfvertrouwen	self-confidence
inmiddels	hier: by now, ook: meanwhile
afschrikken	to be deterred, to be put off by
trek … aan (aantrekken)	to put on, to wear
schoenen (de schoen)	shoes
hakken (de hak)	hier: high heels, ook: heels
de functie	hier: position, ook: function
het aantal	number
IT’ers (de IT’er)	IT technicians
begeleidt (begeleiden)*	to supervise, to coach
zichzelf	hier: themselves, ook: oneself
aangesloten bij (aansluiten bij / op)	hier: to join, ook: to align with
de ondersteuning	support
worstelen met	to struggle with
het inzicht	insight

hierdoor	because of this
tussen passen (passen (tussen))	to fit (in with)
dezelfde	the same
pas je ... aan ((zich) aanpassen (aan))	to adapt (to)
wegjagen	to chase away
eisen (de eis)	requirements, demands
eisen	to require, to demand
de maatschappij*	society, company

Struikelwoorden

behandelen

1 We behandelen nu eerst de tekst. Hebben jullie vragen over de tekst?
2 Ze behandelt haar volwassen dochter als een kind.
3 Mijn huisarts heeft mij behandeld toen ik gevallen was.

verdienen

1 Nicola werkt heel hard, maar ze verdient heel weinig. Haar salaris is heel laag.
2 Je hebt heel hard gewerkt dit jaar, je hebt echt een lange vakantie verdiend.

begeleiden

1 Hij begeleidt zijn oma als ze naar de supermarkt gaat.
2 Erik gaat op het feestje een lied zingen en Karim begeleidt hem op de piano.
3 Toen ik nieuw was op het werk, begeleidde zij me de eerste twee maanden.

de maatschappij

1 Alle mensen samen noemen we de maatschappij. Je kunt bijvoorbeeld zeggen: In deze maatschappij is materialisme iets negatiefs.
2 Karin werkt bij een maatschappij in het zuiden van het land.

// Tekst 2 | Deze mannen hebben een 'vrouwenberoep' (en vinden dat fenomeen *onzin*)

In de tekst hierna staan deze internationale woorden. Ken je ze?

het fenomeen | uniek | strategisch | het management | de specialist | het instituut | labels (het label) | stereotiepe (stereotiep) | extra

Dat we sommige beroepen 'vrouwenberoepen' noemen, zegt misschien al genoeg. Mannen in *het onderwijs* en de persoonlijke *verzorging* blijven uniek. En dat houden we zelf in stand*, vindt *hoogleraar* strategisch *personeelsmanagement* Yvonne Benschop. *Onterecht, stellen* mannen met zulke beroepen.
Mensen *kijken* vaak met *verbazing tegen* andere beroepen van mannen *aan*. Zo'n beroep heeft Vincent van Schijndel, die *schoonheidsspecialist*

en *mede-eigenaar* van *huidinstituut* Beauté is. Een *vakgebied* waarin ook meer vrouwen *rondlopen* dan mannen. ‘Mensen denken bij een schoonheidsspecialist nog steeds aan *getut*, terwijl het vak tegenwoordig veel technischer in elkaar zit* en helemaal niet zo vrouwelijk meer is,’ zegt hij.

Volgens Van Schijndel is het mannen niet *aangeleerd* dat de wereld van schoonheidsspecialisten ook iets voor hen kan zijn. Daarom wordt Vincent op een *vakbeurs* ook nooit een *folder* in zijn handen gedrukt*. ‘Mensen denken dat we *vertegenwoordigers* van *schoonheidsproducten* zijn *in plaats van* specialisten.’

Labels

De aangeleerde *beelden* zijn vaak helemaal niet terecht, weet Benschop. Het beeld dat we van bepaalde beroepen hebben, *ontstaat* alleen maar door de labels die we zelf *op* de beroepen *plakken*.

‘Het is helemaal niet zo dat vrouwen *van nature zorgzamer* zijn of meer *om anderen geven* dan mannen,’ zegt ze. ‘Of dat mannen makkelijker besluiten nemen. Daar is niets van waar. Het is allemaal een constructie die we zelf bedacht hebben.’

Daarnaast wordt ons stereotiepe beeld van beroepen in stand gehouden door de voorbeelden die we zien. ‘In bepaalde beroepen zie je alleen maar vrouwen of alleen maar mannen, zo lijkt de functie alleen geschikt voor die *sekse*,’ zegt Benschop.

Als iemand dan een ‘*afwijkende*’ *keuze* maakt, *gaat* dat volgens Benschop *in tegen* het beeld dat we hebben van het beroep. ‘Dan worden die mensen daarop aangesproken. Op deze manier krijgen vrouwen met een typisch mannenberoep extra aandacht, *voor* mannen *geldt* precies hetzelfde. Hierdoor wordt het beeld steeds *opnieuw bevestigd*.’

Hokjes

Van Schijndel vindt het onzin dat mannen zijn beroep niet zouden kunnen *uitoefenen*. ‘Het maakt voor mijn vak echt niet uit* of je een man of een vrouw bent. We moeten stoppen met mensen in hokjes te *duwen*. Als je als man schoonheidsspecialist wilt worden, dan moet je dat gewoon doen,’ zegt Van Schijndel. ‘Je moet iets doen omdat je het leuk vindt, niet omdat het *bij* je zou *passen* omdat je een man of vrouw bent.’

Vocabulaire	
de onzin	nonsense
het onderwijs	education
de verzorging	care
de hoogleraar	professor
het personeelsmanagement	personnel management
het personeel	staff, personnel
onterecht	hier: wrongly, ook: unfair, undeserved
stellen	to claim
kijken ... tegen ... aan (aankijken (tegen))*	to look at
de verbazing	amazement
de schoonheidsspecialist	beautician
de schoonheid	beauty
de mede-eigenaar	co-owner
mede	hier: co-, ook: also, partly
de eigenaar	owner
het huidinstituut	skin institute
het vakgebied	field, profession
het vak	field, profession
rondlopen	hier: to be there, to be around, ook: to walk around
getut (tutten)	hier: to primp, ook: to fuss
aangeleerd (aanleren)	to teach
de vakbeurs	trade fair
de beurs	fair
de folder	leaflet
vertegenwoordigers (de vertegenwoordiger)	representatives
schoonheidsproducten (het schoonheidsproduct)	beauty products
in plaats van	instead of
beelden (het beeld)*	hier: impressions, ideas, ook: images
ontstaat (ontstaan (uit))	to arise (from)
op ... plakken (plakken (op))	hier: to attach (to), ook: to stick (on)
van nature	by nature
zorgzamer (zorgzaam)	caring
om ... geven (geven om)	to care about

anderen (de andere)	others
de sekse	sex
afwijkende (afwijken (van))	deviant (to deviate (from))
de keuze / keus	choice
gaat … in tegen (ingaan tegen)	to go against
voor … geldt (gelden (voor))	to hold (for), to apply (to)
opnieuw	again
bevestigd (bevestigen)	to confirm
hokjes (het hokje)	boxes
uitoefenen*	to exercise, to practise
maakt … uit (uitmaken)	to matter
duwen	hier: to put, ook: to push, to shove
bij … passen (passen bij)	to fit, to suit

Struikelwoorden

aankijken (tegen)

1 Ik kijk mensen graag in de ogen als ik met ze praat. Ik vind het vervelend als iemand mij in een gesprek niet aankijkt.
2 Soms vinden mensen het vreemd dat mijn man schoonheidsspecialist is. Ze kijken vreemd tegen zijn beroep aan.

het beeld

1 We hebben een mooi beeld gekocht: het is van steen en het zijn twee mannen.
2 Etienne is fotograaf. Hij maakt vooral beelden van mensen in werksituaties.
3 Heb je een stereotiep beeld van een schoonheidsspecialiste?

uitoefenen

1 Ik vind dat mannen en vrouwen alle beroepen kunnen uitoefenen.
2 Ze oefent veel kritiek uit op haar kinderen. Haar kinderen kunnen niets goed doen in haar ogen.

// Tekst 3 | Van hoofd naar handen

In de tekst hierna staan deze internationale woorden. Ken je ze?

complimenten (het compliment) | de yoga | materialistisch | het salaris

Na de vakantie hakken veel mensen de knoop door*: ze gaan iets anders doen. *Weg van* de computer, *terug* naar het ambacht. Wie die stap zet, krijgt complimenten.

Wie: Marleen Vrieze (30)
Was: *bedrijfsjurist*
Is: *yogadocent* en *ondernemer*

Het was mijn droom om bedrijfsjurist te worden. Ik heb rechten gestudeerd en ik zag het helemaal zitten*. Toen ik het eenmaal was, dacht ik: oh my God, is dit het nou? Op papier had ik echt de beste baan. Ik kon reizen en verdiende goed. Maar het voelde niet goed. Ik dacht: als ik dit nog veertig jaar moet doen, hou ik het niet vol. Ik zat al snel tegen een burn-out aan*. Ik at nauwelijks nog, op zondag moest ik *huilen* dat ik de volgende dag weer moest werken. Maar ik wist niet wat ik moest doen, want ik had een duur *huurappartement* in het centrum van de stad en het voelde alsof ik *vastzat. In overleg met* mijn ouders heb ik toch besloten mijn baan op te zeggen. Ik ben op reis gegaan en heb de yoga-teacher-training gedaan. Die *opleiding* veranderde mijn leven. Snel kwamen de mogelijkheden om les te gaan geven. Dat *groeide* zo snel dat ik het *inmiddels* bijna net zo druk heb als in mijn tijd als bedrijfsjurist. Ik wist niet dat ik zo'n *ondernemend* type was. Ik was heel materialistisch. Ooit kocht ik op een vakantie in Rome van mijn *vakantiegeld* een *zonnebril* die 450 euro kostte. Eigenlijk was dat belachelijk. Nu ging ik van een hoog salaris naar *niks*. Ik heb natuurlijk heel veel geluk gehad. Ik kon leven van het geld dat mijn ouders me *leenden*. Inmiddels kan ik mijn huur en mijn *dagelijkse kosten* betalen. Veel extra's nog niet, maar het gaat steeds beter. En het is belangrijker om goed in je vel te zitten* en gezond te zijn dan om veel geld te verdienen.

Mensen vinden het *knap* dat ik de stap heb *durven* zetten. Maar ik vind het helemaal niet knap. Het was knap geweest als ik die baan als bedrijfsjurist vol had gehouden. Ik *zie* niet meer *tegen* de maandag *op*. Ik geef zelfs op zondag nog met een heel dikke knipoog een les *bieryoga*, maar dat voelt niet eens als werk. En dan moet je bedenken dat ik vroeger *boos* werd als ik in mijn weekend door mijn werk werd *gestoord*.

Vocabulaire

weg (van)	away (from)
terug	back
de bedrijfsjurist	corporate lawyer
de jurist	lawyer
de yogadocent	yoga teacher
de ondernemer	entrepreneur
huilen (om)	to cry
het huurappartement	rental apartment
vastzat (vastzitten)	to be stuck

in overleg met	in consultation with
het overleg	consultation
op … zeggen (opzeggen)	to quit
de opleiding	hier: training, ook: degree programme
groeide (groeien)	to grow
inmiddels	hier: by now, ook: meanwhile
ondernemend	entrepreneurial
ondernemen	to undertake, to run a business
het vakantiegeld	holiday bonus, holiday pay
de zonnebril	sunglasses
niks	nothing
leenden (lenen (aan / van))	hier: to lend, ook: to borrow
dagelijkse (dagelijks)	daily
de kosten	costs
knap	hier: impressive, ook: good-looking, clever
durven	to dare
zie … tegen … op (opzien tegen)	to dread
de bieryoga	beer yoga
boos (op / over)	angry
gestoord (storen)	to interrupt, to disturb

(C) Kwamen je verwachtingen van opdracht A uit? Welke beroepen staan in de teksten?

Opdracht 2 | Verwerking van de teksten

Schrijf een samenvatting van de teksten door de volgende zinnen af te maken.

Jacinta Hall heeft haar eerste leidinggevende baan niet geaccepteerd omdat …
Ze heeft nu een bedrijf dat vrouwelijke IT'ers begeleidt. Vrouwen hebben namelijk last van stereotyperingen: …
En ze passen daardoor …
Maar vrouwen willen …
Volgens Jacinta Hall is het belangrijk dat er ook vrouwen in de IT werken omdat …

Hoogleraar strategisch personeelsmanagement Yvonne Benschop zegt ook dat we aangeleerde beelden van bepaalde beroepen hebben. Die beelden ontstaan doordat …
En die stereotiepe beelden blijven bestaan door …
Vincent van Schijndel vindt het onzin dat …
Zijn advies is dat je een beroep moet kiezen omdat …

Als je een beroep niet leuk vindt, dan … Dat heeft Marleen Vrieze zelf ervaren.
Vroeger had ze …, nu verdient ze …
Maar geld is niet het belangrijkste. Het belangrijkste is dat …

Opdracht 3 | Over werk en beroepen praten

Praat met elkaar over de volgende vragen.

1 Maakt het voor jou uit of je leidinggevende een man of een vrouw is?
2 Zijn er voor jou typische mannenberoepen en typische vrouwenberoepen?
3 Welke stereotyperingen zijn er over vrouwen en beroepen? En welke over mannen?
4 Wat is voor jou het belangrijkst in je beroepskeuze, in een baan? Denk aan geld, plezier, competenties, collega's, …
5 Wat wilde je vroeger worden? Wat wil je nu worden? / Wat ben je geworden?
6 Welke andere beroepen vind je ook interessant?
7 Kun je jezelf voorstellen in een heel ander beroep?
8 Welk beroep zou je één dag willen uitoefenen?

Opdracht 4

Welk woord past bij de situatie?

1 Je had alles goed bij de test. Wat goed!
knap | onterecht | boos
2 Ze vindt zichzelf heel goed.
het zelfvertrouwen | het inzicht | de verzorging
3 Maurits heeft rechten gestudeerd, maar hij denkt nu dat hij liever een andere studie had gedaan.
zichzelf | achteraf | hierdoor
4 Ik heb met mijn collega gepraat en we hebben een keus gemaakt.
in plaats van | in overleg met | ingaan tegen
5 Tsiamo werkt als bedrijfsjurist bij een grote maatschappij.
het talent | de functie | de hoogleraar
6 Yvonne zegt dat het stereotiepe beeld van mannen en vrouwen onzin is.
stellen | ontstaan | durven
7 Alle mensen in het bedrijf krijgen een gratis lunch.
het personeel | het hokje | de beurs
8 Ik heb het gevoel dat mijn werksituatie definitief is.
behandelen | vastzitten | groeien
9 Antonella verdient genoeg om de huur en boodschappen te betalen.
de kosten | de opleiding | de eigenaar
10 Ik accepteer de baan niet.
aansluiten bij | afzien van | ingaan tegen

Opdracht 5

Welke zinnen uit het linker- en het rechterrijtje passen bij elkaar?

1	Ik voel me fantastisch.	a	Ik hak de knoop door.
2	Ik vind het een goed plan.	b	Ik zit goed in mijn vel.
3	Ik vind alles goed.	c	Het maakt mij niet uit.
4	Ik maak een keus.	d	Ik zie het helemaal zitten.

5.3 Uitspraak – Zinsaccenten (2)

//

A Luister naar de volgende vragen en vergelijk ze. Wat is het verschil? Geef ook antwoord op de vragen.

Werkt Alex in het <u>onderwijs</u>?
Werkt <u>Alex</u> in het onderwijs?

Werkt hij bij dat bedrijf dat <u>folders</u> maakt voor vakbeurzen?
Werkt hij bij dat bedrijf dat folders maakt voor <u>vakbeurzen</u>?

B Lees de vragen bij A nu hardop. Laat het zinsaccent duidelijk horen.

C Lees de volgende zinnen hardop. Laat de accenten duidelijk horen, zodat het contrast duidelijk wordt.

<u>Zij</u> is vandaag ziek (… maar <u>hij</u> niet).
Ze is <u>vandaag</u> ziek (… <u>gisteren</u> werkte ze nog).

<u>Ik</u> heb geen fulltime baan (… maar <u>zij</u> wel).
Ik heb <u>geen</u> fulltime baan (… ik <u>studeer</u> nog).

Lees de volgende vragen in tweetallen hardop en geef het juiste antwoord. Let in het antwoord ook op het juiste zinsaccent.

Werkt je vriend in <u>Utrecht</u>?
<u>Werkt</u> je vriend in Utrecht?
Werkt je <u>vriend</u> in Utrecht?
Werkt <u>jouw</u> vriend in Utrecht?

Opdracht 6 | Toepassingsvragen

Zinsaccenten

Werk in tweetallen. Reageer met het woord tussen haakjes.

1 Hij hoorde dat hij niet bij het bedrijf kon blijven. Hoe reageerde hij toen? (boos)
2 Voor wie zijn deze regels? (gelden voor)
3 Hoe hebben zij een conflict gekregen? (ontstaan)
4 Amalia zegt dat mannen beter zijn in technische sectoren dan vrouwen. (onzin)
5 Wat heb je liever: een baan met je hoofd of met je handen? (de keuze)
6 Heb je meer mannelijke of meer vrouwelijke collega's? (het aantal)
7 Waar werken Felix en Jürgen? (de afdeling)
8 Werkt hij bij dat bedrijf dat folders maakt voor vakbeurzen? (de eigenaar)
9 Heb je inmiddels weer een baan gevonden? (opnieuw)
10 Wil je de opleiding in Utrecht of in Amsterdam doen? (uitmaken)
11 Zou jij van werk of studie willen veranderen? (durven)
12 Kan ik je in het weekend bellen als ik vragen heb? (storen)
13 Mijn collega's willen elke dag een uur lunchen. Ik vind dat te lang. Wat moet ik doen? Heb je een advies voor me? (zich aanpassen aan)
14 Draag je in het weekend dezelfde kleding als op werkdagen? (aantrekken)
15 Moet je voor jouw baan ervaring hebben als coördinator? (de eis)
16 Wat kun je doen als je een laag salaris hebt? (lenen)
17 Vind je dat onze directie iedereen hetzelfde salaris moet geven? (behandelen*)
18 Werkt Alex in het onderwijs? (begeleiden*)
19 Weet jij wat een hoogleraar dagelijks doet? (het beeld*)
20 Kun je iets vertellen over je salaris? (verdienen*)

5.4 Taalhandeling

REAGEREN OP EEN IDEE / PLAN / VOORSTEL

Positieve reactie

++ Heel interessant.
++ Daar word ik helemaal enthousiast van.
++ Goh, wat een goed idee / plan / voorstel.
+ Daar kunnen we zeker wat mee.
+ Klinkt interessant.

Ontwijkende reactie

Zou kunnen.
We zouden het kunnen bekijken.

Er zitten interessante elementen in.
Daar kunnen we nog over nadenken.

Afwijzende reactie

−/+ Hm, ik weet niet of dat wel zo'n goed idee is.
−/+ Op zich een goed idee / plan / voorstel, maar bij ons ligt dat anders. / … maar het is niet toepasbaar in onze situatie.
− Dat vind ik geen goed idee / plan / voorstel.
− Dat zie ik niet zitten.
−− Ik vind het (helemaal) niks.
−−− Wat een waardeloos idee / plan / voorstel.
−−− Ik vind het drie keer niks.

Opdracht 7

Werk in groepjes van twee of drie. Reageer op de zinnen / vragen hierna.

1. Het lijkt mij een goed plan als oudere collega's jongere collega's gaan coachen.
2. Mijn voorstel is dat er evenveel mannen als vrouwen bij ons bedrijf moeten werken.
3. Er ligt een plan om bedrijfskleding te gaan dragen. Dan draagt iedereen dezelfde kleding.
4. Wat vind je van het idee om een week lang in een 'mannenberoep' of 'vrouwenberoep' te werken?
5. Nieuwe werknemers krijgen een training om stereotiepe beelden te veranderen.
6. Wat vind je van het voorstel om op het werk elke dag een halfuur yoga te doen?
7. Werknemers mogen vanaf nu één dag per week thuiswerken.
8. Het werk biedt een gratis, gezonde lunch voor de werknemers.
9. Om beter te weten wat iedereen doet, hebben we elke woensdag van 9.00 tot 10.00 uur een overleg.
10. We gaan de kamers op het werk veranderen: niemand heeft meer een eigen kamer. Elk team heeft verschillende grote kamers.

Opdracht 8

Schrijf op een strookje een idee / plan / voorstel over de cursus Nederlands. Loop door het lokaal en stel je idee / plan / voorstel aan elkaar voor. De ander reageert.

Ruil van strookje en zoek een andere medecursist.

Welk idee / plan / voorstel wil je met de hele groep en de docent bespreken?

5.5 Grammatica – Relatief pronomen (1)

//

Kijk naar de volgende zinnen.

1 Waarschijnlijk zag hij mij als een te jonge vrouw **die** te weinig werkervaring had.

2 Een aantal jaren geleden begon ze een eigen bedrijf **dat** vrouwelijke IT'ers begeleidt.

3 Het zijn aangeleerde beelden **die** vaak helemaal niet terecht zijn.

4 Ik kon leven van het geld **dat** mijn ouders me leenden.

5 Zo'n beroep heeft Vincent van Schijndel, **die** schoonheidsspecialist en mede-eigenaar van huidinstituut Beauté is.

In deze zinnen krijg je extra informatie over een persoon of een object. In de zinnen zie je steeds een relatief pronomen: *die* of *dat*.

Vraag 1
Waarnaar verwijzen de vetgedrukte woorden?

1 *die* verwijst naar ____________________

2 *dat* verwijst naar ____________________

3 *die* verwijst naar ____________________

4 *dat* verwijst naar ____________________

5 *die* verwijst naar ____________________

Vraag 2
Wanneer gebruik je *die*? Wanneer gebruik je *dat*?

Vraag 3
Wat is de plaats van de werkwoorden in de zinnen 1 tot en met 5?

Is alles duidelijk?

Bespreek met een medecursist de relatieve pronomina en de plaats van de werkwoorden in de volgende zinnen.

1 Ze hebben last van stereotyperingen en ze krijgen niet de kansen die hun mannelijke collega's wel krijgen.
2 Ze heeft een beroep dat mensen soms een mannenberoep noemen.
3 Ik heb lang gepraat met Jacinta, die al ruim twintig jaar in de IT werkt.

▶ Dit heb je geleerd

Met *die* en *dat* kun je extra informatie geven over een ding of een persoon. *Die* gebruik je bij de-woorden en personen, *dat* gebruik je bij het-woorden. Na *die* en *dat* komt een (relatieve) bijzin.

Opdracht 9

Welke zinnen uit het linker- en het rechterrijtje passen bij elkaar?

1	Lissy heeft een baan	a	die Marleen ook heeft gedaan.
2	Ik wil graag de opleiding doen	b	die nu in Eindhoven woont.
3	Hij had een inzicht	c	dat schoonheidsproducten verkoopt.
4	Johannes heeft een bedrijf	d	die ik elke dag zie.
5	Ik heb geen contact meer met Marissa	e	dat iedereen heel interessant vond.
6	Hassan en Lerato zijn de collega's	f	die heel goed verdient.

Opdracht 10

Vul het goede relatieve pronomen in: *die* of *dat*.

1 Wat ga je doen met het vakantiegeld ______ je volgende week krijgt?
2 Op mijn telefoon heb ik een bewegingsapp ______ ik elke dag gebruik.
3 Petra en Hans hadden een gesprek ______ twee uur duurde.
4 Ken je het gevoel ______ mensen je niet serieus nemen?
5 Heb je een droom ______ je graag wil realiseren?
6 We hebben een afspraak met Fabio, ______ een eigen bedrijf wil beginnen.

Opdracht 11

Combineer de zinnen met *die* of *dat* tot één zin en zet de woorden op de goede plaats.

1 Ze gaan op vrijdagmiddag naar een café. Het café heet *Bar Gezellig*.
Ze gaan op vrijdagmiddag naar een café die / dat | heet | *Bar Gezellig*.

2 Ik wil graag een beroep. Het beroep verdient heel goed.
Ik wil graag een beroep die / dat | verdient | heel goed.

3 Zij is docent statistiek bij een opleiding. De opleiding is heel populair bij internationale studenten.
Zij is docent statistiek bij een opleiding die / dat | heel populair | is | bij internationale studenten.

4 Hij heeft een collega. De collega werkt al tien jaar dag en nacht.
Hij heeft een collega die / dat | dag en nacht | werkt | al tien jaar.

5 Ze heeft een coördinerende functie. Ze vindt haar functie heel leuk.
Ze heeft een coördinerende functie die / dat | heel leuk | vindt | ze.

6 Waar is het bericht? Je hebt me een bericht gestuurd.
Waar is het bericht die / dat | hebt | me | je | gestuurd?

Combineer nu de zinnen hierna met *die* of *dat* tot één zin.

7 Mijn computer maakt een geluid. Het geluid is heel irritant.
8 Dit is mijn collega Annetta. Annetta is met mijn broer getrouwd.
9 Mensen hebben van mijn werk een beeld. Het beeld is niet correct.
10 Vincent gaat naar een vakbeurs. De vakbeurs wordt elk jaar in Edinburgh georganiseerd.
11 We gaan naar een ruimte. De ruimte is aan de andere kant van het gebouw.
12 Ken je April? Ze werkt bij de faculteit Bedrijfskunde.

Opdracht 12 | Competenties en beroepen kiezen

a Werk in tweetallen of groepjes van drie. Voor bepaalde beroepen heb je bepaalde competenties nodig. Welke competenties uit het linkerrijtje passen bij de beroepen uit het rechterrijtje? Soms zijn er meer mogelijkheden. Motiveer dus je keuze.

assertief	topsporter
creatief	reisleider
delegeren	docent
durf	marketingconsultant
energiek	manager
gedreven	luchtverkeersleider
integer	ondernemer
motiveren	beveiliger
overtuigend	huisarts
stressbestendig	kunstenaar

b Welke competenties vind jij belangrijk?
Welke competenties heb jij op dit moment?
Welke competenties horen bij jouw beroep of bij het beroep dat je wilt kiezen?

c Ga naar de website en doe de beroepskeuzetest. Je krijgt dertig vragen. Je moet elke keer kiezen uit twee afbeeldingen. Kies wat je het leukst lijkt. Aan het eind krijg je een advies: welke competenties heb je en welke beroepen passen daar het best bij?

Opdracht 13 | Een sollicitatiebrief schrijven

a Schrijf een korte open sollicitatiebrief naar een bedrijf waar je graag zou willen werken. Dat kan een brief zijn voor een baan uit de beroepskeuzetest, maar ook voor een andere baan, bijvoorbeeld je droombaan.

Geachte heer, mevrouw …,

Op de website van uw bedrijf heb ik gezien dat …

Ik zou graag bij uw bedrijf willen werken omdat … Ook …

Mijn competenties passen goed bij uw bedrijf. Ten eerste …
Ten tweede …Ten slotte …

Ik kom graag bij u langs voor een gesprek om mijn
enthousiasme voor deze functie verder toe te lichten.

Bij voorbaat dank voor uw reactie.

Vriendelijke groeten,

____

b Werk in drietallen. Jullie krijgen drie sollicitatiebrieven van medecursisten uit opdracht a. Wat vinden jullie van de brieven? Zou je de briefschrijvers uitnodigen voor een gesprek? Schrijf een korte reactie bij elke brief.

Opdracht 14

Werk in tweetallen. Geef elkaar de volgende opdrachten.

1. Noem een beroep dat je als kind wilde hebben.
2. Noem een beroep dat je nooit zou willen hebben.
3. Noem een persoon die jou vrolijk maakt.
4. Noem een persoon die je heel erg waardeert.
5. Noem een zanger / zangeres die je niet goed vindt.
6. Noem een film die je het afgelopen jaar hebt gezien.
7. Noem een leeftijd die jij heel leuk vindt / vond.
8. Noem een dier dat je een dag zou willen zijn.
9. Noem twee dingen die je altijd meeneemt op vakantie.
10. Noem een ding dat je graag zou willen hebben.

Opdracht 15

Maak de zinnen af.

1. Ik zoek iemand die …
2. Ik zoek een bedrijf dat …
3. Ik zoek een collega die …
4. Ik zoek een product dat …
5. Ik zoek een manager die …

Kies nu zelf het relatieve pronomen en maak de zinnen af.

6. Ik zoek een boek …
7. Ik zoek een cursus …
8. Ik zoek werk …
9. Ik zoek een jurist …
10. Ik zoek Hamid en Sandra …

Opdracht 16 | Een beroep raden

Zinsaccenten

Je krijgt van je docent een memosticker op je rug waar een beroep op staat. Je moet dat beroep raden. Iedereen loopt door het lokaal. Je mag maximaal twee vragen aan

dezelfde persoon stellen. Die mag alleen met *ja* of *nee* antwoorden. Je moet dus ja/nee-vragen stellen. Dan stelt die persoon ook twee vragen aan jou.
Als jullie allebei twee vragen hebben gesteld, lopen jullie naar iemand anders. Je stelt weer twee vragen. Blijf vragen stellen totdat je het beroep hebt geraden.

Voorbeeld
Heb je een universitaire opleiding nodig?
Werk je veel met je handen?
Is het een baan met een goed salaris?

Opdracht 17 | Liedje – De overkant

a Kijk en luister naar het liedje 'De overkant' van Suzan & Freek en Snelle en beantwoord de volgende vragen.

1 Het liedje gaat over
   a iemand die het te stil vindt op het platteland en blij is dat hij in het westen woont.
   b iemand die in het westen woont maar heimwee heeft naar het platteland.
   c iemand die de voordelen en nadelen van de stad en het platteland vergelijkt.

2 Waarom zingen ze in het liedje over de overkant?
   a Het dorp ligt aan de overkant van Nederland.
   b Het dorp ligt aan de overkant van een drukke weg.
   c Het dorp ligt aan de overkant van de rivier de IJssel.

b Welke zinnen horen bij elkaar? Match de zinnen.

1	Ze noemen dit het einde van de wereld, maar …	a	ik kom hier vandaan.
2	't Is niets om over naar huis te schrijven , maar …	b	dat hoeft ook niet als ik thuis kan blijven.
3	't Is stil hier aan de overkant, maar …	c	vertellen m'n gedachten dat ik hier had moeten blijven.
4	En af en toe dan kan de smaak van de stad me nog verleiden, maar …	d	't is eigenlijk niet eens zo heel ver.
5	Als je carrière maken wil, dan hoef je niet te blijven hier, maar …	e	't is lang niet ongezellig.
6	Daar waar het glas niet halfleeg, maar …	f	halfvol is.
7	Geen discotheken te bekennen, maar …	g	hier lopen wegen die naar Rome gaan het bos in.

Opdracht 18

Kijk voor de luisteropdracht op de website.

5.6 Afronding

Opdracht 19 | Herhaling

Werk in drietallen. Verdeel het vocabulaire van dit hoofdstuk in drie delen. Iedereen in het groepje krijgt een deel en kiest uit dat deel vijf woorden om uit te beelden. De rest van het groepje raadt om welk woord het gaat.

Opdracht 20 | Kletsmomentje

Je krijgt van je docent vragen voor een kletsmomentje.

Opdracht 21 | Onregelmatige werkwoorden (hoofdstuk 4 en 5)

Vul het juiste werkwoord in. Zet de zinnen in het imperfectum of perfectum. Kies uit:

druipen | ervaren | gelden | genieten | kruipen | ondernemen | ontbreken | ontstaan | ruiken | schuilen | trekken | varen | waaien | zwerven

Zie voor de werkwoordsvormen het vocabulaire aan het eind van het hoofdstuk.

1 Gisteren ____________________ het ontzettend hard, het was windkracht 8.
2 Zijn kleren ____________________ van de regen, zo nat was hij.
3 Hebben jullie dan nergens ____________________? Was er nergens een droge plek?
4 Hij ____________________ van de pijn over de grond, zoveel pijn had hij.
5 Toen zij klaar was met haar opleiding, heeft zij een jaar over de wereld ____________________.
6 We zijn van het oosten naar het westen ____________________.
7 Als je aan de vrijheid van ondernemen hebt ____________________, wil je niets anders meer.
8 ____________________ er speciale eisen voor die functie?

9 Hoe heb jij je eerste baan ________________________?

10 In dat bedrijf ________________________ een dagelijkse coördinator. Daardoor was er geen structuur.

11 Hoe is dat stereotiepe beeld van banen in deze maatschappij ________________________?

12 Als eigenaar van verschillende bedrijven heeft zij veel dingen ________________________.

13 Ik heb ________________________ van de opleiding, hij paste echt bij mij.

14 We hebben in Giethoorn niet ________________________, want het weer viel tegen.

In de praktijk

- Zoek een video over een beroep dat je interessant vindt.
- Praat met iemand over werken in Nederland. Wat zijn de verschillen in werkcultuur tussen Nederland en jouw land? Denk aan:
  - hiërarchie
  - werktijden
  - sociale activiteiten met collega's
  - ...

Reflectie

Je bent nu aan het einde van het hoofdstuk. Tijd voor reflectie!
Wat heb je allemaal gedaan en geleerd?
Kijk nog eens naar de opdrachten in dit hoofdstuk: vocabulaire, uitspraak, grammatica, taalhandeling, spreken, lezen, luisteren en schrijven. Wat ging goed? Wat ging nog niet goed?
Wat ga je doen om die onderdelen te verbeteren? Vraag een medecursist om tips.

Website
Op **www.coutinho.nl/nederlandsinactie4** kun je aan de slag met (interactieve) opdrachten om verder te oefenen met vocabulaire, preposities, onregelmatige werkwoorden, dictees, uitspraak, grammatica, lezen en luisteren. Ook kun je luisteren naar de teksten, het vocabulaire, de uitspraak en de taalhandeling.

Vocabulaire hoofdstuk 5

Idioom

in zijn handen drukken
de knoop doorhakken
iets in stand houden
Het maakt (echt) niet uit of ...
in elkaar zitten
ergens tegenaan zitten
goed / slecht in je vel zitten
iets (helemaal) zien zitten

Vocabulaire

aankijken (tegen)
aanleren
aanpassen, (zich) – (aan)
aansluiten bij / op
aantal, het
aantrekken
accepteren
achteraf
afdeling, de
afdelingshoofd, het
afschrikken
afwijken (van)
afzien (van)
andere, de
bedrijfsjurist, de
beeld, het
begeleiden
behandelen
beurs, de
bevestigen
bieryoga, de
boos (op / over)
bouw, de
community, de
compliment, het
coördinator, de
dagelijks
dezelfde
domineren
durven
duwen
eigenaar, de
eis, de
eisen
ervaring, de
extra
fenomeen, het
folder, de
frustreren
functie, de
gedoe, het
gelden (voor)
geven om
groeien
hak, de
hierdoor
hokje, het
hoogleraar, de
hr-manager, de
huidinstituut, het
huilen (om)
huurappartement, het
ingaan tegen
inmiddels
instituut, het
inzicht, het
IT, de
IT'er, de
jurist, de
keuze / keus, de
knap
kosten, de
label, het
lenen (aan / van)
maatschappij, de
management, het
mannelijk
mannenbaan, de
materialistisch

mede
mede-eigenaar, de
minderheid, de
nature, van -
niks
ondernemen
ondernemend
ondernemer, de
ondersteuning, de
onderwijs, het
onterecht
ontstaan (uit)
onzin, de
opleiding, de
opnieuw
opzeggen
opzien tegen
overleg, het (in - met)
passen (bij)
passen (tussen)
personeel, het
personeelsmanagement, het
perspectief, het
plaats, de (in - van)
plakken (op)
rondlopen
salaris, het
schoen, de
schoonheid, de
schoonheidsproduct, het
schoonheidsspecialist, de
sector, de
sekse, de
serieus
specialist, de
stellen
stereotiep
stereotypering, de
storen
strategisch
talent, het
techniek, de
technisch
terug
tutten
uitmaken
uitoefenen
uniek
vak, het
vakantiegeld, het
vakbeurs, de
vakgebied, het
vastzitten
verbazing, de
verdienen
vertegenwoordiger, de
verzorging, de
vrouwelijk
weg (van)
wegjagen
werkervaring, de
werknemer, de
worstelen met
yoga, de
yogadocent, de
zelfvertrouwen, het
zichzelf
zonnebril, de
zorgzaam

Preposities

aankijken tegen
zich aanpassen aan
aansluiten bij / op
afwijken van
afzien van
boos zijn op / over
gelden voor
geven om
huilen om
ingaan tegen
lenen aan / van
van nature
ontstaan uit

opzien tegen
in overleg met
passen bij / tussen
in plaats van
plakken op
in stand houden
goed / slecht in je vel zitten
worstelen met

Onregelmatige werkwoorden

aantrekken - trok aan - aangetrokken
afschrikken - schrok af - is afgeschrokken
afwijken - week af - is afgeweken
afzien - zag af - afgezien
gelden - gold - gegolden
geven - gaf - gegeven
ingaan - ging in - is ingegaan
nemen - nam - genomen
ondernemen - ondernam - ondernomen
ontstaan - ontstond - is ontstaan
opzeggen - zei op, zeiden op - opgezegd
opzien - zag op - opgezien
rondlopen - liep rond - (is) rondgelopen
vastzitten - zat vast - vastgezeten
wegjagen - joeg weg - weggejaagd

Scheidbare werkwoorden

aankijken
aanleren
aanpassen, (zich)
aansluiten
aantrekken
afschrikken
afwijken
afzien
ingaan
opzeggen
opzien
rondlopen
uitmaken
uitoefenen
vastzitten

Eigen vocabulaire

Taalbiografie

Je bent nu ongeveer op de helft van het boek. Hoe gaat het met je Nederlands?

Schrijf een tekst. Geef daarin antwoord op de volgende vragen.

- Wat heb je tot nu toe geleerd? Hoe heb je dat geleerd?
- Wat vind je leuk om te leren?
- Wat vind je moeilijk?
- Welke dingen kosten je veel tijd?
- Over welke dingen ben je tevreden?
- Welke positieve ervaringen heb je gehad met het Nederlands buiten de les?
- Hoe is het met je focuspunten uit de taalbiografie na hoofdstuk 1?
- Aan welke dingen ga je in de tweede helft van de cursus extra aandacht besteden?

Hoofdstuk 6

Onderwijs en wetenschap

6.1 Intro

Je docent heeft een doosje lucifers. Pak zoveel lucifers als je wil, maar minimaal twee. Je krijgt daarna een instructie van je docent.

Opdracht 1 | Over het Nederlandse onderwijssysteem praten

a Wat wil je weten over het Nederlandse onderwijssysteem? Schrijf twee vragen op.
b Bekijk de video over het onderwijssysteem zonder geluid.
c Bespreek je vragen in groepjes. Op welke vragen heb je antwoord gekregen? Op welke vragen nog niet? Zoek die antwoorden later op.

6.2 Tekst en vocabulaire

(A) De tekst heeft als titel ‘Hoe drukker hoe beter’. Waarom denk jij dat het goed is om het druk te hebben? Welke argumenten verwacht je?

Opdracht 2 | Vooraf

In de tekst komt het volgende idioom voor. Wat denk je dat het ongeveer betekent?

1 er is niks mis mee (r. 4)	a het is fout b het is prima
2 niet zoveel op hebben met (r. 40-41)	a niet te veel gedronken hebben b weinig interesse hebben voor
3 het loopt je over de schoenen (r. 43-44)	a het is te veel b je hebt overgegeven
4 op zijn tijd (r. 65)	a af en toe b niet alles tegelijk
5 iets in gang zetten (r. 68-69)	a iets in orde maken b met iets beginnen
6 met z’n allen (r. 76)	a individueel b allemaal
7 negativiteit komt naar boven (r. 130-131)	a men wordt negatief b men is niet meer negatief

(B) Onderstreep in de tekst de (delen van) zinnen waarin staat dat het goed is om het druk te hebben.

Tekst | Erik Scherder, hoogleraar neuropsychologie: ‘Hoe drukker hoe beter’

In de tekst hierna staan deze internationale woorden. Ken je ze?

de neuropsychologie | collectief | de stress | fitte (fit) | chronisch | (het) ideaal | de media | constant | de balans | innovatief | connecties (de connectie) | het neurosysteem | actief | de empathie | fysiek | mentaal | getest (testen) | combineert (combineren (met)) | multitasken | geconcentreerd (zich concentreren (op)) | stresshormonen (het stresshormoon) | reguliere (regulier) | de negativiteit | de periode | de controle | optimaal | functioneert (functioneren) | de stressreductie

We vinden *onszelf* druk, druk en nog eens druk. We *klagen* collectief *over werkdruk*. Hebben stress. Maar er is niks mis met* druk zijn en een beetje stress, *betoogt* de *gedreven* hoogleraar neuropsychologie Erik Scherder. ‘Stress kan zelfs *levensreddend* zijn. Druk zijn is goed voor *het brein*. Als je zegt: ‘Ik heb een lekkere dag gehad’, heb je je brein *onvoldoende uitgedaagd*.’ Een gesprek over het fitte brein, walking meetings, fietsen op je werk en ’s avonds mailen in plaats van *onbereikbaar* zijn. Maar *waak* wel *voor* de balans.

Stress wordt pas stress als het chronisch is

‘The busier the better,’ begint Scherder. ‘Een druk bestaan is ideaal voor je brein.’ Zelf is Scherder het levende *bewijs* dat een druk en (bijna) *stressloos* leven *samen* kunnen *gaan*. Hij gaat als 68-jarige fietsend naar de Vrije Universiteit in Amsterdam, een uurtje per week naar de sportschool, draait muziek tijdens het werk en slaapt goed. *Tussendoor doceert* hij, geeft *lezingen* en is geregeld in de media te vinden. Scherder houdt zijn brein fit. ‘Het is voor je brein belangrijk om constant nieuwe *uitdagingen* te zoeken. Een ‘lekkere dag op je werk hebben’ is *hopeloos*. Moet je niet willen. Als je druk bent, *prikkel* je je *hersenen*. Je krijgt er betere ideeën door en neemt andere *beslissingen*.’ Scherder heeft dan ook niet zoveel op met* *het geklaag* over werkdruk. ‘Tuurlijk, er moet balans zijn. Werk moet niet over je schoenen lopen*, maar we moeten stress niet verwarren met druk zijn. Stress kan zelfs levensreddend zijn. Een moeder die met *spoed* naar *de spoedeisende hulp* gaat omdat haar kind ernstig ziek is, begint pas te huilen als het kind in *veiligheid* is. Tot die tijd *handelt* ze. Stress wordt pas echte stress als die chronisch is. Dat is heel wat anders dan druk zijn. Stress wordt pas een probleem

als je *hartfrequentie* constant te hoog is, je *spierspanningen* krijgt en niet meer kunt slapen.' Scherder heeft ook niets op met zaken als 'het *recht op* onbereikbaar zijn in *privétijd*'. 'Als je 's avonds om acht uur een mailtje wilt sturen omdat je dat rust geeft, moet je dat vooral doen. Er wordt veel te negatief gedacht over druk, druk, druk zijn. *Pieken* op zijn tijd* helpt het brein. Soms moet je zelfs stress opzoeken.'

Bewegen zet een systeem in je brein in gang*. Het zorgt voor innovatief denken. Tot op hoge leeftijd.

Het fitte brein

Als *dienstverlenende* maatschappij doen we vooral zittend werk. Uren zitten we met z'n allen* achter een *computerscherm*. Managers *verlaten* hun stoel bijna niet omdat *medewerkers* aan hun bureau komen. Ze gaan van (zittende) vergadering naar vergadering. 'Het is heel slecht voor je brein,' betoogt Scherder. 'Beweging zorgt voor *doorbloeding* van je hersenen. Hersenen gaan *daardoor* connecties maken waardoor je op andere ideeën komt. Mooi voorbeeld: Barack Obama hield altijd walking meetings in de tuin van het Witte Huis. Bewegen zorgt ervoor dat het neurosysteem actief wordt. Door bewegen neem je andere en betere beslissingen en *toon* je meer empathie en zelfreflectie. Als je je brein steeds uitdaagt, word je fysiek en mentaal getest. En daar is niks mis mee. Je brein vraagt er zelfs om.'

Er staat een fiets in het kantoor waar hij werkt. Hij combineert het met werken. 'Fietsen en werken gaan goed samen *zolang* het niet te *ingewikkeld* is. Je mail doen, een beetje lezen. Makkelijk werk doen. Maar ons brein kan – *in tegenstelling tot* wat we denken - slecht multitasken. Als ik een ingewikkeld hoofdstuk van een *proefschrift* moet lezen, kan ik niet fietsen en geconcentreerd lezen.' *Beoordelingsgesprekken adviseert* Scherder lopende te doen en niet toevallig *komen* de beste ideeën *in* je *op* als je aan het sporten bent of onder de douche staat. Scherder: 'Bewegen zet een systeem in je brein in gang. Het zorgt voor innovatief denken. Tot op hoge leeftijd. Down with retirement: vergeet je pensioen. Het *gaat mis* als je je hersenen te weinig *inzet*.'

Big Five

Maar waak wel voor de balans, doceert Scherder. 'Een deel van je hersenen vraagt ook om rust. Dus ga ook *gerust* eens een kwartier dom uit het raam zitten kijken van je kantoor. Stresshormonen zorgen ervoor dat je reguliere systeem *onderuitgaat*. Dan komt negativiteit naar boven*. Een fit brein kan stress *tegengaan*. Muziek voor een drukke periode kan er bijvoorbeeld voor zorgen dat je emoties veel beter worden *gereguleerd*. Dan heb je meer controle. Fit zijn zorgt ervoor dat je brein optimaal functioneert.' Zelf *hanteert* hij daarbij de Big Five

voor stressreductie: draai muziek (singing in the brain), slaap goed, beweeg, blijf leren en doe niet te veel aan multitasken. Scherder: 'Sommige mensen kunnen beter multitasken dan andere, maar ook mensen die het wel kunnen, *presteren* beter als ze dingen na elkaar doen en niet tegelijkertijd.' *Kortom*, de boodschap van Scherder is: 'daag uit je brein, vindt-ie fijn'.

Ⓒ Staan de argumenten die je had verwacht in de tekst? Welke argumenten vind je verrassend?

//

Vocabulaire	
onszelf	ourselves
klagen (over)	to complain (about)
de werkdruk	workload
de druk	load, pressure
betoogt (betogen)*	to argue, to contend
gedreven (drijven)*	driven (to drive)
levensreddend	life-saving
redden	to save
het brein	brain
(on)voldoende*	(in)sufficient(ly)
uitgedaagd (uitdagen)	to challenge
(on)bereikbaar	(un)contactable
waak voor (waken voor)	hier: keep an eye on, ook: to safeguard
het bewijs	proof
stressloos	stress-free
samen ... gaan (samengaan)	to go together
tussendoor	in between
doceert (doceren)	to teach
lezingen (de lezing)	readings, lectures
uitdagingen (de uitdaging)	challenges
hopeloos	hopeless
prikkel (prikkelen)	to stimulate
hersenen / de hersens	brain
beslissingen (de beslissing)	decisions
het geklaag	complaining
de spoed	haste, urgency

de spoedeisende hulp	hier: Accident and Emergency Department, ook: emergency services
de hulp	help, services
de veiligheid	safety
handelt (handelen)	to act
de hartfrequentie	heart rate
het hart	heart
de frequentie	frequency
spierspanningen (de spierspanning)	muscle tensions
de spanning	tension
het recht (op)	right (to)
de privétijd	personal time
pieken	to peak
dienstverlenende (dienstverlenend)	service-providing
de dienst*	service
verlenen	to grant, to provide
het computerscherm	computer screen
het scherm	screen
verlaten	to leave
medewerkers (de medewerker)	employees
de doorbloeding	blood flow, circulation
daardoor	as a result
toon (tonen)	to show
zolang	as long as
ingewikkeld	complicated
in tegenstelling tot	contrary to, in contrast to
de tegenstelling	contrast
het proefschrift	dissertation, thesis
beoordelingsgesprekken (het beoordelingsgesprek)	assessment interviews
de beoordeling	assessment
adviseert (adviseren)	to advise
komen … in … op (opkomen in)	to come up in
gaat mis (misgaan)	to go wrong
inzet ((zich) inzetten (voor))	hier: to use (for), ook: to devote (to)
gerust	hier: safely, ook: at rest, at ease

onderuitgaat (onderuitgaan) onderuit	hier: to fail, ook: to fall down
tegengaan	hier: to combat, ook: to go against, to prevent
gereguleerd (reguleren)	to regulate
hanteert (hanteren)	to use
presteren	to perform
kortom	in short

Struikelwoorden

betogen
1 De architect betoogt dat de eerste markthal van Nederland wel iets speciaals moet zijn. In zijn betoog geeft hij daarvoor een aantal redenen.
2 Tijdens de demonstratie betoogden duizenden mensen voor beter onderwijs. Er waren geen problemen tijdens deze betoging.

gedreven (drijven)
1 Kaspar speelt elke dag vijf uur saxofoon. Hij zegt dat zijn motivatie heel groot is. Ik ben niet zo gedreven als Kaspar, ik speel ongeveer een halfuur per dag.
2 Mijn bril is in het water gevallen. Hij heeft even gedreven, maar toen ging hij onder water. Helaas.

(de) (on)voldoende
1 In wetenschappelijk onderzoek moet je voldoende bewijs voor iets vinden. Men accepteert onvoldoende bewijs niet.
2 Op school was ik niet goed in economie. Ik haalde daar meestal een onvoldoende voor. Voor de andere vakken haalde ik gelukkig wel voldoendes.

de dienst
1 Als je in een ziekenhuis werkt, heb je vaak onregelmatige diensten. Soms moet je tot 15.00 uur werken en soms tot 23.00 uur.
2 Het hotel biedt een aantal diensten, zoals halen van en brengen naar de luchthaven.
3 Heeft jouw organisatie een technische dienst? Mensen die je helpen als er technische problemen zijn?

Opdracht 3 | Verwerking van de tekst

Bespreek met elkaar de volgende vragen.

1 Waarom is druk zijn volgens hoogleraar Erik Scherder juist goed?
2 Stress is iets positiefs, maar wanneer wordt het een probleem?
3 Wat is de functie van bewegen? Noem twee voordelen.
4 Wat zegt Erik Scherder over multitasken?
5 Wat kun je doen om je brein fit te houden?

Opdracht 4

Welke woorden in het linkerrijtje passen bij een woord in het rechterrijtje?

1	tussen twee dingen / duurt niet zo lang	a	redden
2	spannend / kan ik het	b	het scherm
3	kiezen / wat gaat er gebeuren	c	de tegenstelling
4	service / hulp	d	zolang
5	helpen / moeilijke situatie	e	de dienst
6	voor die tijd / tot dan	f	onderuitgaan
7	iets doen / actie	g	de beslissing
8	tv / computer	h	tussendoor
9	niet functioneren / stoppen	i	handelen
10	niet hetzelfde / juist helemaal anders	j	de uitdaging

Opdracht 5

Herschrijf de vetgedrukte woorden of zinsdelen. Gebruik een van de volgende woorden:

adviseren | een beslissing (nemen) | bewijs | gerust | handelen | hopeloos | klagen | presteren | tonen | uitdaging

1. Dat kun je wel zeggen, maar heb je ook **iets waaruit blijkt dat het waar is**?
2. Je moet wel in actie komen, je moet **een keuze maken wat je gaat doen**.
3. Ik wil graag gezonder leven. Kun je me **helpen? Wat moet ik doen**?
4. In de topsport moet je **maximaal laten zien wat je kan**.
5. Stop nou eens. Je bent zo negatief. Je **zegt elke keer dat het niet goed is**.
6. Je moet iets gaan doen, je moet **in actie komen**.
7. Dat is ingewikkeld. Gaat dat lukken? Het is een **mooi probleem**.
8. Ik geloof het niet. Kun je het **laten zien**?
9. Als je het niet begrijpt, mag je dat **echt wel** zeggen.
10. Het is een groot probleem dat we niet kunnen oplossen. **Dat zal altijd zo blijven**.

Opdracht 6

In welke categorie kun je de woorden zetten? Soms passen woorden in meer categorieën.

dienst
hart
frequentie
spanning
doceren
presteren
medewerker
brein
hersenen
lezing
betogen
druk
spier
afdeling
hoogleraar
ondernemer
verdienen
sekse
opleiding
gedreven

lichaam	onderwijs	werk

Opdracht 7 | Toepassingsvragen

Werk in tweetallen. Reageer met het woord tussen haakjes.

1 Gisteren was het twintig graden en vandaag is het tien graden kouder! (de tegenstelling)
2 Ik heb al een paar dagen hoofdpijn. (het scherm)
3 Het lukt me niet om al dit werk alleen te doen. (de hulp)
4 Ik wil een paar kilo afvallen, dus ik eet drie keer per dag en verder niet. (tussendoor)
5 Zou jij in het onderwijs of de wetenschap willen werken? (de druk)
6 Ze hebben hem met spoed naar het ziekenhuis gebracht. (redden)
7 Wie zegt dat minder dan acht uur slapen ongezond is? (het bewijs)
8 Mijn hartfrequentie is te hoog en ik heb last van spanning. (kortom)
9 Is wetenschap voor jou een soort topsport? (presteren)
10 Als ik hulp zoek, bij wie kan ik dan terecht? (de medewerker)

11 Het is in Nederland te vaak slecht weer: regen en wolken. (klagen)
12 Ik weet niet welke studie ik zal kiezen. (de beslissing)
13 Ik snap hier echt niets van. Ik begrijp de instructie niet. (ingewikkeld)
14 Vind jij ook dat stress hebben niet ongezond is? (zolang)
15 Wat zeg je tegen mensen die constant te veel stress hebben? (adviseren)
16 Waarom heb je een andere baan gekozen? (de uitdaging)
17 Wat doe je als een kind in het water valt? (handelen)
18 Hoef je niet te werken? (de dienst*)
19 Ga je het examen halen, denk je? (voldoende / onvoldoende*)
20 Ik vond het een interessante lezing. (betogen*)

6.3 Uitspraak – Woordaccenten (3)

//

A Luister naar het verschil tussen het Engels en het Nederlands. Waar hoor je de woordaccenten? Onderstreep deze.

	Engels	Nederlands
1	balance	balans
2	constant	constant
3	period	periode
4	active	actief
5	negative	negatief

B Spreek nu de internationale woorden uit met het juiste woordaccent. Let ook op de klankveranderingen.

C Luister naar de tekst 'Hoe drukker hoe beter' op de website. Focus op de uitspraak van de internationale woorden. Lees hardop mee of herhaal.

Opdracht 8 | Liedje – Opzij

//

Je gaat kijken en luisteren naar het liedje 'Opzij' van Herman van Veen, OG3NE, Lauwtje & Sietse van Gorkom.
Je krijgt een blad van je docent. Op het blad moet je een paar keer kiezen tussen twee of drie zinnen. Welke zin hoor je?

Opdracht 9 | Waarom is dat zo?

Werk in groepjes. Beantwoord de volgende vragen. Gebruik je fantasie.

1 Waarom is lachen gezond?
2 Waarom hebben we angst?
3 Waarom hebben we keuzestress?
4 Waarom is fouten maken belangrijk?
5 Waarom barst een vulkaan uit?
6 Waarom staan de oceanen niet stil?
7 Waarom is gebarentaal nodig?
8 Waarom zijn er andere talen?
9 Waarom groeien onze haren en nagels?
10 Waarom verschilt de leerplicht per land?

6.4 Grammatica – Relatief pronomen (2)

In hoofdstuk 5 heb je geleerd over *die* en *dat* als relatief pronomen. In dit hoofdstuk leer je hoe je *waar*, *waar* + prepositie en prepositie + *wie* gebruikt.

Kijk naar de volgende zinnen.

1 Zachi heeft de e-mail gekregen **waarop** hij een week heeft gewacht.
2 Zij doet onderzoek **waarvoor** ze veel geld heeft gekregen.
3 Dit is een foto van Erik Scherder, **over wie** de tekst in het boek gaat.
4 Heb jij het e-mailadres van de hoogleraar **naar wie** ik mijn onderzoek wil sturen?
5 Er staat een fiets in het kantoor **waar** hij werkt.

Vraag 1

a Waarnaar verwijzen de gekleurde woorden?

1 *waarop* verwijst naar *de e-mail*
2 *waarvoor* verwijst naar ____________
3 *over wie* verwijst naar ____________
4 *naar wie* verwijst naar ____________
5 *waar* verwijst naar ____________

b Wat is het werkwoord met prepositie in deze zinnen?

1 *wachten op*
2 ____________
3 ____________
4 ____________
5 ____________

Vraag 2

a Wanneer gebruik je *waar* + prepositie?
b Wanneer gebruik je prepositie + *wie*?
c Wanneer gebruik je *waar*?

Vraag 3

Wat is het verschil tussen *die* en *dat* en *waar* + prepositie en prepositie + *wie*?

Vraag 4

Wat is de plaats van de werkwoorden in het tweede deel van de zinnen 1 tot en met 5?

!

- *waar* + *met* = *waarmee*, bijvoorbeeld: *stoppen met*
  Ze kreeg een goed salaris voor de baan waarmee ze nu stopt.
- *waar* + prepositie kunnen ook los van elkaar staan: *waar* ... *mee*
  Ze kreeg een goed salaris voor de baan waar ze nu mee stopt.

// Extra informatie over *wie* en *wat* als relatief pronomen vind je in de grammaticabijlage (bijlage 6 op de website).

Hier zie je in een schema welk relatief pronomen je moet kiezen.

Heb je een werkwoord met prepositie?		
Nee →	Verwijst de informatie naar een de-woord of een persoon?	Ja → die
	Verwijst de informatie naar een het-woord?	Ja → dat
Ja →	Verwijst de informatie naar een zaak of ding?	Ja → waar + prepositie
	Verwijst de informatie naar een locatie?	Ja → waar
	Verwijst de informatie naar een persoon?	Ja → prepositie + wie

Is alles duidelijk?

Bespreek met een medecursist de relatieve pronomina en de plaats van de persoonsvorm in de volgende zinnen.

1 Ze heeft een beroep dat veel mensen interessant vinden.
2 Mensen aan wie ik mijn verhaal vertel, vinden het knap dat ik de stap heb durven zetten.

3 Ze werken in een vakgebied waarvan sommige mensen een stereotiep beeld hebben.
4 Hij werkt bij een universiteit die sinds 1575 bestaat.
5 Ze is een taxibedrijf begonnen in de stad waar haar dochter woont.
6 Mag ik jullie voorstellen aan Farida Merhal, die hier vanaf vandaag als financieel directeur komt werken?

▶ Dit heb je geleerd

Je gebruikt *waar* + prepositie om extra informatie te geven over een ding.
Je gebruikt prepositie + *wie* om extra informatie te geven over een persoon.
Je gebruikt *waar* om extra informatie te geven over een locatie.

Je gebruikt *die* en *dat* als het werkwoord geen prepositie heeft.

Opdracht 10

Vul het goede relatieve pronomen in: *die, dat, waar, waar* + prepositie, prepositie + *wie.*

1 Hij heeft een boek geschreven. **Het boek** is heel populair.
Hij heeft een boek geschreven ____________ heel populair is.

2 Dit is mijn opa. Ik ben **naar mijn opa** vernoemd.
Dit is mijn opa ____________ ik vernoemd ben.

3 Ik heb hier de resultaten van het onderzoek. Ik was heel benieuwd **naar de resultaten**.
Ik heb hier de resultaten van het onderzoek ____________ ik heel benieuwd was.

4 Vraag dat maar aan Jesper. **Hij** weet alles van dat vakgebied.
Vraag dat maar aan Jesper, ____________ alles van dat vakgebied weet.

5 We zitten in de ruimte. We hebben vorige week ook **in die ruimte** gezeten.
We zitten in de ruimte ____________ we vorige week ook hebben gezeten.

6 Zij heeft spierspanningen. **De spierspanningen** komen door stress.
Zij heeft spierspanningen ____________ door stress komen.

Opdracht 11 Internationale woorden

Maak van de volgende zinnen één zin. Gebruik een relatief pronomen: *die, dat, waar, waar* + prepositie, prepositie + *wie*.

1 Ze maakte veel grapjes. We moesten erg lachen **om de grapjes**.
2 *Bar Gezellig* is de naam van het café. De pubquiz is **in dat café**.
3 We hebben hulp gehad van Varva. **Ze** is heel goed in dit soort dingen.
4 We hebben gepraat over boeken. **De boeken** zijn belangrijk voor ons geweest.
5 Ze hadden een conflict. Ik heb niets gemerkt **van het conflict**.
6 Raphaël is een collega. Ik praat veel **met hem** over mijn onderzoek.
7 Dat is een probleem. We kunnen **dat probleem** niet voor je oplossen.
8 Ken jij een restaurant? Je kunt lekker Libanees eten **in dat restaurant**.
9 Is er een acteur of actrice? Je hebt een hekel **aan die acteur of actrice**.
10 Een beoordelingsgesprek is een gesprek. De meeste mensen hebben **dat gesprek** elk jaar met hun leidinggevende.
11 Dat is stress. **De stress** is in deze situatie levensreddend.
12 Om 12.00 uur hebben we een lunchafspraak met Leon en Stephania. **Ze** hebben vast een heerlijke lunch gemaakt.

Lees de nieuwe zinnen nu hardop. Let op de uitspraak van de internationale woorden.

Opdracht 12

Maak de zinnen af. Gebruik een relatieve bijzin.

1 Ik zoek iemand die …
2 Ik zoek een onderzoeker met wie …
3 Ik zoek een student aan wie …
4 Ik zoek een locatie waar …
5 Ik zoek een apparaat waarmee …
6 Ik zoek een baan waarbij …
7 Ik zoek een vriend die …
8 Ik zoek een liedje dat …

Opdracht 13 | Woorden raden

Je krijgt van je docent een strookje om verder te oefenen met het relatief pronomen en relatieve bijzinnen.

6.5 Taalhandeling

HET MET IEMAND EENS OF ONEENS ZIJN

Het eens zijn

Dat vind ik ook.	Het is niet erg om 's avonds op werkmailtjes te reageren. – Dat vind ik ook. Soms geeft dat rust.
Je hebt gelijk.	Het is ook belangrijk om tijd voor hobby's te maken. – Je hebt gelijk. Je ontspannen is ook belangrijk.
Ik ben het met je eens.	Er is niks mis met een beetje druk zijn. – Ik ben het met je eens. Als het maar niet constant te druk is.
Ik ben het ermee eens.	Druk zijn is goed voor je brein. – Ik ben het ermee eens. Je moet je hersenen uitdagen.
Daar ben ik het mee eens.	Na het sporten kun je je veel beter concentreren. – Daar ben ik het mee eens. Je hebt dan weer nieuwe energie.

Het een beetje eens zijn

Dat is misschien wel zo, maar …	Je kunt beter 's avonds mailen dan heel lang onbereikbaar zijn. – Dat is misschien wel zo, maar vrije tijd is ook belangrijk.
Dat hangt ervan af.	Een lekkere dag op je werk hebben is hopeloos. Moet je niet willen. – Dat hangt ervan af. Soms is een rustige dag ook heel fijn.

Het niet eens zijn

Dat vind ik niet.	Naar muziek luisteren tijdens het werk is goed voor je concentratie. – Dat vind ik niet. Ik kan me helemaal niet concentreren als ik muziek hoor.

Ik ben het niet met je eens.	Multitasken kun je leren. – Ik ben het niet met je eens. Niemand kan goed multitasken, vooral niet als je ingewikkelde dingen moet doen.
Ik ben het er niet mee eens.	Iedereen moet na 20.00 uur stoppen met werken. – Ik ben het er niet mee eens. Ik vind dat je eerder moet stoppen.
Daar ben ik het niet mee eens.	Iedereen moet vijf dagen per week werken, parttime werken is geen goed idee. – Daar ben ik het niet mee eens. Ik vind een vierdaagse werkweek een beter idee.
Wat een onzin!	Stress is altijd negatief. – Wat een onzin! Stress kan ook positief zijn.

Opdracht 14 | Discussiewiel

Internationale woorden

a In het discussiewiel hierna zie je acht stellingen. Zet op de stippellijn bij iedere stelling een kruisje. Een kruisje vlak bij het centrum van het wiel betekent dat je het helemaal niet eens bent met de stelling. Een kruisje ver van het centrum betekent dat je het heel erg eens bent met de stelling.

b Loop rond en zoek voor elke stelling een gesprekspartner. Zeg of je het eens bent met de stelling of niet. Geef argumenten. Reageer ook op de argumenten van je gesprekspartner. Gebruik de constructies om te zeggen dat je het eens bent of niet.

Opdracht 15

Kijk voor de luisteropdracht op de website.

Opdracht 16 | Op een artikel reageren

a Je hebt de tekst 'Hoe drukker hoe beter' gelezen. In de krant zie je deze twee reacties op het artikel staan. Lees de teksten.

> Erik Scherder heeft makkelijk praten. Hij vergeet volgens mij dat niet iedereen zo fit is als hij. Als ik lees wat hij allemaal doet, word ik al moe. Helaas heb ik zijn energie niet en heb ik na een werkdag echt rust nodig. Ik wil dan niet meer reageren op werkmails. Hij zegt dat een actief brein een fit brein is. Het hangt ervan af. Het is toch belangrijk en fijn om regelmatig helemaal niets te doen? Volgens hem is het goed om regelmatig een kwartier uit het raam te kijken. Daar ben ik het mee eens. Maar van dat kwartier maak ik graag een uur. Of twee. Of een hele middag.
> – Katarina

> Wat een interessant perspectief van Erik Scherder. Ik dacht altijd dat het heel belangrijk is om rust te nemen 's avonds en dat rustige dagen op het werk de beste dagen zijn. Ik dacht ook dat multitasken heel goed is en dat ik dat heel goed kan. Ik probeer nu niet te multitasken en ik merk dat dat veel beter werkt. Hij heeft gelijk. Ik voel me fitter en minder gestrest en kan me veel beter concentreren. Ik ben het helemaal met hem eens: beter te druk dan te veel rust voor je brein. Daar word je maar moe en gestrest van.
> – Raven

b Schrijf een reactie van 100-150 woorden naar de krant waarin je reageert op een van deze twee reacties. Gebruik de constructies *het eens / oneens zijn met.*

6.6 Afronding

Opdracht 17 | Kletsmomentje

Je krijgt van je docent vragen voor een kletsmomentje.

Opdracht 18 | Herhaling onregelmatige werkwoorden

Je krijgt een opdracht van je docent om de onregelmatige werkwoorden te herhalen.

Opdracht 19 | Preposities (hoofdstuk 5 en 6)

Vul een prepositie in. Kies uit:

aan | bij | in | met | om | op | tegen | uit | van | voor

1 Ik worstelde vroeger ___________ vakken als natuurkunde, scheikunde en wiskunde.
2 Hoe kijk je ___________ het onderwijssysteem in Nederland aan?
3 Geef jij ___________ je medestudenten? Zijn ze belangrijk voor jou?
4 Waak ___________ een goede balans tussen werk en privé, zegt Erik Scherder.
5 Ik kan me niet goed concentreren ___________ mijn werk als ik muziek hoor.
6 ___________ welke dingen in je studie / op je werk heb je je aangepast?
7 Wijkt het Nederlandse onderwijs sterk af ___________ het onderwijs-systeem in jouw land?
8 Ik heb afgezien ___________ die baan, want dan moest ik veel reizen.
9 Joseph voelt zich niet goed; hij zit niet lekker _____ zijn vel.
10 Deze beslissing gaat ___________ de nieuwe richtlijnen in.
11 Welke woorden passen ___________ het thema wetenschap?
12 Was je vriend boos _____ je toen je in de vakantie je mail ging beantwoorden?
13 Mitch moest huilen _____ het slechte resultaat op het examen.
14 Onze ideeën over onderwijs zijn ontstaan _____ onze eigen schoolervaringen.

Opdracht 20 | Preposities (hoofdstuk 5 en 6)

Vul een prepositie in. Kies uit:

aan | bij | in | met | op | over | tegen | tot | tussen | van | voor

1 Klaag je weleens ________ de werkdruk op je werk?
2 Combineer jij je studie nog ________ iets anders?
3 ________ overleg ________ de directeur ga ik twee dagen thuiswerken.
4 Als ik onder de douche sta, komen de beste ideeën ________ me op.
5 Je hoeft niet ________ dat examen op te zien, je hebt zo hard gestudeerd.
6 Vind je dat deze boeken aansluiten ________ onze ideeën over goed onderwijs?
7 ________ plaats ________ een leuke serie kijken, kun je 's avonds ook gaan sporten.
8 Kinderen hebben niet altijd dezelfde kansen op school. Die situatie moeten we niet ________ stand houden.
9 Vind jij ook dat we geen stereotiepe labels ________ beroepen moeten plakken?
10 Gelden de nieuwe regels ________ iedereen op het werk?
11 Onze dochter zegt altijd dat ze recht ________ een eigen mening heeft.
12 Ik voelde me niet fijn in die groep; ik paste niet ________ de andere mensen in de groep.
13 Ik heb dit boek geleend ________ Antonio. Dat is bijzonder, meestal wil hij boeken niet ________ anderen lenen.
14 ________ tegenstelling ________ in veel andere landen is het in Nederland niet vreemd om je docent bij de voornaam te noemen.
15 Ik zet me in ________ een betere wereld.

In de praktijk

- Zoek informatie over een basisschool, een middelbare school, een hbo-opleiding of een universitaire opleiding.
  - Wat is voor jou belangrijk om te weten?
  - Op welke vragen wil je graag een antwoord vinden?
- Vraag iemand naar een leuke herinnering aan school / de studententijd / een docent.
- Heb je schoolgaande kinderen? Begin een gesprekje met iemand op het schoolplein. Bedenk eventueel van tevoren waarover je wil praten.

Reflectie

Je bent nu aan het einde van het hoofdstuk. Tijd voor reflectie!
Wat heb je allemaal gedaan en geleerd?
Kijk nog eens naar de opdrachten in dit hoofdstuk: vocabulaire, uitspraak, grammatica, taalhandeling, spreken, lezen, luisteren en schrijven. Wat ging goed? Wat ging nog niet goed?
Wat ga je doen om die onderdelen te verbeteren? Vraag een medecursist om tips.

Website
Op www.coutinho.nl/nederlandsinactie4 kun je aan de slag met (interactieve) opdrachten om verder te oefenen met vocabulaire, preposities, onregelmatige werkwoorden, dictees, uitspraak, grammatica, lezen en luisteren. Ook kun je luisteren naar de tekst, het vocabulaire, de uitspraak en de taalhandeling.

// Vocabulaire hoofdstuk 6

Idioom
met z'n allen
naar boven komen
iets in gang zetten
er is niks mis mee
niet zoveel op hebben met
het loopt je over de schoenen
op zijn tijd

Vocabulaire
actief
adviseren
balans, de
beoordeling, de
beoordelingsgesprek, het
bereikbaar
beslissing, de
betogen
bewijs, het
brein, het
chronisch
collectief
combineren (met)
computerscherm, het

concentreren, zich - (op)
connectie, de
constant
controle, de
daardoor
dienst, de
dienstverlenend
doceren
doorbloeding, de
drijven
druk, de
empathie, de
fit
frequentie, de
functioneren
fysiek
gedreven
geklaag, het
gerust
handelen
hanteren
hart, het
hartfrequentie, de
hersenen / hersens, de
hopeloos
hulp, de
ideaal, (het)
ingewikkeld
innovatief
inzetten, (zich) - (voor)
klagen (over)
kortom
levensreddend
lezing, de
medewerker, de
media, de
mentaal
misgaan
multitasken
negativiteit, de
neuropsychologie, de
neurosysteem, het
onbereikbaar
onderuit
onderuitgaan
onszelf
onvoldoende
opkomen in
optimaal
periode, de
pieken
presteren
prikkelen
privétijd, de
proefschrift, het
recht, het (op)
redden
reguleren
regulier
samengaan
scherm, het
spanning, de
spierspanning, de
spoed, de
spoedeisende hulp, de
stress, de
stresshormoon, het
stressloos
stressreductie, de
tegengaan
tegenstelling, de (in - tot)
testen
tonen
tussendoor
uitdagen
uitdaging, de
veiligheid, de
verlaten
verlenen
voldoende
waken voor
werkdruk, de
zolang

Preposities

zich concentreren op
combineren met
(zich) inzetten voor
klagen over
opkomen in
recht hebben op
in tegenstelling tot
waken voor

Onregelmatige werkwoorden

bewijzen – bewees – bewezen
drijven – dreef – (is) gedreven
misgaan – ging mis – is misgegaan
onderuitgaan – ging onderuit – is onderuitgegaan
opkomen – kwam op – is opgekomen
samengaan – ging samen – is samengegaan
tegengaan – ging tegen – is tegengegaan
verlaten – verliet – verlaten

Scheidbare werkwoorden

inzetten, (zich)
misgaan
onderuitgaan
opkomen
samengaan
tegengaan
uitdagen

Eigen vocabulaire

Hoofdstuk 7

Nederlands leren

7.1 Intro

a Bekijk de video waarin buitenlanders vertellen over hun favoriete Nederlandse woord. Noteer tien favoriete woorden die je hebt gehoord.

b Werk nu in kleine groepjes. Praat met elkaar over de volgende vragen.
- Wat is jouw favoriete woord? Heb je dat woord ook gehoord?
- Wat is jouw moeilijkste woord?
- Welk woord uit je eigen taal mis je in het Nederlands? Heb je een suggestie voor dat woord in het Nederlands?

7.2 Teksten en vocabulaire

(A) Welke problemen kan iemand hebben bij het leren van een andere taal? Welke tips kun je geven aan iemand die een andere taal leert?

Opdracht 1 | Vooraf

In de teksten komt het volgende idioom voor. Wat denk je dat het ongeveer betekent?

1 aan de slag gaan (tekst 2, r. 9)
- a zin hebben in iets
- b beginnen te werken

2 in staat zijn (om / tot) (tekst 2, r. 48-49)
- a iets kunnen
- b iets graag willen

3 je op je gemak voelen (tekst 2, r. 57-58)
- a je prettig en comfortabel voelen
- b iets gemakkelijk vinden

(B) Mohamad en Emma leren allebei Nederlands en vertellen daarover in de teksten hierna. De ene helft van de groep leest de tekst van Mohamad, de andere helft leest de tekst van Emma. Onderstreep tijdens het lezen de problemen en tips in de tekst.

Intro | Nieuw in het Nederlands

Hoe *vergaat* het mensen die op latere leeftijd Nederlands leren?

// Tekst 1 | Mohamad Abdou

In de tekst hierna staan deze internationale woorden. Ken je ze?

het relocatieprogramma | communiceren | de ambitie | de flat | artikelen (het artikel) | de radio | het succes | situaties (de situatie) | tips (de tip) | de motivatie

Mohamad Abdou: ‘Talen leren *maakt* altijd nieuwe deuren voor je *open*, en daarom is het voor mij heel belangrijk vreemde talen te leren. Ik kwam uit Syrië naar Nederland via het relocatieprogramma van de Verenigde Naties en ik moest Nederlands op A2-niveau leren om *in* te *burgeren*, maar ik vond dat niveau niet genoeg om met mensen te communiceren. Dus ik besloot tot niveau B2 *door* te *gaan*. Wat mij heeft gedreven, is mijn ambitie om in Nederland als *advocaat* te werken, net zoals ik in Syrië deed, en dat ik een nieuw leven wilde *opbouwen*. *Bovendien* wilde ik heel graag alles zelf *regelen*. *Bijvoorbeeld* een *zorgverzekering afsluiten*, telefoongesprekken *voeren*, formulieren *invullen*, enzovoort.

Ik begon met de cursus Nederlands *gelijk* nadat ik *naar* een flat was *verhuisd*. Ik wilde geen minuut verliezen en heb urenlang zelf gestudeerd. *Daarnaast* heb ik heel veel artikelen gelezen, naar de radio geluisterd en *vrijwilligerswerk* gedaan. Binnen anderhalf jaar kon ik alle cursussen Nederlands met succes *afronden* en toen was ik *ronduit* trots. Omdat de cursussen intensief waren, had ik een probleem met het onthouden van een *heleboel* nieuwe woorden en ik overwon dat door elke dag een deel van de woorden te herhalen en te schrijven.

Een *mijlpaal* was toen ik voor het eerst Nederlands praatte in plaats van Engels, en vanaf dat moment gebruikte ik alleen Nederlands. Soms voel ik me *ontevreden* als ik *me* in het Nederlands *uit* of mijn gevoelens uitleg, vooral *in vergelijking met* wat ik met mijn moedertaal kan. En wat ik erg in het Nederlands mis, zijn woorden die je kunt gebruiken voor complimenten en wensen in verschillende situaties.

Bijvoorbeeld als iemand *hoest*, na het douchen, als ik iemand zie werken of iets aan een *gast* geef, enzovoort. Maar dat heeft ook te maken met de cultuur. *Ten slotte* geef ik als tips:

1. Praat Nederlands en wees niet bang om foutjes te maken.
2. Wees een *doorzetter* en vind je motivatie.
3. Vraag mensen altijd Nederlands te praten, eventueel iets langzamer.’

Mohamad Abdou was in Syrië advocaat. Hij woont sinds september

2016 in Rotterdam, waar hij als vrijwilliger werkt in het spelershome van Sparta Rotterdam.

Vocabulaire	
vergaat (vergaan)*	to fare
maakt … open (openmaken)	to open
in … burgeren (inburgeren)	to integrate
door … gaan tot (doorgaan (tot / met))	to continue (with)
de advocaat	lawyer
opbouwen	to build
bovendien	moreover, furthermore
regelen	to arrange
bijvoorbeeld	for example
de zorgverzekering	health insurance
de zorg	care, healthcare
de verzekering	insurance
afsluiten*	to take out (health insurance)
voeren	hier: to conduct, ook: to feed
invullen	to fill out
gelijk	hier: immediately, ook: equal
verhuisd naar (verhuizen (naar))	to move (to)
daarnaast	in addition to that
het vrijwilligerswerk	voluntary work
de vrijwilliger	volunteer
afronden	to complete
ronduit	absolutely
heleboel	a lot (of)
de mijlpaal	milestone
ontevreden (met / over)	dissatisfied
tevreden (met / over)	satisfied
me … uit (zich uiten)	to express oneself
de vergelijking (in – met / tot)	comparison (in comparison to)
vergelijken (met)	to compare (with)
hoest (hoesten)	to cough
de gast	guest
ten slotte, tenslotte*	lastly, after all
de doorzetter	go-getter

Struikelwoorden

vergaan

1 Joabson is vijf jaar geleden naar de Verenigde Staten verhuisd. Hoe is het hem vergaan? Heel goed, hij voelt zich daar gelukkig; hij heeft een goede baan, een leuk gezin en een fijne groep vrienden.
2 Hoelang duurt het voordat een sinaasappel is vergaan? Volgens Jon duurt dat twee jaar.
3 De Titanic is in 1912 in de Atlantische Oceaan vergaan.

afsluiten

1 Ik heb een auto gekocht. Ik moet nu een verzekering voor mijn nieuwe auto afsluiten.
2 Sluit jij de deur af? Doe jij de deur dicht?
3 Ik stop met werken, ik ga het computerprogramma afsluiten.
   - Het is bijna 11.00 uur, we moeten stoppen met de les. We gaan afsluiten.

ten slotte / tenslotte

1 We bespreken eerst de tekst, daarna oefenen we met het vocabulaire en ten slotte doen we een spreekopdracht.
2 Zullen we verdergaan met de les? We zijn hier tenslotte niet om koffie te drinken.

Tekst 2 | Emma Yandle

In de tekst hierna staan deze internationale woorden. Ken je ze?

het museum | de organisatie | de cadans | het ritme | de melodie | het obstakel | contraproductief

Emma Yandle: ‘Een paar maanden nadat ik naar Nederland kwam om te studeren, begon ik met lessen Nederlands. Voor mijn studie was dat niet nodig – die was in het Engels –, maar ik vond het belangrijk om de taal te leren van het land waar ik nu woonde. Vijf maanden later ging ik aan de slag* bij een Amsterdams museum. Hoewel ik mijn werk ook in het Engels kon doen, was Nederlands *de voertaal* in de organisatie – alle collega’s spraken het. Dat stimuleerde me extra om Nederlands te leren: ik wilde in mijn werk niet *gehinderd* worden *doordat* ik de taal niet sprak.

De eerste mijlpaal die ik me levendig herinner, was toen ik in de supermarkt of in een drukke kantine *daadwerkelijk* woorden begon te herkennen in een *gestage stroom geluiden* en *klanken*. In het begin worstelde ik met de uitspraak van het Nederlands, waardoor het moeilijk was om de woorden die ik op papier zag, te *verbinden met* de geluiden die ik hoorde. Mijn oren waren niet gewend aan zoiets als

het Nederlands, maar bij het oefenen van de taal probeerde ik de cadans en het ritme van *moedertaalsprekers* na te doen. De melodie van het Nederlands is nu een van de dingen die ik het mooist vind aan de taal. Vergeleken daarmee klinkt het Engels veel vlakker.

Een obstakel waar ik hard aan heb moeten werken, was *de neiging* om mijn *gedachten* eerst in het Engels te formuleren en ze dan in het Nederlands te vertalen – in plaats van te denken in het Nederlands. Het een-op-een vertalen van Engelse woorden is frustrerend en contraproductief. Doordat ik niet in staat was* om mijn ideeën zo precies te *verwoorden* als ik zou willen, zei ik vaak maar helemaal niets. Maar door goed te luisteren naar de manier waarop mijn collega's met elkaar spraken, begon ik *langzamerhand* te denken in de *patronen* en woorden van het Nederlands. Zo ging ik me steeds meer op mijn gemak voelen* en kon ik mezelf zijn in deze nieuwe taal.'

Emma Yandle is Engelse. Ze studeerde van 2017 tot 2019 aan de Universiteit van Amsterdam.

Vocabulaire

de voertaal	language of communication
gehinderd (hinderen)	to hinder
doordat	due to
de mijlpaal	milestone
daadwerkelijk	actually
gestage (gestaag)	steady
de stroom*	hier: flow, stream, ook: energy
geluiden (het geluid)	hier: sounds, ook: noises
klanken (de klank)	sounds
verbinden (met)	to connect (to)
zoiets	something (like that)
moedertaalsprekers (de moedertaal-spreker)	native speakers
na … doen (nadoen)	to copy
vergeleken … mee (vergelijken (met))	to compare (with)
vlakker (vlak)*	hier: even-toned, ook: flat
de neiging (tot)	tendency (to)
gedachten (de gedachte)	thoughts
verwoorden	to put into words
langzamerhand	slowly
patronen (het patroon)	patterns

Struikelwoorden

de stroom

1 Toen Martha eindelijk mocht praten, kwam er een stroom van woorden uit. Ze had heel veel te vertellen.
- Er kwam een stroom mensen naar het restaurant om gratis pizza's af te halen. Zoveel mensen had het restaurant niet verwacht.

2 De hele stad zat vanmorgen korte tijd zonder stroom. Gelukkig deed de elektriciteit het na een uur weer.

vlak

1 Het Italiaans is een taal met veel melodie. Veel andere talen zijn vlakker. Die hebben minder melodie.

2 Nederland is een vlak land. Er zijn geen bergen.

C Je hebt bij opdracht A problemen en tips opgeschreven. Hadden Mohamad en Emma andere problemen en tips? Zo ja, welke?

Opdracht 2 | Verwerking van de teksten

Werk in tweetallen. Een van jullie heeft de tekst van Mohamad gelezen, de ander de tekst van Emma.

a Vertel aan elkaar wat Mohamads en Emma's ervaringen zijn met het leren van het Nederlands. Vertel over deze punten:
- hoe ze begonnen met het leren van het Nederlands
- hun motivatie
- hun mijlpaal
- hun problemen

b Vertel elkaar ook je eigen verhaal over taal leren. Gebruik dezelfde punten.

Opdracht 3

Welk vervolg van de zin past goed?

1 Omdat ik elke dag Nederlands spreek,
   a krijg ik langzamerhand meer zelfvertrouwen.
   b vind ik het ronduit spannend.

2 Een taal leren kost tijd.
   a Je kunt een taal gelijk begrijpen.
   b Daarnaast moet je veel motivatie hebben.

3 Het Nederlands lijkt niet op mijn taal,
  a want het is gemakkelijk om te verwoorden.
  b want de klanken zijn heel anders.

4 Ik wil graag iets goeds doen voor de maatschappij,
  a dus ik werk als vrijwilliger in de bibliotheek.
  b dus ik kan daadwerkelijk een baan vinden.

5 Wanneer ik een presentatie geef,
  a kan ik me goed uiten in het Nederlands.
  b ben ik verbonden met het Nederlands.

6 Mijn buurvrouw leert veel nieuwe woorden
  a omdat ze zich voor een cursus Nederlands gaat aanmelden.
  b doordat ze elke dag Nederlands op haar werk spreekt.

Opdracht 4

Kies het woord dat het best in de zin past.

1 Waar heb jij je zorgverzekering **vergaan / afgesloten**?
2 Ik hoop dat mijn collega's mij tijdens het werk niet **hinderen / voeren**.
3 De familie van Maarten heeft veel problemen en zoekt een **gast / advocaat**.
4 In sommige landen kun je soms een hele dag zonder **stroom / patroon** zitten.
5 In Nederland kun je goed fietsen, want het is hier **vrijwillig / vlak**.
6 Als je naar het ziekenhuis moet, betaalt de **verzekering / zorg** dat meestal.

Opdracht 5

Vul een woord uit het vocabulaire in. Let op de goede vorm.

1 Tanja en Marco denken dat ze voor altijd vrienden blijven. Dat is een mooie ____________________.

2 Als je gaat ____________________ naar een ander land, moet je een nieuw leven ____________________.

3 Zou je dit formulier willen ____________________? We hebben een ____________________ gegevens nodig.

4 Ik ben ____________________ over dit examen. Het is veel te moeilijk. Ik heb de ____________________ om een e-mail naar de docent te sturen.

5 Volgens mij moeten Nederlanders veel ____________________, omdat ze van die harde klanken hebben, zoals de *g*.

6 Er zijn talen die op het Nederlands lijken, ____________________ het Duits. Je kan deze talen goed met elkaar ____________________.

7 Ik probeer op dezelfde manier te praten als mijn docent. Ik wil graag zijn uitspraak ____________________.

8 Zodra ik de cursus A2 – B1 heb ____________________, wil ik ____________________ met de cursus B1 – B2.

9 Als je de Nederlandse nationaliteit wil hebben, moet je veel dingen ____________________. Door examens te maken, kun je ____________________. ____________________ moet je vijf jaar of langer in Nederland wonen.

10 Als je dicht bij Schiphol woont, hoor je vaak het ____________________ van vliegtuigen.

7.3 Uitspraak – Woordaccenten (totaal)

//

A Luister naar de volgende woorden. Waar hoor je de woordaccenten? Onderstreep deze. Welke regels kun je gebruiken?

1	opbouwen	6	bewegen
2	artikel	7	nadenken
3	moedertaalspreker	8	verhuizen
4	openmaken	9	communiceren
5	gedachte	10	regelen

B Spreek de woorden nu zelf uit met het juiste woordaccent.

!

Soms verschuift het accent als een substantief een adjectief wordt:

melod<u>ie</u> – mel<u>o</u>disch
probl<u>ee</u>m – problem<u>a</u>tisch
techn<u>ie</u>k – t<u>e</u>chnisch

C Oefen nu alle woordaccenten in het vocabulaire en daarna in de tekst van Mohamad Abdou.

Opdracht 6 | Toepassingsvragen

Woordaccenten

Werk in tweetallen. Reageer met het woord tussen haakjes.

1 Wat moet ik doen om me voor deze taalcursus aan te melden? (invullen)
2 Hè? Ik dacht dat Saskia in Arnhem woonde. (verhuizen)
3 Heb je ook geen zin meer om nu nog te oefenen op de website van het boek? (de neiging)
4 Ik heb geen idee hoe ik deze Nederlandse woorden in mijn hoofd krijg. (bijvoorbeeld)
5 Ik vind het relatief pronomen ontzettend moeilijk. (in vergelijking met)
6 Wat is jouw doel met het volgen van deze cursus? (inburgeren)
7 Ga jij je voor de volgende cursus inschrijven? (doorgaan met)
8 Ik hoorde dat Ricardo griep heeft. Hoe gaat het met hem? (hoesten)
9 Door Nederlands te spreken, maak je hier gemakkelijker vrienden. (bovendien)
10 Is je leven erg veranderd sinds je in Nederland woont? (opbouwen)
11 In welk jaar ben / was je klaar met je studie? (afronden)
12 Wat vind je van het boek *Nederlands in actie*? (tevreden zijn met / over)
13 Op niveau B1 moet je ongeveer vijfduizend Nederlandse woorden kennen. (heleboel)
14 Ik vind de uitspraak van mijn docent zo mooi. (nadoen)
15 Moet je veel voorbereiden om in Nederland te kunnen wonen? (regelen)
16 Op deze plek in het park is het zo stil! (het geluid)
17 Hé, mijn laptop doet het niet. (de stroom*)
18 Hoe bereid jij je voor op de lessen in deze cursus? (ten slotte*)
19 Heeft jouw taal meer melodie dan het Nederlands? (vlak*)
20 Misschien kunnen we aan het eind van de les een quiz doen. (afsluiten*)

Opdracht 7 | Liedje – Parijs

a Je gaat kijken naar de videoclip van het liedje ‘Parijs’ van Kenny B, zonder geluid. In de clip zie je de zanger Kenny B samen met een Nederlandse vrouw. Wat gebeurt er in de videoclip? Maak notities.

b Bespreek in je groepje wat je hebt gezien. Wat denk je dat het verhaal van dit liedje is? Deel jullie verhaal met de groep.

c Luister nu naar de tekst van het liedje. Vind je dat de tekst goed bij de videoclip past, of vind je een van de verhalen van de groep mooier?

Opdracht 8 | Over een ervaring met het Nederlands vertellen

Je gaat iets vertellen over jouw ervaring met Nederlands leren: een grappige of bijzondere gebeurtenis, een stomme fout of een interculturele ontmoeting. Je krijgt even tijd om dat voor te bereiden.

Ga nu in twee rijen tegenover elkaar staan. Je vertelt over die ervaring of gebeurtenis aan de medecursist tegenover je. Je hebt twee minuten om daarover te praten. Na die twee minuten doet de medecursist tegenover je hetzelfde. Daarna doet iedereen een stap naar rechts en staat iedereen tegenover een andere cursist. Je vertelt over dezelfde gebeurtenis, maar nu in anderhalve minuut. De medecursist tegenover je doet hetzelfde. Daarna doet iedereen weer een stap naar rechts. Je vertelt hetzelfde verhaal nog een keer, maar nu in één minuut. Dat geldt ook voor de medecursist tegenover jou.

7.4 Grammatica – (*Te*) + infinitief

In zinnen met meer werkwoorden heb je soms alleen een infinitief, soms *te* + infinitief.

Kijk naar de volgende zinnen.

1. Bovendien **wilde** ik heel graag alles zelf regelen.
2. Ik **begon** langzamerhand in patronen en woorden van het Nederlands *te* denken.
3. Binnen anderhalf jaar **kon** ik alle cursussen Nederlands met succes afronden.
4. Ik **probeerde** de cadans en het ritme van moedertaalsprekers na *te* doen.
5. Zo **ging** ik me steeds meer op mijn gemak voelen en **kon** ik mezelf zijn in deze nieuwe taal.
6. Dus ik **besloot** tot B2-niveau door *te* gaan.
7. Ik **hoorde** mijn kinderen gisteren voor het eerst in het Nederlands zingen.
8. Ik **durf** steeds meer in het Nederlands *te* praten.
9. In welke situatie **moet** je Nederlands spreken?
10. Je **hoeft** echt niet de hele dag huiswerk *te* maken.
11. Mohamad **zit** met een andere vrijwilliger koffie *te* drinken.
12. **Zullen** we het formulier samen invullen?
13. Sorry dat we te laat zijn, we **stonden** zo gezellig in de kantine *te* praten.

Vraag 1
Zet de werkwoorden uit de zinnen in een van de twee kolommen hierna.

Er staat een infinitief na:	Er staat *te* + infinitief na:
______________________	______________________
______________________	______________________
______________________	______________________
______________________	______________________
______________________	______________________
______________________	______________________
mogen	______________________
laten	
blijven	
komen	
zien	

Vraag 2
Na welke werkwoorden krijg je een infinitief? Na welke werkwoorden komt *te* + infinitief?

Is alles duidelijk?
Bespreek met een medecursist de volgende zinnen.

1 We komen zaterdag koffie bij jullie drinken.
2 Ze stonden in de kantine te overleggen.
3 Zullen we de tekst na de pauze bespreken?
4 Soms durfde hij geen Nederlands te praten.
5 Gisteren hoorde en zag ik mijn buren ruziemaken.
6 Asa besloot om haar studie in Nederland af te maken.
7 Moeten we de toets in de les maken of mogen we dat thuis doen?
8 Ik probeer in mijn vrije tijd veel Nederlands te praten.

▶ Dit heb je geleerd
Na de modale werkwoorden (*willen, mogen, moeten, zullen, kunnen*) en *laten, blijven, komen, gaan, zien* en *horen* gebruik je een infinitief. Na andere werkwoorden gebruik je *te* + infinitief, bijvoorbeeld *beginnen, proberen, besluiten, durven, hoeven, zitten, staan*.

Opdracht 9

Moet je wel of niet *te* voor de infinitief gebruiken? Maak de zinnen af.

1 Anna wil het boek voor de nieuwe cursus Nederlands ____________________. (kopen)
2 Als je vaak naar de radio luistert, kun je steeds beter Nederlands ____________________. (verstaan)
3 Toen Mattias op vakantie in Limburg was, besloot hij Nederlands ____________________. (leren)
4 Blijf je vanavond bij ons ____________________? (eten)
5 Tijdens de cursus zitten we vaak ____________________. (lachen)
6 Ik heb onze opdracht aan de docent gegeven, dus dat hoef jij niet meer ____________________. (doen)
7 Batu probeert in Nederland een nieuw leven ____________________. (opbouwen)
8 Vanaf volgende week zal ik onze lessen beter ____________________. (voorbereiden)
9 Ben jij al klaar? Ik begin mijn werkzaamheden ook ____________________. (afronden)
10 Wist je dat je dat formulier ook online kan ____________________? (invullen)

Opdracht 10

Maak de zinnen af. Gebruik de werkwoorden die links staan. Moet je wel of geen *te* gebruiken? Let ook op de juiste werkwoordstijd en de juiste plaats.

De Zuid-Koreaanse Vinnie Ko kwam in 2009 naar Groningen voor zijn studie wiskunde. In zijn columns schrijft hij over zijn nieuwe leven in Nederland en het leren van de Nederlandse taal.

1	zitten - eten	Laatst ik aan tafel met mijn huisgenoten. ____________________
2	zien - pakken	Ik mijn huisgenoot een portie sla ____________________
3	beginnen - doen	en hij er dressing over. ____________________
4	besluiten - nadoen	Ik hem. ____________________

5	zien - staan	Op dat moment ik op het etiket *slasaus*.
6	mogen - vragen	'ik jullie iets over de Nederlandse keuken?
7	zitten - eten	We sla met slasaus.
		Is dat niet raar?'
8	lijken - begrijpen	Mijn huisgenoten me niet,
9	proberen - uitleggen	dus ik het.
		'We eten sla met saus die van sla gemaakt is. Dat is toch heel erg dubbel?' zei ik.
10	beginnen - lachen	Ze hard.
11	moeten - lezen	'Je de lijst met ingrediënten beter!
12	kunnen - vinden	Je echt geen sla in die lijst.'
13	hoeven - heten	'Maar dan het toch ook geen slasaus?'
14	moeten - doen	'Jawel, omdat je het over de sla.'
15	willen - begrijpen	Ik de Nederlandse taal graag.
		De meeste sauzen hebben het belangrijkste ingrediënt in hun naam: champignonsaus, tomatensaus, knoflooksaus.
16	blijken - zijn	Maar dat dus niet altijd zo.
		Er zit namelijk ook geen friet in frietsaus.
17	blijven - vinden	Ik het erg verwarrend.

18 staan - klaarmaken — Gisteren ik met mijn vriendin ons ontbijt.

____

19 vergeten - kopen — Mijn vriendin zei: 'Ik chocopasta.

____

20 willen - halen — je vanmiddag een nieuwe pot?'

____

21 zullen - doen — 'Ja hoor, dat ik,' antwoordde ik.

____

22 gaan - tandenpoetsen — Na het ontbijt we gezellig samen.

____

De Parodontax-tandpasta van mijn vriendin is lichtbruin.

23 moeten - denken — Door de kleur van de tandpasta ik aan oude, vieze tanden.

____

24 horen - lachen — Mijn vriendin me.

____

'Hé, wat is er?' vroeg ze.

25 durven - zeggen — Ik niets.

____

'Nee, niets. Gelukkig is het maar *tandpasta*.'

Opdracht 11

Kijk voor de luisteropdracht op de website.

Opdracht 12 | Gevoelens

a Welk gevoel past bij welke emoji?

boos | blij | verdrietig | bang | zenuwachtig

____

____

____

____

____

b Combineer de gevoelens hierna met gevoelens uit opdracht a die ongeveer hetzelfde betekenen.

triest | kwaad | nerveus | vrolijk | angstig

c Ken je deze gevoelens?

a opgelucht	d chagrijnig	g rustig
b teleurgesteld	e eenzaam	h verbaasd
c somber	f jaloers	i verrast

d Werk in drietallen. Pak allemaal je telefoon. Welke emoticons vind jij bij de gevoelens van opdracht c passen?

Opdracht 13

Welk gevoel past bij welke situatie? Er zijn meer antwoorden mogelijk.

1. Je buurman gaat op reis. Jij wilt ook op reis, maar je moet studeren.
2. Je vriend is vegetariër. Jullie gaan in een restaurant eten. Hij bestelt biefstuk met frietjes.
3. Niets gaat vandaag goed. Je stemming is slecht.
4. Je hebt een test veel slechter gemaakt dan je dacht.
5. Je woont in een nieuwe stad en je kent niemand. Je mist contact met mensen.
6. Je voelt geen stress, je voelt je prima.
7. Het is winter en erg donker. Je denkt dat niets goed gaat.
8. Je krijgt een cadeau van een vriend omdat hij je zo aardig vindt.
9. Je houdt niet van vliegen, maar je moet voor je werk naar de andere kant van de wereld. Na twaalf uur ben je eindelijk op je bestemming.

Opdracht 14 | Een gedicht schrijven

Nederlands
Ingewikkelde taal
Woordvolgorde kleine woordjes
Daar hou ik van
Voortdurend

Lorena Martínez Caballero

Wat vind jij van Nederlands leren? Kies opdracht a, b of c en schrijf een gedicht over het Nederlands waarin je je gevoelens over Nederlands leren laat zien, positief of negatief. Welke woorden uit dit hoofdstuk kun je gebruiken?

a Schrijf een elfje over het Nederlands. Een elfje is een gedicht van elf woorden met het schema: één woord – twee woorden – drie woorden – vier woorden – één woord (zie het elfje op bladzijde 199).

b Schrijf een gedicht over Nederlands leren. Begin elke regel van je gedicht met een letter uit het woord *Nederlands*.

N____

e____

d____

e____

r____

l____

a____

n____

d____

s____

c Schrijf een zongedicht. Schrijf het woord *Nederlands* in het midden van de zon. Schrijf op de stralen van de zon zinnen die voor jou passen bij Nederlands leren.

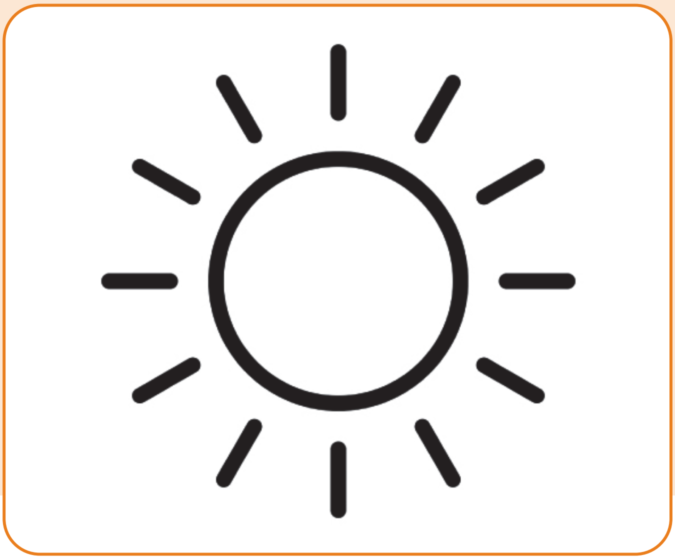

7.5 Taalhandeling

MEEVOELEN EN GERUSTSTELLEN

Fijn / goed / … om te horen!
Wat leuk voor je!
Ik ben echt blij voor jullie.

Ik kan me voorstellen dat het moeilijk / vervelend / … voor je is.
Ik begrijp hoe je je voelt.
Wat jammer / verdrietig / erg / balen / rot / … (voor je / haar / je vriend / …).
Ik leef met je mee.
Ik denk aan je.
Ik ben in gedachten bij je.
Gecondoleerd.

Maak je geen zorgen.
(Het) komt (wel) goed.
Kop op.
Het zal wel meevallen.
Maak je niet zo druk.

Opdracht 15

a Pak een papier en schrijf een leuke of minder leuke situatie op. Noem één ding, bijvoorbeeld: Ik heb gisteren voor het eerst een telefoongesprek in het Nederlands gevoerd. Het ging heel goed! Of: Ik kan geen kamer / huis vinden en ik zoek al zo lang.

b Loop dan door de ruimte. Zoek een medecursist en vertel wat je hebt geschreven. De ander reageert, voelt mee of stelt gerust. Wissel van papier en zoek een nieuwe medecursist.

Opdracht 16 | Appen

Reageer op de volgende appjes met een meelevende reactie van 30-40 woorden. Uit je medeleven en schrijf nog een paar zinnen.

Ik ben vanochtend geslaagd voor mijn rij-examen!

Om 10.00 uur heb ik een examen. Ik ben zo zenuwachtig!

Ik heb het hele weekend gewerkt en het werk is nog niet af. Ik zie het niet meer zitten.

Ik heb een reis geboekt naar Chili. Ik heb er zo'n zin in om mijn familie weer te zien.

Ik heb geen goed nieuws. Mijn vader is gisteravond overleden.

Mijn fiets is gestolen! Ik ben zo boos en verdrietig!

___

___

___

___

Opdracht 17 | Een verhaal bedenken

Werk in drietallen. Ga samen naar de website *Story dice*. Je ziet vijf of negen afbeeldingen, dat mag je zelf kiezen. Maak samen een verhaal met de vijf of negen afbeeldingen. Wees creatief! Iedere interpretatie van de afbeelding is goed en jullie kiezen zelf in welke volgorde je over de afbeeldingen vertelt.

Opdracht 18

Kijk voor de luisteropdracht op de website.

7.6 Afronding

Opdracht 19 | Herhaling

Je gaat in groepjes van twee werken. Jullie krijgen allebei dezelfde kruiswoordpuzzel, maar op jouw blad staan andere woorden. Los samen de kruiswoordpuzzel op. Je mag niet op het papier van je medecursist kijken en je mag de woorden natuurlijk niet zeggen. Geef een omschrijving van de woorden, maak een zin, geef een tegenstelling of synoniem, enzovoort. Woorden die je nodig hebt, zijn: *horizontaal* en *verticaal*.

Let op! De ij bestaat uit twee letters.

Opdracht 20 | Kletsmomentje

Woordaccenten

Je krijgt van je docent vragen voor een kletsmomentje.

Opdracht 21 | Onregelmatige werkwoorden (hoofdstuk 6 en 7)

In deze opdracht staan onregelmatige (on)scheidbare werkwoorden uit hoofdstuk 6 en 7.
In elke zin moet je twee werkwoorden invullen in het imperfectum of perfectum.

Vul de juiste combinatie van werkwoorden in. Kies uit:

afsluiten en verlaten | bewijzen en drijven | doorgaan en verliezen |
nadoen en verbinden | onthouden en opkomen | vergelijken en vergaan

Zie voor de werkwoordsvormen het vocabulaire aan het eind van het hoofdstuk.

1 Ik heb niet ____________ wanneer dat idee precies in mij is ____________. Dat weet ik echt niet meer.
2 Nadat ik mijn studententijd had ____________, heb ik Maastricht ____________ om in België te gaan werken.
3 We hebben ____________ hoe de docent bepaalde woorden met elkaar ____________. Zonder de instructie van de docent was dat moeilijk.
4 Ze ____________ met het project ____________, hoewel ze de hoop weleens ________ als de experimenten niet goed waren gegaan.
5 Hoe heeft men ____________ dat het object tien uur in zee heeft ____________?
6 In dat onderzoek heeft men ____________ hoe het kinderen is ____________ die op jonge leeftijd ook een andere taal hebben geleerd.

In de praktijk

- Zijn er taalcafés bij jou in de buurt? Onderzoek de mogelijkheden.
- Heb je een taalmaatje? Hoe kun je die krijgen?
- Maak een afspraak bij de tandarts, reserveer een tafel in een restaurant, bel een vriend(in) ...
- Voer een gesprek met iemand over het leren van een taal. Is een taal leren leuk? Is het belangrijk? Welke rol speelt motivatie? Wissel ervaringen uit.

Reflectie

Je bent nu aan het einde van het hoofdstuk. Tijd voor reflectie!
Wat heb je allemaal gedaan en geleerd?
Kijk nog eens naar de opdrachten in dit hoofdstuk: vocabulaire, uitspraak, grammatica, taalhandeling, spreken, lezen, luisteren en schrijven. Wat ging goed? Wat ging nog niet goed?
Wat ga je doen om die onderdelen te verbeteren? Vraag een medecursist om tips.

Website
Op **www.coutinho.nl/nederlandsinactie4** kun je aan de slag met (interactieve) opdrachten om verder te oefenen met vocabulaire, preposities, onregelmatige werkwoorden, dictees, uitspraak, grammatica, lezen en luisteren. Ook kun je luisteren naar de teksten, het vocabulaire, de uitspraak en de taalhandeling.

// Vocabulaire hoofdstuk 7

Idioom

op mijn gemak
aan de slag gaan
in staat zijn (om / tot)

Vocabulaire

advocaat, de
afronden
afsluiten
ambitie, de
artikel, het
bijvoorbeeld
bovendien
cadans, de
communiceren
contraproductief
daadwerkelijk
daarnaast
doordat
doorgaan (met)
doorzetter, de
flat, de
gast, de
gedachte, de
gelijk
geluid, het
gestaag
heleboel
hinderen
hoesten
inburgeren
invullen
klank, de
langzamerhand
melodie, de
mijlpaal, de
moedertaalspreker, de
motivatie, de
museum, het
nadoen
neiging, de (tot)
obstakel, het
ontevreden (met / over)
opbouwen
openmaken
organisatie, de
patroon, het
radio, de
regelen
relocatieprogramma, het
ritme, het
ronduit
situatie, de
stroom, de
succes, het
ten slotte, tenslotte
tevreden (met / over)
tip, de
uiten, zich
verbinden (met)
vergaan
vergelijken (met)
vergelijking, de (in – met / tot)
verhuizen (naar)
verwoorden
verzekering, de

vlak
voeren
voertaal, de
vrijwilliger, de
vrijwilligerswerk, het
zoiets
zorg, de
zorgverzekering, de

Preposities

doorgaan met
voor het eerst
op mijn gemak
de neiging hebben tot
(on)tevreden zijn met / over
aan de slag gaan bij / met
in staat zijn om / tot
verbinden met
in vergelijking met / tot
vergelijken met
verhuizen naar

Onregelmatige werkwoorden

afsluiten – sloot af – afgesloten
doorgaan – ging door – is doorgegaan
nadoen – deed na – nagedaan
onthouden – onthield – onthouden
verbinden – verbond – verbonden
vergaan – verging – is vergaan
vergelijken – vergeleek – vergeleken
verliezen – verloor – (is) verloren

Scheidbare werkwoorden

afronden
afsluiten
doorgaan
inburgeren
invullen
nadoen
opbouwen
openmaken

Eigen vocabulaire

Hoofdstuk 8

Duurzaamheid

8.1 Intro

// Hoeveel weet jij van duurzaamheid en het klimaat? Ga naar de website en beantwoord de vijf vragen van de quiz.

8.2 Tekst en vocabulaire

(A) Noem een voorbeeld van milieubewust leven dat niet zo moeilijk is.

Opdracht 1 | Vooraf

In de tekst komt het volgende idioom voor. Welke zinnen uit het linker- en het rechterrijtje passen bij elkaar?

1	dat is hem met de paplepel ingegoten (r. 12-13)	a	iets niet willen zien
2	er zitten grenzen aan (r. 16-17)	b	als kind al geleerd
3	op kamers gaan (r. 21)	c	niet alles is mogelijk
4	de ogen sluiten voor iets (r. 41-42)	d	iets ontdekken
5	ergens achter komen (r. 87-88)	e	niet alles in één keer
6	stap voor stap (r. 99)	f	niet meer bij je ouders wonen

(B) Onderstreep de voorbeelden van milieubewust leven die in de tekst staan.

// Tekst | *Milieubewust* leven hoeft niet moeilijk te zijn

In de tekst hierna staan deze internationale woorden. Ken je ze?

de educatie | het theater | de vegetariër | de limiet | (het) plastic | het enthousiasme | plantjes (de plant)

Wie
Michiel van Zuijlen (49), educatiemedewerker voor een theater in Den Haag

Het probleem
We *putten de aarde* harder *uit* dan we haar *herstellen*.

De oplossing
Ga creatief om met je *omgeving*: ga *wildplukken* en *kweek ondertussen* je eigen groente op je stoep.

'Milieubewust leven is mij met de paplepel ingegoten*. Zolang ik me kan herinneren, hebben mijn ouders bijvoorbeeld al ons afval *gescheiden*. Toch zaten er bij ons thuis ook *grenzen** aan het milieubewuste. Zo wilde ik als *tiener* al geen vlees meer eten, maar mijn moeder *weigerde apart* voor mij te koken. Pas toen ik op kamers ging*, kon ik vegetariër worden.

<<< Foto bladzijde links: Michiel van Zuijlen

Ik snap goed dat er een limiet zit aan wat je als mens kunt doen om klimaatverandering tegen te gaan. Het leven moet ook leuk blijven. Toch vind ik dat we nog te weinig aan *de toekomst* denken en te weinig doen. Veel mensen denken bijvoorbeeld onterecht dat het moeilijk is om vegetarisch en lekker te koken. Ik eet inmiddels al dertig jaar geen vlees meer en ik heb er nog geen dag *spijt van* gehad.

Om mijn vrienden en familie *aan* te *moedigen* minder vlees te eten, *deel* ik vegetarische gerechten *op* Facebook. Ik ben er vier jaar geleden mee begonnen. We hebben namelijk een klimaatprobleem, ik sluit er mijn ogen niet voor*. We moeten dat probleem samen *oplossen*. Ik *ben* er *echter van overtuigd* dat mensen vooral kleine *voorbeelden* nodig hebben die weinig *moeite* kosten en veel plezier opleveren. Mensen *melden* steeds vaker dat ze weer een goed idee hebben.

Dat kunnen recepten voor een heerlijke vegetarische curry zijn, maar er zijn natuurlijk ook andere leuke manieren waarop je iets kunt doen.

Ga bijvoorbeeld wildplukken in je eigen *wijk*, ga op zoek naar verse *brandnetels*. Ik maak er altijd soep van. *Het 'onkruid'* groeit overal en is net zo lekker als *spinazie*. Het is een ideale manier om *de* plastic *zak* spinazie in *het koelvak* van de supermarkt te laten liggen. Ik *raad* ook iedereen *om me heen aan* om een *groentebak* op de stoep te zetten. Vorig jaar heb ik in mijn groentebak enorm veel tomaten kunnen kweken, dit jaar staan er ook *fruitstruiken* in. Zo'n groentebak is bovendien ook een leuke *aanleiding voor* een gesprek met *buurtbewoners*: vooral *buitenlandse* buurtbewoners blijven voor mijn deur staan om de groente te *bewonderen*. Het leuke is dat mijn enthousiasme lijkt te werken: een aantal mensen in de wijk heeft nu ook een tuintje voor de deur gemaakt. Ze zeggen nu: ik vind het leuk om milieubewust te zijn. Ik word er blij van.

We zouden *trouwens* sowieso minder *voedsel* kunnen *weggooien*, als we maar een beetje creatief zijn. Wie de moeite neemt om online onderzoek te doen, komt er al snel achter* dat je nieuwe plantjes kunt maken door bijvoorbeeld verse *munt* in een glas water te zetten en groentes in *de grond* te stoppen. Dat is toch prachtig!

Uiteindelijk hoop ik mijn leven zo te kunnen *inrichten* dat ik zero waste kan leven. Dat lijkt een enorme *opgave*, maar het valt mee. Het is *een kwestie van ingesleten gedrag* veranderen. Stap voor stap*. Kijk goed naar je omgeving. Je moet er echt goed naar kijken. Dan zie je genoeg mogelijkheden om *duurzaam* te handelen en ander gedrag te *ontwikkelen*. Je kan op die manier daadwerkelijk iets doen aan *de toestand* van de aarde.'

Vocabulaire	
milieubewust	environmentally conscious
putten … uit (uitputten)	to exhaust
de aarde	hier: Earth, ook: soil
herstellen	to restore
de omgeving	environment, surroundings
wildplukken	to forage
kweek (kweken)	to grow, to cultivate
ondertussen	meanwhile
gescheiden (scheiden)	to separate
grenzen (de grens)	hier: limit, ook: border
de tiener	teenager
weigerde (weigeren)	to refuse
apart*	separate(ly)
de toekomst	future
de spijt (– hebben / krijgen van)	regret
spijten (Het spijt me)	to regret, to be sorry (I'm sorry)
aan … moedigen (aanmoedigen)	to encourage
deel (delen (op / met / van))*	to share (on / with)
oplossen	to solve
echter*	however
ben … van overtuigd (overtuigd zijn (van)) (overtuigen (van))	to be convinced of, to convince
voorbeelden (het voorbeeld)	examples
de moeite*	effort
melden	to report
de wijk	neighbourhood
brandnetels (de brandnetel)	nettles
het onkruid	weeds
de spinazie	spinach
de zak	bag
het koelvak	refrigerator compartment
het vak	compartment
raad … aan (aanraden)	to recommend
om me heen	around me
de groentebak	vegetable tray

fruitstruiken (de fruitstruik)	fruit bushes
de struik	bush
de aanleiding (tot / voor)	occasion (for)
naar aanleiding van	as a result of
buurtbewoners (de buurtbewoner)	local residents
de bewoner	resident
buitenlandse (buitenlands)	foreign
bewonderen	to admire
trouwens*	hier: anyhow, ook: by the way
het voedsel	food
weggooien	to throw away
de munt	hier: mint, ook: coin
de grond*	soil
uiteindelijk	ultimately
inrichten	to shape, to arrange
de opgave*	hier: task, ook: assignment
een kwestie van	a matter of
de kwestie*	matter, affair
ingesleten (inslijten)	to ingrain
het gedrag	behaviour
zich gedragen	to behave
duurzaam	sustainable
ontwikkelen	to develop
de toestand	state (of affairs)

Struikelwoorden

apart

1. We hebben aparte bakken voor verschillende soorten afval: voor groente en fruit, glas, papier en plastic.
2. Ze hebben een huis gebouwd van duurzame materialen. Het is een heel apart huis geworden. Het is anders dan alle andere huizen die ik heb gezien.

delen

1. Wat een leuke video! Ik ga hem delen met mijn vrienden op Facebook en Instagram.
   - Ik heb iets heel leuks meegemaakt. Dat wil ik je graag vertellen. Dat wil ik graag met je delen.
2. Zullen we de kosten met ons vieren delen? Dan betalen we allemaal 25 procent
3. In ons studentenhuis delen we de badkamer en de keuken.
4. We delen onze mening over milieubewust leven. We vinden allebei het klimaat erg belangrijk.

echter
- Veel mensen willen afval scheiden, in hun woonplaats zijn echter weinig bakken om glas en papier te scheiden.
- Veel mensen willen afval scheiden. Echter, in hun woonplaats zijn weinig bakken om glas en papier te scheiden.

de moeite
- Je kunt veel dingen voor het milieu doen die weinig moeite kosten, bijvoorbeeld de helft minder shampoo gebruiken en afval scheiden. Die dingen kun je gemakkelijk doen.
- Mijn vriend houdt heel erg van vlees, hij heeft moeite met minder vlees eten. Hij vindt dat moeilijk.
- Sue vond het niet gemakkelijk om gezonder te gaan eten, maar het was de moeite waard. Ze voelt zich nu veel beter.

trouwens
- Dit is een interessante website. Heb je trouwens gezien dat Olga deze website heeft gemaakt?
- Trouwens, heb je gezien dat Olga deze website heeft gemaakt?

de grond
1. Winnie zet de plantjes pas in mei buiten in de grond, omdat het in april nog te koud kan zijn.
2. Hij zit altijd op de grond, want hij vindt het niet fijn om op een stoel te zitten.
   - Mijn oma heeft een nieuw huis op de begane grond, omdat ze niet goed meer kon traplopen en er geen lift was in het complex.

de opgave
1. Veel mensen denken dat het een enorme opgave is om duurzaam te leven, maar het is simpeler dan mensen denken. Gewoon de helft van alles gebruiken, helpt al heel veel.
2. Vond jij de opgave met de scheidbare werkwoorden ook lastig? Vooral nummer 10 en 12 vond ik moeilijk.

de kwestie / een kwestie van
1. Ik vind dat een moeilijke kwestie, ik heb er eigenlijk geen oplossing voor.
2. Volgens Yan is duurzaam leven een kwestie van willen.

Opdracht 2 | Verwerking van de tekst

a Welke voorbeelden van milieubewust leven uit de tekst doe je al?
b Welke voorbeelden zou je wel / niet willen doen?
c Vind je dat Michiel goede voorbeelden noemt?
d Vind je dat hij genoeg doet voor het klimaat? Waarom wel / niet?

Opdracht 3

Welk woord past bij de situatie?

1 Ze vindt het fijn om groente uit eigen tuin te eten.
de aarde | de opgave | het voedsel
2 Bij ons in de wijk staan veel brandnetels.
de aanleiding | de omgeving | de tiener
3 Nee, ik wil geen vis uit het koelvak van de supermarkt, ik eet vegan.
herstellen | weigeren | inrichten
4 We hebben aparte bakken voor verschillende soorten afval.
aanmoedigen | scheiden | oplossen
5 Ik vind hen en hun ideeën over duurzaamheid fantastisch!
bewonderen | spijten | kweken
6 Wij eten vlees, maar onze dochter niet. We maken voor haar ander eten.
trouwens | de struik | apart
7 Hij adviseert mensen over duurzame oplossingen.
weggooien | herstellen | aanraden
8 Hij denkt absoluut dat we een klimaatprobleem hebben.
overtuigd zijn van | uiteindelijk | delen
9 We putten de aarde uit, dat is een groot probleem.
de zak | het voorbeeld | de kwestie
10 Ik probeer alle mensen om me heen te laten zien dat ze ingesleten handelingen anders kunnen doen.
het gedrag | de bewoner | de grond
11 Is de situatie nu verbeterd?
de toekomst | de toestand | de grens
12 Wil je het even zeggen als je naar de buren gaat?
ontwikkelen | inrichten | melden

Opdracht 4

Vervang of herschrijf de vetgedrukte woorden. Gebruik een woord uit het vocabulaire.

1 Heb je iets anders dan een plastic **tasje** voor me?
2 We hebben lang nagedacht over een ander huis. **Op het laatst** hebben we besloten zelf een tiny house te bouwen.
3 Ik zou verse spinaziesoep voor je koken, maar de spinazie was op, **sorry**. Ik heb nu lekkere brandnetelsoep gemaakt.
4 **Onze buren komen uit een ander land en ze** hebben ons geleerd dat we in de buurt kunnen wildplukken. Hartstikke leuk en lekker!

5 Ik vind dat we moeten tegengaan dat we eten **bij het afval doen**.
6 Marcos en Adis denken heel duurzaam. Zij kunnen het probleem met onkruid in onze tuin **stoppen**, hoop ik.
7 Tony kookt altijd te veel, omdat hij het leuk vindt om zijn maaltijden **aan mensen te geven**.
8 **Ik weet zeker** dat we veel milieubewuster kunnen leven.
9 Wesley **had** vroeger **problemen met** afval scheiden maar nu vindt hij het heel normaal.
10 Sharmila dacht dat brandnetelsoep vies is, **maar** ze vond het lekker.
11 Vorig jaar deed ik niet zoveel voor het milieu, maar **tussen toen en nu** is mijn gedrag echt veranderd.
12 Als we nu veel doen, zijn we daar **over twintig jaar** blij mee.

Opdracht 5 | Toepassingsvragen

Woordaccenten totaal + sjwa

Werk in tweetallen. Reageer met het woord tussen haakjes.

1 Waar woon je eigenlijk? (de omgeving)
2 Hoeveel afval heb jij per maand? (de zak)
3 Hoe kunnen mensen milieubewuster gaan leven? (aanmoedigen)
4 Eet je alles? (weigeren)
5 Denk je dat het te laat is om het klimaat te redden? (overtuigd zijn van)
6 Ik heb een probleem met mijn computer. Kun jij me helpen? (oplossen)
7 Ik wil graag iets goeds doen voor het milieu. (aanraden)
8 We hebben heel veel eten over. Wat doen we daarmee? (weggooien)
9 Theresia heeft een website gemaakt met plaatsen waar je kunt wildplukken. (het voorbeeld, het gedrag)
10 Heb je de auto gekocht of toch niet? (uiteindelijk)
11 Ze gooit glas en papier bij de rest van het afval. (scheiden)
12 Hij is van Amsterdam naar Mumbai gefietst om aandacht te vragen voor het klimaatprobleem. (bewonderen)
13 Wil je zaterdag meedoen met de actie tegen straatafval? (spijten)
14 Eet je altijd eigen groente? (kweken)
15 Vind je dit belangrijke informatie? (delen*)
16 Mijn vrienden hebben een tiny house met de wc buiten. Wat vind je daarvan? (apart*)
17 Vind je het makkelijk om duurzaam te leven? (de kwestie / een kwestie van*)
18 Ik vind het niet gemakkelijk om altijd duurzaam en milieubewust te handelen. (de opgave*)
19 Heb je nog vragen over het vocabulaire? (trouwens*)
20 Hij gooit afval gewoon op straat. Wat vind je van zijn gedrag? (de moeite*)

Opdracht 6 | De impact top tien

a Bijna alles wat we doen, heeft impact op onze planeet. De activiteiten met de grootste negatieve impact staan in de impact top tien van de gemiddelde Nederlander. Je ziet die tien dingen hierna. Ze staan niet in de juiste volgorde. Werk in groepjes van vier. Overleg met elkaar. Wat is volgens jullie de juiste volgorde? Op 1 betekent: dit heeft de meeste impact, op 10 betekent: dit heeft de minste impact.

	Impact top tien
vliegen zuivel en eieren eten vlees / vis eten plantaardig eten en drinken autorijden wonen douchen / een bad nemen het openbaar vervoer gebruiken spullen kopen en gebruiken kleding / textiel kopen	1
	2
	3
	4
	5
	6
	7
	8
	9
	10

b Jullie wonen met z'n vieren in een huis. Jullie willen duurzamer gaan leven. Kies elk vijf dingen die je wil en kan veranderen. Overleg met elkaar. Probeer samen drie dingen te vinden die jullie met elkaar willen veranderen. Maak afspraken hoe je dat gaat doen.

Opdracht 7 | Een presentatie geven

a Kijk op de website bij deze opdracht of zoek zelf een website over duurzaamheid. Kies een onderwerp dat je interessant vindt. In de volgende les geef je in een klein groepje een presentatie van twee minuten over jouw onderwerp.

b Geef elkaar feedback op de presentaties. Wat heeft de presentator goed gedaan? Noem twee dingen. Geef ook twee tips.

8.3 Grammatica – Er (1)

Er heeft verschillende functies. Misschien ken je de volgende twee functies van *er* al.

1 *Er* met een indefiniet subject
In de tekst staan drie zinnen met *er* met een indefiniet subject.
- Toch zaten **er** bij ons thuis ook grenzen aan het milieubewuste.
- Ik snap goed dat **er** een limiet zit aan wat je als mens kunt doen om klimaatverandering tegen te gaan.
- **Er** zijn natuurlijk ook andere leuke manieren waarop je iets kunt doen.

Vaak staat *er* op de eerste positie of kun je *er* op de eerste positie zetten.
- **Er** zaten bij ons thuis ook grenzen aan het milieubewuste.
- **Er** zit een limiet aan wat je als mens kunt doen om klimaatverandering tegen te gaan.

2 *Er* als locatie
Er kan ook verwijzen naar een locatie. Je kunt *er* dan ook vervangen door *daar* of *hier*.

Ik woon in een groene wijk.	Ik kan **er** brandnetels plukken.
	Ik kan **daar** / **hier** brandnetels plukken.
	Daar / **Hier** kan ik brandnetels plukken.

Opdracht 8

a Geef een reactie op de vragen. Gebruik *er*.

1 Hoelang woon je in Nederland?
2 Wat ligt er op tafel?
3 Hoelang heb je in jouw land gewoond?
4 Wat zit er in je tas?
5 Ben je vandaag in de sportschool geweest?
6 Welke meubels staan er in je woonkamer?
7 Is iedereen aanwezig?
8 Zijn er veel mensen in de kantine?
9 Kom je vaak in deze supermarkt?
10 Studeer je altijd in de bibliotheek?
11 Zijn er koekjes bij de koffie?
12 Kun je stamppot eten in dit eetcafé?

13 Welke winkels zijn er in jouw buurt?
14 Wat heb je in Engeland gedaan?

b Maak nu zelf twee vragen / zinnen met *er*.

Opdracht 9 | Liedje – De koning van de weide

Je gaat kijken en luisteren naar het liedje 'De koning van de weide' van Syb van der Ploeg. Dit lied gaat over een vogel, de grutto. Wat weet je na dit lied over de grutto? Beantwoord de volgende vragen.

1 Welk geluid maakt hij?
2 Waar komt hij oorspronkelijk vandaan?
3 Waarom komt hij naar Nederland?
4 Wanneer komt hij naar Nederland?
5 Welke kleur heeft hij?
6 Hoe omschrijft de zanger de grutto?
7 Wat is het probleem voor de grutto in Nederland?

8.4 Taalhandeling

REAGEREN OP EEN DISCUSSIEPARTNER

Woordaccenten totaal + sjwa

Laten uitpraten

Sorry, wil je me laten uitpraten, alsjeblieft?	Ik denk dat duurzaam zijn ... – Ja, we hebben geen tijd te verliezen, want ... Zou je me willen laten uitpraten alsjeblieft? Ik denk dat duurzaam zijn heel belangrijk is voor alle mensen in alle landen.
Mag ik mijn verhaal even afmaken?	Vroeger stond ik er niet bij stil dat we een kl... – Het is niet belangrijk wat je vroeger ... Mag ik mijn verhaal even afmaken? Vroeger stond ik er niet bij stil dat we een klimaatprobleem hebben. Nu kan ik me dat niet meer voorstellen.

Onderbreken

Mag ik je even onderbreken?	Eerst wil ik iets vertellen over de toestand van de aarde. – Mag ik je even onderbreken? Ik wil graag even zeggen dat je vragen in de chat kunt zetten.
Sorry dat ik je even onderbreek, maar …	We beginnen met het bespreken van het huiswerk en daarna … – Sorry dat ik je even onderbreek, maar mag ik even naar buiten om mijn baas te bellen?

Toelichting vragen

Wat bedoel je precies?	Ik vind het idee van milieubewust leven nonsens. – Wat bedoel je precies?
Weet je dat zeker?	De temperatuur stijgt gemiddeld één graad per jaar. – Weet je dat zeker?
Je zei daarnet dat …, maar …	Je zei daarnet dat je niets voor het klimaat doet, maar nu zeg je iets heel anders.
Maar vind je niet dat …?	Of mensen iets aan het klimaatprobleem willen doen is hun persoonlijke keuze. – Maar vind je niet dat we allemaal iets moeten doen?
Kun je die uitspraak met argumenten onderbouwen? / Wat is je onderbouwing?	Het helpt totaal niet om afval te scheiden en duurzaam te zijn. – Kun je die uitspraak met argumenten onderbouwen?

Opdracht 10 Woordaccenten totaal + sjwa

Wat zeg je in de volgende situaties?

1 Je discussieert met een medecursist over het klimaatprobleem. Ze zegt iets wat je niet goed begrijpt.
2 Je docent geeft informatie over een opdracht. Je moet naar de wc en je wilt niet zomaar weggaan.
3 Je vertelt een verhaal aan een vriend over een vakantieavontuur. Je vriend reageert enthousiast op je verhaal en begint ook een verhaal over een vakantieavontuur. Je bent nog niet klaar met je verhaal.
4 Je discussieert in de pauze van de cursus Nederlands over de kwaliteit van de koffie in de kantine. Een medecursist zegt dat hij de koffie niet lekker vindt. Drie minuten geleden zei hij dat hij de koffie heerlijk vond.
5 Iemand zegt tegen je dat 65 procent van de Nederlanders altijd vegetarisch eet. Je weet niet of dat waar is.
6 Elvira zegt dat afval scheiden niet helpt tegen het klimaatprobleem, maar ze vertelt niet waarom. Je wilt graag weten waarom ze dat vindt.
7 Je discussieert met een vriend. Als jij iets zegt, begint hij ook te praten.
8 Je docent corrigeert niet alle fouten in de tekst die je hebt geschreven. Je wil dat wel graag. Daar leer je van.

Opdracht 11 | Discussiëren en op elkaar reageren

Werk in tweetallen. Jullie gaan met elkaar discussiëren over een probleem. Gebruik de constructies om te reageren op een discussiepartner. Jullie krijgen een **blad** van je docent.

8.5 Grammatica – Er (2)

In de tekst staan ook zinnen met een andere functie van *er*. Kijk naar de volgende zinnen.

1 Ik maak altijd soep van **verse brandnetels**. Ik maak **er** altijd soep van.
2 Ik sluit mijn ogen niet voor **het klimaatprobleem**. Ik sluit **er** mijn ogen niet voor.
3 Je moet echt goed naar **je omgeving** kijken. Je moet **er** echt goed naar kijken.
4 Ik ben benieuwd naar **de nieuwe cursus**. Ik ben **er** benieuwd naar.
5 Ik heb van **het boek** genoten. Ik heb **er**van genoten.

Er kun je combineren met een prepositie. Die prepositie hoort bij een werkwoord.

Vraag 1

Welke prepositie hoort bij de werkwoorden in de zinnen?

1 soep maken ________

2 mijn ogen sluiten ________

3 kijken ________

4 benieuwd zijn ________

5 genieten ________

Met een prepositie heeft *er* een verwijsfunctie.

Vraag 2

Naar welk woord verwijst *er* in de zinnen?

1 *er* verwijst naar *verse brandnetels*

2 *er* verwijst naar ________________________________

3 *er* verwijst naar ________________________________

4 *er* verwijst naar ________________________________

5 *er* verwijst naar ________________________________

In sommige zinnen verwijst *er* niet naar één woord, maar naar een hele zin. Kijk maar:

Ik eet inmiddels al dertig jaar geen vlees meer. Ik heb **er** nog geen dag spijt van gehad.

Er verwijst hier naar al dertig jaar geen vlees meer eten.
Het werkwoord met preposities is: *spijt hebben van*.

Vraag 3

Waarnaar verwijst *er* in de volgende zinnen?

6 Ik vind het leuk om milieubewust te zijn. Ik word er blij van.

er verwijst naar ________________________________

Het werkwoord met prepositie is: blij ________________________

!

Sommige prepositie veranderen in combinatie met *er*.

er + met = ermee	Ik begin met milieubewust leven. Ik begin **er**mee.
er + naar (richting) = ernaartoe	Ga je naar de les? Ik ga **er** ook naartoe.
er + uit (richting) = ervandaan	Kom je uit de groentetuin? Ja, ik kom **er** net vandaan.

7 Ik deel vegetarische recepten op Facebook. Ik ben er vier jaar geleden mee begonnen.

er verwijst naar ______________________________

Het werkwoord met prepositie is: ______________________________

Je kunt *er* in combinatie met een prepositie ook door *daar* of *hier* vervangen.
Ik maak **er** altijd soep van.
Ik maak **daar** / **hier** altijd soep van.
Daar / **Hier** maak ik altijd soep van.

Vraag 4

a Wat is de positie van *er* in deze zinnen? Wat is de positie van *daar* en *hier*?
b Waar kan de prepositie staan?
c Wanneer schrijf je *er* + prepositie als één woord?

Is alles duidelijk?

Bespreek met een medecursist de volgende zinnen.

1 Er staan heel veel bomen in onze straat.
2 Nee, ik wil geen brandnetelthee. Daar heb ik geen zin in.
3 Vroeger kocht ik veel plastic spullen, maar ik ben ermee gestopt.
4 Woont hij in deze straat? Ik heb hier ook gewoond.
5 Nee, ik ga niet naar de kantine, ik kom er net vandaan.
6 Ik kijk elke dag naar het nieuws. Ik leer er veel van.
7 Kom je uit Buenos Aires? Ik ga er volgende week naartoe voor een congres.
8 Nee, ik heb nog niets gedaan. Ik begin ermee, echt, ik begin er morgen mee.

▶ Dit heb je geleerd

Er kan verschillende functies hebben:

- *er* + indefiniet subject. *Er* staat aan het begin van de zin.
- *er* = een plaats. *Er* vervangt een plaats. *Er* staat na de persoonsvorm. Je kunt ook *daar* of *hier* gebruiken. *Daar* of *hier* staat na de persoonsvorm of aan het begin van de zin.
- *er* + prepositie. *Er* vervangt een ander woord / andere woorden. *Er* staat na de persoonsvorm. De prepositie gaat naar het einde van de zin, maar komt voor andere werkwoordsvormen (als die er zijn). Je kunt ook *daar* of *hier* gebruiken. *Daar* en *hier* staan na de persoonsvorm of aan het begin van de zin. Als *er* en de prepositie naast elkaar staan, schrijf je ze als één woord.

Opdracht 12 | Gereduceerde spraak

Soms is het moeilijk om *er* te horen. Hoor jij *er*? Luister naar de zinnen en schrijf ze op.

Opdracht 13

a Lees de vragen hierna. Welke woorden horen bij de prepositie (werkwoord / adjectief / substantief)? Onderstreep de prepositie en die woorden.

Voorbeeld
Ben je trots op de resultaten?
Ben je trots op de resultaten?

b Beantwoord de vragen en gebruik *er*, *daar* of *hier*.

Voorbeeld
Ben je trots op de resultaten?

Ja, ik ben er / daar trots op.	Ja, daar ben ik trots op.
Nee, ik ben er / daar niet trots op.	Nee, daar ben ik niet trots op.

1. Wacht je nog op een e-mail van haar?
2. Zorg jij voor een vegetarisch recept?
3. Ben je boos over de slechte organisatie?
4. Twijfel je aan je keuze?
5. Verdien je een goed salaris met deze baan?
6. Heb je zin in brandnetelsoep?
7. Heb je moeite met deze Nederlandse klanken?

8 Doe jij onderzoek naar duurzaamheid?
9 Ben je gefrustreerd over het bericht?
10 Ben je tevreden over je milieubewuste gedrag?
11 Heb je een hekel aan woordjes leren?
12 Word je vrolijk van dit liedje?

Opdracht 14

Vervang het onderstreepte deel in de tweede zin en gebruik *er*, *daar* of *hier*. Let ook op de plaats van *er* en op de plaats van de prepositie.

Voorbeeld
Ik vind spinazie lekker. Ik houd ontzettend van spinazie.
Ik houd er ontzettend van.

1 Ik vond die brandnetelsoep heerlijk. Ik heb van de brandnetelsoep genoten.
2 Volgens mij vinden mensen het milieu wel belangrijk. Zij geven echt wel om het milieu.
3 De prijzen van deze biologische producten zijn hoger. De mensen klagen over deze prijzen.
4 Hij mist zijn eigen land. Hij heeft heimwee naar zijn eigen land.
5 Ik wil geen voedsel weggooien. Ik heb een hekel aan voedsel weggooien.
6 Heb jij weleens online onderzoek gedaan? Ik heb geen ervaring met online onderzoek.
7 We hebben een klimaatprobleem en we hebben geen simpele oplossing voor dat klimaatprobleem.
8 Hoe is deze situatie over tien jaar? Ik ben benieuwd naar deze situatie.
9 Het heeft vannacht ontzettend geregend maar ik heb niets van die regen gemerkt.
10 Ik heb een goede keuze gemaakt om veganistisch te gaan eten. Ik heb geen spijt van mijn keuze.

Opdracht 15 | Interviewen

Interview elkaar. Kies bij elk nummer een van de drie alternatieven. Reageer met *er*, *daar* of *hier*.

Voorbeeld
Waarom informeer je naar het recept?
Ik informeer ernaar omdat ik het ook graag zelf wil maken.

1	Waarom houd je van	een pubquiz? het strand? onderzoek doen?
2	Waarom ben je kwaad over	de service in het restaurant? de resultaten van je toets? het niveau van de cursus?
3	Wanneer ben je trots op	je team? je tradities? je afdeling?
4	Hoe vaak klaag je over	het klimaat? de prijzen van producten? stress?
5	Wanneer heb je heimwee naar	vroeger? je land? je schooltijd?
6	Waarom erger je je aan	lawaai? plastic? toeristen?
7	Wanneer twijfel je over	je studiekeuze? je relatie? je prestaties?
8	Waarom word je vrolijk van	een uitdaging? complimenten? je baan?

Opdracht 16

Kijk voor de luisteropdracht op de website.

Opdracht 17 | Een tekst voor een blog schrijven

a Kijk naar de video op de website.

b Hierna vind je de 'Schrijfwijzer voor content'. Schrijf een tekst met een tip of ervaring voor het blog van maximaal 100 woorden. Gebruik de schrijfwijzer.

Schrijfwijzer voor content

Voor www.52wekenduurzaam.nl

Hoi! Wat leuk dat je een blog voor ons wilt schrijven. We vinden het fijn als de toon en vorm past bij wat we op de site hebben staan.
Let daarom op deze richtlijnen. Dank je! Heb je vragen, je weet ons te vinden.

Toon

- Onze toon is stimulerend, licht, informeel en met humor.
- We hebben de wijsheid niet in pacht en pretenderen dat ook niet. Liever doen we suggesties en stellen we vragen, dan dat we met het vingertje wijzen of moraliseren.
- We zijn onafhankelijk en promoten dus geen inhoud tegen betaling.

Zie voor alle uitgangspunten:
https://52wekenduurzaam.nl/onze-uitgangspunten/

Layout

Je schrijft voor internet, dus de tekst moet makkelijk te scannen kunnen zijn. Dat betekent:

- Schrijf relatief korte alinea's van max. 4 regels. Gebruik veel witregels.
- Gebruik eventueel tussenkopjes.
- Als je een opsomming gaat maken, dan zijn bullets handiger dan uitgeschreven lange zinnen.
- Beeld: Stuur een foto van jezelf mee, liefst in relatie tot het onderwerp waar je over schrijft. Gaat dat bijvoorbeeld over vogels in je tuin, dan is een foto van jou in de tuin voor je vogelkastje leuk.
  Wil je zelf niet op de foto, maak er dan eentje zonder je eigen hoofd :-)
  Je kunt ook kijken op stockfotosites als www.unsplash.com.

c Schrijf ook een reactie van maximaal 100 woorden bij de tekst van een medecursist. Bij je reactie hoef je de schrijfwijzer niet te gebruiken.

Opdracht 18

Kijk voor de luisteropdracht op de website.

8.6 Afronding

Opdracht 19 | Herhaling

Werk in tweetallen. Jullie selecteren allebei tien woorden uit het vocabulaire van dit hoofdstuk. Schrijf deze tien woorden kriskras op een A4'tje. Maak steeds een zin met twee of drie van deze woorden. Trek een lijn tussen de woorden. Aan het einde is elk woord verbonden met minimaal één ander woord. Je mag een woord meerdere keren gebruiken.

Opdracht 20 | Kletsmomentje

Je krijgt van je docent vragen voor een kletsmomentje.

Opdracht 21 | Preposities (hoofdstuk 7 en 8)

Vul preposities in. Kies uit:

in | mee | met | om | op | toe | tot | van | voor

1. Op welke leeftijd ging je ______ kamers?
2. Ik ben moe. Zullen we morgen doorgaan ______ dit rapport? Zullen we er morgen ______ doorgaan?
3. Hij loopt ieder jaar drie marathons. Daar ben ik niet ______ in staat. Ik ben niet in staat ______ het lopen van één marathon!
4. Vind je het leuk om foto's te delen ______ sociale media? ______ wie deel je die dan?
5. ______ vergelijking ______ mijn land doet Nederland weinig aan het klimaatprobleem.
6. Heb je spijt ______ je beslissing om naar Nederland te komen?
7. Ze is ontzettend vriendelijk. Ik voel me ______ mijn gemak bij haar.
8. In het begin is het lastig om afval te scheiden, maar dat is een kwestie ______ wennen. Na een paar weken is het normaal.
9. We hebben vandaag ______ het eerst bij de biologische supermarkt boodschappen gedaan.

10 Vroeger zag je nergens bloembakken op straat, maar nu zie ik ze overal ______ me heen.

11 Vind je dat mensen hun ogen sluiten ______ het klimaatprobleem?

12 Hij is er______ overtuigd dat hij iets kan doen aan het klimaatprobleem.

Opdracht 22 | Preposities (hoofdstuk 7 en 8)

Vul preposities in. Kies uit:

aan | bij | met | naar | over | tot | van | voor

1 Celina woont niet meer in Nederland, ze is verhuisd ______ Duitsland. De aanleiding hier______ was de verhuizing van haar werk naar Berlijn.

2 Yu wil iets doen tegen het klimaatprobleem, maar hij zegt ook dat hij niet alles kan doen, er zitten grenzen ______ zijn mogelijkheden.

3 Vergeleken ______ vorige jaren wordt het steeds warmer en natter in de zomer.

4 Hebben jullie nog vragen ______ aanleiding ______ het artikel?

5 Volgende week gaat Louisa ______ de slag ______ een milieuorganisatie.

6 Lucas is er______ overtuigd dat alle kleine beetjes helpen tegen het klimaat-probleem.

7 We waren erg tevreden ______ het resultaat.

8 Hij heeft de neiging ______ te veel eten.

9 Veranderingen gaan vaak stap ______ stap.

10 Volgens mij willen mensen wel veranderen als je gedrag verbindt ______ positieve consequenties.

11 Hij kreeg milieubewust leven ______ de paplepel ingegoten.

In de praktijk

- Zoek op hoe je in jouw gemeente afval kan scheiden. Denk aan:
  - glas
  - textiel
  - papier
  - chemisch afval
  - …
- Koop of verkoop iets op Marktplaats / Vinted / …

Reflectie

Je bent nu aan het einde van het hoofdstuk. Tijd voor reflectie!
Wat heb je allemaal gedaan en geleerd?
Kijk nog eens naar de opdrachten in dit hoofdstuk: vocabulaire, uitspraak, grammatica, taalhandeling, spreken, lezen, luisteren en schrijven. Wat ging goed? Wat ging nog niet goed?
Wat ga je doen om die onderdelen te verbeteren? Vraag een medecursist om tips.

Website
Op **www.coutinho.nl/nederlandsinactie4** kun je aan de slag met (interactieve) opdrachten om verder te oefenen met vocabulaire, preposities, onregelmatige werkwoorden, dictees, uitspraak, grammatica, lezen en luisteren. Ook kun je luisteren naar de tekst, het vocabulaire en de taalhandeling.

// Vocabulaire hoofdstuk 8

Idioom
er zitten grenzen aan
op kamers gaan
erachter komen
iets met de paplepel ingegoten krijgen
de ogen sluiten voor iets
stap voor stap

Vocabulaire
aanleiding, de (de – (tot / voor))
aanleiding, naar – van
aanmoedigen
aanraden
aarde, de
apart
bewonderen
bewoner, de
brandnetel, de
buitenlands
buurtbewoner, de
delen (met / op / van)
duurzaam
echter
educatie, de
enthousiasme, het
fruitstruik, de
gedrag, het
gedragen, zich
grens, de
groentebak, de
grond, de
heen, om me –
herstellen
inrichten
inslijten
koelvak, het
kweken
kwestie, de (een – van)
limiet, de
melden
milieubewust
moeite, de
munt, de
omgeving, de
ondertussen
onkruid, het

ontwikkelen
opgave, de
oplossen
overtuigen (van)
plant, de
(het) plastic
scheiden
spijt, de (– hebben / krijgen van)
spijten (Het spijt me)
spinazie, de
struik, de
theater, het
tiener, de
toekomst, de
toestand, de
trouwens
uiteindelijk
uitputten
vak, het
vegetariër, de
voedsel, het
voorbeeld, het
weggooien
weigeren
wijk, de
wildplukken
zak, de

Preposities

aanleiding tot / voor
naar aanleiding van
delen met / op / van
er zitten grenzen aan
om me heen
op kamers gaan
een kwestie van
de ogen sluiten voor
overtuigen van
met de paplepel ingegoten krijgen
spijt hebben / krijgen van
stap voor stap

Onregelmatige werkwoorden

aanraden – raadde aan – aangeraden
gedragen – gedroeg – gedragen
inslijten – sleet in – is ingesleten
scheiden – scheidde – (is) gescheiden
spijten – speet – gespeten

Scheidbare werkwoorden

aanmoedigen
aanraden
inrichten
inslijten
oplossen
weggooien
wildplukken

Eigen vocabulaire

Hoofdstuk 9

Relaties

9.1 Intro

Je bent op een feestje waar je sommige mensen goed kent en andere wat minder goed. Zoek iemand met wie je niet vaak praat. Vertel iets over jezelf. Stel elkaar minimaal drie vragen, niet alleen ja/nee-vragen, maar ook vragen met een vraagwoord. Na vier minuten krijg je een signaal van de docent en zoek je een andere medecursist met wie je niet vaak hebt gepraat.

Opdracht 1 | Foto's beschrijven

a Maak met de hele groep een woordspin met het woord *relaties*.

b Ga verder in een groepje van twee of drie. Bekijk de foto's op de website. Kies een van de foto's uit. Je kent de mensen op de foto. Welke relatie heb je met hen? Vertel uitgebreid over hen.
- Wie is / zijn het?
- Wat doen ze?
- Waar ken je ze van?
- Waar is de foto genomen?
- ...

9.2 Tekst en vocabulaire

(A) Wat is jouw ervaring met het opbouwen van een vriendenkring in Nederland? Kun je in Nederland makkelijk vrienden maken?

Heb je in Nederland weleens iemand meegenomen die niet uitgenodigd was, bijvoorbeeld naar een borrel of feestje? Zo ja, heb je daar een reactie op gekregen? Is het in jouw land normaal om iemand mee te nemen die niet uitgenodigd was?

(B) Onderstreep in de tekst zaken die je herkent uit eigen ervaring.

Opdracht 2 | Vooraf

In de tekst komt het volgende idioom voor. Wat denk je dat het ongeveer betekent?

1	de normaalste zaak van de wereld (r. 22-23)	a	in de periode van 1950 tot 1959
2	daar komt bij (r. 68-69)	b	meer nog dan dat
3	maar liefst (r. 72)	c	waarderen, prettig vinden
4	een stuk losser worden (r. 101)	d	bovendien
5	in de jaren vijftig (r. 102)	e	niet minder dan
6	sterker nog (r. 132)	f	heel gewoon
7	op prijs stellen (r. 147)	g	veel spontaner worden

Tekst | Hoe ik mijn vrienden probeerde te mixen

In de tekst hierna staan deze internationale woorden. Ken je ze?

mixen | expats (de expat) | strikt | het motto | gepland (plannen) | vriendschappen (de vriendschap) | absolute (absoluut) | porties (de portie) | de camping | spontaan | publieke (publiek) | activiteiten (de activiteit) | picknicken | isoleren | de whatsappgroep | het appje

Expats weten het allang. Nederlanders zijn niet zo makkelijk in het delen van vrienden. Dat *viel* journalist Hagar Jobse (32) ook *op* toen ze na vijf jaar Madrid *terugkeerde naar* Amsterdam. In Nederland houden we vrienden strikt gescheiden. Ongezellig, vindt ze. Of *biedt* het toch voordelen?

Veel expats hebben moeite met de *ongeschreven* sociale regels in Nederland. Zo vertelde een Nederlands-Argentijnse vriendin me dat ze ooit *ruzie met* vrienden had gekregen, omdat ze 'zomaar' een collega had meegenomen naar een feestje.

Schuif maar lekker *aan*

Vijf jaar lang woonde ik in Madrid en daar is het bij elkaar brengen van vrienden de normaalste *zaak* van de wereld*. 'Waar er twee mensen passen, passen er ook tien,' is het motto. En dat geldt niet alleen voor verjaardagen, speciale gelegenheden en *etentjes* die weken *van tevoren* zijn gepland. Nee, je kunt eigenlijk altijd wel op het laatste moment bij een vriendengroep *aanhaken*. Een ideaal systeem, vond ik altijd. Daardoor *ontmoet* je namelijk *voortdurend* nieuwe mensen.

Voordat ik naar Spanje verhuisde, heb ik zevenentwintig jaar in Amsterdam gewoond. *Op* veel van de vriendschappen die ik in al die jaren heb gesloten, kan ik nu *terugvallen*. Als ik die vrienden niet zou hebben, zou ik me eenzaam voelen. Maar hoe zit dat als je hier niemand kent, vraag ik me af? Dat lijkt me *best lastig*. En dat is het ook, blijkt uit onderzoek van InterNations, dat expats *van* informatie *voorziet* over vierenzestig landen *wereldwijd*. De organisatie heeft de landen *geordend op* het gemak waarmee je er nieuwe vrienden kunt maken, Nederland staat op plek zesenvijftig. Zweden en Denemarken staan helemaal *onderaan* en Mexico is de absolute nummer één. Spanje, het land waar ik zo gemakkelijk vrienden maakte, staat op negentien.

De ranglijst is *gebaseerd op* ervaringen van expats. Nu *speelt het feit* dat ze de taal vaak niet spreken *uiteraard mee*. Maar er is meer aan de hand. 'Nederlanders *gaan* nauwelijks *om met* mensen van buiten hun eigen gesloten sociale *kring*,' laat een expat uit Mauritius bijvoorbeeld weten in het onderzoek.

Een Italiaanse expat noemt de Nederlanders ‘gesloten’. Daar komt bij* dat gelegenheden waarbij je nieuwe mensen kunt leren kennen hier *schaars* zouden zijn.

Maar liefst* de helft van de expats die meededen aan dit onderzoek liet weten dat er in Nederland niet genoeg momenten zijn waarop ze eventueel nieuwe vrienden kunnen maken.

Antropologe Irene Stengs deed onderzoek naar de feestcultuur in Nederland. Het nauwelijks *mengen van* vrienden en kennissen heeft volgens haar te maken met een andere eetcultuur. ‘In veel andere landen wordt vaak extra gekookt,’ legt ze uit. ‘*Vandaar* dat er altijd iemand extra kan aanschuiven. Er is altijd voldoende eten. Bij veel Nederlandse gezinnen worden de porties precies *ingekocht* en dus vinden mensen het *onbeleefd* als je tegen etenstijd *onaangekondigd* langskomt.’

Stengs *wijst erop* dat die eetcultuur sterk *samenhangt met* het weer. ‘Samen buiten zijn doet iets met de sociale cultuur,’ legt ze uit. Neem nou de camping. ‘Daar *gaan* mensen veel makkelijker even spontaan *bij* elkaar *langs*,’ *aldus* Stengs. Toch zijn we, zeker in de grote steden, een stuk losser geworden* in Nederland. Zo gold er in de jaren vijftig* nog een *strenge* scheiding tussen het publieke en *het privédomein*. ‘Bijna alle sociale activiteiten vonden *binnenshuis* plaats,’ aldus Stengs. ‘Picknicken in het Vondelpark was toen *ondenkbaar* en ook de terrassencultuur *bestond* nog niet.’

Een paar weken geleden was ik terug in Madrid en ging uit eten met twee vriendinnen. Zoals verwacht waren we die avond niet met z’n drieën, beiden hadden een vriendin meegenomen. Natuurlijk was dat gezellig, maar er viel me ook iets anders op. Aan het einde van de avond wist ik eigenlijk niet hoe het nu écht met mijn vriendinnen ging. *Aan* een gesprek daarover waren we niet *toegekomen*.

Ik denk na over mijn laatste jaar in Madrid. Nooit zat ik eenzaam thuis, maar als ik heel eerlijk ben, voelde ik me die laatste periode juist in die grote groepen *weleens* eenzaam.

Als ik de wetenschap mag geloven, is dat niet zo *gek*. Uit verschillende onderzoeken blijkt dat we gelukkiger worden van een *handvol hechte* vrienden dan van heel veel *oppervlakkige* contacten. Sterker nog*, oppervlakkige vriendschappen kunnen je isoleren en eenzaam maken.

Overtuigd van de voordelen van het mengen van vrienden probeer ik de eerste maanden dat ik terug ben in Amsterdam *medestanders* te vinden. Mijn buurvrouw is meteen enthousiast. We maken een whatsappgroep aan met de titel *‘aanhaakgroep’* en *voegen* onze vrienden en kennissen *toe*. Om *misverstanden* te *voorkomen*, leggen we de regels nog even uit. De groep is bedoeld

voor mensen die 'spontaan bij een groepje willen aanhaken'. Aan plannen doen we dus niet. Je kunt een appje sturen met de vraag of je nog ergens kunt aanhaken, maar ook *aangeven* dat je ergens zit en dat aanhakers welkom zijn. Maar na een enthousiast begin blijft het *doodstil* in de groep. En ook ik ben een stuk minder actief dan ik had verwacht. Zal ik in de groep laten weten dat mensen kunnen langskomen, denk ik soms als ik met een vriend in de kroeg zit. Toch doe ik het nooit. Omdat ik niet weet of *degene* met wie ik op dat moment ben het wel op prijs stelt*, maar ook omdat ik soms *midden in* een goed gesprek zit en bang ben dat zo'n 'aanhaker' *de sfeer* verandert.

Vocabulaire

viel … op (opvallen)	to notice
terugkeerde naar (terugkeren (naar))	to return
biedt (bieden)	to provide, to offer
ongeschreven	unwritten
de ruzie (met / over)	argument
schuif aan (aanschuiven)	to join
de zaak*	hier: thing, ook: matter, case
etentjes (het etentje)	dinners, meals
van tevoren	in advance
aanhaken	hier: to join, ook: to link up with (come and join)
ontmoet (ontmoeten)	to meet
voortdurend	constantly
terugvallen op	to fall back on
best	quite
lastig*	difficult
van … voorziet (voorzien (van))	to provide (with)
wereldwijd	worldwide
geordend (ordenen (op))	hier: to rank, ook: to sort
onderaan	at the bottom
de ranglijst	ranking
gebaseerd op (baseren op)	to base on
speelt … mee (meespelen)*	to factor into
het feit	fact
uiteraard	of course
gaan … om met (omgaan met)*	hier: to interact with, ook: to deal with

de kring*	circle
schaars	scarce, few and far between
de antropologe	anthropologist
mengen (van / met)	to mix (with)
vandaar	which is why
ingekocht (inkopen)	to buy
onbeleefd	rude
onaangekondigd	unannounced
aankondigen	to announce
wijst … op (wijzen (op / naar))	to point (out / to)
samenhangt met (samenhangen met)	to have something to do with
gaan … bij … langs (langsgaan (bij))	to drop by
aldus	according to
strenge (streng)	strict
het privédomein	personal domain
binnenshuis	indoors
ondenkbaar	inconceivable
bestond (bestaan)	to exist
aan … toegekomen (toekomen aan)	to get around to
weleens	sometimes, occasionally
gek*	hier: strange, ook: crazy
handvol	handful
hechte (hecht)	close
oppervlakkige (oppervlakkig)	superficial
medestanders (de medestander)	supporters
de aanhaakgroep	link-up group
voegen … toe (toevoegen (aan))	to add (to)
misverstanden (het misverstand)	misunderstandings
voorkomen*	to prevent
voorkomen*	to happen
aangeven	to indicate
doodstil	completely silent
degene / diegene*	the person
midden in	in the middle
het midden	middle
de sfeer	atmosphere

Struikelwoorden

de zaak

1 Dat zijn jouw zaken niet. Daar moet je je niet mee bemoeien.
2 Dat is een moeilijke zaak. Ik weet niet hoe je die kwestie moet oplossen.
3 Zij heeft een eigen zaak. Het is een bedrijf dat evenementen organiseert.

lastig

1 Ik heb een lastige buurman. Hij doet overal moeilijk over: parkeren van de auto voor zijn huis, geluiden in de tuin, de barbecue, et cetera.
2 Weet je wat je over tien jaar doet? De meeste mensen vinden dat een lastige vraag. Het is moeilijk om die vraag te beantwoorden.

meespelen

1 Ze twijfelt over haar relatie. Hij is twaalf jaar ouder en dat is wel een factor die meespeelt. Maar het is niet het enige.
2 Als je wilt, kun je met ons meespelen. Aan dit spel kunnen veel mensen meedoen.

omgaan met

1 Ik ga nog met een paar mensen van mijn middelbare school om. Ik heb nog regelmatig contact met hen.
2 Niet iedereen kan goed omgaan met stress. Iedereen reageert daar anders op.

de kring

1 Er heeft een nat glas op de houten tafel gestaan. Er zit nu een kring in de tafel.
   - De kinderen staan in een kring. En in die cirkel moeten ze een bal gooien naar elkaar.

2 Mijn vriendenkring bestaat uit acht personen. We doen veel dingen samen.

gek

1 Elk land heeft z'n eigen gewoontes. Wat in het ene land gek is, is in het andere land juist normaal.
   - Wat gek dat ik je mailtje niet heb gekregen! Ik snap niet hoe dat kan.
   - Boris zwemt elke dag buiten, ook in de winter. Ik vind dat gek, het is toch veel te koud om buiten te zwemmen?

2 Die persoon is echt gek. Ik denk dat hij een psychiatrisch probleem heeft.

voorkomen / voorkomen

1 We moeten voorkomen dat we dit probleem nog een keer krijgen. Ik wil niet dat het nog een keer gebeurt.
2 Het komt in Nederland niet zo vaak voor dat het twee weken achter elkaar mooi weer is. Dat gebeurt niet zo vaak.

degene, diegene

- Degene die nog vragen heeft, kan die straks aan mij stellen.
- Heeft er nog iemand vragen? Diegene kan die straks aan mij stellen.

Opdracht 3 | Verwerking van de tekst

Leg je hand op een papier en maak met een pen een omtrek. Schrijf in de vingers de antwoorden op de volgende vijf vragen.

1 Wat vind je van de tekst die je hebt gelezen?
2 Wat ga je van de tekst onthouden?
3 Welk beeld roept deze tekst op? Maak eventueel een tekeningetje.
4 Welke vijf nieuwe woorden vind je mooi?
5 Wat wil je graag vertellen naar aanleiding van deze tekst?

Bespreek de antwoorden in groepjes van twee of drie.

Opdracht 4

Rara, welk woord wordt hier bedoeld? Kies uit:

etentje | feit | kring | misverstand | ruzie | sfeer | zaak

1 Je kunt er spullen kopen of het kan lastig zijn, je wilt je er niet in mengen.
2 Je kan in het midden ervan staan, maar het kunnen ook degenen zijn die je regelmatig ziet.
3 Soms is de communicatie niet voldoende of mensen begrijpen elkaar verkeerd, maar het heeft ook weleens met cultuur te maken.
4 Het is altijd gebaseerd op de werkelijkheid, daarover bestaat geen twijfel, aldus de experts.
5 Het zijn momenten om elkaar te ontmoeten, om bij elkaar te zijn. Vandaar dat het wereldwijd gebeurt.
6 Als een handvol mensen bij elkaar is en het is voortdurend doodstil, dan is die niet goed.
7 Je kunt het uiteraard niet altijd voorkomen, vooral niet tussen broertjes en zusjes, maar je wilt wel graag een oplossing bieden.

Opdracht 5

Welk woord uit het vocabulaire betekent ongeveer hetzelfde als de woorden hierna?

1 strikt, niet soepel ______________________
2 niet makkelijk, ingewikkeld ______________________
3 vreemd, raar ______________________

4 voor dat moment, daarvoor ______________________
5 is er niet veel, heel weinig ______________________
6 geen geluid, heel rustig ______________________
7 continu, steeds ______________________

Opdracht 6

Noem drie dingen ...

1 die je opvallen aan dit boek.
2 die je lastig vindt.
3 die meespelen in de keuze voor een partner.
4 waar je nooit aan toekomt.
5 waar je goed mee kunt omgaan.
6 waarvan je kunt terugkeren.
7 die je aan een gerecht kunt toevoegen.
8 die mensen meestal willen voorkomen.
9 die je kunt aangeven.
10 die je kunt aankondigen.
11 waarop je iemand kunt wijzen.

Opdracht 7 | Toepassingsvragen

Werk in tweetallen. Reageer met het woord tussen haakjes.

1 Hoe hebben jullie elkaar leren kennen? (ontmoeten)
2 Zijn Keith en Richard niet meer bij elkaar? Ik zie ze niet meer samen. Vandaar mijn vraag. (opvallen)
3 Wat doe je als mensen over jouw grenzen gaan? (aangeven)
4 Een derde van de huwelijken in Nederland eindigt in een scheiding. Geloof jij dat? (het feit)
5 Ik heb nog nooit in dat restaurant gegeten. (weleens)
6 Wat vond je van de kroeg waar veel internationals komen? (de sfeer)
7 Zullen we volgende week zaterdag afspreken? (het etentje)
8 Heb je dat boek gelezen over de feestcultuur in Nederland? (toekomen aan)
9 Zijn jullie het altijd met elkaar eens? (de ruzie)
10 Is een relatie met een buitenlander lastiger dan een relatie met iemand uit je eigen land? (het misverstand)
11 Weet je al wanneer je bij ons komt? (van tevoren)
12 Is die zaak er eigenlijk al lang? Ik kende hem niet. (bestaan)
13 Ik heb een onvoldoende voor de opdracht gekregen. Vind je dat terecht? (streng)

14 Wat vind jij daar eigenlijk van? Heeft zij gelijk of heb ik gelijk? (lastig*)
15 Sommige mensen zeggen dat vliegen niet slecht is voor het milieu. (gek*)
16 Heeft het weer effect op een eetcultuur? (meespelen*)
17 Zitten er in jouw vriendenkring vooral mensen van je eigen nationaliteit of ook mensen met andere nationaliteiten? (omgaan met*)
18 Kun je in jouw land makkelijk een vriend(in) meenemen naar een feestje? (voorkomen*)
19 Is het makkelijk of moeilijk om nieuwe vrienden te maken in Nederland? (de zaak*)
20 Als je samen een etentje hebt, wie betaalt er dan? (degene*)

9.3 Uitspraak – Gereduceerde spraak

//

De laatste woorden van de tekst zijn: '… en bang ben dat zo'n 'aanhaker' de sfeer verandert'. Wat betekent *zo'n*?

Luister naar de audio. Wat betekent:

1 ie	4 'm	7 't
2 z'n	5 'm	8 m'n
3 d'r	6 'ns	9 'n

!

Ook andere woorden kunnen soms door de reductie anders klinken:

1 delen → Zullen we delen? [deelə]
2 helemaal → Nee, helemaal niet. [hemaal]
3 makkelijk → Da's makkelijk! [maklək]
4 nauwelijks → Nee, nauwelijks. [nauwləks]
5 natuurlijk → Ja, tuurlijk! [tuulək]
6 eigenlijk → 'k Heb eigenlijk geen idee. [eigək]

9.4 Grammatica – Er (3)

In het vorige hoofdstuk heb je geleerd dat *er* verschillende functies kan hebben: *er* met een indefiniet subject, *er* als locatie en *er* met een prepositie. In dit hoofdstuk leer je nog een andere functie: *er* met een telwoord.

Kijk naar de volgende zinnen.

1 Ik heb drie buitenlandse vrienden. Ik heb **er** drie.
2 Ik heb deze week twee etentjes gehad. Ik heb **er** twee gehad.
3 Hoeveel appjes stuur je op een dag? Ik stuur **er** honderd.
4 Heeft Nederland veel ongeschreven sociale regels? Ja, Nederland heeft **er** heel veel.

Vraag 1
Er vervangt iets in de zinnen hiervoor. Wat vervangt *er*?

1 *er* vervangt ______________________________

2 *er* vervangt ______________________________

3 *er* vervangt ______________________________

4 *er* vervangt ______________________________

Vraag 2
Wat is de positie van *er*?

Is alles duidelijk?
Bespreek met een medecursist de inhoud van de zinnen hierna.

1 Ik kan een laptop meenemen. Thuis hebben we er twee.
2 Heb jij broers en zussen? Ik heb er geen.
3 Wil je ook een koekje? Wil je er één of wil je er meer?

▶ Dit heb je geleerd
Er heeft nog een vierde functie (behalve *er* + indefiniet subject, *er* = een plaats, *er* + prepositie): *er* + telwoord. *Er* vervangt dan een substantief. *Er* komt na de persoonsvorm en voor het telwoord.

Opdracht 8

Beantwoord de vragen en gebruik *er*.

1 Heb je twee Nederlandse vrienden?
2 Hoeveel ooms en tantes heb je?
3 Heb je veel huisgenoten?
4 Heb je vorige week honderd woordjes geleerd?
5 Hoeveel opdrachten moet je nog maken?
6 Had je ook zeven vakken op school?

Opdracht 9

In deze opdracht gebruik je alle functies van *er.*
Reageer op de vragen en gebruik *er, daar* of *hier.*

1 Ben je enthousiast over de tips?
2 Hoeveel talen spreek je?
3 Kom je uit China?
4 Vertel over je school. Welke faciliteiten waren er? Hoeveel docenten waren er?
5 Was je ook bij het diner?
6 Zijn jullie naar deze kroeg gegaan?
7 Hoeveel oplossingen zie jij?
8 Beschrijf je kamer of huis. Wat staat er? Wat hangt er? Wat ligt er?
9 Heb je weleens ruzie over geld?
10 Ben je vaak op luchthaven Schiphol geweest?

Opdracht 10 | Over vriendschappen praten

Je krijgt een blad van je docent. Werk in een groepje van drie of vier. Je gaat praten over vriendschappen: het mixen van vrienden, wat je met welke vrienden doet, wat voor jou belangrijk is aan vriendschap, enzovoort. Ontdek wat voor jullie allemaal geldt en wat alleen voor jou geldt.
Vind drie dingen die jullie gemeenschappelijk hebben. Zet die in de middelste cirkel. De dingen die alleen voor jou gelden, zet je in een van de andere cirkels.

9.5 Grammatica – Zou(den) (3)

//

Kijk naar de volgende zinnen.

Als ik die vrienden niet **zou** *hebben*, dan **zou** ik me eenzaam *voelen*.
Als we elkaar niet **zouden** *kennen*, **zouden** we minder gelukkig *zijn*.
Als Hagar met een vriend naar een café **zou** *gaan*, **zou** ze nog iemand *meenemen*.

Vraag 1
Waar gaan de zinnen over?

- **a** een voorstel
- **b** een wens
- **c** een irrealis (een hypothetische situatie)

Kijk naar de volgende zinnen.

1a Als ik die vrienden niet **zou** *hebben*, **zou** ik me eenzaam *voelen*.
1b Als ik die vrienden niet **had**, **voelde** ik me eenzaam.

2a Als we elkaar niet **zouden** *kennen*, dan **zouden** we minder gelukkig *zijn*.
2b Als we elkaar niet **kenden**, dan **waren** we minder gelukkig

!

Je kunt *dan* gebruiken in dit soort zinnen, maar je kunt *dan* ook weglaten.

Vraag 2
Wat is het verschil tussen de zinnen a en b? Verandert de betekenis?

Je kunt *zou* of imperfectum gebruiken bij een irrealis. Er zijn dan vier combinaties mogelijk:

- Als ik die vrienden niet **zou** *hebben*, **zou** ik me eenzaam *voelen*.
- Als ik die vrienden niet **zou** *hebben*, **voelde** ik me eenzaam.
- Als ik die vrienden niet **had**, **zou** ik me eenzaam *voelen*.
- Als ik die vrienden niet **had**, **voelde** ik me eenzaam.

Je gebruikt *zou* en imperfectum ook vaak om advies te geven:

- Als ik jou **zou** *zijn*, **zou** ik bij een club *gaan*.
- Als ik jou **was**, **ging** ik bij een club.

Is alles duidelijk?

Bespreek met een medecursist de volgende zinnen.

1 Als ik volgende week op vakantie kon gaan, dan ging ik naar mijn thuisland.
2 Als ik geen vrienden zou hebben, zou ik me alleen voelen.
3 Als ik een Nederlandse partner had, dan zouden we elke dag Nederlands spreken.
4 Als ik nu een huisdier zou kunnen kiezen, koos ik een kat.
5 Als ik jou was, zou ik snel naar de les gaan.
6 Als ik jou zou zijn, zou ik met mijn leidinggevende gaan praten.

Welke zin heeft je voorkeur? De zinnen met *zou(den)*, imperfectum of een combinatie van beide?

▶ Dit heb je geleerd

Met *zou(den)* kun je een irrealis (een hypothetische situatie) maken. In de zinnen staat *als* ... *(dan)* ... Je kunt *zou(den)* + infinitief gebruiken of imperfectum, waarbij dus vier combinaties mogelijk zijn. Met *zou* of imperfectum kun je ook advies geven. De structuur is dan: *Als ik jou zou zijn / was, zou / ... ik ...*

Opdracht 11 Verbonden spraak + zinsaccenten

Lees de zinnen met alle vier combinaties nu hardop. Focus op de verbonden spraak en de zinsaccenten.

- Als ik die vrienden niet **zou** *hebben*, **zou** ik me eenzaam *voelen*.
- Als ik die vrienden niet **zou** *hebben*, **voelde** ik me eenzaam.
- Als ik die vrienden niet **had**, **zou** ik me eenzaam *voelen*.
- Als ik die vrienden niet **had**, **voelde** ik me eenzaam.

Opdracht 12 Verbonden spraak + zinsaccenten

Reageer op de volgende vragen.

Wat zou je doen als:
1 je beroemd zou zijn?
2 je heel veel geld had?
3 je oude schoolvriend / schoolvriendin voor je zou staan?
4 je koning / koningin van Nederland was?

5 je man / vrouw / … zou zijn?
6 je de nieuwe kleding van een vriend(in) helemaal niet mooi zou vinden?
7 je een dag uit je leven mocht overdoen?
8 je iemand anders kon zijn?
9 je een halfjaar vrij zou hebben?
10 iemand je een fantastische baan zou aanbieden aan de andere kant van de wereld?

Opdracht 13 | Dilemma's bespreken

Werk in tweetallen. Je ziet hier tien dilemma's. Wat zou je kiezen? Geef een reactie met *zou* of imperfectum. Vertel ook waarom.

Voorbeeld
Wat zou je kiezen: altijd op de grond slapen of alleen maar aardappels eten?

- Als ik zou moeten kiezen, zou ik alleen maar aardappels eten. Ik houd namelijk van een comfortabel bed.
- Als ik moest kiezen, at ik alleen maar aardappels. Daar kun je veel gerechten mee maken.

Wat zou je kiezen:
1 altijd een afspraak maken met één vriend of altijd met een groep vrienden?
2 een relatie hebben met iemand die heel veel praat of met iemand met een vervelende stem?
3 trouwen met iemand die vijftien jaar jonger is of met iemand die vijftien jaar ouder is?
4 samenwonen met een onvriendelijke miljonair of met een vriendelijke workaholic?
5 nooit meer lachen of nooit meer lezen?
6 alle talen van de wereld spreken of met dieren praten?
7 iemands gedachten lezen of tijdreizen maken?
8 vijftig centimeter langer zijn of vijftig centimeter kleiner?
9 een maand niet douchen of een maand in een auto wonen?
10 naar de cursus Nederlands gaan in zwemkleding of in pyjama?
11 altijd alleen zijn of altijd bij tien andere mensen zijn?
12 nooit meer vlees eten of elke dag tien kopjes koffie drinken?

Opdracht 14 | Advies geven

Verbonden spraak + zinsaccenten

Schrijf een probleem op een strookje. Kies een 'makkelijk' probleem, bijvoorbeeld: *Ik wil mijn vriend graag een groot cadeau geven, maar ik heb geen geld.*

Zoek een medecursist. Bespreek met elkaar jullie problemen en geef elkaar advies. Je kunt hier de verkorte vorm gebruiken, zonder de zin met *Als …*: *Ik zou bij een club gaan. / Ik ging bij een club.*

Wissel van strookje met je medecursist. Zoek voor je nieuwe probleem een andere cursist om advies te vragen.

Opdracht 15 | Advies geven

Je krijgt een mail van een vriendin van de cursus Nederlands, Maria. Ze komt uit Spanje en woont ook in Nederland. Ze schrijft:

> Ik baal enorm. Ik had gisteren een afspraak met een Nederlandse collega om 's avonds koffie bij haar te drinken. Ik had Juan ook meegevraagd, omdat hij nauwelijks mensen kent in Nederland. Het was wel gezellig, maar na drie kwartier zei mijn collega dat ze nog andere dingen wilde doen. We zijn dus weggegaan en hebben samen nog een leuke avond in een café gehad. Vandaag zei mijn collega dat ze het een beetje gek vond dat ik iemand had meegenomen die ze niet kent. Hoe kun je in dit land vrienden maken als Nederlanders dit een gekke situatie vinden? Zo krijg je toch nooit contact met Nederlanders en blijven we altijd in het kringetje van buitenlanders? Hoe doe jij dat? Heb je een advies?

Schrijf een reactie van 200 woorden aan Maria. Vertel over je eigen situatie (mag ook fantasie zijn) en geef haar advies met *zou*.

Opdracht 16

Kijk voor de luisteropdracht op de website.

Opdracht 17 | Wat wil je opgeven?

In het programma *Boer zoekt vrouw* is het de bedoeling dat de nieuwe partner op de boerderij gaat wonen. Soms vertrekt die nieuwe partner dan uit de eigen woonplaats, ver weg van de woonplaats van de boer. Mensen die meedoen aan het programma moeten soms veel opgeven voor een relatie.

Wat zou jij willen opgeven voor een relatie? En onder welke voorwaarden wil je dat wel of niet opgeven? Bijvoorbeeld je woonplaats, je baan, je land, je kinderen, je familie, je vrienden, je geld, je huis, je hobby's.

Opdracht 18 | Een persoon zoeken

Loop door het lokaal.
Stel aan een medecursist een vraag uit de lijst hierna. Als die cursist *ja* zegt, reageer je met een extra vraag. Daarna stelt die cursist een vraag aan jou.
Als je medecursist *nee* zegt, dan stel je andere vragen totdat het antwoord *ja* is. Probeer bij elke vraag een andere cursist te vinden.

Voorbeeld
Zoek iemand die …
- kinderen heeft

Je vraagt dan: *Heb jij kinderen?*

Als diegene *ja* zegt, stel je een extra vraag. Bijvoorbeeld: *Hoeveel kinderen heb je? Hoe oud zijn je kinderen? Hoe heten je kinderen?*

Zoek iemand die …
- een dierenliefhebber is.
- dezelfde sport als jij leuk vindt.
- een partner uit een ander land heeft.
- een bijzondere relatie met een van de grootouders heeft.
- vrienden uit vijf verschillende landen heeft.
- naar een familielid is vernoemd.
- Nederlandse roots heeft.
- in meer dan vijf appgroepjes zit.
- niet van datingprogramma's houdt.
- geen socialmedia-account heeft.
- veel volgers op Instagram heeft.
- in het weekend graag samen met vrienden dingen doet.
- het leuk vindt om voor anderen te koken.
- van Nederlandse liefdesliedjes houdt.
- ervan houdt om talen te leren.
- er moeite mee heeft om in contact met Nederlanders te komen.
- afgelopen week een advies aan een vriend(in) heeft gegeven.
- met een huisgenoot een dilemma heeft besproken.

Opdracht 19 | Liedje – Als ik je weer zie

a Luister naar het liedje 'Als ik je weer zie' van Paul de Munnik, Typhoon, Maan en Thomas Acda.

b Welke zinnen over vriendschap heb je gehoord?
c Welke vond je het mooist?
d Herken je dit bij je eigen vriendschappen?
e Hoe worden de onderstreepte woorden in het liedje uitgesproken?

1 Ik weet niet
2 Een vriend zegt zwijgend
3 Dezelfde hemel sta als jij
4 Weer terug
5 Eén blik voor een miljoen
6 als de nood het hoogst is
7 met z'n twee

9.6 Afronding

Opdracht 20 | Herhaling

Jullie gaan werken in twee teams. Iemand van het eerste team pakt een kaartje. Op het kaartje staat een woord uit de hoofdstukken 7, 8 of 9. Op het kaartje staat ook wat die persoon moet doen om het woord duidelijk te maken aan de rest van het team: uitbeelden, omschrijven of tekenen. Het team krijgt twintig seconden om het woord te raden. Als het team het woord raadt, krijgt het team een punt. Dan pakt iemand van het tweede team een kaartje. Welk team heeft de meeste punten?

Opdracht 21 | Kletsmomentje

Je krijgt van je docent vragen voor een kletsmomentje.

Opdracht 22 | Onregelmatige werkwoorden (hoofdstuk 8 en 9)

In deze opdracht staan onregelmatige ((on)scheidbare) werkwoorden uit hoofdstuk 8 en 9.
In bijna elke zin moet je twee werkwoorden invullen in het imperfectum of perfectum. Vul de juiste combinatie van werkwoorden in. Kies uit:

aangeven en aanschuiven | aanraden | afvragen en gedragen | langsgaan en toekomen | opvallen en omgaan | samenhangen en bieden | scheiden en terugvallen | spijten en wijzen | voorkomen en inslijten | voorzien en inkopen

Zie voor de werkwoordsvormen het vocabulaire aan het eind van het hoofdstuk.

1 Toen ik in het buitenland studeerde ________________ het me ________________ dat buitenlandse studenten vaak alleen met elkaar ________________.

2 Het ________________ haar dat ze hem niet op het problematisch gedrag van zijn vriend had ________________.

3 Je was van plan om naar je ouders te gaan. Ben je nog bij hen ________________? Of ben je daar nog niet aan ________________?

4 Nadat hij was ________________, ________________ hij ________________ op zijn vrienden van vroeger.

5 Is iedereen ______________ van een drankje? We hebben genoeg ______________.

6 Ik heb een goede tijd in het buitenland gehad, maar dat ________________ ermee ________________ dat mijn collega's veel gezelligheid ________________.

7 Igor deed in zijn studententijd gekke dingen. Ik heb me regelmatig ________________ waarom hij zich in die periode zo vreemd ________________.

8 Die jonge hond heeft een goede training gehad. Daarmee is ________________ dat verkeerd gedrag is ________________.

9 We zaten op een druk terras en veel mensen zochten een plekje. Toen ik had ________________ dat de stoelen naast ons vrij waren, ________________ twee buitenlandse toeristen bij ons ________________.

10 Wat is het laatste wat vrienden jou hebben ________________? Vond je dat een goed advies?

In de praktijk

- Kijk welke Nederlandstalige films of series er zijn. Kies er één uit en kijk ernaar.
- Voer een gesprek in het Nederlands met iemand met wie je altijd in een andere taal praat.

Reflectie

Je bent nu aan het einde van het hoofdstuk. Tijd voor reflectie!
Wat heb je allemaal gedaan en geleerd?
Kijk nog eens naar de opdrachten in dit hoofdstuk: vocabulaire, uitspraak, grammatica, spreken, lezen, luisteren en schrijven. Wat ging goed? Wat ging nog niet goed? Wat ga je doen om die onderdelen te verbeteren? Vraag een medecursist om tips.

Website
Op **www.coutinho.nl/nederlandsinactie4** kun je aan de slag met (interactieve) opdrachten om verder te oefenen met vocabulaire, preposities, onregelmatige werkwoorden, dictees, uitspraak, grammatica, lezen en luisteren. Ook kun je luisteren naar de tekst, het vocabulaire en de uitspraak.

// Vocabulaire hoofdstuk 9

Idioom
in de jaren vijftig
daar komt bij
maar liefst
een stuk losser
op prijs stellen
de normaalste zaak van de wereld

Vocabulaire
aangeven
aanhaakgroep, de
aanhaken
aankondigen
aanschuiven
absoluut
activiteit, de
aldus
antropologe, de
appje, het
baseren op
best
bestaan
bieden
binnenshuis
camping, de
degene / diegene
doodstil
etentje, het
expat, de
feit, het
gek
handvol
hecht
inkopen
isoleren
kring, de
langsgaan (bij)
lastig
medestander, de
meespelen
mengen (met / van)
midden, (het)
midden in
misverstand, het
mixen
motto, het
omgaan met
onaangekondigd
onbeleefd
ondenkbaar
onderaan
ongeschreven
ontmoeten
oppervlakkig
opvallen
ordenen (op)
picknicken
plannen
portie, de
privédomein, het
publiek
ranglijst, de
ruzie, de (**met / over)**
samenhangen met
schaars
sfeer, de

spontaan
streng
strikt
terugkeren (naar)
terugvallen op
tevoren, van –
toekomen aan
toevoegen (aan)
uiteraard
vandaar
voorkomen
voortdurend
voorzien (van)
vriendschap, de
weleens
wereldwijd
whatsappgroep, de
wijzen (naar / op)
zaak, de

Preposities

baseren op
in de jaren (vijftig)
daar komt bij
langsgaan bij
mengen met / van
midden in
omgaan met
ordenen op
op prijs stellen
ruzie met / over
samenhangen met
terugkeren naar
terugvallen op
van tevoren
toekomen aan
toevoegen aan
voorzien van
wijzen naar / op

Onregelmatige werkwoorden

aangeven – gaf aan – aangegeven
aanschuiven – schoof aan – aangeschoven
afvragen – vroeg af – afgevraagd
bieden – bood – geboden
inkopen – kocht in – ingekocht
langsgaan – ging langs – is langsgegaan
omgaan – ging om – is omgegaan
opvallen – viel op – is opgevallen
samenhangen – hing samen – samengehangen
terugvallen – viel terug – is teruggevallen
toekomen – kwam toe – is toegekomen
voorkomen – voorkwam – voorkomen
voorkomen – kwam voor – is voorgekomen
voorzien – voorzag – voorzien
wijzen – wees – gewezen

Scheidbare werkwoorden

aangeven
aanhaken
aankondigen
aanschuiven
inkopen
langsgaan
meespelen
omgaan
opvallen
samenhangen
terugkeren
terugvallen
toekomen
toevoegen
voorkomen

Eigen vocabulaire

Hoofdstuk 10

Geld

10.1 Intro

In het Nederlands heb je veel uitdrukkingen met geld. Hierna zie je er een paar. Heb je enig idee wat ze betekenen? Heb je in jouw taal dezelfde uitdrukkingen? Ken je nog een andere uitdrukking over geld in jouw taal?

- een rijke stinkerd
- er warmpjes bij zitten
- geld moet rollen
- op zijn geld zitten
- voor een dubbeltje op de eerste rang zitten
- een gat in je hand hebben
- geld als water verdienen
- zwemmen in het geld
- eieren voor je geld kiezen
- geld maakt niet gelukkig

Opdracht 1 | Liedje – Geld maakt niet gelukkig

Je gaat kijken en luisteren naar het liedje 'Geld maakt niet gelukkig' van Huub van der Lubbe. Maak eerst opdracht a en b.

a Wat denk jij: maakt geld gelukkig? Praat er in groepjes van drie over.
b Welke woorden verwacht je in het liedje? Schrijf deze woorden op.
c Luister en kijk naar het liedje. Heb je je woorden van b gehoord?
d Wat is de essentie van het liedje?

10.2 Tekst en vocabulaire

(A) Ken je de app Tikkie? Gebruik je die zelf?

Opdracht 2 | Vooraf

In de tekst komt het volgende idioom voor. Welke zinnen uit het linker- en het rechterrijtje passen bij elkaar?

1	Gezelliger wordt het er niet op. (r. 61)	a	Ze doen mee.
2	Ze gaan erin mee. (r. 83-84)	b	Als ze niet naar de kosten kijken, zijn ze positief.
3	Ze vinden dat niet kunnen. (r. 106)	c	Het wordt minder gezellig.
4	Los van de prijs zijn ze enthousiast. (r. 140)	d	Ze zijn het helemaal eens.
5	Ze zijn te spreken over dat fenomeen. (r. 142)	e	Ze vonden dat onacceptabel.
6	Ze zijn het roerend eens. (r. 178)	f	Ze vinden dat heel goed.

(B) Onderstreep de voor- en nadelen van Tikkie.

Tekst | Tikkie

In de tekst hierna staan deze internationale woorden. Ken je ze?

dates (de date) | de norm | de app | geïntroduceerd (introduceren) | de masterstudent | dubbel | crossculturele (crosscultureel) | individualistische (individualistisch) | gefocust op (focussen (op)) | de efficiëntie | de introductiegroep | het volleybalteam | praktische (praktisch) | digitaal | de cocktailbar

Studenten sturen echt voor alles een *Tikkie*. Wil je mij alsjeblieft € 0,15 betalen?

Etentjes, *avondjes uit*, zelfs dates: ze eindigen allemaal met de woorden ‘stuur maar een Tikkie’. Een betaalverzoek sturen is *razendsnel* de norm geworden onder studenten. En dat is soms *best dwingend*. ‘Ik werd uit de groepsapp gezet omdat ik was vergeten te betalen.’

Studenten *ontvangen* dagelijks Tikkies: 15 cent voor mayonaise. 40 cent voor koffie uit *de koffieautomaat*. 63 cent voor het delen van Pringles. Ze hebben Tikkie *massaal omarmd*, want zo *rijk* zijn studenten vaak niet; ze kunnen elke cent gebruiken. En omdat de app geen *minimumbedrag* heeft, vraagt *men* de kleinste bedragen terug.

Tikkie werd in 2016 geïntroduceerd en *veroverde* Nederland daarna razendsnel. Masterstudent European Culture Aziza Zijlstra ging dat jaar in Groot-Brittannië studeren en toen ze in 2017 terugkwam, was de betaalapp normaal geworden. ‘Alles wordt *verrekend*. Als je samen gaat eten, krijg je een verzoek om 3 euro terug te betalen.’

Wanneer Aziza in Manchester ging *stappen*, betaalde iedereen een rondje. Ze *splitsten* de rekening alleen bij grote bedragen in restaurants, of als er eten werd besteld. Dan betaalden mensen elkaar *contant* terug. Weer in Groningen moest ze wennen aan de Tikkies die ze *opeens* overal voor kreeg.

‘Het is best gek dat je na een avond stappen een Tikkie voor een biertje krijgt, maar ik doe het nu zelf ook. Iedereen doet het. Het is ook makkelijk, je hoeft niet meer zelf te *rekenen*.’

Dwingende norm

Geneeskundestudent Lisa Vermaas herkent dat. ‘Wanneer één iemand begint met verrekenen, gaat iedereen het doen.’ Je moet ook wel, legt ze uit: ‘Als mensen na het stappen Tikkies sturen of hun *uitgave* in de Wie Betaalt Wat-app zetten, terwijl jij een rondje hebt gegeven, dan betaal je dubbel. Dat is niet *redelijk*.’

Gezelliger wordt het er niet op*, vinden Lisa en haar studiegenoot

Sarah Jonker. ‘Je hebt twee soorten mensen,’ *concludeert* Sarah. ‘De mensen die zeggen: laat maar zitten, en de mensen die denken: 10 cent, let’s go.’
Die eerste groep zou misschien liever deze keer de lunch betalen en de volgende keer de ander laten trakteren. Maar als iedereen *telkens* een Tikkie stuurt, ga je dat zelf ook doen. Iemand spontaan trakteren lijkt *volledig verdwenen*.

In Duitsland betaalt iedereen gewoon via IBAN of Paypal

Het is een bekend fenomeen in de sociale psychologie, volgens Luzia Heu, PhD-student crossculturele psychologie. Mensen zijn het misschien niet eens met een norm, maar *ondanks* dat gaan ze er toch in mee* omdat ze denken dat alle anderen die norm wel accepteren. En de Nederlandse cultuur *leent zich* ook uitstekend *voor* een fenomeen als Tikkie. ‘In een individualistische cultuur die gefocust is op efficiëntie, waar mensen gewend zijn om open over geld te praten, kan een norm zoals het sturen van een betaalverzoek ontstaan.’
De *gevolgen* kunnen groot zijn, merkte Sarah. Zij werd *uit* de groepschat van haar introductiegroep *gezet*, omdat ze was vergeten een betaalverzoek voor het avondeten te voldoen. Het verzoek werd ’s ochtends gestuurd en ze was van plan dezelfde dag nog te betalen. ‘Maar toen ik ’s avonds de app wilde opzoeken, was ik er al uitgezet, heel *raar*. Ik kreeg nog een heel *verontwaardigde opmerking*, dat ze het niet vonden kunnen* dat ik nog niet betaald had. Het ging om *slechts* 5 euro. Dat is toch geen *reden* om iemand uit de chat te zetten?

Onbeleefd

In veel landen zou Tikkie nooit werken, zegt Heu. Ze deed *onlangs* onderzoek in Egypte en als ze daar had *voorgesteld* om iets te verrekenen, was dat een *belediging* geweest. ‘In een samenleving waar het onbeleefd is om over geld te praten, of waar het een *eer* is om mensen uit te nodigen voor een etentje, zou Tikkie nooit zijn ontstaan.’ Een Tikkie sturen zou geen goede *indruk* maken en *invloed* hebben *op* de relatie.
Voor internationale studenten is Tikkie dan ook even wennen. De eerste keer dat student International Business Finn Scheff een Tikkie kreeg, herinnert hij zich nog goed. Als enige niet-Nederlander in zijn volleybalteam kon hij het verzoek voor een paar biertjes niet betalen. Daar heb je namelijk een Nederlandse bankrekening voor nodig. In Duitsland betaalt iedereen gewoon via IBAN of Paypal, zegt Finn, dus loste hij het probleem op door *ouderwets* om een IBAN te vragen. Los van* de praktische problemen zijn veel internationals *overigens* wel te spreken over* Tikkie. ‘Het is een fantastische *uitvinding*,’ zegt Riccardo Brusori, een Italiaan die de master Strategic Innovation Management doet. Als hij uit eten

gaat met een paar mensen, kost het een *eeuwigheid* om alles apart af te rekenen. Nee, dan Tikkie. Eén persoon *pint* en de rest betaalt diegene digitaal terug.

In Italië zou je voor een kop koffie van een euro nooit een Tikkie sturen

In Italië betalen mensen meestal voor zichzelf. ‘Daar ga je uit eten of naar een cocktailbar, waar de prijzen hoger liggen. Dan geef je niet zo snel een rondje. Maar als je koffie gaat drinken, zou je voor een euro nooit een Tikkie sturen.’ Madeleine Steele, een Amerikaanse student International Business, is het ook opgevallen dat Nederlanders echt álles willen splitsen. ‘In de VS betaalt iedereen na het eten contant zijn deel van de rekening,’ zegt ze. ‘Maar een klein bedrag zou je nooit terugvragen. Dat zou je zien als een leuk *gebaar*.’ Ze vindt het wel prettig dat in Nederland de rekening gedeeld wordt. ‘Ik zou me *ongemakkelijk* voelen als anderen veel voor mij zouden betalen.’ *Zowel* Madeleine, de Duitse Finn *als* zijn *studiegenoot* Jonas Jentsch zijn het roerend eens* dat Tikkies onder een euro te ver gaan. *Dergelijke* bedragen betaal je gewoon. Maar Jonas ziet wel een voordeel in de Nederlandse *gewoonte* om elke cent te tellen: ‘De momenten dat iemand iets aan je geeft en het bedrag niet terug wil, worden er extra speciaal en *lief* door.’

Vocabulaire

Tikkie	payment app
avondjes uit (uitgaan)	to go out (for the evening)
razendsnel	extremely fast
dwingend (dwingen)	forceful (to force)
ontvangen	to receive
de koffieautomaat	coffee machine
de automaat	machine
massaal	en masse
omarmd (omarmen)	to embrace
rijk	rich
het minimumbedrag	minimum amount
minimum	minimum
men	people
veroverde (veroveren)	hier: to take over, ook: to conquer
verrekend (verrekenen)	to settle (amounts owed)
stappen*	to go out (in the evening), to party
splitsten (splitsen)	to split, to divide

contant	cash
opeens	suddenly
rekenen	to calculate
de uitgave	expense
redelijk*	reasonable
concludeert (concluderen)	to conclude
telkens	constantly
volledig	completely, entirely
verdwenen (verdwijnen)	to disappear
ondanks (dat)*	despite
leent zich … voor (zich lenen voor)	to be suitable for
gevolgen (het gevolg)	consequences
uit … gezet (uitzetten)*	hier: to be removed from, ook: to switch off, to turn off
raar	odd, weird
verontwaardigde (verontwaardigd)	outraged, indignant
de opmerking	comment
slechts	only
de reden	reason
onlangs	recently
voorgesteld (voorstellen)*	to propose
de belediging	insult
beledigen	to insult
de eer	honour
de indruk	impression
de invloed (op)	effect (on), influence (on)
invloed hebben (op)	hier: to affect, ook: to influence
ouderwets	old-fashioned
overigens	hier: anyway, ook: otherwise
de uitvinding	invention
de eeuwigheid	eternity
pint (pinnen)	to pay by card
het gebaar*	gesture
ongemakkelijk*	uncomfortable
zowel … als …	both – and
de studiegenoot	fellow student
dergelijke (dergelijk)	such

de gewoonte	habit
lief	sweet, kind

Struikelwoorden

stappen

1 We gaan elke donderdag met een groep vrienden stappen. We gaan dan van het ene café naar het andere café. Ik vind het heel leuk om elke donderdag met die groep vrienden uit te gaan.

2 Je moet nu in de bus stappen, anders vertrekt die zonder jou.

redelijk

1 Ik vind het niet redelijk dat je zo boos op me bent. Het is echt niet mijn fout dat je fiets gestolen is.

2 De docent zei dat we de test redelijk goed hadden gemaakt. We waren blij met deze relatief goede resultaten. We dachten namelijk dat we de test slecht hadden gemaakt.

ondanks (dat)

- Ondanks zijn vervelende appje blijf ik hem sympathiek vinden.
- Ondanks dat hij een vervelend appje heeft gestuurd, blijf ik hem sympathiek vinden.

uitzetten

1 Ze is uit de trein gezet, omdat ze op de wc zat te roken.

2 Ik stop met werken. Ik zet de computer uit.

voorstellen

1 Ze stelde voor om de rekening te splitsen, maar dat wilde de rest van de groep niet.

2 Mag ik me even voorstellen? Ik ben Bergie Lutsch.

3 Ik vind tien kilometer hardlopen heel veel, maar Davide vindt dat niets voorstellen. Dat is ook niet zo gek, hij loopt een paar marathons per jaar.

4 Stel je eens voor dat je een miljoen euro zou winnen. Wat zou je met dat geld doen?

het gebaar

1 Wat leuk dat je me trakteert omdat ik jarig ben. Dat vind ik een leuk gebaar, dank je wel.

2 Welk gebaar maak jij als je iets goed vindt? Dan doe ik mijn duim omhoog.

ongemakkelijk

1 Ik vroeg Christa of ze haar zoon had meegenomen. Hij bleek echter haar nieuwe vriend te zijn. Wat een ongemakkelijk moment!

2 Ik vind deze stoelen heel erg mooi, maar ze zitten ongemakkelijk. Ik krijg rugpijn van die stoelen.

3 Kan ik in het Nederlands zeggen dat ik de test ongemakkelijk vond? Nee, dat kan niet. Je zegt dan: ik vond de tekst moeilijk of niet gemakkelijk.

Opdracht 3 | Verwerking van de tekst

a Werk in groepjes van drie. Zet de voor- en nadelen van Tikkie die je hebt onderstreept in het schema hierna. Kun je nog andere voor- en nadelen bedenken?

voordelen	nadelen

b Wat vind je van Tikkie? Zou Tikkie in jouw cultuur werken? Bespreek het in je groepje.

Opdracht 4

Welke woorden zijn synoniemen? Combineer de woorden uit de rijtjes links en rechts.

1	ontvangen	a	vreemd
2	stappen	b	krijgen
3	telkens	c	trouwens
4	raar	d	maar
5	slechts	e	uitgaan
6	overigens	f	de mensen
7	men	g	steeds

Opdracht 5

Vervang de vetgedrukte woorden door een woord uit het vocabulaire.

1 Leila en Mirella hebben **kortgeleden** een tweedehands auto gekocht.
2 Studenten hebben Tikkie **totaal** omarmd.
3 Ik vind dat je **behoorlijk** veel geld hebt voor iemand van eenentwintig jaar.
4 Het voelt **niet goed** dat ze laat zien hoeveel geld er op haar bankrekening staat.
5 Het duurde **heel lang** voordat Ian klaar was.
6 Reina zei dat ze haar studiegenoot een idioot en mij ook niet zo slim vindt. **Zulke** opmerkingen vind ik een belediging.
7 **Én** mijn vader **én** mijn moeder zijn in Suriname geboren.
8 We hebben een dure vakantie geboekt **hoewel** we weinig geld hebben.
9 Had je na de eerste afspraak een **beeld** van zijn competenties?
10 Ik kan mijn boek niet vinden. Het is **niet meer hier**.

Opdracht 6

Kies het meest logische woord.

1 Je kan me niet **dwingen / beledigen** om te betalen. Dat kies ik zelf.
2 Cristoff **splitste / veroverde** mijn hart toen hij zichzelf op een grappige manier voorstelde.
3 Heb jij ook uit zijn woorden **geconcludeerd / uitgezet** dat hij geen betaalverzoek heeft ontvangen?
4 Er is geld uit mijn portemonnee **verdwenen / gepind**!
5 Weet jij wat de **indruk / reden** is waarom hij altijd zoveel rondjes geeft?
6 We vonden het een **eer / gewoonte** toen hij vroeg of we op zijn huwelijk kwamen.
7 Denk je dat je ouders veel **gebaar / invloed** hebben op de manier waarop je met geld omgaat?
8 Hella vroeg waarom ik Tikkie niet gebruik toen ik ging uitrekenen hoeveel geld iedereen moest betalen voor het avondje uit. Ze vond me enorm **lief / ouderwets**, denk ik.
9 Kevin wil niet naar dat soort **massale / redelijke** evenementen; hij voelt zich ongemakkelijk in grote groepen.
10 Hij heeft een paar keer geld van ons geleend, maar hij betaalt nooit terug. **De uitgave / Het gevolg** is dat niemand hem nog geld wil lenen.
11 Mensen zijn **uitgezet / beledigd** als je vervelende opmerkingen over hun kinderen maakt.
12 Zullen we het bedrag **delen / voorstellen** en allebei de helft betalen?

Opdracht 7 | Toepassingsvragen

Werk in tweetallen. Reageer met het woord tussen haakjes.

1 Hoe voelde je je na zijn opmerking dat je niet hoefde te betalen omdat je een laag salaris hebt? (beledigen)
2 Ik vind dat je je geld moet terugvragen. Dat moet je echt doen! Doe je dat? (dwingen)
3 Ik betaal het avondje uit, je hebt me zo fantastisch geholpen met mijn nieuwe huis. (lief)
4 Waarom is Tikkie in Nederland razendsnel een succes geworden en in andere landen niet? (men)
5 Hé, jullie zaten toch buiten? Waarom komen jullie naar binnen? (opeens)
6 We willen graag een nieuwe bank kopen, maar de bank die we graag willen hebben, kost drieduizend euro. (de uitgave)
7 Samu stuurt Tikkies voor hele kleine bedragen, zelfs voor vijf cent. (raar)
8 We hadden om 10.00 uur een afspraak. Was je het vergeten? (volledig)
9 Denk je ook dat in de toekomst mensen alleen nog maar pinnen en niet meer contant betalen? (verdwijnen)
10 Denk je dat het veel invloed op je relatie heeft als jij veel meer geld hebt dan je partner? (het gevolg)
11 Weet jij overigens waarom ze toch niet op vakantie gaan? (de reden)
12 Bij de eerste ontmoeting dronk hij veel te veel, na het etentje kon hij bijna niet meer lopen. Iedereen was verontwaardigd. (de indruk)
13 Ik geef altijd geld aan de jongen die buiten bij de supermarkt om geld vraagt. (de gewoonte)
14 Mijn vriendin heeft zomaar het horloge voor me gekocht dat ik heel mooi vind. (het gebaar)
15 Is je laptop nog aan? (uitzetten*)
16 Wat doen we met de rekening? Apart betalen of delen? (voorstellen*)
17 Accepteer je een duur cadeau van iemand die je nauwelijks kent? (ongemakkelijk*)
18 Ga je vaak uit? (stappen*)
19 We delen de rekening niet als iedereen iets anders heeft gegeten. Iedereen betaalt dan voor zichzelf. (redelijk*)
20 Hoe ben je naar de cursus gekomen? (ondanks (dat)*)

10.3 Uitspraak – Reflectie + focuspunten

Je hebt in de vorige hoofdstukken geleerd dat deze onderdelen belangrijk zijn voor de verstaanbaarheid:

1 woordaccenten
2 sjwa
3 verbonden spraak
4 zinsaccenten

Maak tijdens dit hoofdstuk de uitspraakopdrachten op de website. Je leert dan hoe je jezelf kunt beoordelen en welke onderdelen nog lastig zijn.

Je luistert later in dit hoofdstuk tijdens de les naar jezelf en naar elkaar. Dan geef je elkaar ook feedback.

Opdracht 8

Kijk voor de luister- en spreekopdracht op de website.

Opdracht 9 | Geld besparen

a Op de website staan zestien korte teksten met bespaartips. Hierna vind je de titels van deze teksten. Wat verwacht je van de teksten op basis van de titels? Bespreek dat in groepjes van drie.

1 Bespaar op boodschappen
2 Kijk verder dan de supermarkt
3 Doe iets met eten dat over is
4 Verkoop spullen via bol.com
5 Maak je eigen toiletproducten
6 Stop met wegwerpscheermesjes
7 Ga voor wasbare luiers en wasbaar maandverband
8 Word je eigen kapper
9 Ga altijd met eten op pad
10 Zet 10 procent van je inkomen opzij
11 Koop en verkoop tweedehands via Marktplaats of Vinted
12 Koop geen (dure) kleding meer
13 Sluit een nieuw abonnement voor je mobiele telefoon af

14 Verander van energieleverancier
15 Verruil je huis voor een camper
16 Houd je uitgaven bij en kijk daar kritisch naar

b Controleer op de website of de inhoud van de bespaartips hetzelfde is als jullie hadden verwacht.

c Bespreek met elkaar welke tips voor jullie zouden werken en kies er samen vijf. Zet ze in volgorde van effect. Vertel dan aan de hele groep wat jullie hebben gekozen en waarom.

d Je vindt dat je veel te veel spullen hebt. Je besluit tip 11 te gaan doen: (...) verkoop tweedehands via Marktplaats of Vinted. Je wil twee dingen verkopen. Maak / zoek een foto van de dingen die je wil verkopen. Schrijf bij elk product een tekst. Geef informatie over het product. Schrijf een positieve tekst zodat iemand het graag wil kopen. Gebruik je fantasie!

10.4 Grammatica – Passieve zinnen

//

Er zijn actieve en passieve zinnen. Kijk naar de volgende passieve zinnen.

1 Alles wordt verrekend.
2 Ik werd uit de groepsapp gezet.
3 De rekening is al betaald.
4 's Avonds was ik er al uitgezet.

Vraag 1
In de zinnen hiervoor staan steeds twee werkwoorden. Onderstreep deze.

Vraag 2
Wat is het verschil tussen de zinnen 1, 2, 3 en 4?

Vraag 3
Wanneer gebruik je *worden* + een participium en wanneer gebruik je *zijn* + een participium?

In het schema zie je actieve en passieve zinnen naast elkaar.

	actief	passief
1 presens	Ze delen de rekening.	De rekening wordt gedeeld.
2 imperfectum	Ze deelden de rekening.	De rekening werd gedeeld.
3 perfectum	Ze hebben de rekening gedeeld.	De rekening is gedeeld.
4 plusquam-perfectum	Ze hadden de rekening gedeeld.	De rekening was gedeeld.

Vraag 4
Wanneer gebruik je actieve zinnen en wanneer passieve zinnen?

!

- In passieve zinnen kun je ook laten zien wie iets gedaan heeft. Je gebruikt dan *door*: De rekening wordt *door* ons gedeeld.

Passieve zinnen kunnen ook met *er* beginnen. Soms omdat het subject indefiniet is:
- Er werd eten besteld.

Soms omdat het subject niet bekend of niet relevant is.
- Er wordt veel gepind.
- Er werd veel gelachen op het feest.

In actieve zinnen gebruik je dan *de mensen* / *men* / *ze*.
- De mensen pinnen veel. / Men pint veel.
- Ze lachten veel op het feest.

Is alles duidelijk?

Bespreek met een medecursist de volgende zinnen. Let op de tijd van de zinnen. Waarom is de passieve vorm gekozen?

1. Het eten is al betaald.
2. Er werden veel elektrische fietsen gestolen.
3. Het artikel is geschreven door Erik Scherder.
4. Ze weet niet wie het geld heeft meegenomen. Dat wordt onderzocht.
5. Alle bedragen waren door de studenten verrekend.

▶ Dit heb je geleerd
Je gebruikt het passivum als het subject niet bekend of niet relevant is. Je maakt het passivum met *worden* of *zijn* + participium. *Worden* + participium gebruik je bij het presens en het imperfectum, *zijn* gebruik je bij het perfectum en het plusquamperfectum. Je kunt met *door* laten zien wie / wat het subject is.

Opdracht 10

Wat betekenen deze zinnen?

1 Er wordt een nieuwe app geïntroduceerd.
- a De app bestaat al.
- b De app kun je binnenkort downloaden.

2 De mensen waren beledigd door de opmerking.
- a De opmerking was een belediging voor de mensen.
- b Zo'n opmerking kan mensen beledigen.

3 Het geld is aan de bankrekening toegevoegd.
- a Het geld staat nog niet op de bankrekening.
- b Het geldt staat al op de bankrekening.

4 Ik werd met veel warmte ontvangen.
- a De mensen ontvingen mij met veel warmte.
- b Als ik bij die mensen kom, ontvangen zij mij met veel warmte.

5 De activiteit wordt door mij gepland.
- a Ik ga de activiteit plannen.
- b De activiteit heb ik al gepland.

6 De planning van de activiteiten is vandaag via de mail verstuurd.
- a Iedereen heeft de planning van de activiteiten via de mail ontvangen.
- b Vandaag versturen we via de mail de planning van de activiteiten.

Opdracht 11

Maak passieve zinnen.

1 Men betaalt het minimumbedrag.
2 Ze hadden Sarah uit de groep gezet.
3 Ze hebben de spullen voor de picknick ingekocht.

4 Men splitst de rekening voor de hele groep.
5 De studenten hebben Tikkie massaal omarmd.
6 In deze groep mengen ze internationals en Nederlanders.
7 Ze hadden dit feest op een zaterdag gepland.
8 Hij voegde mij toe aan de appgroep.
9 In die plaats scheiden ze het afval.
10 Ze hebben de nieuwe collega op haar kennis getest.

Opdracht 12

Maak de zin tussen haakjes passief.

1 Was het gezellig in de cocktailbar? (Ze praatten en dronken.)

Ja, er ____

2 Waarom is een introductiegroep belangrijk? (Men sluit vriendschappen voor het leven.)

Er ____

3 Was de situatie dan gevaarlijk? (Ze hadden gewezen op de problemen.)

Ja, er ____

4 Hoe ontstond dat misverstand? (Men communiceerde niet voldoende.)

Er ____

5 Waarop is dat bedrag gebaseerd? (Ze hebben met de laatst bekende cijfers gerekend.)

Er ____

6 Welke opdracht deden jullie als laatste in de les? (We sloten af met een spreek-opdracht.)

Er ____

7 Waarom gaat het vaak verkeerd met geld? (Ze informeren niet naar de financiële situatie.)

Er ____

8 Is alle informatie nu compleet? (Ze hebben van alles ingevuld.)

Ja, er ____

Opdracht 13

Reageer met een passieve zin en de woorden tussen haakjes.

1 Waarom kijk je zo boos? (fiets | stelen)
2 Heb je je bank op Marktplaats gezet? (Ja | gisteren | verkopen)
3 In een winkel: Kan ik u helpen? (Nee | al | helpen | collega)
4 Wat is je haar lang! (het | volgende week | knippen)
5 Heeft je buurman een hartoperatie gehad? (vorige week | opereren)
6 Wie zorgt voor de communicatie? (de organisatie | regelen)
7 Moeten we dit zelf betalen? (Nee | het werk | betalen)
8 Wat een lekkere kip, hij smaakt een beetje zoet. (bakken | olie | honing)
9 Wat kun je zeggen over het eten in de Blue Zones? (veel vis | eten)
10 Wanneer krijg ik het boek? (binnen twee werkdagen | opsturen)

Opdracht 14 | Wie krijgt € 50.000?

Je zit in een commissie die in totaal € 50.000 mag geven aan mensen die het heel goed kunnen gebruiken.

Werk in drietallen. Bespreek hoe jullie de € 50.000 gaan verdelen. Je mag niet aan alle personen hetzelfde bedrag geven. Bespreek in de hele groep wie geld krijgt, hoeveel en waarom. Bespreek ook wie geen geld krijgt en waarom niet.

naam	Veronica	Yousef	Vince	Minako	Jolan
leeftijd	41	59	22	33	27
studie / werk en inkomen	Heeft een fulltimebaan en verdient € 1096 netto.	Heeft een eigen bedrijf, maakt medische instrumenten, geeft zichzelf aan salaris wat hij nodig heeft, meestal rond € 1000.	Studeert geneeskunde, heeft een bijbaantje in een café. Inkomen bestaat uit: bijbaantje: € 350 bruto en studiebeurs: ruim € 500.	Heeft vaste baan als universitair docent, salarisschaal 12, € 5058 bruto.	Is twee jaar geleden afgestudeerd als kunstenaar, op zoek naar werk. Uitkering: € 1075 netto.

privésituatie	Is alleenstaand, twee kinderen (3 en 5) die bij opa en oma zijn als Veronica werkt.	Getrouwd, twee volwassenen kinderen, van wie één blinde adoptiezoon uit Bangladesh.	Woont samen.	Getrouwd, partner woont in het buitenland.	Is alleenstaand.
bijzonderheden	Heeft schulden van in totaal € 43.000 door partner met een gokverslaving die een jaar geleden overleden is. Steelt soms omdat ze anders niet rond kan komen.	Omzet: € 40.000 per jaar Winst: ? Doneert maandelijks € 200 aan een kindertehuis in Bangladesh.	Ouders zijn rijk en gaven altijd € 1000 per maand, maar geven na een ruzie geen geld meer. Kan niet meer uren werken, omdat hij zijn tijd nodig heeft voor zijn studie.	Betaalt maandelijks 65 procent van het salaris aan familie in het buitenland die in armoede leeft.	Heeft geen werk en weinig perspectief op werk, voelt zich eenzaam en vindt dat het leven weinig zin heeft.
Heeft geld nodig …	Om schulden af te lossen en een normaal leven op te bouwen voor de kinderen en zichzelf.	Om medische instrumenten te maken voor kinderen in Bangladesh.	Om de kosten voor zijn dure studie en levensonderhoud te betalen (betaalt alles terug, want vindt makkelijk een goedbetaalde baan in een ziekenhuis).	Om microkredieten te verstrekken in land van herkomst (Japan), maar misschien ook in Nederland.	Om een eigen bedrijf te beginnen: gaat binnenkort een businessplan schrijven, heeft startkapitaal nodig.

10.5 Taalhandeling

//

IETS NIET WILLEN / KUNNEN ZEGGEN

Elkaar feedback geven

Iets niet willen zeggen

Dat zeg ik liever niet.	Wat verdien je per maand? – Dat zeg ik liever niet.
Dat vind ik wel heel persoonlijk.	Hoeveel geld staat er op je bankrekening? – Dat vind ik wel heel persoonlijk
Daar praat ik liever niet over.	Heb je een leuke schooltijd gehad? – Daar praat ik liever niet over.
Dat zijn jouw zaken niet.	Houd je geld over aan het einde van de maand? – Dat zijn jouw zaken niet.
(informeel) Dat gaat je niets aan.	Hoe duur was jullie nieuwe huis? – Dat gaat je niets aan.

Iets niet kunnen zeggen

Dat hangt af van … / Dat hangt van … af	Het is belangrijk om je vrienden vaak te verrassen met leuke cadeautjes. – Dat hangt van je financiële situatie af.
Dat hangt ervan af.	Je kunt beter geen geld lenen van vrienden. – Dat hangt ervan af.
Dat kun je zo niet zeggen.	Geld maakt niet gelukkig. – Dat kun je zo niet zeggen.
Het is moeilijk om daar iets over te zeggen.	Vrouwen kunnen beter met geld omgaan dan mannen. – Het is moeilijk om daar iets over te zeggen.
Dat kun je zo in het algemeen niet zeggen.	Zonder geld kun je niet gelukkig zijn. – Dat kun je zo in het algemeen niet zeggen.
Dat is heel persoonlijk.	Het is leuker om alleen te werken dan in een team. – Dat is heel persoonlijk.

Dat verschilt per situatie / per ...	Als iemand bij je thuis komt, is het normaal dat je die persoon eten geeft. – Dat verschilt per land / per cultuur.

Wat is je focuspunt voor de uitspraak? Kies uit woordaccenten, sjwa, verbonden spraak of zinsaccenten.
Denk in de volgende opdracht extra aan je focuspunt.

Opdracht 15 Mijn focuspunt is ...

Werk in tweetallen. Reageer op de vragen hierna. Gebruik de constructies als je geen antwoord wil / kan geven.

1 Stuur je een Tikkie voor een bedrag onder de euro?
2 Wat heb je een mooie tas. Was hij duur?
3 Welke kledingmaat heb je?
4 Heb je problemen met je partner / vrienden / ...?
5 Kun je goed met geld omgaan?
6 Wat zou je aan jezelf willen veranderen? En aan je partner?
7 Wat vind je ervan dat ik mijn afval niet scheid?
8 Heb je schulden?
9 Hoeveel geld besteed je per maand aan kleding?
10 Is het onmogelijk om vrienden met Nederlanders te worden?
11 Hoe vaak ga je onder de douche?
12 Hoeveel partners heb je gehad?
13 Als je met een groep uitgaat, moet iedereen een rondje geven. Vind jij dat ook?
14 Iedereen moet 10 procent van zijn inkomen aan goede doelen geven, bijvoorbeeld Amnesty International.
15 Ga je vaak naar de huisarts?

Maak zelf ook nog een paar vragen.

HOEVEELHEDEN

Je ziet hier woorden en woordgroepen om te praten over hoeveelheid.

De helft - **een kwart** - **driekwart** doet / studeert / heeft ...
Negen **op** / **van de** tien - drie **op** / **van de** vier geven / kunnen ...
Eén **op** / **van de** tien - één **op** / **van de** drie wil / woont ...
10 **procent** - 60 **procent** is / geeft ...
De meerderheid wil / heeft ...

De meeste studenten willen / studeren / ..., **schat ik**.
Dat is **best veel**, **vergeleken met** ...
Een maand **of** acht – **een** week **of** drie – **een** euro **of** vijfhonderd.
Twee, drie, tien **keer zo** duur / veel / oud / lang **als** ...

Opdracht 16 | Over hoeveelheden praten

Praat met elkaar over de vragen hierna. Gebruik de woorden en woordgroepen om hoeveelheden aan te geven. Vertel over jouw land en vraag anderen over hun land.

1. Hoeveel mensen hebben een universitaire studie gedaan?
2. Hoeveel geven mensen per week uit aan boodschappen?
3. Hoeveel mensen eten vegetarisch?
4. Hoeveelheid mensen hebben een eigen huis en hoeveel mensen hebben een huurhuis?
5. Hoe vaak gaan mensen op vakantie, hoeveel keer per jaar?
6. Hoeveel mensen hebben een kat, een hond of een ander huisdier?
7. Wat betaal je voor een studentenkamer?
8. Hoeveel mensen leven in armoede?
9. Is energie (gas / licht) duur?
10. Is eten in een kantine op het werk duur?

Opdracht 17

Kijk voor de luister- en spreekopdracht op de website.

Opdracht 18 | Over een product klagen

Je hebt iets gekocht, maar je hebt een klacht over het product en gaat terug naar de verkoper. Bedenk zelf wat je hebt gekocht en welke klacht je hebt. Bedenk ook wat je graag wilt: je geld terug, ruilen, korting, een ander product, ... Bedenk daar argumenten voor.
Werk in tweetallen. Een van jullie is de klant met de klacht. De ander is de verkoper. De verkoper is natuurlijk niet zo blij met de klacht en zal niet snel akkoord gaan met het voorstel van de klant. Voer het gesprek. Draai na het gesprek de rollen om.

10.6 Afronding

Opdracht 19 | Herhaling

Werk in groepjes van drie. Selecteer allemaal vijf woorden uit het vocabulaire van dit hoofdstuk. Schrijf vijf zinnen met die woorden. Lees de zinnen voor, maar zeg *piep* op de plaats van het woord uit het vocabulaire. Je medecursisten moeten het woord raden.

Opdracht 20 | Kletsmomentje

Je krijgt van je docent vragen voor een kletsmomentje.

Opdracht 21 | Preposities (hoofdstuk 9 en 10)

Vul een prepositie in. Kies uit:

aan | in | met | op | over | van

1 Mijn vriend Francesco vond het niet leuk toen ik mijn oude vrienden wilde mengen ______ mijn nieuwe vrienden.
2 Zara vond het moeilijk om mee te gaan ______ alle veranderingen op haar werk, daarom heeft ze ander werk gezocht.
3 Ik vraag aan mijn vrienden en collega's om me te wijzen ______ fouten in mijn Nederlands, maar ze doen het nooit.
4 Nederlanders zijn een beetje gesloten. Misschien hangt dat samen ______ het weer; mensen zitten vaak binnen omdat het buiten te koud is.
5 In onze nieuwsbrief voorzien we iedereen ______ informatie over onze organisatie.
6 Ik vind het de normaalste zaak ______ de wereld om elkaar te helpen.
7 Ben je te spreken ______ je salaris of zeg je dat liever niet?
8 Sorry, maar ik ben er nog niet ______ toegekomen om je artikel te lezen.
9 Tijdens de vakantie kregen ze ruzie ______ elkaar ______ het hotel.
10 Mijn vriendin is erg gefocust ______ geld. Dat is niet altijd leuk.
11 Zou je Candice en Özcan willen toevoegen ______ ons appgroepje?

Opdracht 22 | Preposities (hoofdstuk 9 en 10)

Vul een prepositie in. Kies uit:

bij | in | met | naar | op | van | voor

1 Denk je dat je financiële situatie veel invloed ______ je leven heeft?
2 Volgende week hebben we op het werk een studiedag. ______ tevoren moeten we deze artikelen lezen.
3 De docent gaf ons extra tijd voor de toets. Dat stelden de studenten erg ______ prijs.
4 Mensen vragen soms wanneer ik terugkeer ______ mijn eigen land.
5 Los ______ de kosten was iedereen enthousiast over het plan.
6 Als ik jou was, zou ik deze gegevens ordenen ______ belangrijkheid.
7 Ga je nog om ______ je oude schoolvrienden?
8 Toen hij financiële problemen kreeg, kon hij terugvallen ______ zijn familie en vrienden.
9 Individualistische culturen lenen zich goed ______ fenomenen als Tikkie.
10 Die film is gebaseerd ______ een boek dat heel populair was ______ de jaren negentig.
11 Ik heb nog weinig vrienden in Nederland. Ik heb te weinig tijd voor andere dingen dan mijn werk. Daar komt ______ dat het niet makkelijk is om vrienden te maken in Nederland.

In de praktijk

- Zoek informatie over het salaris van een aantal beroepen. Wat is het modale inkomen in Nederland?
- Voor cursisten met kinderen: zoek informatie over zakgeld in Nederland. Hoeveel zakgeld krijgen kinderen op een bepaalde leeftijd?
- Hoe gaan Nederlanders met geld om? Voer hier met iemand een gesprek over. Vertel ook hoe mensen in jouw land met geld omgaan.

Reflectie

Je bent nu aan het einde van het hoofdstuk. Tijd voor reflectie!
Wat heb je allemaal gedaan en geleerd?
Kijk nog eens naar de opdrachten in dit hoofdstuk: vocabulaire, uitspraak, grammatica, spreken, lezen, luisteren en schrijven. Wat ging goed? Wat ging nog niet goed? Wat ga je doen om die onderdelen te verbeteren? Vraag een medecursist om tips.

Website
Op **www.coutinho.nl/nederlandsinactie4** kun je aan de slag met (interactieve) opdrachten om verder te oefenen met vocabulaire, preposities, onregelmatige werkwoorden, dictees, uitspraak, grammatica, lezen en luisteren. Ook kun je luisteren naar de tekst, het vocabulaire, de uitspraak en de taalhandeling.

// Vocabulaire hoofdstuk 10

Idioom
los van
ergens in meegaan
het roerend eens zijn
te spreken zijn over iets
iets niet vinden kunnen
Gezelliger wordt het er niet op.

Vocabulaire
app, de
automaat, de
avondje uit
beledigen
belediging, de
cocktailbar, de
concluderen
contant
crosscultureel
date, de
dergelijk
digitaal
dubbel
dwingen
eer, de
eeuwigheid, de
efficiëntie, de
focussen (op)
gebaar, het
gevolg, het
gewoonte, de
individualistisch
indruk, de
introduceren
introductiegroep, de
invloed, de (- hebben (op))
koffieautomaat, de
lief
lenen, zich - voor
massaal
masterstudent, de
men
minimum
minimumbedrag, het
norm, de
omarmen
ondanks (dat)
ongemakkelijk
onlangs

ontvangen
opeens
opmerking, de
ouderwets
overigens
pinnen
praktisch
raar
razendsnel
redelijk
reden, de
rekenen
rijk
slechts
splitsen
stappen
studiegenoot, de
telkens
Tikkie
uitgaan
uitgave, de
uitvinding, de
uitzetten
verdwijnen
verontwaardigd
veroveren
verrekenen
volledig
volleybalteam, het
voorstellen
zowel – als

Preposities

focussen op
invloed hebben op
zich lenen voor
los van
meegaan in / met
te spreken zijn over

Onregelmatige werkwoorden

dwingen – dwong – gedwongen
meegaan – ging mee – is meegegaan
ontvangen – ontving – ontvangen
terugvragen – vroeg terug – teruggevraagd
uitgaan – ging uit – is uitgegaan
verdwijnen – verdween – is verdwenen

Scheidbare werkwoorden

meegaan
terugvragen
uitgaan
uitzetten
voorstellen

Eigen vocabulaire

Taalbiografie

Je bent bijna aan het eind van het boek. Hoe is het gegaan met je Nederlands?

a Reflecteer op je uitspraak. Geef bij elk onderdeel aan hoe goed je iets kunt. Wanneer je een – of –– scoort, neem je deze onderdelen mee als focuspunt naar het volgende niveau.

onderdeel	Kan ik goed ++	Kan ik redelijk +	Kan ik niet zo goed –	Kan ik niet ––
woordaccenten				
sjwa				
verbonden spraak				
zinsaccenten				

// b Vul Checklist B1 in (bijlage 1b op de website).

c Schrijf nu een tekst. Ga in die tekst in op de volgende vragen:
- Welke dingen wilde je leren (zie de taalbiografie na hoofdstuk 1 en 5)? Heb je die ook geleerd?
  - Zo ja, wat heb je gedaan om dat te bereiken?
  - Zo nee, hoe komt dat?
- Over welke dingen ben je tevreden? Over welke dingen ben je minder tevreden?
- Heb je Checklist B1 ingevuld? Beheers je deze vaardigheden: luisteren, lezen, spreken en schrijven?
  - Zo nee, aan welke dingen moet je nog meer aandacht besteden? Hoe ga je dat doen?
- Wat zijn je focuspunten voor uitspraak?
- Wat zijn je verdere plannen met het Nederlands?

Hoofdstuk 11

Kunst

11.1 Intro

Welke vormen van kunst ken je? Is kunst belangrijk voor jou? Waarom wel / niet?

11.2 Tekst en vocabulaire

(A) Je gaat een tekst lezen over huisgeluiden. Welke geluiden hoor je bij jou thuis? Wat vind je van die geluiden?

Opdracht 1 | Vooraf

In de tekst komt het volgende idioom voor. Welke woorden uit het linker- en het rechterrijtje passen bij elkaar?

1	zich rot schrikken (r. 15)	a	heel waarschijnlijk niet
2	tegen de duizend (r. 29-30)	b	behandeld worden
3	in de ban raken van iets (r. 32)	c	heel erg schrikken
4	iets zat zijn (r. 38-39)	d	een korte tijd na
5	aan bod komen (r. 53)	e	bijna duizend
6	op zijn plek vallen (r. 53-54)	f	iets niet meer leuk vinden
7	vast niet (r. 57)	g	duidelijk worden
8	de dienst uitmaken (r. 73-74)	h	heel erg geïnteresseerd in iets worden
9	door de week (r. 97-98)	i	de baas zijn
10	iets voor lief nemen (r. 111)	j	iets accepteren
11	vlak na (r. 113)	k	op werkdagen, van maandag t/m vrijdag

(B) Onderstreep in de tekst de geluiden die worden genoemd.

Tekst | *Tikkende* klokken en een *snurkend konijn*

In de tekst hierna staan deze internationale woorden. Ken je ze?

simpele (simpel) | totaal | musici (de musicus) | presentaties (de presentatie) | specifieke (specifiek) | de locatie | het materiaal | de collectie | fans (de fan) | performances (de performance) | workshops (de workshop) | podcasts (de podcast)

Geluidskunstenaar Elise 't Hart *verzamelt* al *jarenlang huiselijk* geluid, van *zoemende* koelkasten tot een *regenbui* op *het dak*. Onlangs deed ze een *oproep*: hoe klinkt uw huis?

Krrrrrrrrk. Het simpele geluid van een *krakende traptrede*. We *merken* het meestal *amper op*. Maar zo'n *kraak* kan voor iemand heel belangrijk zijn, zegt geluidskunstenaar Elise

Geluidskunstenaar Elise 't Hart verzamelt huisgeluid, inclusief dat van haar konijn Coco (dat veelvuldig wordt *beluisterd* op haar website)

't Hart (28): 'Als kind weet je vaak precies welke traptrede je moet *overslaan* als je *stiekem* de trap op of af wilt.' Inderdaad. En als je *misstapt*, *schrik* je je *rot**: Krrrrrrrrk! Zo'n simpel geluid maakt voor wie het kent wat los: het kan een gevoel zijn, een verhaal of een herinnering.

En zulk gekraak kan zelfs kunst zijn. Sterker nog, dat is het. Elise 't Hart *richt* namelijk al zeven jaren lang haar microfoon *op* de geluiden die we meestal tolereren zonder ze bewust op te merken, zo'n kraak dus, maar ook het *pruttelende koffiezetapparaat*, *de zoem* van een koelkast. 'Huisgeluiden' noemt ze die, en ze heeft er inmiddels al tegen de duizend* verzameld in haar Instituut voor Huisgeluid.

't Hart *raakte* in de ban van* geluiden tijdens haar studie aan *de kunstacademie* in Utrecht. Dat was *onverwachts*, want ze zou *afstuderen* als *schilder*. Na een vooropleiding aan *het conservatorium* van Rotterdam was ze de muziekwereld 'een beetje *zat**', vertelt ze. Zij zou 'iets totaal anders' gaan doen, niks met muziek, *al* zijn haar beide ouders musici en haar broers ook.

Het geluid *sloop* echter haar kunst *in*. Op hakken om precies te zijn: 'Ik herinner me een opdracht op de kunstacademie, het moest gaan over iets wat *vertrouwd* voelt. Ik maakte een video van vrouwen die op hakken liepen, omdat mijn moeder altijd op hakken loopt.' Toen later in haar opleiding ge-

luidskunst aan bod kwam*, viel alles op zijn plek*: ‘Ik wist eigenlijk niet dat het bestond.’

Daarin is ze vast niet* alleen. Geluidskunst valt ergens tussen muziek en *beeldende* kunst in, of soms tussen beeldende kunst en theater. Het gaat om kunstenaars die presentaties en ervaringen maken waarin geluid *de hoofdrol* heeft. Dat betekent niet dat er niks te zien is – regelmatig is geluidskunst speciaal voor een specifieke locatie gemaakt. Een *geluidswandeling* bijvoorbeeld of een *kunstwerk* dat je op een bepaalde plek kunt beluisteren op je telefoon.

Er zijn internationaal een handjevol geluidskunstenaars die de dienst uitmaken* en die zijn de afgelopen jaren steeds *aanweziger* op grote internationale tentoonstellingen. Voor ’t Hart was dat een grote *ontdekking*, dat geluid materiaal voor kunst kan zijn. In haar afstudeerjaar in 2013 maakte ze helemaal geen schilderijen meer, in plaats daarvan *richtte* ze het Instituut voor Huisgeluid *op*. Een *overkoepelende* naam voor haar groeiende collectie geluiden. Het instituut heeft inmiddels een grote groep fans: ’t Hart *neemt deel aan tentoonstellingen*, geeft performances, lezingen en workshops en maakt podcasts.

De afgelopen weken is *de verzameling* flink uitgebreid na een oproep van ’t Hart om geluiden *op* te *sturen*. Zo kreeg ze *meerdere audiobestanden* vol *spinnende* katten, maar ook *opnames* van *fluitende* vogels op een vroege zondagochtend uit een straat in Rotterdam waar door de week* alleen verkeerslawaai klinkt.

’t Hart merkt dat mensen *gevoeliger* worden voor huisgeluiden als het *stiller* is op straat. Vorige week vertelde een alleenwonende 84-jarige aan ‘de Volkskrant’ dat hij de geluiden mist van zijn buurvrouw, nu zij in het ziekenhuis is opgenomen: ‘Normaal zou ik het niet opmerken, nu wel.’

‘De geluiden die dagelijks om je heen zijn, neem je voor lief*, maar ze zijn wel belangrijk,’ zegt ’t Hart. Dat merkte ze ook toen ze vlak na* haar afstuderen *‘geluidsportretten’* maakte van Utrechtse woningen: ‘Ik kwam in een *gloednieuw* wooncentrum waar ik drie *dames* sprak die klaagden dat hun eenpersoonsappartementen te goed geïsoleerd waren. Ze konden elkaar niet horen en *de buitenwereld evenmin*. Ze waren al alleen en dit maakte ze nóg eenzamer.’ *Wellicht* een fijne *relativering* voor wie zich ergert aan de geluiden van de buren, een huisgenoot of die krakende traptrede.

(C) Had je dezelfde geluiden bij opdracht A en B? Vind je dat geluid kunst is?

Vocabulaire	
tikkende (tikken)	to tick
snurkend (snurken)	to snore
het konijn	rabbit
de geluidskunstenaar	sound artist
de kunstenaar	artist
verzamelt (verzamelen)	to collect
jarenlang	for years
huiselijk	household, domestic
zoemende (zoemen)	to buzz, to hum
de regenbui	rain shower
de bui	shower (rain, snow, hail)
het dak	roof
de oproep	call, appeal
krakende (kraken)	to creak
de traptrede	step (of the stairs)
merken … op (opmerken)	to notice
amper	hardly
de kraak	creak
beluisterd (beluisteren)	to listen to
overslaan	to skip
stiekem	hier: secretly, ook: sneaky
misstapt (misstappen)	to slip, to stumble
mis	wrong(ly)
schrik (schrikken)	to be shocked, to be scared
rot*	bad, nasty, rotten
richt … op ((zich) richten op)	hier: to aim at, ook: to focus on
pruttelende (pruttelen)	to bubble, to simmer
het koffiezetapparaat	coffee machine
de zoem	hum
raken*	to hit, to touch, to concern
de kunstacademie	art academy
onverwacht(s)	unexpected(ly)
afstuderen	to graduate
de schilder	painter
het conservatorium	conservatoire, academy of music
zat*	drunk, plenty

al	hier: although, ook: all, already
sloop … in (insluipen)	to creep in
vertrouwd	familiar
beeldende (beeldend)	visual
de hoofdrol	lead role
de geluidswandeling	sound walk
de wandeling	walk
het kunstwerk	work of art
aanweziger (aanwezig)	present
de ontdekking	discovery
richtte … op (oprichten)	to found
overkoepelende (overkoepelend)	overarching
neemt deel aan (deelnemen (aan))	to participate (in)
tentoonstellingen (de tentoonstelling)	exhibitions
de verzameling	collection
uitgebreid (uitbreiden)	to expand, to add to
op … sturen (opsturen (naar))	to send
meerdere	multiple
audiobestanden (het audiobestand)	audio files
het bestand	file
spinnende (spinnen)	purring (to purr)
opnames (de opname)	recordings
fluitende (fluiten)	whistling (to whistle)
gevoeliger (gevoelig)	sensitive
stiller (stil)	quiet
geluidsportretten (het geluidsportret)	sound portraits
gloednieuw	brand new
dames (de dame)	ladies
de buitenwereld	outside world
evenmin*	neither
wellicht	perhaps
de relativering	perspective
relativeren	to put into perspective

Struikelwoorden

rot

1 Wat een rotweer! Het waait hard en het regent al de hele dag.
2 Wat een vervelende en moeilijke situatie. Ik kan me voorstellen dat je je rot voelt.
3 De appels kunnen we niet meer eten. Ze zijn niet goed meer, ze zijn rot.
4 We hoorden ineens een heel hard geluid, we schrokken ons rot. Het was een grap van onze kinderen, ze lachten zich rot toen ze onze reactie zagen.

(aan)raken

1 In een museum mag je de schilderijen niet aanraken. Je mag er alleen naar kijken.
2 Het gedicht raakt me diep. Ik word er emotioneel van.
3 Als je op straat voetbalt, moet je ervoor zorgen dat de bal geen auto's raakt.

zat

1 Loredana is het lied helemaal zat. Ze vindt het nummer helemaal niet leuk meer.
2 Wat doe je raar! Volgens mij heb jij te veel gedronken. Je bent helemaal zat!
3 Maak je maar geen zorgen over Thomas. Hij heeft geld zat! Hij heeft meer dan genoeg.

evenmin

Mijn beste vriendin komt niet naar mijn concert en haar man evenmin. Ze hebben allebei een andere afspraak.

Opdracht 2 | Verwerking van de tekst

Schrijf een samenvatting van de tekst door de volgende zinnen af te maken.

1 Simpele geluiden kunnen veel losmaken, bijvoorbeeld ...
2 Elise 't Hart verzamelt voor haar Instituut voor Huisgeluid al zeven jaar klanken / geluiden ...
3 Elise 't Hart kreeg interesse voor geluidskunst toen ze op de kunstacademie een opdracht kreeg om ... Ze maakte ... Later in haar opleiding ...
4 Bij geluidskunst gaat het om ...
5 Elise is niet de enige geluidskunstenaar, internationaal ...
6 Elise 't Hart doet veel met geluidskunst, ze ...
7 Als het stiller is op straat ...
8 Elise 't Hart zegt dat dagelijkse geluiden belangrijk zijn. In een te goed geïsoleerde woning ...
9 Geluiden die in de tekst worden genoemd zijn: ...

Opdracht 3

Welk woord hoort er niet bij? En waarom niet?

1 het kunstwerk | de tentoonstelling | het dak
2 tikken | kraken | raken
3 de opname | de hoofdrol | beluisteren
4 de dame | de schilder | het konijn

Opdracht 4

Kies het juiste antwoord.

1 Heb je al gehoord dat Esther is gevallen?
   a Ai, wat rot voor haar.
   b Ai, wellicht wist ik dat nog niet.

2 Hé, is dat niet een gloednieuw schilderij daar aan de muur?
   a Klopt, ik was het vorige helemaal zat.
   b Klopt, het hangt er al jarenlang.

3 Vind je moderne kunst interessanter dan oude kunst?
   a Beide opties zijn voor mij gevoelig.
   b Ik vind moderne kunst niet interessant en oude kunst evenmin.

4 Kom je ook naar de opening van de nieuwe locatie?
   a Dat voelt voor mij nog niet helemaal vertrouwd.
   b Sorry, daar kan ik helaas niet bij aanwezig zijn.

5 Heb je dit jaar ook weer veel tentoonstellingen gezien?
   a Nee, daar heb ik amper tijd voor gehad.
   b Nee, dat kwam heel onverwacht.

6 Houd je van klassieke muziek?
   a Ja, die muziek sla ik graag over.
   b Ja, ik heb een hele verzameling playlists op Spotify.

7 Wat kunnen we doen om kunst onder jongeren te promoten?
   a We zouden een organisatie kunnen oprichten die activiteiten organiseert.
   b We zouden jongeren de kans kunnen geven om een ontdekking te doen.

8 Weet jij iets over het privéleven van het gezin in dat grote huis?
   a Nee, ik denk dat je dat iets meer moet relativeren.
   b Nee, ze delen heel weinig met de buitenwereld.

Opdracht 5

Vul een woord uit het vocabulaire in. Let op de goede vorm.

1 Het ________________ van vogels vind ik een fantastisch geluid om naar te luisteren.
2 Martin heeft zijn laatste examen gehaald en is nu ________________. Hij wil zich nu ________________ op het vinden van een baan.
3 Heb je ook een ________________ gekregen van de universiteit? We kunnen ________________ aan een onderzoek over geluid.
4 Vanwege de vele ________________ van vandaag wil ik het pakketje liever niet op de fiets komen brengen. Vind je het goed als ik het naar je ________________?
5 Eigenlijk mocht het niet, maar toch heb ik ________________ een foto van het kunstwerk gemaakt. Ik hoop dat niemand het heeft ________________.
6 Ik ________________ enorm toen ik het belangrijke ________________ per ongeluk van mijn computer had verwijderd.
7 Mijn buurvrouw ________________ oude theekopjes. Ze wil haar collectie graag verder ________________.
8 Ik vind het mooi om 's ochtends vroeg een ________________ in de natuur te maken. Er zijn dan weinig mensen, het is nog heel ________________.

Opdracht 6 | Toepassingsvragen

Reageer op de vragen met het woord tussen haakjes.

1 Weet je of Paul nog steeds in Amsterdam woont voor zijn studie? (afstuderen)
2 Wanneer is iemand voor jou een optimist? (zich richten op)
3 Heb je die harde knal gisteren ook gehoord? (schrikken)
4 Op welke manier kan ik de opname van mijn spreekopdracht met de docent delen? (het bestand)
5 Heeft Joke zich ingeschreven voor een cursus creatief koken? (deelnemen aan)
6 Kun je je goed concentreren met muziek op de achtergrond? (stil)

7 Is het verboden om een video te maken van het concert? (stiekem)
8 Heeft Gabe nu alweer een nieuw horloge gekocht? (verzamelen)
9 Wist je dat Danny veel talent voor zingen heeft? (opmerken)
10 Vind je dat je voldoende Nederlandse woorden kent? (uitbreiden)
11 Gaan Alieke en Josaiah ook mee naar de voorstelling? (evenmin*)
12 Denk je dat Dariela tijd heeft om mijn kunstwerk te beoordelen? (zat*)
13 Word je weleens emotioneel bij het kijken van een film? (raken*)
14 Heb je een keer iets gegeten wat niet goed meer was? (rot*)

Opdracht 7 | Over geluiden vertellen

Beluister een aantal huisgeluiden uit het geluidenabonnement van Elise 't Hart. Werk in een klein groepje en vertel over de geluiden die je hebt beluisterd. Bij welk geluid krijg jij een goed gevoel, en welk geluid vind je irritant? Heb je herinneringen bij die geluiden?

Opdracht 8 | Ik zie, ik zie

Kijk naar het beeldfragment 'Ik zie, ik zie'. De museumdirecteur zegt: heel veel mensen. *Heel* is een versterking van *veel*. Welke versterkte reacties hoor je nog meer in het fragment?

11.3 Vocabulaire

VERSTERKTE REACTIES

Je kunt een *ja* of *nee* versterken met andere woorden. Als iemand je bijvoorbeeld vraagt of je veel foto's maakt, kun je zeggen *Ja, heel veel* of *Nee, ontzettend weinig*. In het beeldfragment op de website hoor je een aantal versterkte reacties.

Bekijk de manieren hierna om een versterkt *ja* of of een versterkt *nee* te gebruiken.

	versterkt ja
Hou je van kunst?	Ja, heel erg!
Vind je het schilderij mooi?	Ja, hartstikke (mooi)!
Was het kaartje voor het museum duur?	Ja, ontzettend (duur)!
Vind je het een irritant geluid?	Ja, vreselijk (irritant)!
Was het druk in het museum?	Ja, verschrikkelijk (druk)!

	versterkt nee
Was het druk in het museum?	Nee, helemaal niet!
Is dit jouw favoriete schilderij?	Nee, absoluut niet!
Ben je geïnteresseerd in kunst?	Nee, totaal niet!
Zou je in een museum willen werken?	Nee, echt niet!

Opdracht 9

Reageer op de vragen hierna met een versterkt *ja* of *nee*.

1 Word je blij van dit schilderij?
2 Maakt deze muziek je chagrijnig?
3 Is kunstenaar worden een droom van jou?
4 Kun jij goed tekenen?
5 Was jouw ervaring in dat museum positief?
6 Vind je geluid kunst?
7 Ben jij muzikaal?
8 Ben je het met me eens?
9 Vind je dat mensen in Nederland veel klagen?
10 Heb je genoten van het concert?
11 Vind je dat raar?
12 Vind je de sfeer in de les prettig?
13 Word je somber van dat schilderij?
14 Heb je een hekel aan Tikkies?
15 Hou je van spontane acties?
16 Vind je het een lastige kwestie?
17 Vind je je docent streng?
18 Ben je tevreden over dit boek?

Opdracht 10 | Over je favoriete kunstwerk vertellen

a Ken je het schilderij *Het melkmeisje* van Johannes Vermeer? Zoek het op je telefoon op.
Vind je het een mooi schilderij? Zo ja, waarom? Zo nee, waarom niet?
Het schilderij hangt in het Rijksmuseum in Amsterdam. Voor veel mensen is dit een favoriet kunstwerk. Waarom komen mensen uit de hele wereld naar dit schilderij kijken? Wat denk je, wat is het geheim van het schilderij?

b Kijk voor de luisteropdracht op de website.

c Wat is jouw favoriete kunstwerk? Maak er een foto van of zoek er een op internet. Werk in groepjes van drie. Laat jouw kunstwerk zien, beschrijf het en vertel aan elkaar waarom je het zo mooi vindt. De anderen geven een reactie op het kunstwerk.

Je kunt de volgende zinnen en woorden gebruiken.

Ik zie ...	
Het licht is ...	scherp / fel / zacht
De kleuren zijn ...	fel / helder / donker / somber
De lijnen zijn ...	scherp / duidelijk / vaag
De vormen zijn ...	strak / hoekig / rond
Het doet me denken aan ...	verre landen / mooie zomerdagen / mijn jeugd / mijn eerste liefde
Ik krijg er een ... gevoel bij.	goed / opgewekt / somber / deprimerend
Ik word er ... van.	blij / vrolijk / verdrietig / angstig / somber / depressief
Dit kunstwerk doet me helemaal niets.	

Opdracht 11 | Een museumbezoek organiseren

Je hebt al verteld over een favoriet kunstwerk. Heb je ook een favoriet museum? In Nederland of in het buitenland? Zo ja, zoek informatie over het museum op. Zo nee, kijk op de website van het boek om ideeën te krijgen.

a Werk in een groepje van drie of vier personen. Jullie gaan samen een museum bezoeken en maken er een gezellig dagje uit van.
Vertel eerst over jouw favoriete museum en leg uit waarom dit museum interessant is om te bezoeken. Welk museum gaan jullie samen bezoeken? Kies samen één museum.
Je hoeft geen rekening te houden met tijd, afstand en geld.

b Maak samen een planning voor dit dagje uit. Denk aan het volgende:
- Hoe gaan jullie?
- Hoe laat?
- Gaan jullie nog samen eten?
- Gaan jullie nog andere activiteiten ondernemen?
- Hoe laat willen jullie weer thuis zijn?

Opdracht 12

Kijk voor de luisteropdracht op de website.

Opdracht 13 | Over een kunstwerk in de buurt vertellen

a Is er bij jou in de buurt ook een kunstwerk waar je blij van wordt / dat je bijzonder vindt? Maak een foto van het kunstwerk en vertel er de volgende les over. Denk daarbij aan:
- Waar staat het?
- Waarom word je er blij van? / Waarom vind je het bijzonder?
- Heb je informatie over het kunstwerk gevonden: de maker, de tijd waarin het gemaakt is, de betekenis, enzovoort?

b Vind je kunst in de openbare ruimte belangrijk? Waarom wel of waarom niet?

Opdracht 14 | Liedje – Gezicht op Delft

Kijk en luister naar het liedje 'Gezicht op Delft' van Harrie Jekkers. Zijn de volgende zinnen *waar* of *niet waar*?

1	De zanger heeft het grootste deel van zijn leven gehad.	waar / niet waar
2	Het was goed weer met mooi licht.	waar / niet waar
3	De kerk is verdwenen.	waar / niet waar
4	De mensen op de kade praten samen.	waar / niet waar
5	Het schilderij is al een paar eeuwen oud.	waar / niet waar
6	Naast de twee vrouwen heeft ook nog een man gestaan.	waar / niet waar
7	De zanger kent dit schilderij vanaf zijn zestiende jaar.	waar / niet waar
8	Het schilderij doet hem denken aan zijn eerste meisje.	waar / niet waar
9	Voor een schilderij is vijftig jaar een lange tijd.	waar / niet waar

Opdracht 15 | Een recensie schrijven

Je hebt een Nederlandstalig(e) film / serie / boek / … gezien of gelezen waar je enthousiast over bent. Schrijf een e-mail naar je cursusgroep. Beschrijf de inhoud en vertel waarom je zo enthousiast bent. Schrijf een overtuigende recensie. Aan het einde van het boek hebben jullie dan veel tips voor na de cursus. Veel plezier ermee!

11.4 Afronding

Opdracht 16 | Herhaling

Kies één woord uit het vocabulaire. Noem drie associaties bij dit woord. Je medecursisten moeten raden welk woord het is. Als je medecursisten het niet raden, moet je nog een woord kiezen.

Opdracht 17 | Kletsmomentje

Je krijgt van je docent vragen voor een kletsmomentje.

Opdracht 18 | Preposities (hoofdstuk 11)

Vul een prepositie in. Kies uit:

aan | door | in | op | van | voor

1 Antony raakte helemaal ______ de ban ______ die popgroep.
2 Vind je het leuk om deel te nemen ______ de kunstroute? Je fietst dan van galerie naar galerie.
3 ______ de week ga ik om 22.00 uur naar bed, maar in het weekend ga ik veel later slapen.
4 De komende tijd ga ik me alleen richten ______ mijn studie.
5 Ylva voelde zich altijd een beetje anders dan anderen, maar toen ze naar de kunstacademie ging, viel alles ______ zijn plek: hier hoorde ze thuis.
6 Ik ga twee jaar in Florence in een museum werken. Dat is echt een droombaan. Ik zie mijn familie en vrienden dan veel minder. Dat is jammer, maar dat moet ik ______ lief nemen.
7 In de volgende cursus komen heel andere onderwerpen ______ bod.

Opdracht 19 | Onregelmatige werkwoorden (hoofdstuk 10 en 11)

In deze opdracht staan onregelmatige (on)scheidbare werkwoorden uit hoofdstuk 10 en 11.
Zet de zinnen in het imperfectum, perfectum of plusquamperfectum. Als er in een zin twee werkwoorden staan, is het eerste werkwoord een scheidbaar werkwoord; het tweede werkwoord is dat niet. Kies uit:

deelnemen | dwingen | insluipen | klinken | ontvangen | opnemen | overslaan | schrikken | terugvragen | uitgaan | verdwijnen

Zie voor de werkwoordsvormen het vocabulaire aan het eind van het hoofdstuk.

1 Toen ik de muziek met mijn telefoon ______________________, ______________________ het geluid niet goed.

2 Nadat we een avond waren ______________________, werd ik door een vreemde ______________________ om mijn telefoon te geven.

3 Veel mensen hebben aan de demonstratie ______________________. Ik ook, maar ik ben ______________________ van de agressie.

4 Vorige week is een dief ons huis ______________________. Er waren verschillende spullen ______________________.

5 Het postpakket is niet bij mij thuis aangeboden, ik heb niets ________________.

6 Ze hebben mij niets gevraagd, ik ben ______________________.

7 Mijn zus had een schilderij van mij geleend, maar na een jaar heb ik het weer ______________________. Ik miste het.

In de praktijk

Dit is de laatste *In de praktijk* in dit boek. Ga oefenen met alles wat je hebt geleerd. Breng het zo veel mogelijk in de praktijk. Spreek Nederlands!

Website

Op **www.coutinho.nl/nederlandsinactie4** kun je aan de slag met (interactieve) opdrachten om verder te oefenen met vocabulaire, preposities, onregelmatige werkwoorden, dictees, uitspraak, grammatica, lezen en luisteren. Ook kun je luisteren naar de tekst en het vocabulaire.

Vocabulaire hoofdstuk 11

Idioom

in de ban raken van iets
aan bod komen
de dienst uitmaken
tegen de duizend
iets voor lief nemen
op zijn plek vallen
zich rot schrikken
vast niet
vlak na
door de week
iets zat zijn

Vocabulaire

aanwezig
afstuderen
al
amper
audiobestand, het
beeldend
beluisteren
bestand, het
bui, de
buitenwereld, de
collectie, de
conservatorium, het
dak, het
dame, de
deelnemen (aan)
evenmin
fan, de
fluiten
geluidskunstenaar, de
geluidsportret, het
geluidswandeling, de
gevoelig
gloednieuw
hoofdrol, de
huiselijk
insluipen
jarenlang
koffiezetapparaat, het
konijn, het
kraak, de
kraken
kunstacademie, de
kunstenaar, de
kunstwerk, het
locatie, de
materiaal, het
meerdere
mis
misstappen
musicus, de
ontdekking, de
onverwacht(s)
opmerken
opname, de
oprichten
oproep, de
opsturen
overkoepelend
overslaan
performance, de
podcast, de
presentatie, de
pruttelen
raken
regenbui, de
relativeren
relativering, de
richten, (zich) – op
rot
schilder, de
schrikken
simpel
snurken
specifiek
spinnen
stiekem

stil
tentoonstelling, de
tikken
totaal
traptrede, de
uitbreiden
vertrouwd
verzamelen
verzameling, de
wandeling, de
wellicht
workshop, de
zat
zoem, de
zoemen

Prepositie

in de ban raken van
aan bod komen
deelnemen aan
voor lief nemen
op zijn plek vallen
(zich) richten op
door de week

Onregelmatige werkwoorden

deelnemen – nam deel – deelgenomen
insluipen – sloop in – is ingeslopen
klinken – klonk – geklonken
opnemen – nam op – opgenomen
overslaan – sloeg over – overgeslagen
schrikken – schrok – is geschrokken

Scheidbare werkwoorden

afstuderen
deelnemen
insluipen
misstappen
opmerken
oprichten
opsturen
overslaan
uitbreiden

Eigen vocabulaire

Bijlage – Antwoorden

Hoofdstuk 1

Opdracht 1

1 Jip - 2 Jip - 3 John - 4 John - 5 Jip - 6 John - 7 Jip

Opdracht 3

1 fluisteren - 2 universitair - 3 persoonlijk - 4 uitkomen

Opdracht 4

- ziekenhuis - medisch
- bezit - spullen
- onderzoek - wetenschappelijk / medisch / publiceren
- tijdschrift - publiceren / wetenschappelijk / medisch
- gevoel - persoonlijk

Opdracht 5

1 vliegen - 2 zingen - 3 ergeren - 4 bereiken - 5 schreeuwen - 6 zorgen
7 leeftijd - 8 wereld - 9 lawaai - 10 eigenschap - 11 oplossing - 12 droom
13 precies - 14 ernstig - 15 indrukwekkend - 16 benieuwd - 17 zelfs - 18 vooral

1.3 Uitspraak A

1 de leeftijd - 2 het tijdschrift - 3 het ziekenhuis - 4 het onderzoek - 5 de vierdejaarsstudent - 6 het doelpunt - 7 de voornaam - 8 een kinderboek - 9 mijn studentenvereniging - 10 onze buurman - 11 de kinderarts - 12 het voetbal

Opdracht 6

1 persoonlijk - 2 gevaarlijk - 3 wetenschappelijk
4 ernstig - 5 geduldig - 6 grappig
7 dromen - 8 schreeuwen - 9 zorgen
10 oplossing - 11 tekening - 12 wetenschapper - 13 dromer - 14 schreeuwer

1.5 Grammatica – De hoofdzin

Vraag 1: De structuur van de zin is: subject - persoonsvorm - rest (andere werkwoorden komen op de laatste plaats).
Vraag 2: De structuur van de zin is: ander element - persoonsvorm - subject - rest (andere werkwoorden komen op de laatste plaats) (hoofdzin met inversie).
Vraag 3: Eerst komt de tijd, dan de plaats.

1.6 Grammatica – Conjuncties

Vraag 1: Hoofdzin + hoofdzin: de volgorde is: subject – persoonsvorm – rest + subject – persoonsvorm – rest.
Vraag 2: Hoofdzin + bijzin: de persoonsvorm en andere werkwoorden gaan naar het einde van de zin / bijzin + hoofdzin met inversie.

Opdracht 9

1 omdat - 2 maar - 3 hoewel - 4 zodat - 5 voordat - 6 want - 7 toen - 8 omdat - 9 terwijl - 10 zodra

Opdracht 10

1 voordat / totdat - 2 als - 3 toen - 4 zodat - 5 totdat - 6 omdat - 7 dus - 8 Nadat / Hoewel

1.7 Teksten B

- Iris van Lunenburg: taptap, gouden rammelaartje, gouden horloge
- Diggy Dex: foto's van zijn vriendin en hun kinderen, harde schijf, kaartje van Carré, ov-chipkaart

Opdracht 12

1 Diggy - 2 Iris - 3 Diggy - 4 Diggy - 5 Iris - 6 Iris

Opdracht 13
1 dankbaar - 2 stilstaan bij haar herinneringen - 3 bewaard - 4 uitverkocht - 5 kies jij uit - 6 geboorte - 7 horloge - 8 schijf - 9 hangen - 10 gevaarlijk - 11 bereiken

Opdracht 14
1a - 2a - 3b - 4a - 5b - 6a - 7a - 8a - 9b - 10b - 11a

Opdracht 15
1 gemerkt - 2 schreeuwt - 3 precies - 4 Sommige - 5 ernstig - 6 herinnering - 7 eigenschappen / spullen

Opdracht 21
b De essentie is: Maak je geen zorgen als je als kind anders bent. Het komt goed.

Hoofdstuk 2

Opdracht 1
1 niet waar - 2 waar - 3 waar - 4 niet waar - 5 waar

Opdracht 3
1a - 2b - 3a - 4a - 5b - 6a - 7a

Opdracht 4
1 kenmerken - 2 maandelijks - 3 aandacht - 4 noemen - 5 ten minste - 6 kauw - 7 aanmelden - 8 geheugen - 9 luidruchtig - 10 frisdrank - 11 dom - 12 lichaam

2.3 Uitspraak A
Sjwa: 1 verboden - 2 bewegen - 3 geheugen - 4 gezonder - 5 liefhebber - 6 lengte - 7 twijfel - 8 verschillende - 9 kaartjes - 10 beetje - 11 antwoorden - 12 pennen
Woordaccent: 1 verboden - 2 bewegen - 3 geheugen - 4 gezonder - 5 liefhebber - 6 lengte - 7 twijfel - 8 verschillende - 9 kaartjes - 10 beetje - 11 antwoorden - 12 pennen

2.4 Grammatica – *Om te* + infinitief
Vraag: *Te* komt aan het eind van een zin, voor een infinitief. In zin 4 en 8 heb je een scheidbaar werkwoord: *opschrijven* en *opzoeken*. Bij een scheidbaar werkwoord komt *te* tussen het eerste deel (= het prefix) en de infinitief.

Opdracht 5
1 Hij zingt om geen stress te hebben. - 2 Het is een onderwerp om over te discussiëren. - 3 Ik vind het niet prettig om te vliegen. - 4 Wij gaan naar de sportschool om gezond te blijven. - 5 Het is een schijf om muziek op te zetten. - 6 Ik vind het normaal om mezelf te verwennen. - 7 Het is te veel informatie om te verwerken. - 8 Het is belangrijk om over voeding te praten. - 9 Ze gaat naar Afrika om nieuwe dingen mee te maken. - 10 Het is moeilijk om gezonde producten uit te kiezen.

2.5 Tekst A
brood, eieren, sinaasappel, appel, paprika, ananas, tomaten, olijfolie, wijn, water, sla, tomatenketchup

2.5 Tekst B
broodje rosbief - rucola - brie - truffelmayonaise - biologische drinkyoghurt

Opdracht 8
Ze eten een broodje rosbief met rucola, brie en truffelmayonaise. - Ze drinken biologische drinkyoghurt. - Ze kopen minder voorverpakte groente, omdat je het verschil met verse groenten goed proeft. - Jolien googelt naar aanbiedingen en ze maakt een lijstje. Bart kijkt in de winkel wat hij gaat kopen. - Ze wil zo snel mogelijk de winkel uit zijn.

Opdracht 11
1 lijstje - 2 pakken - 3 tegenwoordig - 4 voorverpakte - 5 scheelt - 6 smaakt - 7 schappen - 8 steeds

Opdracht 13
1 Ik beweeg op een natuurlijke manier.
2 Ik heb een doel in mijn leven en een plan voor de dag.
3 Ik neem voldoende rust en heb weinig stress.
4 Ik drink wijn met familie / vrienden.
5 Ik eet plantaardig.
6 Ik eet tot ik voor 80 procent een vol gevoel heb.
7 Ik heb een geloof.
8 Ik investeer tijd in familie en vrienden.
9 Ik heb een goed sociaal netwerk.

Opdracht 14
a De essentie is: het is belangrijk om nu te leven.
b Leef, alsof het je laatste dag is
Leef, alsof de morgen niet bestaat
Leef, alsof het nooit echt af is
Leef, pak alles wat je kan

2.6 Grammatica – Zou(den) (1)
Vraag: b

Opdracht 15
1 Zou ik hier mogen zitten? - 2 Zou je me even kunnen bellen? - 3 Zouden jullie vanavond willen koken? - 4 Zouden we een kwartier mogen pauzeren? - 5 Zouden jullie een beetje zachter willen praten? - 6 Zouden Hamdi en Said iets over hun land kunnen vertellen?

Opdracht 16
- Zou ik me kunnen aanmelden voor het sportweekend van 2 t/m 5 augustus?
- Zou ik mijn hond mogen / kunnen meenemen?
- Zou ik om 7.00 uur al mogen / kunnen zwemmen?
- Zou ik mijn auto bij het sportcentrum kunnen / mogen parkeren?
- Zou u zo snel mogelijk antwoord op mijn vragen willen / kunnen geven?
- (Voornaam en achternaam)

Opdracht 21
1 aan - 2 aan - 3 naar - 4 voor - 5 van - 6 Uit - 7 voor - 8 aan / naar - 9 naar - 10 voor

Opdracht 22
1 aan - 2 aan - 3 over / aan - 4 op - 5 op - 6 van - 7 aan - 8 op - 9 naar - 10 naar

Hoofdstuk 3

3.1 Intro
1a - 2b - 3a - 4c - 5b - 6c - 7b - 8b - 9b - 10a

Opdracht 1
1 Per - 2 Mariana, Andre, Per - 3 Per - 4 Per - 5 Per - 6 Mariana - 7 Andre - 8 Mariana - 9 Mariana - 10 Andre

Opdracht 2
1 intensief, snikheet - 2 gemiddeld, maandelijks - 3 afstandelijk, luid - 4 gouden, zacht - 5 sterk, dankbaar - 6 ernstig, afstandelijk - 7 authentiek, saai

Opdracht 3
1h - 2j - 3b - 4a - 5c - 6i - 7e - 8g - 9d - 10f

3.3 Uitspraak A
1 inoorwegen - 2 overeenpaaruur - 3 ikmise - 4 ikan - 5 echtsorgen - 6 ikfraag

3.4 Grammatica – Indirecte rede (1): zinnen met *dat*
Vraag: Na *dat* komt een bijzin, de werkwoorden gaan naar het einde van de zin.

Opdracht 5

1 Abayomi hoopt dat ze een doelpunt maakt. – 2 Andre zegt dat mensen weinig afval op straat gooien. – 3 Per vindt dat Koningsdag de leukste feestdag in Nederland is / is in Nederland. – 4 Ze denken dat ze gauw weer terugkomen. – 5 De onderzoeker gelooft dat de gemiddelde Nederlander een kleine grijze auto heeft. – 6 De docent ziet dat Wassili de instructie niet begrijpt.

3.6 Grammatica – Indirecte rede (2): vragen met *of* of een vraagwoord

Vraag 1: De werkwoorden gaan naar het einde van de zin (bijzin).

Vraag 2: Je gebruikt *dat* bij mededelende (niet-vragende) zinnen. Je gebruikt *of* bij indirecte ja/nee-vragen en een vraagwoord bij indirecte vraagwoordvragen.

Opdracht 8

1 De vraag is of u Nederlands spreekt. – 2 Ik vraag me af wanneer ik aan de beurt ben. – 3 Ik vroeg hoeveel fietsen de gemiddelde Nederlander heeft. – 4 We gaan kijken of Andre al een mailtje heeft gestuurd / gestuurd heeft. – 5 Het is onduidelijk of de studenten het college over de Nederlandse bedrijfscultuur interessant vinden. – 6 Ik weet niet wie het antwoord op de vraag heeft gevonden / gevonden heeft.

3.7 Teksten B

De antwoorden staan hierna bij opdracht 10.

Opdracht 10

	Zweden	India	Iran	China
naam feest	Midsommar / midzomer	Divali / lichtjesfeest	Noroez / Iraans Nieuwjaar	Chūnjié / Chinees Nieuwjaar
Wat vier je?	dat het de langste dag is	het goede heeft het kwade overwonnen	de lente en het begin van overvloed	het nieuwe jaar
Wanneer vier je het?	langste dag	eind oktober / begin november	maart	?
Wat eet je?	knapperig brood, aardappels, kaas en plaatselijke specialiteiten zoals gepekelde haring	traditionele specialiteiten	7 gerechten die met een s beginnen	vooral heel veel eten
Wat doe je?	dansen om de meiboom met bloemenkransen op het hoofd, kinderliedjes zingen	vuurwerk afsteken, huizen versieren met lichtjes, bloemenarrangementen op de stoep	eieren verven en rituele liederen zingen	niet uitschelden, grootouders bezoeken, rode envelop met geld
Hoe viert de persoon het in Nederland?	naar het stadsstrand met vrienden, lekker eten en zwemmen	culturele optredens, lekker Indiaas eten, dj-avond met Bollywoodmuziek	met een vriend eten, met ouders bellen en een paar regels uit de Koran opzeggen	samen met een vriendin eten maken

Opdracht 12 – Mogelijke antwoorden

1 Hebben jullie dan een gesprek over het goede en het kwade? - 2 Alle familieleden zijn langsgekomen op het feest. 3 We kijken uit naar het vuurwerk. - 4 We hebben besloten dat we een borrel hebben en een uitgebreid diner. - 5 Zij legt uit waarom ze liederen zingen. - 6 Het is verboden om de eieren aan te raken. - 7 In de plaatselijke kroeg was ruimte genoeg voor 30 personen. - 8 De jongeren gaan samen naar het strand om te zwemmen. - 9 Er treden ook dj's bij de haven op. / Er komen ook dj's bij de haven optreden. 10 Voor die speciale gelegenheid moeten we nog een plan bedenken. - 11 Ik vind het erg als mijn ouders geen tijd kunnen vrijmaken.

Opdracht 15

Bij A mist:

- de persoon met twee honden (links)
- de zon
- de klok
- de kerk
- de toren
- de auto

Bij B mist:

- de vogels
- de fietsen
- de ramen
- de boom
- de boot
- de persoon met één hond (rechts)

Opdracht 16

a Amsterdam, Utrecht, Rotterdam. - b Het liedje gaat over drie stellen: een jong stel (Amsterdam), een iets ouder stel (Rotterdam) en een oud stel (Utrecht). De mannen vinden dat hun vrouw kleur aan de stad geeft.

3.8 Uitspraak A

1	langskomen	11	verzorgen
2	stilstaan	12	ontdekken
3	aanraken	13	bereiken
4	uitkijken	14	gebruiken
5	afhangen	15	herhalen
6	opleveren	16	veranderen
7	optreden	17	bewaren
8	meemaken	18	verwennen
9	opzoeken	19	overleggen
10	uitkiezen	20	onderzoeken

In het linkerrijtje valt het accent op het eerste deel; het werkwoord is scheidbaar. In het rechterrijtje valt het accent in het tweede deel; het werkwoord is niet scheidbaar. Werkwoorden die beginnen met ver-, ont-, be-, ge-, her- zijn altijd onscheidbaar.

3.9 Grammatica – Scheidbare werkwoorden

Vraag 1:

a opstaan, tegenkomen, aankomen

b 1 presens - 2 imperfectum - 3 perfectum

c Het werkwoord en het prefix zijn gescheiden bij presens en imperfectum (1 en 2), het prefix gaat naar het einde van de zin, in perfectum (3) komt het prefix voor het participium.

Vraag 2:

	infinitief: opzoeken – het telefoonnummer	**infinitief: aanraken – de hond**	**infinitief: doorbrengen – de vakantie – in eigen land**
presens	Ik zoek het telefoonnummer op.	Hij raakt de hond aan.	Wij brengen de vakantie in eigen land door / door in eigen land.
imperfectum	Ik zocht het telefoonnummer op.	Hij raakte de hond aan.	Wij brachten de vakantie in eigen land door / door in eigen land.
perfectum	Ik heb het telefoonnummer opgezocht.	Hij heeft de hond aangeraakt.	Wij hebben de vakantie in eigen land doorgebracht / doorgebracht in eigen land.
in een bijzin	Ik denk dat ik het telefoonnummer opzoek.	Hij zegt dat hij de hond aanraakt.	Wij denken dat we de vakantie in eigen land doorbrengen / doorbrengen in eigen land.
met *om te*	Het is makkelijk om het telefoonnummer op te zoeken.	Het is leuk om de hond aan te raken.	Het is geen probleem om de vakantie in eigen land door te brengen.
met een modaal werkwoord • met *hoeven* + *niet / geen* + *te*	Ik moet / wil / kan / mag / zal het telefoonnummer opzoeken. Ik hoef het telefoonnummer niet op te zoeken.	Hij moet / wil / kan / mag / zal de hond aanraken. Hij hoeft de hond niet aan te raken.	Wij moeten / willen / kunnen / mogen / zullen de vakantie in eigen land doorbrengen. Wij hoeven de vakantie niet in eigen land door te brengen.

Opdracht 17

1 Je moet je voor 1 december aanmelden. – 2 Ik heb de chips dus niet aangeraakt. – 3 Als ik naar mijn ouders ga, krijg ik altijd lekkere dingen mee. – 4 Ik maak dat soort dingen nooit mee. – 5 Hoeveel punten levert / leverde die vraag precies op? – 6 Ze stond vroeger nooit stil bij wat ze had bereikt. – 7 Ik vind het moeilijk om gezonde producten uit te kiezen. – 8 Niemand weet of zijn dromen uitkomen. – 9 Ik geloof dat ik hen gisteren in de stad tegenkwam. – 10 Ik heb nog geen zin om naar mijn eigen land terug te gaan. – 11 Kun je uitleggen hoe dit systeem werkt? – 12 Had ik je al aan onze nieuwe collega voorgesteld?

Opdracht 18 – Mogelijke antwoorden

1 Is Lana teruggegaan naar haar eigen land? Nee, ik ben haar gisteren nog tegengekomen. – 2 Wanneer vindt het feest plaats? Volgende week, ik kijk naar het feest uit. / Volgende week, ik kijk uit naar het feest. – 3 Ga je je aanmelden voor de volgende cursus? Het hangt van het tijdstip af. / Het hangt af van het

tijdstip. – 4 Wie kan de regel uitleggen? Ik moet de regel eerst op internet opzoeken. / Ik moet de regel eerst opzoeken op internet. – 5 Heb je je voorgesteld aan onze nieuwe collega? Ja, ze kwam op mijn kamer langs. / Ja, ze kwam langs op mijn kamer. – 6 Waar breng je je vakantie door? Geen idee, we hebben nog geen land uitkozen.

Opdracht 24

1 liep binnen – 2 opgekregen – 3 uitgekeken – 4 langsgekomen – 5 afgestoken – 6 hing af – 7 opgezocht – 8 terechtkonden – 9 doorgebracht – 10 plaatsgevonden – 11 optrad – 12 thuisgekomen – 13 uitgelaten – 14 uitgescholden

Opdracht 25

1 verbood – 2 samengekomen – 3 bedacht – 4 opgezegd – 5 begon – 6 overwonnen – 7 gebleken – 8 besloten – 9 voortgekomen – 10 bewoog

Hoofdstuk 4

Opdracht 2

1. Dirk zegt dat het buitenland nu eenmaal meer aanspreekt dan je eigen land.
2. Ze vinden dat ze met de blik van een wereldreiziger keken / kijken.
3. Ze waarderen dat je hier overal snel en makkelijk kan komen.
4. Hij zegt dat ze echt verrast waren.
5. Je denkt dat je in de Provence bent.
6. Bas zegt dat een tegenslag op zich niet erg is. Het gaat erom wat je ermee doet.
7. Bas vertelt dat hij een paar nachten op de Engelsmanplaat zou willen slapen.

Opdracht 3

1a – 2a – 3b – 4b – 5a – 6b

Opdracht 4 – Mogelijke antwoorden

1 Hij houdt wel van verandering. – 2 (Ik vind het leuk, maar) ik vind het ook een beetje spannend. – 3 Ik heb dat nu pas ontdekt. / Ik heb dit weekend een mooi park, niet ver van de stad ontdekt. – 4 We gaan door het hele land trekken. – 5 Dat hotel is wel duur, dus ik verwacht dat de kamers comfortabel zijn. – 6 Ik heb op die tocht veel avonturen beleefd. – 7 Het waaide enorm toen we op Schiermonnikoog waren. – 8 Het gaat erom dat je in de vakantie leuke dingen doet.

4.3 Uitspraak A

1 <u>Wauw</u>, het ziet er <u>prachtig</u> uit! – 2 Was het <u>september</u>, <u>oktober</u> toen we voor het <u>eerst</u> op reis gingen voor ons project *Bestemming Nederland*? – 3 Ja, <u>eind</u> september. – 4 Ja, we begonnen in <u>Zuid-Limburg</u>, reden naar <u>Drenthe</u> en de <u>Friese Meren</u> en zijn <u>geëindigd</u> met die week op <u>Ameland</u>. – 5 We konden <u>nergens</u> schuilen. – 6 Volgens mij zijn er <u>eenentwintig</u> nationale parken in Nederland. – 7 Dat hebben we <u>echt</u> gewaardeerd. – 8 Het <u>grote</u> voordeel van <u>eerst</u> op wereldreis gaan en <u>daarna</u> pas Nederland ontdekken …

4.4 Grammatica – Werkwoordstijden

Vraag 1:

- Presens: spreekt aan, ontbreekt, kunt
- Imperfectum: besloten, trokken, zei, wilde, wilden en dachten
- Perfectum: zijn gekomen, ben vergeten, hebben gewaardeerd
- Plusquamperfectum: hadden gereisd, hadden gemaakt

Vraag 2:
1c - 2d - 3a - 4b

Opdracht 6 - Mogelijke antwoorden

Vroeger reisden ze over de hele wereld.	Nu leren ze Nederland kennen.
Vroeger bezochten ze verre landen.	Nu trekken ze door Nederland.
Vroeger sprak het buitenland hen meer aan.	Nu ontdekken ze Nederland.
Vroeger keken ze met de blik van een wereldreiziger.	Nu waarderen ze dat je overal snel en makkelijk kunt komen.
Vroeger hadden ze meer last van tegenslagen.	Nu vangen ze tegenslagen makkelijker op.
In september begon hun reis door Nederland / begon hun project.	Nu genieten ze van het boek.

Opdracht 9

Halfleeg	Halfvol
Na het slechtste voorjaar ooit is de zomer dan eindelijk aangebroken.	De lente was fris, maar nu is de zomer dan eindelijk aangebroken.
Wat is het verschrikkelijk heet.	Eindelijk is het lekker heet.
Je doet geen oog dicht.	Je lijkt lichter te slapen dan normaal.
De airco staat veel te hoog, waardoor je het de hele dag ijskoud hebt.	De airco staat lekker hoog, waardoor je lekker af kunt koelen.
De dag kruipt voorbij.	Voordat je het weet, kun je weer naar huis.

Halfleeg	Halfvol
Als je de warmte in stapt, val je bijna flauw.	Als je de warmte in stapt, krijg je een heerlijk loom gevoel.
Het lijkt wel of iedereen al de hele dag aan de witte wijn zit. Zij wel.	Het lijkt wel of iedereen al de hele dag aan de witte wijn zit. Wat een feest.
Hoe houd je dat vol?	Met dit weer hoef je helemaal niet op vakantie.
Je hebt er geen zin meer in.	Je kunt niet wachten!
Was het maar winter.	Was het maar altijd zomer.

Opdracht 10
a 1 dichtdoen - 2 spiegel - 3 flauwe - 4 bericht - 5 eindelijk - 6 wachten - 7 voorbij - 8 verrassen - 9 waardeer - 10 comfortabel - 11 openzetten - 12 hoog

Opdracht 12
a ijskoud - fris - warm - heet – snikheet

Opdracht 13
3 En je woorden maken wolkjes in de lucht.
7 Kunnen we één seconde terug?
10 Je zegt dat je niet langer van mij houdt.
1 Zomaar een streep door ons verhaal.
9 We zouden toch voor elkaar door het vuur gaan?
4 Het is keihard.
2 Eigenlijk geen donder om mij gaf.
12 En waarom breek je alles af?
6 Maar je maakt me kapot.
8 En je ten onder laten gaan.
11 Doe ten minste alsof.
5 Het is ijskoud.

4.7 Grammatica – Zou(den) (2)

Vraag: b

Opdracht 21

1 van - 2 in - 3 op - 4 met - 5 naar - 6 met - 7 naar - 8 met - 9 uit - 10 aan - 11 van - 12 voor - 13 naar - 14 door

Hoofdstuk 5

5.1 Intro

1 bloemist - 2 groenteboer - 3 kruidenspecialist - 4 donutverkoper - 5 notenspecialist - 6 visboer - 7 ober, serveerster - 8 architect

Foto's website: manager / directeur - verpleegkundige / verzorgende - advocaat - leerkracht - brandweerman / brandweervrouw - timmerman / timmervrouw - fotograaf - fysiotherapeut / sportmasseur - piloot - kok

Opdracht 1

1b - 2a - 3a - 4b - 5b - 6b - 7a - 8a

5.2 Teksten B en C

- afdelingshoofd, coördinator, hr-manager, IT'er
- hoogleraar, schoonheidsspecialist, vertegenwoordiger
- bedrijfsjurist, yogadocent, ondernemer

Opdracht 2 - Mogelijke antwoorden

Jacinta Hall heeft haar eerste leidinggevende baan niet geaccepteerd omdat **een mannelijke collega daar moeite mee had. Hij wilde die baan hebben. Hij vond haar te jong en vond dat ze te weinig werkervaring had.**
Ze heeft nu een bedrijf dat vrouwelijke IT'ers begeleidt. Vrouwen hebben namelijk last van stereotyperingen: **ze zouden geen technisch inzicht hebben**.
En ze passen daardoor **niet tussen de andere collega's**.
Maar vrouwen willen **serieus worden genomen en ze willen dezelfde projecten krijgen als mannen**.
Volgens Jacinta Hall is het belangrijk dat er ook vrouwen in de IT werken omdat **vrouwen op een andere manier kijken. Daardoor passen de producten beter bij de wensen en eisen van de klant**.

Hoogleraar strategisch personeelsmanagement Yvonne Benschop zegt ook dat we aangeleerde beelden van bepaalde beroepen hebben. Die beelden ontstaan doordat **we zelf labels op beroepen plakken**.
En die stereotiepe beelden blijven bestaan door **de voorbeelden die we zien.**
Vincent van Schijndel vindt het onzin dat **mannen en vrouwen bepaalde beroepen niet kunnen uitoefenen**
Zijn advies is dat je een beroep moet kiezen omdat **je het leuk vindt en niet omdat je man of vrouw bent**.

Als je een beroep niet leuk vindt, dan **voelt het niet goed en houd je het niet vol**. Dat heeft Marleen Vrieze zelf ervaren.
Vroeger had ze **een goede baan, verdiende ze veel geld en kon ze dure dingen kopen**, nu verdient ze **veel minder geld. Ze kan nog niet veel extra's kopen**.
Maar geld is niet het belangrijkste. Het belangrijkste is dat **je goed in je vel zit en gezond bent**.

Opdracht 4

1 knap - 2 het zelfvertrouwen - 3 achteraf - 4 in overleg met - 5 de functie - 6 stellen - 7 het personeel - 8 vastzitten - 9 de kosten - 10 afzien van

Opdracht 5

1b - 2d - 3c - 4a

5.3 Uitspraak A – Mogelijke antwoorden

Nee, Alex werkt in het ziekenhuis. - Nee, Bas werkt in het onderwijs. - Nee, ze maken geen folders, ze bouwen de stands. - Nee, ze maken geen folders voor vakbeurzen, maar voor vakantieparken.

5.3 Uitspraak C – Mogelijke antwoorden

- Nee, mijn vriend werkt in Zwolle / Leiden / ...
- Nee, mijn vriend woont / slaapt / ... in Utrecht.
- Nee, mijn vriendin / man / buurvrouw / dochter / ... werkt in Utrecht.
- Nee, haar / zijn / hun / ... vriend werkt in Utrecht.

5.5 Grammatica – Relatief pronomen (1)

Vraag 1: 1 een te jonge vrouw - 2 een eigen bedrijf - 3 aangeleerde beelden - 4 het geld - 5 Vincent van Schijndel

Vraag 2: *Die* gebruik je om extra informatie te geven over een de-woord. In zin 1 en 3: *de vrouw* en *de beelden*.

Die gebruik je ook om extra informatie te geven over een persoon. In zin 5: *Vincent van Schijndel*.

Dat gebruik je om extra informatie te geven over een het-woord. In zin 2 en 4: *het bedrijf* en *het geld*.

Vraag 3: Na een relatief pronomen krijg je een bijzin, een relatieve bijzin. Dit betekent dat de werkwoorden op de laatste plaats staan.

Opdracht 9

1f - 2a - 3e - 4c - 5b - 6d

Opdracht 10

1 dat - 2 die - 3 dat - 4 dat - 5 die - 6 die

Opdracht 11

1 Ze gaan op vrijdagmiddag naar een café dat *Bar Gezellig* heet. - 2 Ik wil graag een beroep dat heel goed verdient. - 3 Zij is docent statistiek bij een opleiding die heel populair bij internationale studenten is. / die heel populair is bij internationale studenten. - 4 Hij heeft een collega die al tien jaar dag en nacht werkt. - 5 Ze heeft een coördinerende functie die ze heel leuk vindt. - 6 Waar is het bericht dat je me hebt gestuurd? / dat je me gestuurd hebt? - 7 Mijn computer maakt een geluid dat heel irritant is. - 8 Dit is mijn collega Annetta, die met mijn broer getrouwd is. / die met mijn broer is getrouwd. - 9 Mensen hebben van mijn werk een beeld dat niet correct is. - 10 Vincent gaat naar een vakbeurs die elk jaar in Edinburgh wordt georganiseerd. / die elk jaar in Edinburgh georganiseerd wordt. - 11 We gaan naar een ruimte die aan de andere kant van het gebouw is. - 12 Ken je April, die bij de faculteit Bedrijfskunde werkt? / die werkt bij de faculteit Bedrijfskunde?

Opdracht 12 - Mogelijke antwoorden

a assertief - beveiliger, creatief - kunstenaar, delegeren - manager, durf - ondernemer, energiek - reisleider, gedreven - topsporter, integer - huisarts, motiveren - docent, overtuigend - marketingconsultant, stressbestendig - luchtverkeersleider

Opdracht 17

a 1b - 2c

b 1d - 2b - 3a - 4c – 5g - 6f - 7e

Opdracht 21

1 waaide / woei - 2 dropen - 3 geschuild / gescholen - 4 kroop - 5 gezworven - 6 getrokken - 7 geroken - 8 Golden - 9 ervaren - 10 ontbrak - 11 ontstaan - 12 ondernomen - 13 genoten - 14 gevaren

Hoofdstuk 6

Opdracht 2

1b - 2b - 3a - 4a - 5b - 6b - 7a

6.2 Tekst B

Er is niks mis met druk zijn en een beetje stress. (r. 4-5)
Als je zegt: 'Ik heb een lekkere dag gehad', heb je je brein onvoldoende uitgedaagd. (r. 9-11)
Een druk bestaan is ideaal voor je brein. (r. 21-22)
Het is voor je brein belangrijk om constant nieuwe uitdagingen te zoeken. (r. 33-35)
Als je druk bent, prikkel je je hersenen. Je krijgt er betere ideeën door en neemt andere beslissingen. (r. 37-39)
Pieken op zijn tijd, helpt het brein. Soms moet je zelfs stress opzoeken. (r. 65-67)
Als je je brein steeds uitdaagt, word je fysiek en mentaal getest. En daar is niks mis mee. Je brein vraagt er zelfs om. (r. 94-97)

Opdracht 3

1 Het is goed voor je brein, je brein wordt dan uitgedaagd.
2 Als stress chronisch wordt. Als je hartfrequentie constant te hoog is, je spierspanningen krijgt en je niet meer kunt slapen.
3 Beweging zorgt voor de doorbloeding van je hersenen, het zet je brein in gang. Je neemt andere en betere beslissingen, je toont meer empathie en zelfreflectie.
4 Je kunt geen twee ingewikkelde dingen tegelijk doen, maar wel bijvoorbeeld wandelend een gesprek voeren.
5 Je moet je brein uitdagen.

Opdracht 4

1h - 2j - 3g - 4e - 5a - 6d - 7i - 8b - 9f - 10c

Opdracht 5 - Mogelijke antwoorden

1 (een) bewijs? - 2 een beslissing nemen. - 3 adviseren? - 4 presteren. - 5 klaagt elke keer. - 6 handelen. - 7 uitdaging. - 8 tonen? - 9 gerust - 10 Het is hopeloos.

Opdracht 6 - Mogelijke antwoorden

lichaam	onderwijs	werk
hart	spanning	dienst
frequentie	doceren	spanning
spanning	presteren	presteren
brein	lezing	medewerker
hersenen	betogen	druk
druk	druk	afdeling
spier	hoogleraar	ondernemer
sekse	opleiding	verdienen
		gedreven

6.3 Uitspraak A

1 b<u>a</u>lance - bal<u>a</u>ns - 2 c<u>o</u>nstant - const<u>a</u>nt - 3 p<u>e</u>riod - peri<u>o</u>de - 4 <u>a</u>ctive - act<u>ie</u>f - 5 n<u>e</u>gative - negat<u>ie</u>f

6.4 Grammatica – Relatief pronomen (2)

Vraag 1: a 1 de e-mail - 2 onderzoek - 3 Erik Scherder - 4 de hoogleraar - 5 het kantoor
b 1 wachten op - 2 krijgen voor - 3 gaan over - 4 sturen naar - 5 werken in
Vraag 2: a Als je extra informatie wilt geven over een ding.
b Als je extra informatie wilt geven over een persoon.
c Als je wilt verwijzen naar een locatie.
Vraag 3: Je gebruikt *waar* + prepositie en prepositie + *wie* als je een prepositie hebt. Je gebruikt *die* en *dat* als je geen prepositie hebt. Vaak hoort die prepositie bij het werkwoord.
Vraag 4: Na *waar* + prepositie en prepositie + *wie* en *waar* komt een bijzin, de werkwoorden gaan naar het einde van de zin.

Opdracht 10
1 dat - 2 naar wie - 3 waarnaar - 4 die - 5 waar - 6 die

Opdracht 11
1 Ze maakte veel grapjes waarom we erg moesten lachen. - 2 *Bar Gezellig* is de naam van het café waar de pubquiz is. - 3 We hebben hulp gehad van Varva, die heel goed is in dit soort dingen. / die heel goed in dit soort dingen is. - 4 We hebben gepraat over boeken die belangrijk voor ons zijn geweest. / geweest zijn. - 5 Ze hadden een conflict waarvan ik niets heb gemerkt. / gemerkt heb. - 6 Raphaël is een collega met wie ik veel over mijn onderzoek praat. - 7 Dat is een probleem dat we niet voor je kunnen oplossen. / dat we niet kunnen oplossen voor je. - 8 Ken jij een restaurant waar je lekker Libanees kunt eten? - 9 Is er een acteur of actrice aan wie je een hekel hebt? - 10 Een beoordelingsgesprek is een gesprek dat de meeste mensen elk jaar met hun leidinggevende hebben. - 11 Dat is stress die in deze situatie levensreddend is. - 12 Om 12.00 uur hebben we een lunchafspraak met Leon en Stephania, die vast een heerlijke lunch hebben gemaakt. / gemaakt hebben.

Opdracht 19
1 met - 2 tegen - 3 om - 4 voor - 5 op - 6 Aan - 7 van - 8 van - 9 in - 10 tegen - 11 bij - 12 op - 13 om - 14 uit

Opdracht 20
1 over - 2 met - 3 In, met - 4 in / bij - 5 tegen - 6 bij - 7 In, van - 8 in - 9 op - 10 voor - 11 op - 12 tussen / bij - 13 van, aan - 14 In, tot - 15 voor

Hoofdstuk 7

Opdracht 1
1b - 2a - 3a

7.2 Teksten B

Mohamad Abdou

problemen	tips
• onthouden van nieuwe woorden • ontevreden zijn als hij zich in het Nederlands uit of zijn gevoelens uitlegt • geen woorden weten voor complimenten en wensen in verschillende situaties	• elke dag een deel van de woorden uit de cursus herhalen en schrijven • praat Nederlands en wees niet bang om fouten te maken • wees een doorzetter en vind je motivatie • vraag mensen altijd Nederlands te praten, eventueel iets langzamer

Emma Yandle

problemen	tips
• met de uitspraak worstelen • de neiging om gedachten eerst in het Engels te formuleren en ze dan in het Nederlands te vertalen • het een-op-een vertalen van Engelse woorden • helemaal niets zeggen omdat ze niet in staat was om haar ideeën zo precies te formuleren als ze zou willen	• bij het oefenen van de taal de cadans en het ritme van moedertaalsprekers nadoen • goed luisteren naar de manier waarop collega's met elkaar praten

Opdracht 3
1a - 2b - 3b - 4a - 5a - 6b

Opdracht 4

1 afgesloten - 2 hinderen - 3 een advocaat - 4 stroom - 5 vlak - 6 de verzekering

Opdracht 5

1 gedachte - 2 verhuizen, opbouwen - 3 invullen, heleboel - 4 ontevreden, neiging - 5 hoesten - 6 bijvoorbeeld, vergelijken - 7 nadoen - 8 afgerond, doorgaan - 9 regelen, inburgeren, Bovendien - 10 geluid

7.3 Uitspraak A

1 opbouwen: scheidbaar werkwoord, dus valt het accent op het prefix *op-*.
2 artikel: internationaal woord: leren, maar het accent valt niet op *-el* (= sjwa).
3 moedertaalspreker: samenstelling, dus valt het accent in het woord *moeder*. Een sjwa heeft geen accent, dus niet op *er-*, maar op *moe*.
4 openmaken: scheidbaar werkwoord, dus valt het accent op het prefix *open-*. Een sjwa heeft geen accent, dus niet op *en-*, maar op /o/.
5 gedachte: een sjwa heeft geen accent, dus niet op *ge-* en niet op *-te*.
6 bewegen: een sjwa heeft geen accent, dus niet op *be-* en niet op *-gen*.
7 nadenken: scheidbaar werkwoord, dus valt het accent op het prefix *na-*.
8 verhuizen: een sjwa heeft geen accent, dus niet op *ver-* en niet op *-zen*.
9 communiceren: internationaal woord: leren, maar het accent valt niet op *-ren* (=sjwa).
10 regelen: een sjwa heeft geen accent, dus niet op *-gelen*.

7.4 Grammatica – (*Te*) + infinitief

Vraag 1: Je krijgt een infinitief na *wilde (willen), kon (kunnen), ging (gaan), hoorde (horen), moet (moeten), zullen (zullen)*.
Je krijgt *te* + infinitief na andere werkwoorden, bijvoorbeeld *begon (beginnen), probeerde (proberen), besloot (besluiten), durf (durven), hoeft (hoeven), zit (zitten), stonden (staan)*.
Vraag 2: Na de werkwoorden *willen, mogen, moeten, zullen, kunnen, laten, blijven, komen, gaan, zien* en *horen* gebruik je een infinitief. Na andere werkwoorden gebruik je *te* + infinitief, bijvoorbeeld *beginnen, proberen, besluiten, durven, hoeven, zitten, staan*.

Opdracht 9

1 kopen - 2 verstaan - 3 te leren - 4 eten - 5 te lachen - 6 te doen - 7 op te bouwen - 8 voorbereiden - 9 af te ronden - 10 invullen

Opdracht 10

1 Laatst zat ik aan tafel met mijn huisgenoten te eten.
2 Ik zag mijn huisgenoot een portie sla pakken
3 en hij begon er dressing over te doen.
4 Ik besloot hem na te doen.
5 Op dat moment zag ik op het etiket *slasaus* staan.
6 'Mag ik jullie iets vragen over de Nederlandse keuken?
7 We zitten sla met slasaus te eten. Is dat niet raar?'
8 Mijn huisgenoten leken me niet te begrijpen,
9 dus ik probeerde het uit te leggen. 'We eten sla met saus die van sla gemaakt is. Dat is toch heel erg dubbel?' zei ik.
10 Ze begonnen hard te lachen.
11 'Je moet de lijst met ingrediënten beter lezen!
12 Je kunt echt geen sla in die lijst vinden.'
13 'Maar dan hoeft het toch ook geen slasaus te heten?'
14 'Jawel, omdat je het over de sla moet doen.'
15 Ik wil de Nederlandse taal graag begrijpen. De meeste sauzen hebben het belangrijkste

ingrediënt in hun naam: champignonsaus, tomatensaus, knoflooksaus.

16 Maar dat blijkt dus niet altijd zo te zijn. Er zit namelijk ook geen friet in frietsaus.

17 Ik blijf het erg verwarrend vinden.

18 Gisteren stond ik met mijn vriendin ons ontbijt klaar te maken.

19 Mijn vriendin zei: 'Ik ben vergeten choco-pasta te kopen.

20 Wil je vanmiddag een nieuwe pot halen?'

21 'Ja hoor, dat zal ik doen,' antwoordde ik.

22 Na het ontbijt gingen we gezellig samen tandenpoetsen. De Parodontax-tandpasta van mijn vriendin is lichtbruin.

23 Door de kleur van de tandpasta moest ik aan oude, vieze tanden denken.

24 Mijn vriendin hoorde me lachen. 'Hé, wat is er?' vroeg ze.

25 Ik durfde niets te zeggen. 'Nee, niets. Gelukkig is het maar *tandpasta*.'

Opdracht 12

a blij - zenuwachtig - bang - boos - verdrietig

b triest = verdrietig, kwaad = boos, nerveus = zenuwachtig, vrolijk = blij, angstig = bang

Opdracht 21

1 onthouden, opgekomen - 2 afgesloten, verlaten - 3 nagedaan, verbond - 4 ging / gingen door, verloor / verloren - 5 bewezen, gedreven - 6 vergeleken, vergaan

Hoofdstuk 8

Opdracht 1

1b - 2c - 3f - 4a - 5d - 6e

8.2 Tekst B

afval scheiden (r. 15-16)
vegetarisch eten (r. 22 + 31-34)
wildplukken in je eigen wijk, bijvoorbeeld brandnetels (r. 57-59)
een groentebak op de stoep zetten en daarin eigen groente kweken, zoals tomaten en fruitstruiken (r. 65-70)
minder voedsel weggooien door creatief te zijn, bijvoorbeeld nieuwe plantjes maken (r. 83-89)
zero waste leven (r. 95-96)

Opdracht 3

1 het voedsel - 2 de omgeving - 3 weigeren - 4 scheiden - 5 bewonderen - 6 apart - 7 aanraden - 8 overtuigd zijn van - 9 de kwestie - 10 het gedrag - 11 de toestand - 12 melden

Opdracht 4

1 Heb je iets anders dan een plastic **zak(je)** voor me?

2 We hebben lang nagedacht over een ander huis. **Uiteindelijk** hebben we besloten zelf een tiny house te bouwen.

3 Ik zou verse spinaziesoep voor je koken, maar de spinazie was op, **het spijt me**. Ik heb nu lekkere brandnetelsoep gemaakt.

4 **Onze buitenlandse buren** hebben ons geleerd dat we in de buurt kunnen wildplukken. Hartstikke leuk en lekker!

5 Ik vind dat we moeten tegengaan dat we eten **weggooien**.

6 Marcos en Adis denken heel duurzaam. Zij kunnen het probleem met onkruid in onze tuin **oplossen**, hoop ik.

7 Tony kookt altijd te veel, omdat hij het leuk vindt om zijn maaltijden **te delen**.

8 **Ik ben ervan overtuigd** dat we veel milieubewuster kunnen leven.

9 Wesley had vroeger **moeite met** afval scheiden, maar nu vindt hij het heel normaal.

10 Sharmila dacht dat brandnetelsoep vies is, ze vond het **echter** lekker.

11 Vorig jaar deed ik niet zoveel voor het milieu, maar **ondertussen** is mijn gedrag echt veranderd.

12 Als we nu veel doen, zijn we daar **in de toekomst** blij mee.

Opdracht 6

1 spullen kopen en gebruiken - 2 autorijden - 3 wonen - 4 vlees / vis eten - 5 vliegen - 6 plantaardig eten en drinken - 7 kleding / textiel kopen - 8 zuivel en eieren eten - 9 douchen / een bad nemen - 10 het openbaar vervoer gebruiken

Opdracht 8 - Mogelijke antwoorden

1 Ik woon er twee maanden. - 2 Er ligt een boek op tafel. - 3 Ik heb er achttien jaar gewoond. - 4 Er zit een flesje water in mijn tas. - 5 Ja, ik ben daar / er geweest. / Ja, daar ben ik geweest. - 6 Er staan vier stoelen, een tafel en een kast. - 7 Ja, iedereen is er. - 8 Nee, er zijn niet veel mensen in de kantine. - 9 Ja, ik kom er / hier heel vaak. / Ja, hier kom ik heel vaak. - 10 Ja, ik studeer er / daar altijd. / Ja, daar studeer ik altijd. - 11 Nee, er zijn geen koekjes bij de koffie. - 12 Ja, je kunt hier stamppot eten. / Ja, hier kun je stamppot eten. - 13 Er zijn twee supermarkten in mijn buurt. - 14 Ik heb er gestudeerd / gewerkt.

Opdracht 9

1 grutto - 2 Afrika - 3 De grutto broedt in Nederland. - 4 in het voorjaar - 5 oranje - 6 de koning van de weide, een keizer in het veld, een nationale held - 7 Het bestaan van de grutto wordt bedreigd.

8.5 Grammatica – Er (2)

Vraag 1: 1 van - 2 voor - 3 naar - 4 naar - 5 van

Vraag 2: 1 verse brandnetels - 2 het klimaatprobleem - 3 je omgeving - 4 de nieuwe cursus - 5 het boek

Vraag 3: 6 milieubewust zijn, (blij) worden van 7 vegetarische recepten delen op Facebook, beginnen met

Vraag 4:

a *Er* staat na de persoonsvorm. *Daar* en *hier* kunnen na de persoonsvorm staan, maar ook aan het begin van de zin.

b De prepositie staat aan het eind van de zin. In zinnen met een participium of infinitief staan die achter de prepositie (zinnen 3 en 5).

c Als *er* en de prepositie naast elkaar staan, schrijf je ze aan elkaar, dus als één woord.

Opdracht 12

1 Een lekker kopje koffie. Geniet ervan.
2 Het wordt vandaag een prachtige dag. Ik heb er zin in.
3 Sorry, Mark is er vandaag niet. Kan ik je helpen?
4 Er is een ongeluk gebeurd in de Kerkstraat. Weet jij wat er is gebeurd?
5 Wat is er nou eigenlijk aan de hand?
6 Ze hebben er al een paar keer over geklaagd.
7 Ik heb er nog niet naar geïnformeerd.
8 Ik weet niet of het de goede keuze is. Ik twijfel er nog over.
9 Ik kan je niet helpen. Ik heb er geen ervaring mee.
10 Ik vind het geen goed idee. Ik ben het er niet mee eens.

Opdracht 13

a 1 wacht op - 2 zorg voor - 3 ben boos over - 4 twijfel aan - 5 verdien met - 6 heb zin in - 7 heb moeite met - 8 doe onderzoek naar - 9 ben gefrustreerd over - 10 ben tevreden over - 11 heb een hekel aan - 12 word vrolijk van

b – Mogelijke antwoorden

1 Ja, ik wacht er / daar nog op. / Ja, daar wacht ik nog op. / Nee, ik wacht er / daar niet meer op. / Nee, daar wacht ik niet meer op.

2 Ja, ik zorg ervoor / daarvoor. / Ja, daar zorg ik voor. / Nee, ik zorg er / daar niet voor. / Nee, daar zorg ik niet voor.
3 Ja, ik ben er / daar boos over. / Nee, daar ben ik niet boos over. / Nee, ik ben er / daar niet boos over.
4 Ja, ik twijfel eraan / daaraan. / Ja, daaraan twijfel ik. / Nee, ik twijfel er / daar niet aan. / Nee, daar twijfel ik niet aan.
5 Ja, ik verdien er / hier een goed salaris mee. / Ja, hier verdien ik een goed salaris mee. / Nee, ik verdien er / hier geen goed salaris mee. / Nee, hier verdien ik geen goed salaris mee.
6 Ja, ik heb er / daar zin in. / Ja, daar heb ik zin in. / Nee, ik heb er / daar geen zin in. / Nee, daar heb ik geen zin in.
7 Ja, ik heb er / hier moeite mee. / Ja, hier heb ik moeite mee. / Nee, ik heb er / hier geen moeite mee. / Nee, hier heb ik geen moeite mee.
8 Ja, ik doe er / daar onderzoek naar. / Ja, daar doe ik onderzoek naar. / Nee, ik doe er / daar geen onderzoek naar. / Nee, daar doe ik geen onderzoek naar.
9 Ja, ik ben er / daar gefrustreerd over. / Ja, daar ben ik gefrustreerd over. / Nee, ik ben er / daar niet gefrustreerd over. / Nee, daar ben ik niet gefrustreerd over.
10 Ja, ik ben er / daar tevreden over. / Ja, daar ben ik tevreden over. / Nee, ik ben er / daar niet tevreden over. / Nee, daar ben ik niet tevreden over.
11 Ja, ik heb er / daar een hekel aan. / Ja, daar heb ik een hekel aan. / Nee, ik heb er / daar geen hekel aan. / Nee, daar heb ik geen hekel aan.
12 Ja, ik word er / hier vrolijk van. / Ja, hier word ik vrolijk van. / Nee, ik word er / hier niet vrolijk van. / Nee, hier word ik niet vrolijk van.

Opdracht 14

1 Ik heb ervan / daarvan genoten. / Daar heb ik van genoten. / Daarvan heb ik genoten. - 2 Zij geven er / daar echt wel om. / Daar geven ze echt wel om. - 3 De mensen klagen hierover. / Hierover klagen de mensen. - 4 Hij heeft er / daar heimwee naar. / Daar heeft hij heimwee naar. - 5 Ik heb er / daar een hekel aan. / Daar heb ik een hekel aan. / Daaraan heb ik een hekel. - 6 Ik heb er / daar geen ervaring mee. / Daar heb ik geen ervaring mee. / Daarmee heb ik geen ervaring. - 7 … en we hebben daar geen simpele oplossing voor. / … en daar hebben we geen simpele oplossing voor. / … en daarvoor hebben we geen simpele oplossing. - 8 Ik ben hier benieuwd naar. / Hier ben ik benieuwd naar. - 9 … maar ik heb daar niets van gemerkt. / … maar daar heb ik niets van gemerkt. / … maar daarvan heb ik niets gemerkt. - 10 Ik heb er / daar geen spijt van. / Daar heb ik geen spijt van. / Daarvan heb ik geen spijt.

Opdracht 21

1 op - 2 met, mee - 3 toe, tot - 4 op, Met - 5 In, met / tot - 6 van - 7 op - 8 van - 9 voor - 10 om - 11 voor - 12 van (ervan)

Opdracht 22

1 naar, voor (hiervoor) - 2 aan - 3 met - 4 naar, van - 5 aan, bij / voor - 6 van (ervan) - 7 met / over - 8 tot - 9 voor - 10 met - 11 met

Hoofdstuk 9

Opdracht 2

1f - 2d - 3e - 4g - 5a - 6b - 7c

Opdracht 4

1 zaak - 2 kring - 3 misverstand - 4 feit - 5 etentje - 6 sfeer - 7 ruzie

Opdracht 5

1 streng - 2 lastig - 3 gek - 4 van tevoren - 5 schaars - 6 doodstil - 7 voortdurend

Opdracht 6 - Mogelijke antwoorden

1 kleur - prijs - leuke opdrachten - interessante teksten
2 complimenten geven – ruzie maken – vrienden maken
3 liefde - leeftijd - milieu - opleiding - land - taal
4 een boek lezen - sociale activiteiten - reizen - familie bezoeken - koken - film
5 stress - onverwachte dingen - geld – dieren - kinderen - mensen
6 een vakantie - een bezoek - een reis - je land
7 water - melk - kruiden - olie - azijn - zout - peper
8 ruzie - conflicten - oorlog - stress
9 wat je wilt eten - waar je wilt afspreken - hoe laat je aanwezig kunt zijn - of je iets mooi vindt - of je het ermee eens bent - letterlijk: suiker, melk, kopje, pen, enzovoort
10 huwelijk - nieuwe baan - verhuizing - maatregel
11 gebouw - vogel - maatregel - website - verkeersbord - regels - boek

9.3 Uitspraak

zo een

1 hij - 2 zijn - 3 haar - 4 hem - 5 hem - 6 eens - 7 het - 8 mijn - 9 een

9.4 Grammatica – Er (3)

Vraag 1: 1 buitenlandse vrienden - 2 etentjes - 3 appjes - 4 ongeschreven sociale regels

Vraag 2: *Er* staat na de persoonsvorm.

Opdracht 8 – Mogelijke antwoorden

1 Ja, ik heb er twee. / Nee, ik heb er drie.
2 Ik heb er negen.
3 Ja, ik heb er tien. / Nee, ik heb er geen. / Nee, ik heb er twee.
4 Ja, ik heb er honderd geleerd. / Nee, ik heb er tweehonderd geleerd.
5 Ik moet er nog twee maken.
6 Ja, ik had er zeven (op school). / Nee, ik had er tien (op school).

Opdracht 9 – Mogelijke antwoorden

1 Ja, ik ben er / daar enthousiast over. / Ja, daar ben ik enthousiast over. / Nee, ik ben er / daar niet enthousiast over. / Nee, daar ben ik niet enthousiast over.
2 Ik spreek er drie.
3 Ja, ik kom er / daar vandaan. / Ja, daar kom ik vandaan. / Nee, ik kom er / daar niet vandaan. / Nee, daar kom ik niet vandaan.
4 Er waren weinig / veel faciliteiten. / Er waren veel computers / kopieerapparaten / … / Er waren tien docenten.
5 Ja, ik was er / daar ook bij. / Ja, daar was ik ook bij. / Nee, ik was er / daar niet bij. / Nee, daar was ik niet bij.
6 Ja, we zijn ernaartoe / hiernaartoe gegaan. / Ja, hier zijn we naartoe gegaan. / Nee, we zijn er / hier niet naartoe gegaan. / Nee, hier zijn we niet naartoe gegaan.
7 Ik zie er twee.
8 Er staat een bed / bureau / tafel / … Er hangen foto's aan de muur van mijn vrienden en familie. Er liggen veel boeken op tafel.
9 Ja, ik heb er / daar weleens ruzie over. / Ja, daar heb ik weleens ruzie over. / Nee, ik heb er / daar nooit ruzie over. / Nee, daar heb ik nooit ruzie over.
10 Ja, ik ben er / daar vaak geweest. Ja, daar ben ik vaak geweest. / Nee, ik ben er / daar

niet vaak geweest. / Nee, daar ben ik niet vaak geweest.

9.5 Grammatica – Zou(den) (3)

Vraag 1: c

Vraag 2: Nee, de zinnen hebben dezelfde betekenis.

Opdracht 19

1 'k weet niet
2 'n vriend zegt zwijgend
3 Dezelfde hemel sta as jij
4 Weer trug
5 Eén blik voor 'n miljoen
6 als de nood 't hoogst is
7 met z'n twee

Opdracht 22

1 viel, op, omgingen - 2 speet, gewezen - 3 langsgegaan, toegekomen - 4 gescheiden, viel, terug - 5 voorzien, ingekocht - 6 hing, samen, boden - 7 afgevraagd, gedroeg - 8 voorkomen, ingesleten - 9 aangegeven, schoven, aan - 10 aangeraden

Hoofdstuk 10

Opdracht 1

d Als je veel geld hebt, heb je veel vrienden en gaat alles goed. Het is makkelijk om veel geld te hebben, maar de liefde is het belangrijkst.

Opdracht 2

1c - 2a - 3e - 4b - 5f - 6d

Opdracht 3

voordelen	nadelen
• Het is makkelijk, je hoeft niet meer zelf te rekenen. • Het scheelt tijd. • Het voorkomt een ongemakkelijk gevoel. • Je waardeert het meer als iemand je trakteert.	• Het kan dwingend zijn. • Het wordt er niet gezelliger op. • Spontaniteit lijkt verdwenen. • De sociale gevolgen kunnen groot zijn. • Praktische problemen: zonder Nederlandse bankrekening niet mogelijk.

Opdracht 4

1b - 2e - 3g - 4a - 5d - 6c - 7f

Opdracht 5

1 onlangs - 2 volledig - 3 redelijk - 4 ongemakkelijk - 5 een eeuwigheid - 6 Dergelijke - 7 Zowel, … als - 8 ondanks dat - 9 indruk - 10 verdwenen

Opdracht 6

1 dwingen - 2 veroverde - 3 geconcludeerd - 4 verdwenen - 5 reden - 6 een eer - 7 invloed - 8 ouderwets - 9 massale - 10 Het gevolg - 11 beledigd - 12 delen

10.4 Grammatica – Passieve zinnen

Vraag 1: wordt verrekend, werd gezet, is betaald, was uitgezet

Vraag 2: Het verschil tussen de vier zinnen is de tijd van het werkwoord: zin 1: presens, zin 2: imperfectum, zin 3: perfectum, zin 4: plusquamperfectum.

Vraag 3: *Worden* + een participium gebruik je in presens en imperfectum. *Zijn* + een parti-

cipium gebruik je in perfectum en plusquamperfectum.

Vraag 4: Bij actieve zinnen is het belangrijk wie het doet, wie de actie uitvoert. Bij passieve zinnen is het belangrijk wat het resultaat is, wat er gedaan is.

Opdracht 10

1b - 2a - 3b - 4a - 5a - 6a

Opdracht 11

1 Het minimumbedrag wordt betaald. - 2 Sara was uit de groep gezet. - 3 De spullen voor de picknick zijn ingekocht. / De spullen zijn ingekocht voor de picknick. - 4 De rekening voor de hele groep wordt gesplitst. / De rekening wordt voor de hele groep gesplitst. / De rekening wordt gesplitst voor de hele groep. - 5 Tikkie is (door de studenten) massaal omarmd (door de studenten). - 6 In deze groep worden internationals en Nederlanders gemengd. - 7 Dit feest was op een zaterdag gepland. - 8 Ik werd aan de appgroep toegevoegd. - 9 In die plaats wordt het afval gescheiden. - 10 De nieuwe collega is op haar kennis getest.

Opdracht 12

1 Ja, er werd gepraat en gedronken. - 2 Er worden vriendschappen voor het leven gesloten. - 3 Ja, er was gewezen op de problemen. / Ja, er was op de problemen gewezen. - 4 Er werd niet voldoende gecommuniceerd. - 5 Er is met de laatst bekende cijfers gerekend. / Er is gerekend met de laatst bekende cijfers. - 6 Er werd afgesloten met een spreekopdracht. / Er werd met een spreekopdracht afgesloten. - 7 Er wordt niet naar de financiële situatie geïnformeerd. / Er wordt niet geïnformeerd naar de financiële situatie. - 8 Ja, er is van alles ingevuld.

Opdracht 13 - Mogelijke antwoorden

1 Mijn fiets is gestolen. - 2 Ja, hij is gisteren al verkocht. - 3 Nee, ik word al door uw collega geholpen. - 4 Ja, het wordt volgende week geknipt. - 5 Ja, hij is vorige week geopereerd. - 6 De communicatie wordt door de organisatie geregeld. - 7 Nee, dit wordt door het werk betaald. - 8 Hij is gebakken in olie met honing. - 9 Er / Daar wordt veel vis gegeten. - 10 Het wordt binnen twee werkdagen opgestuurd.

Opdracht 21

1 met - 2 in / met - 3 op - 4 met - 5 van - 6 van - 7 over - 8 aan - 9 met, over / in - 10 op - 11 aan

Opdracht 22

1 op - 2 Van - 3 op - 4 naar - 5 van - 6 op / naar - 7 met - 8 op - 9 voor - 10 op, in - 11 bij

Hoofdstuk 11

Opdracht 1

1c – 2e – 3h – 4f – 5b – 6g – 7a – 8i – 9k – 10j – 11d

11.2 Tekst B

tikkende klokken, een snurkend konijn, zoemende koelkasten, een regenbui, een krakende traptrede, een pruttelend koffiezetapparaat, hakken, spinnende katten, fluitende vogels, verkeerslawaai

Opdracht 2 - Mogelijke antwoorden

1 Simpele geluiden kunnen veel losmaken, bijvoorbeeld **een gevoel, een verhaal of een herinnering**.
2 Elise 't Hart verzamelt voor haar Instituut voor Huisgeluid al zeven jaar klanken / geluiden **die we meestal tolereren, zonder ze bewust op te merken**.

3 Elise 't Hart kreeg interesse voor geluidskunst toen ze op de kunstacademie een opdracht kreeg om **iets vertrouwds te maken**. Ze maakte **een video van vrouwen die op hakken liepen**. Later in haar opleiding **kwam geluidskunst aan bod en viel alles op zijn plek**.
4 Bij geluidskunst gaat het om **presentaties en ervaringen waarin geluid de hoofdrol heeft.**
5 Elise is niet de enige geluidskunstenaar, internationaal **zijn er geluidskunstenaars die steeds aanweziger zijn op grote internationale tentoonstellingen**.
6 Elise 't Hart doet veel met geluidskunst, ze **geeft performances, lezingen en workshops en maakt podcasts**.
7 Als het stiller is op straat, **zijn mensen gevoeliger voor huisgeluiden**.
8 Elise 't Hart zegt dat dagelijkse geluiden belangrijk zijn. In een te goed geïsoleerde woning **kunnen mensen zich eenzaam voelen / voelen mensen zich eenzaam**.
9 Geluiden die in de tekst worden genoemd zijn: **tikkende klokken**, **een snurkend konijn**, **zoemende koelkasten**, **een regenbui**, **een krakende traptred**e, **een pruttelend koffiezetapparaat**, **hakken**, **spinnende katten**, **fluitende vogel**s, **verkeerslawaa**i.

Opdracht 3
1 het dak - 2 raken - 3 de hoofdrol - 4 het konijn

Opdracht 4
1a - 2a - 3b - 4b - 5a - 6b - 7a - 8b

Opdracht 5
1 fluiten - 2 afgestudeerd, richten - 3 oproep, deelnemen - 4 buien, opstuur - 5 stiekem, opgemerkt - 6 schrok, bestand - 7 verzamelt, uitbreiden - 8 wandeling, stil

Opdracht 8
heel krachtigs en bedreigends - hele donkere lucht - heel lieflijk - heel bedreigend - een enorme energie - echt helemaal niet waar

Opdracht 14
1 waar - 2 niet waar - 3 niet waar - 4 waar - 5 waar - 6 waar - 7 niet waar - 8 waar - 9 niet waar

Opdracht 18
1 in / van - 2 aan - 3 Door - 4 op - 5 op - 6 voor - 7 aan

Opdracht 19
1 opnam, klonk - 2 uitgegaan, gedwongen - 3 deelgenomen, geschrokken - 4 ingeslopen, verdwenen - 5 ontvangen - 6 overgeslagen - 7 teruggevraagd

Bronnen

Teksten

- 1.7 Teksten en vocabulaire
  Teksten ‘Kijk nou! Iris van Lunenburg’ en ‘Kijk nou! Diggy Dex’
  Uit: *Volkskrant Magazine*, 7 december 2019

- 2.5 Tekst en vocabulaire
  Tekst ‘Ik haal bijna alleen nog maar vers’
  Uit: *NRC Handelsblad*, 9 november 2019

- Hoofdstuk 2, opdracht 13
  Tekst ‘Blue Zones’
  Naar: https://mens-en-gezondheid.infonu.nl/gezonde-voeding/116243-langer-gelukkig-gezond-leven-blue-zones.html

- 3.2 Dialoog en vocabulaire
  Dialoog ‘Op luchthaven Schiphol’
  Naar: ‘Nederlanders zijn heerlijk afstandelijk’, rubriek ‘De Toerist’ – *NRC Handelsblad*, 26 april 2019

- 3.7 Teksten en vocabulaire
  Teksten ‘Kerst is niet het enige feest’
  Uit: *UKrant*, 16 december 2019

- 4.2 Dialoog en vocabulaire
  Dialoog ‘Op reis door Nederland’
  Naar: Expeditie achtertuin. Nederland door de ogen van twee wereldreizigers – *Kampioen*, 11 mei 2020

- 4.6 Tekst en vocabulaire
  Tekst ‘De hittegolf’
  Naar: *NRC Handelsblad*, 25 juli 2019

- 5.2 Teksten en vocabulaire
  Tekst 1 ‘Zij hebben een ‘mannenbaan’: ‘Frustrerend dat ze denken dat je als vrouw minder goed bent”
  Uit: *Algemeen Dagblad*, 17 september 2020

- 5.2 Teksten en vocabulaire
  Tekst 2 'Deze mannen hebben een 'vrouwenberoep' (en vinden dat fenomeen onzin)'
  Uit: *Algemeen Dagblad*, 2 december 2019

- 5.2 Teksten en vocabulaire
  Tekst 3 'Van hoofd naar handen'
  Uit: Deze hogeropgeleiden zegden hun goede baan op om met hun handen te werken - *Algemeen Dagblad*, 17 september 2018

- 6.2 Tekst en vocabulaire
  Tekst 'Erik Scherder, hoogleraar neuropsychologie: 'Hoe drukker hoe beter''
  Naar: https://www.managementimpact.nl/artikel/erik-scherder-hoogleraar-neuropsychologie-hoe-drukker-hoe-beter/

- 7.2 Teksten en vocabulaire
  Tekst 1 'Mohamad Abdou'
  Uit: *Onze Taal*, 2020, nr. 4

- 7.2 Teksten en vocabulaire
  Tekst 2 'Emma Yandle'
  Uit: *Onze Taal*, 2020, nr. 2/3

- Hoofdstuk 7, opdracht 10
  Column van Vinnie Ko
  Naar: https://www.groene.nl/artikel/slasaus

- Hoofdstuk 7, opdracht 14
  Gedicht van Lorena Martínez Caballero
  Uit: *NUT-nieuwsbrief*, april 2021

- 8.2 Tekst en vocabulaire
  Tekst 'Milieubewust leven hoeft niet moeilijk te zijn'
  Naar: *de Volkskrant*, 7 september 2019

- Hoofdstuk 8, opdracht 6
  De impact top tien, de tien activiteiten met de grootste negatieve impact
  Naar: https://thinkbigactnow.org/nl/de-verborgen-impact/

- Hoofdstuk 8, opdracht 17
  Schrijfwijzer voor content
  Uit: https://52wekenduurzaam.nl/wp-content/uploads/2021/01/Schrijfwijzer-voor-content.pdf

- 9.2 Tekst en vocabulaire
  Tekst ‘Hoe ik mijn vrienden probeerde te mixen’
  Naar: *Trouw Tijd*, 21 december 2019

- Hoofdstuk 9, opdracht 13
  Tien dilemma’s
  Naar: https://denkpositief.com/dilemma-vragen/

- 10.2 Tekst en vocabulaire
  Tekst ‘Tikkie’
  Naar: Studenten sturen echt voor alles een Tikkie. Wil je mij alsjeblieft € 0,15 betalen? – *UKrant*, 29 oktober 2019

- Hoofdstuk 10, opdracht 9
  Zestien titels van de teksten met bespaartips
  Naar: https://www.nrc.nl/nieuws/2021/05/27/gebruik-wasbaar-maandverband-en-verf-je-haar-zelf-zo-bouw-je-een-spaarpotje-op-a4045137

- 11.2 Tekst en vocabulaire
  Tekst ‘Tikkende klokken en een snurkend konijn’
  Naar: *de Volkskrant*, 16 april 2020

Foto’s

- 1.7 Teksten en vocabulaire
  Foto’s van Iris van Lunenburg en Diggy Dex
  Uit: *Volkskrant Magazine*, 7 december 2019
  Fotograaf: Clemens Rikken

- Opening hoofdstuk 8
  Foto van Michiel van Zuijlen
  Uit: *de Volkskrant*, 7 september 2019
  Fotograaf: Rebecca Fertinel

- 11.2 Tekst en vocabulaire
  Foto van Elise ’t Hart
  Uit: *de Volkskrant*, 16 april 2020
  Fotograaf: Adriaan van der Ploeg

Bron van de overige foto’s en afbeeldingen: Shutterstock.com